

Welkom in Genua

AANKOMST IN GENUA	3
WAT U NIET MAG MISSEN	4
HOOGTEPUNTEN VAN MICHELIN	6
GENUA IN 3 DAGEN	8

De leeuw van de San Lorenzokathedraal © cre250/Getty Images Plus

AANKOMST IN GENUA

Met het vliegtuig

INTERNATIONALE LUCHTHAVEN CRISTOFORO COLOMBO

Op 6 km van het centrum, aan de westrand van de stad (Sestri Ponente).
☎ 010 60 151 - www.airport.genova.it.

In de aankomsthal – ☎ 010 557 29 03 - 11.00-19.20 u. Ticketverkoop Volabus, Genova Pass (📍 blz. 14), City Pass en Genova Museum Card (📍 blz. 13).

VANAF CRISTOFORO COLOMBO

Met de bus – De **Volabus** rijdt op ongeveer een halfuur naar het centrum (5.30 u-middernacht, iedere 40 tot 50 min, € 6/€ 13 voor een groep van 3 pers., te koop op de bus, bij de AMT-automaten op de luchthaven of via internet, wat goedkoper is). Haltes aan het station Genova Principe, Via XX Settembre/Piazza De Ferrari en eindstation Brignole.

Met de taxi – Reken op ong. € 25 van of naar het centrum (tot 4 pers. - anders € 30 - duurder op feestdagen en na 22.00 u). ☎ 010 89 333, 010 59

66 of 010 77 277, WhatsApp: 392 5966 123, en op www.5966.it.

ANDERE LUCHTHAVENS

😊 De luchthavens van **Nice**, **Milaan** en **Pisa** liggen op ongeveer 2 uur rijden van Genua en Cinque Terre.

Met de trein

Genua telt twee stations: het hoofdstation waar alle treinen stoppen, het **Genova Piazza Principe** (Piazza Acquaverde), dat het belangrijkste is omdat hier alle treinen vanuit het noorden en het westen stoppen, en **Genova Brignole** (Piazza Verdi), waar de treinen uit steden ten oosten en ten zuiden van Genua aankomen. Beide stations zijn met het centrum verbonden via de metro (stations San Giorgio of De Ferrari).

Uurregeling en tarieven – ☎ +39 06 68 47 54 75 (7.00 u-middernacht) - www.trenitalia.com.

Langs de weg

Vier snelwegen voeren naar Genua: de A12 (vanuit Florence), de A7 (vanuit Milaan), de A26 (vanuit Turijn) en de A10 (vanuit Nice).

Met de boot

De **ferry's** meren aan ten westen van de stad, in de buurt van de vuurtoren La Lanterna; cruiseschepen stoppen bij de **havenstations** Ponte dei Mille en Ponte Andrea Doria.
www.smge.it - openingstijden variëren volgens de aankomst van de schepen.

OPENBAAR VERVOER

Bus, metro, liften en kabelbanen worden gerund door AMT. Meerdere voordelige formules mogelijk.

Met de Genova Museum Card en de Genova City Pass reist u gratis op het hele AMT-net.

📍 blz. 17 en blz. 18

WAT U NIET MAG MISSEN

Onze favoriete 'mooiste plekjes'

Cinque Terre ★★★

📍 blz. 86

Het Aquarium ★★★

Vouwkaart D5 - 📍 blz. 18

De Via Garibaldi ★★★

Vouwkaart E5 - 📍 blz. 46

Porto Antico ★★★

Vouwkaart AE5-6 - 📍 blz. 28

5

Portofino ★★★
 6 blz. 75

6

Het uitzicht★★ vanaf
 de belvedere van Castelletto
 Vouwkaart E5 - 6 blz. 66

7

De Gesùkerk★★
 Vouwkaart E6 - 6 blz. 35

8

**De kathedraal van
 San Lorenzo**★★
 Vouwkaart E6 - 6 blz. 35

9

**De Galleria Nazionale
 di Palazzo Spinola**★★
 Vouwkaart DE5 - 6 blz. 41

10

De abdij van San Fruttuoso★★
 6 blz. 83

HOOGTEPUNTEN VAN MICHELIN

♥ **De stad ontdekken** in al haar uitgestrektheid vanaf het terras van het Castello d'Albertis, in het gezelschap van het beeld van Christoffel Columbus, dat zo geplaatst is dat, als u een rechte lijn zou trekken die zijn blik volgt, u zou uitkomen in San Salvador, het eiland waar de ontdekkingsreiziger op 12 oktober 1492 aanlegde. 📍 blz. 13 en blz. 65.

♥ **De tijd vergeten in de haven van Boccadasse** met zijn kleurrijke bootjes en zijn huizen die langs de helling zijn gebouwd. Proeven van een ijsje terwijl u geniet van het uitzicht over de zee. 📍 blz. 71.

♥ **Andar per botteghe**, zoals de Genuezen het zelf zeggen: gaan shoppen, maar niet om het even waar. Ze hebben het over de *botteghe storiche*, de winkeltjes in het centrum van Genua die vaak meer dan honderd jaar oud zijn, een ouderwetse charme hebben en een vakkennis uit vervlogen tijden. 📍 blz. 40.

♥ **Proeven van de fameuze panera**, een heerlijke *semifreddo* met koffie, waarvoor de stad bekend is. Deze lekkernijen kunt u ontdekken in winkeltjes uit vervlogen tijden, waarvan de inrichting met veel frutsels en franjes

Ten oosten van het centrum ligt Boccadasse met zijn kleurrijke vissershuisen.

de klanten naar binnen lokt. 📍 blz. 110.

♥ **Zich laten meeslepen door de intieme sfeer van het Piazza Campopisano**, met een mozaïek van keien *a risseu*, wat lager gelegen dan het Piazza Sarzano. De *caruggi* en de kronkelstraatjes eromheen die naar de **Mura della Marina** voeren, onthullen een volks Genua, dat verrassend menselijk is. 📍 blz. 44.

♥ **Een les in nederigheid nemen** bij het bewonderen van de *Berouwvolle Magdalena*, een ontroerend beeld van Canova, in het Palazzo Tursi. Het contrast tussen de sensualiteit van het lichaam van de heilige en de manier waarop zij zich overgeeft aan de wil van God werd door de kunstenaar ongelooflijk juist vastgelegd. 📍 blz. 54.

♥ **Verwonderd rondkijken in Camogli**, een schattig haventje met kleurrijke huizen en muren waarop trompe-l'oeils zijn geschilderd. Het ligt aan de rand van de paradijselijke Golfo Paradiso. 📍 blz. 75.

♥ **De Passeggiata Anita Garibaldi volgen in Nervi**, een pad dat vroeger door vissers en landbouwers werd gebruikt. Een onvergetelijke wandeling in het gezelschap van de zee en een idyllische natuur. Voor of na een cultuurbad in de rijke musea van Nervi. 📍 blz. 72.

♥ **Genua ontdekken vanaf de zee, aan boord van de Navebus** die u voor enkele euro's laat proeven van de lange zeevaarttraditie van de stad. Ideaal om een idee te krijgen van de omvang van de haveninstallaties. 📍 blz. 18.

♥ **Iets drinken op een plek aan het einde van de wereld, bij de vuurtoren**

© Flavio Vallenari/Getty Images Plus

De Passeggiata Anita Garibaldi in Nervi

van Portofino. En vanaf een wit terrasje boven het water genieten van het weidse uitzicht op de zee. 📍 blz. 75.

♥ **Rondkruieren over de immens grote en stille begraafplaats van Staglieno**, tussen standbeelden, kapellen en uitzonderlijke grafmonumenten. 📍 blz. 68.

♥ **Een gastronomische pauze nemen bij de Food Corner van de Mercato Orientale**, tussen de stalletjes vol geuren en kleuren van de mooiste markt van de stad. 📍 blz. 64 en 101.

♥ **Bij supermarkt-restaurant Eataly**, tegenover de Bigo, een voorraad inslaan of ter plaatse proeven van enkele **Ligurische specialiteiten**. Ontspannen sfeer en adembenemend uitzicht over de oude haven! 📍 blz. 96.

GENUA IN 3 DAGEN

De eerste dag

► Ochtend

Ontdek het pareltje van Genua, de **Via Garibaldi**★★★ (blz. 46), die is opgenomen op de Werelderfgoedlijst van Unesco, met haar weelderige paleizen zoals het **Palazzo Tursi**★★, het **Palazzo Bianco**★★ en het **Palazzo Rosso**★★.

► Na de middag

Ga op verkenning in de **Porto Antico**★★★ (blz. 28), die werd heringericht door Renzo Piano. Deze plek nodigt uit tot rondkuieren of luieren in de zon, terwijl u de boten van welgestelde pleziervaarders bewondert. Niet te missen: het **Palazzo San Giorgio**★ (blz. 28) en zijn fresco's in trompe-l'oeil,

het **Acquario**★★ (blz. 30), maar ook de **Bigo** (blz. 30), voor een onvergetelijke ervaring en een adembenemend **uitzicht**★★ op de stad en de haven. Met kinderen gaat u naar de **Biosfera** (blz. 30), en de **Città dei Bambini**★ (blz. 32).

► Avond

Treed in de voetsporen van de Genuezen en geef u over aan de onoverkomelijke *passaggiato* in de Porto Antico, langs bars en restaurants.

De tweede dag

► Ochtend

Trek naar de **Piazza De Ferrari**★ (blz. 60), het scharnierpunt tussen het

Aan de Via Balbi bewondert u onder meer dit schitterende Palazzo Reale.

moderne en het oude centrum. Bezoek het **Palazzo Ducale**★ (blz. 34) en de nabijgelegen **Gesùkerk**★★ (blz. 35), met haar mooie barokinterieur en schilderijen van Rubens. Nadat u de neoklassieke gevel van het Palazzo Ducale heeft bewonderd, bereikt u al snel het plein met de schitterende **Cattedrale di San Lorenzo**★★ (blz. 35). De Via San Lorenzo met haar vele winkels, voert u vervolgens naar het Piazza Caricamento, aan de rand van de Porto Antico.

► Middag

Eet iets uit het vuistje in een *focacceria* in de oude stad.

► Na de middag

Ga naar de **Santissima Annunziata del Vastato**★★ (blz. 56), met haar weelderige barokinterieur. In de **Via Balbi**★ wachten u twee statige paleizen: het **Palazzo Reale**★★ en het **Palazzo dell'Università**★ (blz. 57). Neem aan het einde van de middag de lift van **Castelletto** (blz. 66) om te genieten van een onvergetelijk **panorama**★★ over de daken van Genua, of die van Montegaletto om het verbazingwekkende **Castello d'Albertis** te bezoeken, dat ook een heel mooi uitzicht biedt op de stad (blz. 65).

► Avond

Geniet van een aperitief op het **Piazza delle Erbe** (blz. 108) en volg dan de Salita Prione naar de **Porta Soprana**★ (blz. 45) voor een diner in een van de restaurants langs de **Via di Ravecca**.

De derde dag

► Ochtend

Vanaf het **Piazza Banchi**★ (blz. 39), brengt de commerciële Via San Luca u

in de buurt van het **Palazzo Spinola**★★ (blz. 41). De Via del Campo en de Via di Prè voeren naar de **San Giovanni di Prékerk**★ (blz. 58) en het **Galata Museo del Mare**★★ (blz. 32). Neem de metro tot aan het station Sant'Agostino (Piazza Sarzano) om de steegjes van de wijk Santa Maria di Castello te verkennen.

► Na de middag

In deze buurt zijn twee mooie kerken een bezoekje waard: **Santa Maria di Castello**★ (blz. 43) en **San Donato**★ (blz. 44), net als het **Museo di Sant'Agostino**★ voor de liefhebbers van antieke beeldhouwkunst. Op het Piazza Dante heerst een heel andere sfeer. Kuier rond in de buurt van de **Via XX Settembre** (blz. 62).

► Avond

Richting **haven van Boccadasse**★ (blz. 71), per bus of te voet via de **Corso Italia**★, voor een *aperitivo* op het strand en een diner in de kleine straatjes in de buurt.

TWEE OF DRIE DAGEN MEER

Na een treinrit van minder dan een uur, bereikt u Santa Margherita Ligure★★ (blz. 77), vanwaar u met de bus of de boot naar **Portofino**★★★ (blz. 81) gaat. Te hip? Neem dan de boot in *Porto Antico* en ga zwemmen in **Camogli**★★ (blz. 75) en bij de **abdij van San Fruttuoso** (blz. 83). Nog een extra uur treinen en u bent in **Cinque Terre**★★★ (blz. 86), waar het heerlijk wandelen is tussen lucht en zee.

Bestemming Genua

DE REIS VOORBEREIDEN	12
Formaliteiten, Geldzaken	12
Met de bus, Met de trein	12
Met het vliegtuig, Seizoenen en klimaat	13
Toeristische informatie	13
PRAKTISCHE INFO	15
Adressen, Ambassades, Bagni, bezichtigen	15
Elektriciteit, Feestdagen	16
Fooien, Gezondheid, Internet	16
Media	17
Namaakgoederen, Openbaar vervoer	17
Openingstijden	18
Post, Roken, Taxi, Telefoon, Uit eten	19
Vervoer vanuit Genua, Wellevendheid	21
EVENEMENTENKALENDER	22
Wisselende tentoonstellingen	22
Jaarlijkse evenementen	22

DE REIS VOORBEREIDEN

Voor de dichter Petrarca is Genua een 'koninklijke stad, gelegen tegen een Alpenheuvel, prachtig dankzij haar mensen en muren. Alleen al haar uiterlijk maakt haar tot de koningin van de zee.' Vandaar de bijnaam van Genua, **La Superba**, wat 'de prachtige' betekent, maar ook, door de dubbele betekenis van het Italiaanse woord, 'de trotse'. De stad waar Christoffel Columbus werd geboren is op de eerste plaats een haven, en dus per definitie een plek van uitwisseling en contact tussen verschillende culturen. De haven is het echte zwaartepunt van deze kosmopolitische en gastvrije stad, die verrassend menselijk is.

12

Formaliteiten

Documenten – Alle onderdanen van een lidstaat van de EU moeten in het bezit zijn van een geldige identiteitskaart of een geldig paspoort.

Douane – Geen douanefranchise. De wetgeving op import (alcohol, sigaretten enz.) is gelijk voor alle landen van de Europese Unie. Meer informatie vindt u op de volgende websites: **www.douane.nl**, **http://fiscus.fgov.be** en **www.agenziadoganemonopoli.gov.it**.

Geldzaken

In Italië is net als in België en Nederland de **euro** ingevoerd.

Creditcards – De meeste hotels, restaurants en winkels aanvaarden creditcards. Zorg dat u ook een beetje

contant geld op zak hebt, om te betalen in goedkope restaurants, kleine winkeltjes en taxi's.

In de moderne stad zijn er heel wat **geldautomaten** (Bancomat). In het historisch centrum zijn er minder. Boven een bepaald aantal opnames kan uw bank een forfaitaire commissie rekenen.

☎ In geval van verlies van uw bankpas, zie kader 'Noodnummers' hiernaast.

Met de bus

Vanuit verschillende steden in Nederland kunt u de bus nemen naar Genua:

Eurolines – ☎ +31/88 0761700 - www.eurolines.nl.

Met de trein

Er rijden geen rechtstreekse treinen vanuit België of Nederland. U kunt wel overstappen in Parijs.

Treinkaartjes zijn te koop op internet, in het station of bij een reisbureau en moeten binnen de zes uur na hun ontwaarding worden gebruikt. Kortingen voor 60-plussers en jongeren onder 26 jaar.

SNCF – ☎ 36 35 (€ 0,34/min.) - www.voyages-sncf.com. Vanuit Parijs (gare de Lyon of gare de Bercy) rijden er treinen naar Genua met overstap in Basel, Zürich, Milaan, Turijn of Nice.

Thello – www.thello.com. De lijn Marseille-Genua (4 ½ uur) met haltes in Toulon, Cannes, Nice en Monaco. Aankomst in het station aan Piazza Principe.

☎ 'Aankomst in Genua', blz. 3.

Met het vliegtuig

☞ 'Aankomst in Genua', blz. 3.

REGULIERE LUCHTVAARTMAATSCHAPPIJEN

Vanuit Brussel zijn er geen rechtstreekse vluchten naar Genua. Wel kunt u via Amsterdam (KLM) of Rome (Alitalia) naar Genua vliegen.

Tussen Amsterdam en Genua zijn er dagelijks vluchten, aangeboden door KLM (rechtstreeks) en Alitalia (met tussenstop).

KLM – ☎ 020 4747 747 - www.klm.com.

Alitalia – ☎ 0 892 655 655 (€ 0,34/min.) - www.alitalia.com.

PRIJZEN VERGELIJKEN

Websites als www.cheaptickets.nl, www.cheaptickets.be en www.vliegtickets.be laten u toe dienstregelingen en tarieven te vergelijken en online te boeken. Houd rekening met extra kosten voor het betalen met bankpas.

Seizoenen en klimaat

KLIMAAT

Genua en de Ligurische Riviera liggen aan de Middellandse Zee en genieten daardoor van een heel gematigd klimaat. In de winter bedraagt de gemiddelde temperatuur ongeveer 10 °C en vorst komt maar heel zelden voor. In de zomer schommelt het gemiddelde rond 25-30 °C. Er waait vaak een warme wind door de stad en langs de kust.

DE BESTE PERIODE

Genua kunt u in ieder seizoen bezichtigen, maar houd er rekening mee dat de

maanden januari tot maart en vooral oktober en november heel regenachtig kunnen zijn (7 à 8 d./maand).

De lente, wanneer planten en bloemen in volle bloei staan, is de beste periode om de Ligurische kust te verkennen. In de zomer zitten de stranden overvol, maar de wijnvelden zijn dan bijzonder aantrekkelijk.

Toeristische informatie

DIENSTEN VOOR TOERISME (IAT)

Vier Diensten voor Toerisme (www.visitgenoa.it) staan ter beschikking van de bezoekers:

Via Garibaldi, 12r - ☎ 010 557 29 03 - 9.00-18.20 u.

Ponte Spinola - ☎ 010 557 29 03 - april-sept. : 9.00-18.20 u; okt.-maart: 9.00-17.50 u.

Stazione Marittima, Ponte dei Mille - openingstijden in functie van de aankomst van de cruiseschepen, 8.30-12.30 u.

Aeroporto Cristoforo Colombo, aankomsthal - ☎ 010 55 72 903 - 11.00-19.20 u.

Visit Genoa is een heel degelijke app van de Dienst voor Toerisme (plattegrond, ideeën voor uitstapjes, audiogidsen, adressen enz.). Gratis beschikbaar in Apple Store en Play Store.

TOERISTISCHE PASJES

Genova Museum Card – Een kaart die 24 uur geldig blijft en toegang geeft tot het openbaar vervoer (behalve Navebus, Volabus en tickets die zijn geïntegreerd in Trenitalia) en tot alle musea van Genua (in het bijzonder de musea van Strada Nuova, Palazzo Reale, Galleria di Palazzo Spinola, Museo Galata, Museo Chiossone, Castello d'Albertis) en Nervi

(Wolfsonian, Luxoro, GAM en Raccolta Frugone).

€ 15 - aankoop bij enkele van de deelnemende musea of online (www.visitgenoa.it/biglietti-e-card - + €1).

City Pass – Als u van plan bent om meer dan één dag te blijven, kunt u beter een thema-City Pass nemen: Cultuur, Edutainment, Sportief toerisme, Gastronomie, Natuur, Muziek. Van € 20 tot 55, afhankelijk van de duur (24, 48 of 72 uur), inclusief gratis toegang tot het openbaar vervoer. Het interessantst is ongetwijfeld het 72-uurs Edutainment (€ 55, inclusief toegang tot het Acquarium en de belangrijkste musea van de stad). Te koop in de Diensten voor Toerisme (bij voorkeur het kantoor in Via Garibaldi 12r) of online op www.genovacitypass.it.

- 14 **Cinque Terre Trekking Card** – Geeft toegang tot het SVA-pad en sommige diensten van het park (pendeldienst, rondleidingen, ateliers en wifihotspots). Bestaat ook met de optie trein (zie *elders in deze gids*) - € 7,50/1 dag of € 14,50/2 dagen - voorkeurtarieven voor gezinnen - te koop bij de bezoekerscentra ter plaatse (in de stations van Cinque Terre en die van Levante en La Spezia - 8.30-19.30 u, 18.00 u in de winter) of op www.parconazionale5terre.it. Houd er rekening mee dat toegang tot de paden van het Cinque Terre-park is voorbehouden aan mensen met goed schoeisel (zoals wandelschoenen met zolen met profiel). De boete kan oplopen tot € 2.500.

NOODNUMMERS

Europees noodnummer (politie, carabinieri, medische urgenties, brandweer): ☎ 112

App: ☎ 112 Where Are You (App Store, Google Play en Microsoft Store)

Gevonden voorwerpen:

☎ 010 55 70

Bij verlies bankpas:

Belgische reizigers - alle kaarten:

☎ + 32 70 344 344

Nederlandse reizigers - alle

creditcards: ☎ + 31 88 3855372

(Bankpassen Meldcentrale)

CRUISES

Consorzio Ligure Via Mare – ☎ 010 26 57 12 - www.liguriaviamare.it.

Excursies vanuit Porto Antico en Pegli om walvissen te spotten.

Ligurië maakt deel uit van het **Pelagos-reservaat**, een maritiem gebied van 87.500 km² waarover een overeenkomst bestaat tussen Italië, Monaco en Frankrijk voor de bescherming van de vele zeezoogdieren die hier voorkomen: www.sanctuaire-pelagos.org.

Golfo Paradiso – ☎ 0185 77 20

91 - www.golfoparadiso.it. Excursies naar Camogli en San Fruttuoso, naar Portofino en Cinque Terre, evenals uitstapjes om walvisachtigen te observeren.

PRAKTISCHE INFO

Adressen

Handelsadressen (winkels, kantoren, banken enz.) kunt u gewoonlijk herkennen aan hun straatnummer, aangegeven op een rood bord (zwart voor de andere adressen). In het volledige adres wordt daarom een 'r' (*rosso*) toegevoegd na het straatnummer. Zo is het adres 'Via Garibaldi, 12r' niet hetzelfde als 'Via Garibaldi, 12'!

Ambassades

Gegevens van uw consulaire vertegenwoordiging vindt u op: www.esteri.it

Bagni

Zwemmen in Genua en aan de Ligurische kust is geen sinecure wanneer men niet vertrouwd is met de stad of de gewoonten. Vaak gaat u beter naar de *bagni*, privé-établisementen die een heuse instelling zijn in Italië. Voor gemiddeld € 10 tot meer dan € 100 per dag, voor de meest luxueuze (in Paraggi en Santa Margherita Ligure), kunt u genieten van een *lettino* (matras onder een parasol), douches en zelfs handdoeken in de meer luxueuze zaken.

Wilt u rustig kunnen baden, trek dan weg uit Genua en geef de voorkeur aan **Nervi**, waar het rustiger is en dat verder van de haven ligt. Langs de *Passeggiata Anita Garibaldi*, op de rotsen, vindt u heel wat *bagni*: **Blue Marlin** of **Medusa** vallen bijzonder in de smaak bij de lokale bevolking en bij de toeristen. 's Avonds worden ze omgetoverd tot bars en restaurants.

In Portofino zult u geen strand vinden. En de prijzen in **Paraggi** zijn buitensporig hoog, maar het kleine stukje openbaar strand zorgt er toch voor dat u even een duik kunt nemen in het glasheldere water. Trek er 's ochtends vroeg heen (let op: sluitingstijd om 19.30 u). Op het schiereiland Portofino kunt u in **Punta Chiappa** of **San Fruttuoso** vanaf de rotsen vrijer baden in zee, maar wees voorzichtig (golven).

Bezichtigen

ROLLI DAYS

Ongeveer dertig Palazzi dei Rolli openen uitzonderlijk hun deuren voor het publiek gedurende twee weekends per jaar, meestal in de lente (april of mei) en de herfst (oktober). De exacte data variëren elk jaar, dus check ze op de website www.visitgenoa.it/eventi en www.visitgenoa.it/rollidays-online/. Reserveren via de site is verplicht. De toegang tot de paleizen is gratis. Om er zeker van te zijn dat u een gids heeft, moet u die ruim van tevoren reserveren, zelfs voordat u de exacte data van het evenement kent (zie hierna).

RONDELEIDINGEN

Voor een volledig overzicht van de excursies en bezoeken aangeboden door de Dienst voor Toerisme van de stad, raadpleeg de website: www.visitgenoa.it/en/escursioni.

Toeristische gidsen in diverse talen: zie de lijst op <https://www.visitgenoa.it/fr/guide%20turistische>.

Genova Experience – Via San Lorenzo, 61r - ☎ 010 0995560 en 347 6073428 - www.exploratour.it. Biedt een zeer ruime keuze aan themarondleidingen. Reserveer ruim van tevoren.

BEWEGWIJZERDE WANDELROUTES

De stad Genua heeft vier voetgangersroutes uitgestippeld, elk met een eigen kleur. Langs de routes staan borden met een QR-code om informatie over de bezienswaardigheden te krijgen.

De paleizen van de Rolli – Rood. De route voert naar de 40 residenties van oude Genuese aristocratische families. Het parcours loopt door de straten van het historische centrum, en uiteraard via de Via Garibaldi.

In het hart van La Superba – Groen. Dwaal door het hart van de *caruggi*: Vico de San Matteo, Via de la Maddalena, Loggia di Banchi tot Piazza Caricamento.

De middeleeuwse stad – Oranje. Voert naar de paleizen San Giorgio, Campo Pisano, Piazza Matteotti, Via San Lorenzo en Loggia di Banchi.

De weg van de ridders – Blauw. De route vertrekt aan het havenstation en leidt naar het Francesco Grimaldi-paleis, het Piazza di Pellicceria via de Villa del Principe, de Commenda di Prè, de Truogoli di Santa Brigida.

Elektriciteit

Zelfde netspanning als in België en Nederland (220 V), maar de stekkers zijn anders: zorg voor een adapter!

Feestdagen

😊 Een feestdag is een *giorno festivo*, een werkdag is een *giorno feriale*.

1 januari – Nieuwjaar.

6 januari – Driekoningen.

Pasen en paasmaandag.

25 april – Verjaardag van de bevrijding van 1945.

1 mei – Dag van de Arbeid.

2 juni – Festa della Repubblica (nationale feestdag).

24 juni – Sint-Jan, de patroonheilige van de stad.

15 augustus – Maria-Hemelvaart (*Ferragosto*).

1 november – Allerheiligen.

8 december – Onbevleete ontvangenis.

25 en 26 december – Kerstmis en Santo Stefano.

Fooien

In restaurants is de bediening vaak inbegrepen, maar toch is het heel gewoon een fooi na te laten.

Gezondheid

Voor medische hulpverlening in Italië tegen dezelfde prijs als in België of Nederland, moet u beschikken over een **Europese ziekteverzekeringkaart**, die u kunt aanvragen bij uw ziekteverzekering.

DOKTERS EN ZIEKENHUIZEN

☎ **112** – Medische urgentie.

Guardia Medica Pubblica – ☎ 0800 893 580. Gratis bijstand door een dokter, op ieder ogenblik.

Croce Bianca Genovese – ☎ 010 36 36 36 - www.crocebianca.it

Ospedale San Martino – Via Francesco Saverio Mosso - ☎ 010 55 51

Internet

De meeste verblijfsadressen, maar ook andere etablissementen (cafés,

bibliotheken), bieden gratis wifi. In de stad vindt u gratis wifi aan Via Garibaldi, Piazza Matteotti en Piazza De Ferrari.

Media

Il Secolo XIX – Het meest gelezen dagblad van Ligurië (www.ilsecoloxix.it).

La Repubblica – Er bestaat een aparte editie voor Genua (www.repubblica.it).

Genovatoday – Online informatieblad (www.genovatoday.it).

Voor informatie over films, opvoeringen en tentoonstellingen, surf naar: www.genovateatro.it

Namaakgoederen

Wie in het bezit is van een namaakartikel riskeert zware boetes, zelfs voor enkele dvd's.

Openbaar vervoer

 Binnenzijde van de omslag.

Het volledige netwerk, bestaande uit metro, bus, boot (Navebus), kabelbanen en liften, wordt beheerd door de AMT (Azienda Mobilità e Trasporti) - ☎ 010 558 24 14 - www.amt.genova.it

PRIJZEN

De tickets zijn op het volledige netwerk geldig. U kunt een kaartje kopen bij een automaat in de metrostations, kabelbanen en liften, aan een kiosk, in tabakswinkeltjes of bij de Diensten voor Toerisme (IAT).

Enkele rit: € 1,50 (€ 2,50 aan boord van de bus) of € 1,60 (met een treinrit); geldigheid: 100 min. na de ontwaarding.

Genovapass: € 4,50 (onbeperkt geldig gedurende 24 uur); € 9 voor 4 pers.

Enkele rit liften en kabelbanen:

€ 0,90; € 3 voor een boekje van 4.

Kaartje Volabus bestemming luchthaven: € 6 enkele reis - € 13 voor 3 pers.

BUS

De vele buslijnen brengen u overal heen. Heeft u geen plattegrond van het netwerk, download dan de app AMT Mobile op uw smartphone (Android en iPhone) of maak verbinding met de website van de AMT (www.amt.genova.it). Op verscheidene lijnen wordt al vanaf 4.30 u gereden, maar de meeste liggen stil na 20.30 u. Bussen met nummers vanaf 600 rijden 's avonds tot ongeveer 1.00 u.

METRO

De enige metrolijn doorkruist de stad van west naar oost. Zo komt u snel van het station Principe naar het station Brignole, via Porto Antico en het Piazza De Ferrari. De stellen rijden tussen 5.00 u en 21.00 u, op zo. tussen 6.00 u en 21.00 u.

LIFTEN EN KABELBANEN

De liften en kabelbanen die naar de meest toeristische plekken voeren, zijn:

Ascensore Castelletto Levante (Piazza Portello-Spianata Castelletto) – 6.40 u-middernacht.

Ascensore Castello Ponente (Galleria Garibaldi-Spianata Castelletto) – 6.40 u-middernacht.

Ascensore Castelli d'Albertis-Montegalletto (Via Balbi, bij het station Genova Pizza Principe -Corso Dogali - 7.00-20.00 u (zo. 21.00 u).

Ascensore Piazza Manin (Piazza Manin-Via Contardo) – 6.00 u-middernacht, zo. 7.20 u-middernacht.

Ascensore Ponte Monumentale (Via XX Settembre-Corso Podestà) –

6.25-21.40 u, zo. 8.00-20.30 u.

Ascensore Via Crocco (Corso Magenta-Via Crocco) – 6.55-0.40 u.

Funicolare di Sant'Anna (Piazza Portello-Via Bertani) – 7.00-0.30 u.

Funicolare Zecca-Righi (Largo Zecca-Via Mura delle Chiappe) – 6.40 u-middernacht.

NAVEBUS

Voor € 4 (tickets te koop aan het loket vlak bij het Acquario) vaart u met de Navebus van de Porto Antico naar Pegli, voorbij Sestri Ponente, met als extra-tje de ontdekking van de haveninstallaties en het uitzonderlijke uitzicht op de stad. Dienstregeling op: www.amt.genova.it/amt/trasporto-multimodale/navebus/.

TOERISTENTREINTJES

Ferrovia a cremagliera di Granarolo – 6.00 u-middernacht, zo. 8.00-21.00 u. Een van de allereerste tandradbanen van Italië (actief sinds 1901), ze verbindt het station van Principe met de heuvel Granarolo. Perfect om naar Torre Granarolo, Forte Tenaglia en Forte della Crocetta te gaan.

Ferrovia Genova-Casella – Een uitstapje (1 uur) aan boord van de treno di Casella, een boemeltreintje uit de jaren 1920 (☞ blz. 18). Vertrek Piazza Manin - ☎ 010 55 82 414 - www.ferroviagenovacasella.it.

Openingstijden

Banken – Over het algemeen geopend ma.-vr. 8.30-13.30 u en 15.00-17.00 u. Vergeet niet een ticket te nemen met uw volgnummer.

Kerken – Op enkele uitzonderingen na zijn ze gesloten tussen 12.00 u en

16.00 u. Sommige zijn na de middag gesloten. Op zondagochtend zijn de kerken voorbehouden aan de kerkdienst en de gelovigen. In sommige kerken hebt u muntstukken nodig om de verlichting aan te steken.

Winkels – De meeste winkels zijn geopend van 9.30 u tot 19.30 u. (soms 21.00 u), zelfs op zo. In wijken buiten het centrum sluiten de handelszaken van 13.00 tot 16.00 u op weekdagen, en op zo. de hele dag. Sommige voedingswinkels zijn gesloten op wo.middag.

Musea en bezienswaardigheden – Ze zijn minstens geopend van 10.00 tot 17.00 u, soms tot 18.00/19.30 u in de zomer. De laatste toegang is meestal 30 min. tot 1 uur voor sluitingstijd. Maandag is de meest voorkomende sluitingsdag. De rijkdom van het erfgoed vereist talrijke restauraties, waarvan sommige meerdere jaren kunnen duren, wat kan betekenen dat een museum geheel of gedeeltelijk gesloten blijft. Het is altijd beter om de openingstijden te checken voor u de stad doorkruist om een museum of een kerk te bezoeken.

Postkantoren – ma.-vr. 8.15-13.30 u, za. 8.15-12.30 u. Sommige kantoren blijven open tot 19.00 u. Raadpleeg www.poste.it.

Centraal postkantoor: Via Dante, 4B - ma.-vr. 8.20-19.00, za. 8.00-12.35 u.

Apotheken – Apotheken zijn herkenbaar aan een groen kruis. Ze zijn over het algemeen geopend ma.-za. 8.30-19.00 u. De namen van dienstdoende artsen en apotheken die 's avonds en op zondag geopend zijn, staan aangegeven.

Post

www.poste.it.

Postzegels (*francobolli*) zijn te koop in postkantoren en tabakswinkeltjes. Een verzending van een gewone brief tot 20 g binnen Europa kost € 0,95 en is 4 tot 5 dagen onderweg. De **brievenbussen** zijn rood.

Roken

Het is verboden te roken op alle openbare plaatsen, in restaurants, bars en discotheken. Dit verbod geldt ook voor hotels; toch hebben sommige etablissementen kamers voor rokers. Automaten en tabakswinkeltjes zijn te herkennen aan het bord met een witte T op een zwarte achtergrond.

Taxi

Radiotaxi – ☎ 010 89 333, 010 59 66 of 010 77 277 - www.5966.it.

Het starttarief bedraagt € 4,50 (€ 7 op zon- en feestd.; € 9,50 tussen 22.00 u en 6.00 u). Reken op € 25 vanaf de luchthaven (€ 30 vanaf 5 pers.) en € 2 extra na 22.00 u en op feestd.

📍 'Aankomst in Genua', blz. 3.

Telefoon

INTERNATIONALE GESPREKKEN

Oproepen naar Italië – Kies 00 + 39 + abonneenummer, met de nul voor vaste nummers, zonder de nul voor mobieltjes. Deze laatste beginnen met 3.

Oproepen vanuit Italië:

- naar België: 00 + 32 + zonenumber zonder de 0 + abonneenummer;
- naar Nederland: 00 + 31 + abonneenummer zonder de eerste 0.

NATIONALE GESPREKKEN

Kies binnen de stad Genua het nummer 010 gevolgd door het abonneenummer. Om naar een andere stad te bellen, kiest u het kengetal van die stad, telkens beginnend met 0, gevolgd door het abonneenummer. Opgelet: mobiele nummers starten niet met 0.

INLICHTINGEN

Raadpleeg www.paginebianche.it (witte gids) of www.paginegialle.it (gele gids).

INTERNATIONALE ROAMING

Sinds juni 2017 bestaan er geen roamingkosten meer binnen de Europese Unie. Een Europeaan die op reis is in een ander land dat lid is van de Unie, betaalt geen extra kosten voor bellen, sms'en en internetverbinding.

Uit eten

📍 'Uit eten', blz. 96 en 'Gastronomie', blz. 150.

Openingstijden – De lunch wordt geserveerd tussen 12.30 u en 14.30 u; het diner tussen 19.30/20.00 u en 23.00 u. Tal van restaurants zijn gesloten op maandag, soms ook op zondag. Let op voor eventuele jaarlijkse sluitingen. Op vrijdag- en zaterdagavond moet u beslist vooraf reserveren. Zo niet komt u best om 19.30 u of vroeger.

Rekening – Brood en bestek (*pane e coperto*) worden over het algemeen toegevoegd aan de rekening (€ 2-6 afhankelijk van het restaurant). De bediening is meestal inbegrepen; als dat niet zo is, vindt u het percentage (ca. 10%) in het menu. Er worden geen fooien (*mancia*) gevraagd, maar het is gebruikelijk om na een

goede maaltijd een paar euro achter te laten.

Meestal betaalt u in bars en snacks eerst voor uw consumptie aan de kassa en dan kunt u met het kaartje (*scontrino*) aan de toog bestellen bij de ober. Creditcards worden overal geaccepteerd, ook in kleine restaurants en familietrattoria's.

Bankpassen – Deze worden meestal overal aanvaard, behalve in snackbars of andere afhaalrestaurants.

 Het label **Genova Gourmet**, uitgegeven door de Kamer van Koophandel, geeft aan welke restaurants een lokale keuken serveren. Lijst op: www.genovagourmet.it.

ETEN UIT HET VUISTJE...

Om u aan uw budget te houden en niet te veel tijd te verliezen kunt u doen zoals de Genuezen: waag u aan het *streetfood*. In het historisch centrum kunt u kiezen tussen **snackbars**, **paninerie** (diverse *panini*), **focaccherie** (*focaccia* in al zijn vormen), de *sciamadde* (*farinate* en hartige taarten) en de typische **friggitorie** (gefrituurde vis). Deze etablissementen zijn enkel overdag geopend. Denk ook aan de **forni** (de ovens), waar u pizza al taglio (per gewicht) kunt kopen, om ter plaatse op te eten of om mee te nemen.

RISTORANTI, TRATTORIE, OSTERIE, ENOTECHÉ, LOCANDE, PIZZERIE

Het is niet altijd even gemakkelijk om deze verschillende eetgelegenheden uit elkaar te houden. Algemeen geldt dat u in een **restaurant** kunt genieten van een verzorgde bediening en voorname sfeer. Een **trattoria** serveert wat eenvoudiger gerechten voor redelijke

prijzen, in een drukke en gezellige sfeer. In de typische trattoria kan het zijn dat de kelner of chef de keuze van de dag luidop meedeelt; raadpleeg toch de kaart om onaangename verrassingen te vermijden wanneer u de rekening krijgt. Het woord **osteria** is een synoniem geworden van *trattoria*, vaak gebruikt in de naam van het etablissement om een beetje *couleur locale* toe te voegen. Niets te maken met de *osterie* van weleer, waar oude mannen hun middagen doorbrachten met een glas wijn!

Er zijn veel wijnbars (*enoteche*) in de stad. Ze bieden dagschotels en snacks (*stuzzichini*) aan, en hebben een fijn assortiment wijnen per fles of per glas.

EEN ESPRESSO?

Een nationale drank en lekkernij voor liefhebbers! **Koffie** drinkt men hier sterk (vraag geen *espresso* maar gewoon een *caffè* of een *ristretto*, heel sterk). Wilt u een wat zachtere versie, bestel dan een *caffè lungo*, ongeveer zoals een *espresso* in België of Nederland. Voor een koffie met een wolkje melk vraagt u een *caffè macchiato*. Zonder de overheerlijke cappuccino te vergeten, met opgeklopt melkschuim (echte lekkerbekken vragen 'con cacao') en natuurlijk de ijskoffie.

DRANKEN

Water in karaffen wordt weinig geseerveerd (u kunt het eventueel vragen: *acqua del rubinetto*). Als u niets zegt, brengt men automatisch een fles mineraalwater. Specificeer of u *acqua liscia* (plat) of *gassata* (bruisend) wilt. **Wijnen** kunt u kiezen van de wijnkaart, in flessen of in karafjes. Als u geen volle fles wilt, vraag dan om een *calice* (een glas), of *vin in caraffa*, *vino*

sfuso, en preciezer een *quartino* (een kwart) of *mezzo litro* (halve liter), of nog een *vino della casa* (huiswijn).

Bier wordt geserveerd in flessen of van de tap (*alla spina*); de belangrijkste Italiaanse brouwers zijn: Moretti, Forst, Menabrea en Peroni (*Nastro Azzurro*).

Vervoer vanuit Genua

MET DE TREIN

Vanuit Genua (Piazza Principe en Brignole) vertrekt er om het uur een trein naar La Spezia via de verschillende dorpen van Cinque Terre, en naar Camogli (Punto Portofino) en Sestri Levante (Golfo del Tigullio).

Cinque Terre Treno MS Card – www.parconazionale5terre.it – € 18,20/dag (€ 14,80 buiten het seizoen) of € 33/2 dagen (€ 26,50 buiten het seizoen) - gezinsstarieven. Naast de voordelen van de Cinque Terre Trekking Card (zie blz. 88) mag u met deze kaart gratis en onbeperkt gebruik maken van de regionale treinen Levanto-La Spezia met haltes in elk dorp. Dit is de handigste manier om Cinque Terre te bezoeken. Te koop in de stations waar de treinen stoppen (8.30-19.30 u, 18.00 u in de winter) of op de website.

MET DE BOOT

Consorzio Marittimo Turistico 5 Terre - Golfo dei Poeti – ☎ 0187 732 987 - www.navigazionegolfodeipoeti.it. Verbindingen met Cinque Terre vanuit La Spezia, Lerici, Portovenere, Levanto en Portofino. Controleer de weersomstandigheden voor u inscheept.
Golfo Paradiso – ☎ 0185 77 20 91 -

www.golfoparadiso.it. Varen in de Golfo Paradiso (Camogli, San Fruttuoso, Portofino, Cinque Terre) vanuit Genua en Portovenere. **Servizio Marittimo del Tigullio** – ☎ 0185 284 670 - www.traghettiportofino.it. Verbindingen tussen Santa Margherita Ligure en Portofino, San Fruttuoso, Rapallo, Cinque Terre en Portovenere.

MET DE FIETS

Ciclomania – *Via Luigi Bozzo, 22 - Santa Margherita Ligure* - ☎ 0185 28 35 30 - www.ciclomania-liguria.it - 8.30-12.30 u, 15.30-19.00 u - zo. *gesl.* Om naar Portofino te gaan zonder files en parkeerproblemen. Reken met € 10/dag voor een gewone en € 35 €/dag voor een elektrische fiets.

MET DE BUS

Het bedrijf ATP Esercizio bedient de belangrijkste bestemmingen van de Riviera di Levante. Erg handig om parkeerproblemen te voorkomen, vooral in Portofino. Naar Portofino: bus 82 vanuit Santa Margherita Ligure, Rapallo en Camogli. www.atpesercizio.it.

Wellevendheid

Italianen zijn heel gevoelig wanneer het op beleefdheid aankomt. Wanneer u een café, winkel of restaurant binnengaat of verlaat, zegt u *buongiorno* (goedendag) of *buona sera* (goede avond) of eventueel *salve* (hoi), wat vriendschappelijker en gemoedelijker. Vermijd trouwens een kerk te bezichtigen in oneerbiedige of slordige kledij. In de restaurants daarentegen is er geen enkele *dress code*.

EVENEMENTENKALENDER

Genua was lange tijd een grote rivaal van Napels wat betreft de *presepi* of kerststallen. Die vindt u natuurlijk in de kerken, zoals de San Luca, maar ook in de etalages van sommige winkels of zomaar langs de straat.

😊 Om meer te weten over de evenementen die plaatsvinden tijdens uw verblijf, bekijkt u de rubriek 'Events' op www.visitgenoa.it

Wisselende tentoonstellingen

De meest prestigieuze tentoonstellingen worden georganiseerd in het Palazzo Ducale, het Castello d'Albertis, het Palazzo della Meridiana en het Museum voor Moderne Kunst in de Villa Croce. 📍 'Media', blz. 17.

Jaarlijkse evenementen

Naast de *sagre*, waarbij verschillende facetten van de lokale gastronomie gevierd worden, zijn er ook tal van feesten ter ere van heiligen, zoals **Sant'Agata** (5 febr.), **San Giuseppe** (19 maart), patroonheilige van de ambachtslieden, of **Sant'Antonio** (14 juni) in Boccadasse.

JANUARI

▶ **Antiqua Genova** – *Eind jan.* Grote antiekmarkt in de Fiera di Genova. www.antiquagenova.com.

FEBRUARI

▶ **Arte Genova** – *Midden febr.* Beurs voor hedendaagse kunst in de Fiera di Genova. www.artegenova.com.

▶ **La Mezza di Genova** – De halve marathon voert door de hele stad tot Boccadasse. www.lamezzadigenova.it.

MAART

▶ **Genova Pesto World Championship** – *Midden maart.* In het Palazzo Ducale. Honderd professionele en amateurkoks van over de hele wereld zetten hun beste beentje voor om de felbegeerde trofee van de beste *pesto* van Genua in de wacht te slepen. Ook een Children's Championship, voor 5-10 jarigen! www.pestochampionship.it.

APRIL-MEI

▶ **Rolli Days** – De meeste Palazzi dei Rolli zijn op dat moment uitzonderlijk toegankelijk voor het publiek- www.visitgenoa.it (rubriek 'Events').

MEI

▶ **Sagra del Pesce** – *2de zo. in Camogli.* Sinds 1952 wordt op de feestdag van San Fortunato, patroon van de vissers, het Piazza Colombo gehuld in de geur van gefrituurde vis. Processie, wijdingen en gastronomische markt. www.camogliiturismo.it.

▶ **Slow Fish** – *Midden mei.* Op het Piazza Caricamento. Dit gastronomische festival lokt een honderdtal exposanten uit verschillende sectoren, maar telkens met betrekking tot vis en *slowfood*. Met proeverijen van grote Italiaanse chefs. <http://slowfish.slowfood.it>.

▶ **Festa della Focaccia di Recco** – *De voorl. zo. van de maand in Recco.* Gratis *focaccia* en sportevenementen. www.focciadirecco.it.

JUNI

► **San Giovanni Battista** – 23-24 juni. De stad viert haar patroonheilige. Het hoogtepunt is een processie van de broederschappen tussen de kathedraal en Porto Antico, gevolgd door de zegening van de zee door de kardinaal van Genua.

► **San Pietro** – *Laatste weekend*. Er wordt gefeest ter ere van de 'Heilige visser'. Tijdens de *Palio Marinero de San Pietro*, een wedstrijd met boten bestuurd door een stuurman en vier roeiers, staan de verschillende wijken van de stad tegenover elkaar.

► **Festival della Scienza** – Ontmoetingen, ludieke experimenten, spektakels en conferenties voor alle publiek. www.festivalscienza.it.

JULI

► **Porto Antico Estate Spettacolo** – In de prachtige omgeving van de Porto Antico vinden muziekconcerten in alle genres plaats, naast dans- en theatervoorstellingen.

► **Fuochi di Rapallo** – 1-3 juli. Vuurwerkwedstrijd ter ere van Nostra Signora di Montallegro, de patrones van Rapallo, die eindigt met de beroemde en zeer overtuigende 'incendio del castello'.

► **Festa del Cristo degi Abissi** – *Laatste za. avond van juli, in San Fruttuoso*. Een bootprocessie naar de Cristo degi Abissi, ter herdenking van de genegen die op zee zijn omgekomen.

AUGUSTUS

► **Festa Stella Maris** – 1ste zo. van aug. in Camogli. Parade van historische boten, waaronder de beroemde U Dragun, die de maritieme traditie van het dorp symboliseert. Mis in Punta Chiappa, regatta's en nautische spelen, waarna 's avond honderden lichtjes in de zee worden gelost.

► **Festa della Madonna Bianca** – 17 aug. in Portovenere. Duizenden kaarsen verlichten het pad van de nachtelijke processie van de H. Maagd, vanaf de Duomo tot aan de kapel van San Pietro. Een magisch schouwspel.

SEPTEMBER-OKTOBER

► **Rolli Days** – Uitzonderlijke opening van de meeste Palazzi dei Rolli. Check de exacte data op de website: www.visitgenoa.it.

► **Regata delle Antiche Repubbliche Marinare** – Om de 4 jaar (volgende editie in 2026) wordt een wedstrijd gehouden met galeien tussen de voormalige maritieme republieken (Genua, Pisa, Venetië en Amalfi). Met optocht in middeleeuwse kostuums. www.repubblichemarinare.org

► **Salone Nautica Internazionale** – In de Fiera di Genova. De belangrijkste botenshow in zijn soort langs de Middellandse Zee. Check de data op: www.salononautico.com.

► **Celebrazioni Colombiane** – 2de en 3de week van oktober. Meerdere manifestaties ter ere van de beroemdste inwoner van de stad en de ontdekking van Amerika.

DECEMBER

► **Confeugo** – *Za. voor Kerstmis*. De vertegenwoordiger van het volk overhandigt voor het Palazzo Ducale in aanwezigheid van gekostumeerde inwoners aan de burgemeester een laurierstruik, die vervolgens op het plein verbrand wordt. Deze ceremonie gaat terug tot de 14de eeuw en symboliseert de eenheid tussen het volk van Genua en de republiek, vroeger geïncarneerd door de doge.

Genua bezoeken

GENUA VANDAAG	26
DE HAVEN★★★	28
DE OUDE STAD★★	34
HET GENUA UIT DE GOUDEN EEUW★★★	46
DE MODERNE STAD★	60
DE BOVENSTAD EN DE FORTEN★	65
GROOT-GENUA★	70
PUNTA PORTOFINO★★★	75
CINQUE TERRE★★★	86

GENUA VANDAAG

Het mooiste uitzicht op deze 'verticale stad' met 600.000 inwoners, ingesloten tussen de bergen, heeft u vanaf het water. Op de voorgrond de haven waar containers als legoblokjes op elkaar gestapeld staan aan de voet van een woud vol fabrieken, silo's en kranen. Daarachter liggen kleurrijke huizen dicht op elkaar tegen de helling, als een gigantische bouwdoos die hier achteloos werd leeggewoten.

VAN INDUSTRIE TOT ONTSPANNING

Voorbij de handelshaven **Porto Antico**. De oude haven kreeg van het architectuurgenie **Renzo Piano**, die in Genua werd geboren, een volledig nieuwe aanblik. Dat gebeurde in 1992, naar aanleiding van de 500ste verjaardag van de ontdekking van Amerika. Het discrete Genua trad plots op de voorgrond, met nieuwigheden als het grootste aquarium van Europa. Een geliefde bestemming voor rondkuierende toeristen en Genuezen!

DE GROOTSTE MIDDELEEUWSE KERN VAN EUROPA

Achter de haven liggen, dicht tegen elkaar, de eerste gebouwen van de **oude stad**, deels verborgen achter de omstreken **Sopraelevata**, een verhoogde en verouderde ringweg die sinds 1960 deel uitmaakt van het landschap. De nabijheid van deze weg tot het historische centrum van de stad verrast elke bezoeker. Dit is inderdaad het grootste historische centrum ter wereld. Het is volledig

verkeersvrij, een ongelooflijk labyrint van straatjes tussen gebouwen die zo hoog zijn, dat ze u de lucht en de zee doen vergeten. Dit netwerk van **caruggi** diende oorspronkelijk om indringers te doen verdwalen en is nu de ideale plek om rond te kuieren... en de weg kwijt te raken! Een massa mensen uit alle werelddelen, die naar Italië zijn gekomen om hun geluk te beproeven, hangen in deze buurt rond, waardoor dit stadsdeel hier en daar een soms wat verhitte sfeer kent, zoals rond de Via di Prè, de Via del Campo of de wijk La Maddalena. Maar net als in vele andere steden ter wereld wordt ook hier het historische centrum na een lange tijd van verwaarlozing gerenoveerd. In de oude stad zijn er geen grote pleinen, maar de *piazette* worden op het heilige uur van het **aperitivo** overspoeld door Genuezen die dit ritueel voor niets ter wereld zouden opofferen. De avond wordt afgesloten rond een tafeltje van een van de vele heerlijke restaurants van de wijk.

GENUESE VERFIJNING EN WEELDE

Het bezoek aan het historisch centrum bereikt zijn hoogtepunt in de **Via Garibaldi** (de voormalige **Strada Nuova**), in de Gouden Eeuw de 'mooiste straat ter wereld'. Deze brede as met prachtige renaissancepaleizen prijkt op de Werelderfgoedlijst van Unesco en weerspiegelt de economische en politieke macht van de rijke Genuese families uit die tijd. Sommige van deze gebouwen werden omgevormd tot musea, maar de

© avalon1973/Getty Images Plus

De Lanterna waakt over de vrachthaven.

meeste herbergen kantoren en banken waar bedienden werken onder plafonds die zijn versierd met fresco's en schitterende verguldsels.

DE MODERNE STAD EN DE RESIDENTIËLE WIJKEN

Vanaf het grote **Piazza De Ferrari**, de overgang tussen de oude en de nieuwe stad, strekken zich de ruimere wijken uit die in de 19de en de 20ste eeuw werden aangelegd. Binnen deze 'Vierhoek', zoals de bewoners dit stadsdeelte noemen, zijn de brede lanen, straten met bogengalerijen of overdekte passages voorbehouden aan winkels. Liefhebbers van architectuur ontdekken er enkele panden in libertystijl. Maar het drukke verkeer en de relatief grote afstanden maken de moderne stad minder aantrekkelijk. Neem daarom

© D. Donadozen / Marka / age fotostock

Genua is de grootste haven van Italië.

plaats in een van de **liften** of **kabelbanen** die u probleemloos omhoog voeren naar prachtige uitzichtpunten vanwaar u de weidse oceaan van leien daken kunt overzien, met op de achtergrond het blauw van de lucht en van de Middellandse Zee.

HET RUIME SOP KIEZEN

Aangezien het leven in de stad stilvalt op zondag en de meeste musea gesloten zijn op maandag, kunt u ervoor kiezen om een tocht te maken langs de kleine pittoreske haventjes, zoals **Bocadasse** of **Nervi**. Heeft u wat meer tijd, trek dan naar de **abdij van San Fruttuoso** of naar **Portofino**, de mondaine badplaats langs de kust. Ook de lieflijke dorpen die deel uitmaken van **Cinque Terre** zorgen voor een onvergetelijke tocht tussen zee en bergen.

DE HAVEN ★★★

De haven is zowel de long als het hart van Genua en zijn uitgestrektheid maakt indruk op iedereen die aankomt met het vliegtuig of de boot: met ongeveer 25 km kaden is dit de op één na grootste haven van Italië, na Trieste, inzake scheepvaart- en vrachtverkeer. In het westen waakt La Lanterna, de vuurtoren die het symbool van de stad is geworden, al sinds de middeleeuwen over het drukke ballet van containers en schepswerven. In het oosten zijn het de pleziervaartuigen, het langgerekte gebouw van de Magazzini del Cotone en de realisaties van Renzo Piano die de Porto Antico vormen.

► **Bereikbaarheid:** 🚶 San Giorgio, Darsena of Principe (10 min. te voet).

Detailkaart van de wijk blz. 31. Uitneembare vouwkaart AE5-6.

► **Aanrader:** Bij de haven liggen verschillende betaalparkings. Om een volledig overzicht te krijgen van de haven neemt u de panoramische lift van de supermarkt annex restaurant Eataly Porto Antico.

► **Dienst voor Toerisme IAT:** Ponte Spinola - ☎ 010 55 72 903 - 9.00-18.20 u.
Stazione Marittima - Ponte dei Mille - 8.30-12.30 u.

📍 Zie ook 'De beste adressen', blz. 96, 108, 115, 122 en 124.

😊 **Liguria Via Mare** organiseert minicruises om de haven van Genua te ontdekken vanaf de zee - ☎ 010 26 57 12 - www.liguriaviamare.it - 1 uur en 10 min - € 8.

Porto Antico ★★★

U bereikt de Porto Antico via het Piazza Caricamento waar het Palazzo San Giorgio staat, dat jammer genoeg deels schuilgaat achter de Sopraelevata (de snelweg). (📍 blz. 26) www.portoantico.it

De oude haven werd in 1992 volledig heringericht door architect **Renzo Piano**, en dit naar aanleiding van de 500ste verjaardag van de ontdekking van Amerika. Nu is het een open ruimte

waar culturele evenementen en sportwedstrijden worden georganiseerd. U vindt er een congrescentrum, bioscopen, winkels en restaurants. Kortom, een niet te missen plek, zowel overdag als 's nachts.

Palazzo San Giorgio ★

Via della Mercanzia, 2 - www.palazzosangiorgio.org - alleen geopend tijdens tijdelijke tentoonstellingen en dan uitsluitend de zalen waar de tentoonstellingen plaatsvinden - rondleidingen tijdens de FAI-dagen en de Rolli Days - inl. ter plaatse.

Het gebouw werd opgetrokken in de 13de eeuw en bood onderdak aan het stadsbestuur. In de cellen werd ooit de Venetiaan Marco Polo opgesloten.

De Biosfera, centraal in de Porto Antico, is een ontwerp van Renzo Piano.

Hij werd door de Republiek Genua gevangengenomen na de slag bij Curzola (1298). Hier dicteerde hij aan Rustichello da Pisa zijn memoires over zijn reizen, later bekend als *Il Milione* of *De wonderen van de Oriënt*.

In de 15de eeuw was in het gebouw de zetel gevestigd van de machtige bank van San Giorgio. Het pand herbergt sinds 1903 de kantoren van de havenautoriteiten. De **gevel**★ die uitkijkt over de haven is versierd met fresco's van Lazzaro Tavarone (1610, gerestaureerd in 1990), waarop de H. Joris te zien is die de draak verslaat.

Sottoripa

Achter het paleis van San Giorgio loopt deze straat over bijna een kilometer

langs de haven. Haar arcades werden gebouwd in de 12de eeuw om de opslagplaatsen met doorvoergoederen te beschermen. Deze opeenvolging van gewelven getuigt van de tijd van de grote maritieme handel. U vindt er een verbazingwekkende mix van prullaria, telefoonwinkels, viswinkels en volkse snackbars waarboven een doordringende geur van gebakken vis hangt, die afkomstig is van de *friggitorie*.

Porta Siberia

Aan de zuidelijke rand van de oude haven maakte de **Porta del Molo**, of Porta Siberia, deel uit van de vestingwerken die halverwege de 16de eeuw werden ontworpen door Galeazzo

Alessi. Ze herbergde pakhuizen voor de opslag van voedsel (in het Italiaans *cibarie*, vandaar de naam) en kantoren voor de inning van belastingen. Niet ver daar vandaan, gericht naar het water, staan de **Antichi Magazzini del Cotone** (oude katoenpakhuizen uit de 19de eeuw), die werden gerestaureerd door Renzo Piano. Ze huisvesten het congrescentrum, bioscopen enz.

Bigo

☎ 010 23 451 - www.acquariodigenova.it - juni-aug.: 10.00-12.00 u, 17.00-22.00 u, *gesl. ma.ochtend - maart-mei en sept.-okt.:* 10.00-18.00 u, *gesl. ma.ochtend; nov.-febr.:* za.-zo., 10.00-17.00 u - € 5, € 38 *combi-ticket met Acquario en Biosfera.*

30

Goedkopere tarieven op internet.

Deze metalen structuur verwijst naar de kranen in de haven. De panoramische lift torent uit boven de Porto Antico en biedt een spectaculair **uitzicht★★** over de stad.

Acquario ★★

Ponte Spinola - ☎ 010 23 451 - www.acquariodigenova.it - maart-sept.: 9.00-20.00 u (juli-aug. 8.30 u); okt.-febr.: 10.00-20.00 u - *kassa sluit om 18.00 u - € 29 (-12 jaar € 21), voordeelige tarieven op de website. Trek hier minimaal 2 1/2 uur voor uit.*

😊 **Goed om te weten** – Families met kinderen overspoelen het Aquarium tijdens het weekend. Kom dus liever door de week, vanaf openingstijd, of nog beter: reserveer uw tickets via internet, dat is goedkoper en u bent zeker dat u binnen mag.

Het Aquarium, eveneens ontworpen door **Renzo Piano**, telt verschillende observatieposten vanwaar de bezoeker de indruk krijgt zich midden tussen de vissen en zeezoogdieren te bevinden. Meerdere didactische borden geven uitleg bij de aanwezige diersoorten en de verschillende biotopen die zijn nagebouwd in de bassins. Zo vindt u er ecosystemen uit de Middellandse Zee, de Rode Zee, Madagaskar, het tropisch regenwoud en het Groot Barrièrerif. Onder de meest interessante diersoorten vermelden we de zeehonden, de zeekoeien, de dolfijnen, de haaien, de pinguïns, de kwallen, de vissen uit het koraalrif en de roggen. In La Grande Nave Blu is het **Paviljoen van de Biodiversiteit** ondergebracht.

Biosfera

☎ 010 23 45 659 - www.acquariodigenova.it - maart-okt.: 10.00-19.00 u (18.00 u in maart en okt.); nov.-febr.: 10.00-17.00 u - *de kassa sluit 1 uur vroeger - € 5, € 38 combi-ticket met Acquario en Bigo. Goedkopere tarieven op internet.*

In deze glazen bol is het tropische regenwoud nagebootst, als eerbetoon aan de ontdekking van de Nieuwe Wereld.

Aan het einde van de kade ligt het **Isola delle Chiatte**, ontworpen door Renzo Piano voor de G8. Het bestaat uit een drijvend platform met enkele banken. De ligging in het midden van de Porto Antico, het gekrijns van meeuwen die erboven vliegen en het glinsterende water geven dit 'eiland' een zeer speciale sfeer.

UIT ETEN

- Trattoria della Raibetta..... 18
 Fish Lab 30
 Antica Friggitoria Carega ... 31
 Cavour 21 32
 Eatly..... 33
 Gran Ristoro..... 34
 Panino Marino..... 35
 Pizzeria Savò 36

- Osteria di Vico Palla..... 40
IETS DRINKEN
 Banano Tsunami..... 10

UITGAAP

- Arena del Mare..... 13
 518 Cocktail & Restaurant... 18

OVERNACHTEN

- Abbey Hostel..... 4
 B & B dell'Acquario..... 10
 Bluripa Guesthouse..... 12
 Genova Suite Art 13
 Hotel de Ville 14

Città dei Bambini e dei Ragazzi ★

Ponte Spinola, ingang achter het Acquario - ☎ 010 234 59 20 - www.cittadeibambini.net - 10.00-18.00 u - gesl. ma. behalve april, mei en aug. - € 5 2-3 jaar, € 7 3-13 jaar, € 12 volwassenen.

De 'Stad van de Kinderen', die onlangs werd ingehuldigd onder het Aquarium, biedt bezoekers van 2 tot 12 jaar een hele reeks activiteiten en interactieve spelletjes om hen uit te nodigen om de 5 zintuigen, de natuurlijke wereld en de belangrijkste technisch-wetenschappelijke principes te ontdekken. De jongste kinderen (2-4 jaar) zullen blij zijn met de Splash Zone, die speciaal voor hen is ontworpen.

Tussen het Aquarium en het Galata Museo mag u zeker het **Galeone Neptune** niet overslaan! Dit schip, een replica van een galjoen uit de 17de eeuw, ligt aangemeerd bij de Ponte Calvi. Het werd gebouwd in 1986 voor de film *Pirates of the Roman Polanski*. Het schip is volledig operationeel (het kan een snelheid van 5 knopen bereiken), maar het ligt nu permanent aangemeerd (10.00-17.00 u - € 6, -12 jaar € 4).

Galata Museo del Mare ★★

Ten westen van de oude haven, Calata De Mari, 1 (Darsena - Via Gramsci) - ☎ 010 25 33 555 - www.galatomuseo.delmare.it - maart-okt.: 10.00-19.00 u; nov.-febr.: di.-vr. 10.00-18.00 u, za. en zo. 10.00-19.00 u - de kassa sluit 1 uur vroeger - € 17, tot 17 jaar € 12.

Dit boeiende museum is gehuisvest in het oudste gebouw van het arsenaal van de Republiek. Het toont de geschiedenis van de scheepvaart in Genua. Een aanrader, voor de bijzonder geslaagde museografie, maar ook voor de kwaliteit van de tentoongestelde documenten en stukken, en voor de interactiviteit. De benedenverdieping en de 1ste etage tonen de **'periode van de roeispaan'**, met onder meer een galei uit de 17de eeuw en een zaal gewijd aan **Christoffel Columbus**. De 2de etage toont het **'tijdperk van de zeilschepen'** en een reconstructie van een scheepswerf uit het einde van de 19de eeuw en een brigantijn.

De 3de etage is gewijd aan het **'tijdperk van de oceaanstomers en jachten'** en vormt een uitermate geslaagd, ludiek parcours langs alle hoeken en kantjes van een passagiersschip van vroeger, maar deze verdieping toont ook de tocht van de vele Italiaanse emigranten die in de haven van Genua inscheepten op weg naar een beter leven aan de andere kant van de oceaan. Voor u naar het **uitkijkpunt** op de bovenste verdieping trekt (helaas met ramen), vanwaar u een **uitzicht**★ van 360° over de stad en de haven heeft, moet u beslist ook het interactieve parcours volgen waarbij u leert werken in een duikboot. Dit zal u goed van pas komen bij uw bezoek aan de **onderzeeër Nazario Saulo**, die ligt aangemeerd aan de kade tegenover het museum (📍 zie hierna).

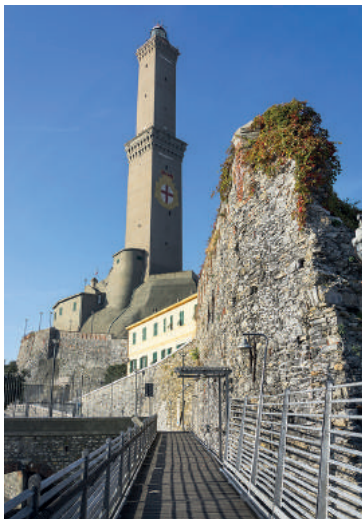
Op de 4de verdieping presenteert de zaal **'Navigare nell'Arte'** een prachtige collectie zeegezichten, en ook een serie schilderijen van stoomboten, zogenaamde emigrantenschepen.

Het parcours eindigt met de ontdekking van de **Nazario Sauro**, die van 1980 tot 2002 werd gebruikt door de Italiaanse marine. 49 bemanningsleden woonden aan boord. Het bezoek (*niet aanbevolen voor mensen met claustrofobie*) geeft inzicht in de werking van een onderzeeër en de leefomstandigheden van de bemanning.

La Lanterna ★

Vouwkaart A6 – *Rampa della Lanterna*. Uitsluitend te voet bereikbaar via een panoramisch pad (800 m) dat vertrekt vanaf het parkeerterrein van het winkelcentrum van de ferry's aan het Piazza Dinegro (Terminal Traghetti). U kunt er gedurende 2 ½ uur gratis parkeren, op voorwaarde dat u iets koopt in het winkelcentrum (een koffie volstaat). Met het openbaar vervoer: **M** Di Negro; bus: lijn 1 (richt. Voltri), vertrek voor het Aquarium, halte Buozzi 2-Metro Dinegro - ☎ 010 40 76 583 - www.lanternadigenova.it - juni-sept.: di.-zo. 10.00-18.00 u; de rest van het jaar: alleen za.-zo. - € 8.

La Lanterna markeert de westelijke ingang van de haven van **Sampierdarena**. De vuurtoren werd gebouwd in 1543 en verving een wachttoren van ongeveer dezelfde hoogte die in het begin van de 12de eeuw werd opgericht om de kust te signaleren met een vuur dat aan de top werd aangestoken. Vanaf de Porto Antico tekent zijn silhouet zich af tegen

La Lanterna vanaf de Passeggiata Panoramica

een achtergrond van wolkenkrabbers die de zakenwijk kenmerken, waaronder de beroemde **Matitone** (of 'Groot Potlood' die werd gebouwd in 1992). De vorm doet denken aan de klokkentoren van de San Donatokerk (📍 blz. 44). De vuurtoren staat op een rots van 40 m hoog en de top ligt op 117 m boven de zeespiegel. Op de benedenverdieping is een interessant klein **vuurtorenmuseum** ingericht. Op de eerste verdieping ligt een panoramisch terras met een mooi **uitzicht** op de haven en de oude stad.

DE OUDE STAD★★

Fabrizio de André, een van de favoriete zangers-liedjesschrijvers van de Italianen, beschrijft het als volgt: 'wijken waar de stralen van Gods zon niet in doordringen'. De oude stad van Genua is inderdaad een doolhof van 'caruggi', smalle straatjes van soms nauwelijks een meter breed, die zijn omzoomd door hoge, kleurrijke huizen, die hemel en zee aan het oog onttrekken. Deze volkse, drukke winkelbuurt ten oosten van Porto Antico is de grootste middeleeuwse kern van Europa. Om van de charme te genieten, moet u er verdwalen. Onder het beschermende oog van barokke madonna's die bijna elke straathoek bewaken, ontdekt u hier een prachtig bewerkte deurlatei of een gevel versierd met fresco's, daar een historische winkel of een aantrekkelijke 'focacceria'.

► **Bereikbaarheid:** de oude stad ligt tussen de haven en de moderne stad.

🚇 De Ferrari, San Giorgio en Sant'Agostino.

Detailkaart van de wijk blz. 36. Uitneembare vouwkaart DE5-6-7.

► **Aanrader:** trek ruim een dag uit om de rijkdommen van het oude Genua te ontdekken. Een overzicht van de historische winkeltjes vindt u op blz. 40.

► **Dienst voor Toerisme IAT:** Via Garibaldi, 12r - ☎ 010 55 72 903 - 9.00-18.20 u.

📍 Zie ook 'De beste adressen', blz. 97, 108, 115, 122 en 125.

Palazzo Ducale ★

Z2 – Piazza Matteotti, 9 - ☎ 010 81 71 660 - www.palazzoducale.genova.it - woonvertrekken van de doge, kapel, salons van de Maggior en Minor Consiglio, Torre Grimaldina: 11.00-19.00 u - € 5.

Gedurende zes eeuwen was dit het machtscentrum van de republiek. Nu is het een cultureel centrum met tentoonstellingsruimten en de thuishaven van verschillende verenigingen zoals de Stichting Cultuur, de Ligurische Academie voor Wetenschap en Letteren en het Historisch Stadsarchief.

De kern van het middeleeuwse gebouw (links) bestaat uit het Palazzo di Alberto Fieschi, het Palazzo degli Abati en de Torre Grimaldina. Vanaf de 14de eeuw

was dit een geheime gevangenis. In 1815 werd Niccolò Paganini hier opgesloten voor de ontvoering en verleiding van een minderjarige. Vanaf het terras boven op de toren geniet u van een schitterend uitzicht over de oude stad. Het hoofdgebouw bestaat uit twee binnenplaatsen met portieken en werd door Andrea Vannone opgetrokken tussen het einde van de 16de eeuw en het begin van de 17de eeuw. De neoklassieke gevel aan het Piazza Matteotti werd in de 19de eeuw herbouwd na de volledige herinrichting van het plein zelf bij de aanleg van de Via San Lorenzo. De gevel met twee zijvleugels aan het Piazza De Ferrari dateert uit de jaren 1935-1940. Binnen geven mooie zalen onderdak aan de

De oude stad toont zich in een wirwar van straatjes.

belangrijkste tentoonstellingen van de stad. In de woonvertrekken van de doge zijn fresco's en stucwerk uit de 18de eeuw bewaard gebleven, en de **kapel**★ is versierd met fresco's van G. B. Carlone (1655) over de geschiedenis van de stad. Bekijk ook de neoklassieke salons van de Maggior en Minor Consiglio.

Chiesa del Gesù (of dei Santi Ambrogio e Andrea) ★★

Z2 – Piazza Matteotti - 7.00-13.00 u (zo. 8.00-13.00 u), 16.00-19.00 u, *gesl. ma.ochtend*.

De kerk dateert uit de 6de-7de eeuw en werd aan het eind van de 16de eeuw door de jezuiten volledig heropgebouwd. Dit pareltje in barokstijl werd oorspronkelijk opgetrokken in 1597 door Tibaldi en heeft een weelderig interieur met marmer en verguld stucwerk. Onder de kunstwerken vermelden we de *Maria-Hemelvaart* van Guido Reni (3de kapel rechts), en ook twee bijzonder mooie **doeken van Rubens**★★, *De Besnijdenis*, geschilderd voor het hoofdaltaar, en *De wonderen van de Heilige Ignatius van Loyola* (3de kapel links). Verder ziet u ook een

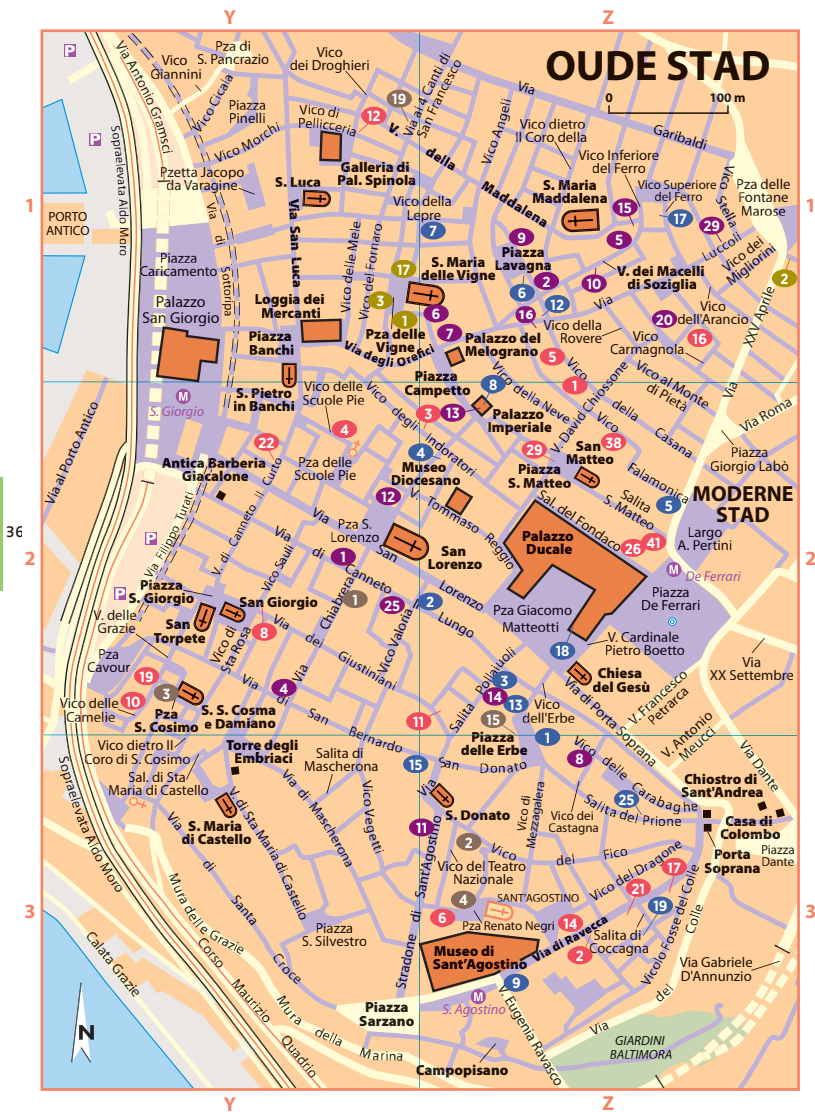
mooie *Kruisiging* van **Simon Vouet** (2de kapel rechts).

Cattedrale di San Lorenzo ★★

YZ2 – Piazza San Lorenzo - 8.00-12.00 u, 15.00-19.00 u.

De kathedraal werd opgericht in de 12de eeuw en tot de 19de eeuw meermaals verbouwd. De prachtige **gevel**★★ is opgetrokken in Genuese gotische stijl (met afwisselend witte en zwarte stroken). De Franse invloed is te herkennen in de plaats van de portalen (13de eeuw) en het grote roosvenster. De linkse toren bleef onafgewerkt en werd in de 15de eeuw bekroond met een loge. De rechtse toren (1522) werd de campanile. Het centrale portaal toont taferelen uit het leven van Christus en, op het timpaan, de marteldood van de H. Laurentius.

Het personage op de rechterhoek van de gevel doet denken aan de engel van de zonnwijzer van Chartres. De twee majestueuze leeuwen die de trappen flankeren, werden in 1830 gebeeldhouwd door de Genues Carlo Rubatto, van wie meerdere werken te zien zijn

op de begraafplaats van Staglieno (G blz. 68).

Interieur★ – Wat meteen opvalt is het contrast tussen de strengheid van de gotische kerkschepen uit de 13de eeuw met hun zwarte en witte strepen, de barokke verguldsels van het koor en de apsis die werden gemaakt in de 16de eeuw door **Galeazzo Alessi** en de schitterende witheid van de kruising (16de eeuw), die het hele gebouw verlicht – de koepel werd ook ontworpen door Galeazzo Alessi. Bekijk hoe de zuilen van de kerkschepen de 12de-eeuwse grijze stenen arcaden van het matroneum (de galerij voor

vrouwen) ondersteunen. Draai u om naar het mooie Byzantijnse fresco op de contre-façade, een Laatste Oordeel dat werd geschilderd aan het begin van de 14de eeuw door een anonieme schilder uit Constantinopel, de zogenoemde meester van San Salvatore in Chora. Tijdens de middeleeuwen was dit een vaak terugkerend thema op deze plaats, om de gelovige die vertrok aan te moedigen een goede christen te zijn. Bewonder de weelderige **kapel van Johannes de Doper**★★, een mees-terwerk van Domenico en Elia Gagini (1450), aan de linkerkant van het schip. Ze herbergt de as van de heilige, die in

UIT ETEN

Antico Forno della Casana.....	1	Caffè degli Specchi.....	3
Antico Forno Patrone.....	2	Scurreria Beer & Bagel.....	4
Ombre Rosse.....	3	Vedova Romanengo.....	5
Lo Zimino.....	4	Oosteria.....	6
Tripperia La Casana.....	5	La Lepre.....	7
La Forchetta Curiosa.....	6	Les Rouges.....	8
Sa' Pesta.....	8	Metropolitan Café.....	9
Trattoria da Gianna.....	10	Cremeria Buonafede.....	12
Trattoria Ugo.....	11	Cremeria delle Erbe.....	13
Locanda Spinola.....	12	U Gelato do Caruggiu.....	15
RossoCarne.....	14	Gelateria Profumo.....	17
La Cantina Clandestina.....	16	Douce Patisserie Café.....	18
Officina 34.....	17	La Coccagna.....	19
Trattoria delle Grazie.....	19	Honey Bar.....	25
E Priè Rosse.....	21		
Focaccia e Dintorni.....	22		
Trattoria Rosmarino.....	26		
Zupp.....	29		
The Cook.....	38		
Hostaria Ducale.....	41		

UIT ETEN

Antica Drogheria di Canneto ...	1
Bottega dello Stoccafisso.....	2
Antica Drogheria Torielli.....	4
Gastronomia De Micheli.....	5
Vezza Boutique.....	6
Pietro Romanengo fu Stefano.....	7
Romeo Viganotti.....	8
Rosso Rubino.....	9

Almanacco.....	10
Gianfranco Vanni.....	11
Giovanni Rivara 1802.....	12
Galleria Imperiale.....	13
Galleria d'arte Il Vicolo.....	14
La Butteghetta Magica.....	15
L'Aria del Mare.....	16
Ceramiche Il Tornesino.....	20
Il Salotto.....	25
Urban Suite Gallery.....	29

UITGAAN

Ai Troèggi.....	1
La Claque.....	2
Taverna Zaccaria.....	3
Teatro della Tosse.....	4
La Libreria di Piazza delle Erbe.....	15
Malkovich.....	19

OVERNACHTEN

Palazzo Grillo.....	1
OStellin Genova Hostel.....	2
Residenza d'Epoca Le Nuvole ..	3
B & B Le Coccole.....	17

De gotische San Lorenzokathedraal is het pronkstuk van de stad.

38

1098 werd teruggebracht uit Myra, in Klein-Azië, door Guglielmo Embriaco. Naast het altaar, in de nissen, zie de twee mooie standbeelden van de H. Maagd en St. Johannes door de Toscaan Sansovino (1467-1529).

In de kathedraal zijn ook opmerkelijke werken te zien van de Genuese school, met name de fresco's van Luca Cambiaso (1527-1585) op het gewelf van de linkerapsiskapel, en ook het *Oordeel van de H. Laurentius* en de *Marteldood van de H. Laurentius* door zijn leerling Tavarone (1556-1640), in de pastorie. De onbeschadigde bom bij de ingang, in de rechterbeuk, werd in 1941 door de Britten gedropt.

Beklimming van de toren – *Toegang vanaf de rechterzijbeuk* - 11.30-16.00 u - € 5. De wenteltrap van de klokkentoren leidt naar de Tribuna del Doge, de tribune die gereserveerd was voor de

doge en die hij betrad via een geheime doorgang vanuit zijn paleis. Van daaruit hebt u een **uitzicht**★ in vogelperspectief op het schip van de kathedraal. Vervolgens bereikt u de 15e-eeuwse loggia, die een breed panoramisch uitzicht biedt over een deel van de stad.

Museo del Tesoro★ – *te bereiken via de linkerzijbeuk* - ☎ 010 209 18 63 - www.museidigenova.it - 9.00-12.00 u, 15.00-18.00 u, *gesl. di. en zo.ochtend* - € 6. De ruimte die Franco Albini in de jaren 1950 creëerde lijkt op een soort catacombe en herbergt ware pareltjes: de **Sacro Catino**, een zeshoekige glazen kelk uit de 9de eeuw die door Guglielmo Embriaco werd meegebracht en die volgens de legende de Heilige Graal zou zijn; het Byzantijnse kruis van de Zaccaria (13de eeuw); een 12de-eeuwse gouden Byzantijnse reliekhouder ingelegd met edelstenen;

een zilveren processieschrijn in internationale gotische stijl die de as van Johannes de Doper zou hebben bevat (14de eeuw); een waardevolle chalcedonschaal die van kleur verandert volgens de lichtinval en uit de 1ste eeuw na Chr. dateert. De beeltenis van de heilige werd in de 15de eeuw toegevoegd.

Museo Diocesano ★

Z2 – Via Tommaso Reggio, 20r - ☎ 010 24 75 127 - www.museodiocesano.genova.it - ma. 10.00-13.00 u, do.-za. 9.00-12.00 u, 14.30-18.00 u - € 8.

Het **Kanunnikenklooster**★ (Chiostro dei Canonici, 12de eeuw) biedt onderdak aan het **Diocesane Museum voor Sacrale Kunst** met op de gelijkvloerse verdieping voornamelijk Genuese schilderijen uit de 14de, 15de en 16de eeuw (*Het Laatste Avondmaal en de Zegenende God de Vader van Luca Cambiaso*), en ook liturgische objecten (let op de extreme verfijning van het altaarstuk dat de klaagzang bij het lichaam van de dode Christus toont, uit het begin van de 16de eeuw). De afdeling **Blu di Genova**★, op de tussenverdieping, toont 14 taferelen uit het passieverhaal (16de-18de eeuw), geschilderd op een doek dat tijdens de vastentijd in de abdij van San Niccolò del Boschetto hing. Dit soort indigo-blauwe en zeer resistente doek werd gebruikt om de goederen op de boten te bedekken. Het zou de voorouder zijn van de **blue jeans**, zoals de naam al aangeeft! (☞ blz. 147)

Piazza San Matteo ★

Z2 – De maritieme republiek Genua was een oligarchie van kooplieden waarvan

de politieke organisatie weerspiegeld wordt in het grondplan van de oude stad: geen groot centraal marktplein, maar een onderverdeling in verschillende wijken onder controle van enkele grote families (Fieschi, Grimaldi, Doria, Spinola, Pallavicino), telkens rond een pleintje met een kerk. Het harmonieuze Piazza San Matteo, het terrein van de familie **Doria**, wordt omzoomd door de residenties van de familie, paleizen opgetrokken tussen de 13de en de 15de eeuw, gekenmerkt door de typische afwisseling van witte en zwarte versierselen. Op nr. 17 staat een renaissancepaleis dat door de gemeente Genua in 1528 aan Andrea Doria werd geschonken.

Chiesa di San Matteo

Z2 – di.-zo. 10.00-12.00 u, 15.00-19.00 u.

De San Matteokerk, voorheen de adellijke kapel van de familie Doria, heeft een gevel in Genuese romaanse stijl (afwisseling van zwarte en witte lagen stenen). Links van de gevel kunt u, door de hekken, de sierlijke kloostergang uit de 14de eeuw bewonderen. Het interieur is versierd met **fresco's**★ van Luca Cambiaso (16de eeuw). In de crypte (*vraag aan de bewaker of u die mag bezoeken*) bevindt zich het graf van **Andrea Doria**, wiens degen achterin in de muur van de linkerzijvleugel zit. Links van de gevel kunt u door het hekken de sierlijke kloostergang uit de 14de eeuw bewonderen.

Piazza Campetto

Z1-2 – Aan dit langgerekte plein met een onregelmatige vorm, vroeger het veld (*campo*) van de smeden, staat het **Palazzo Imperiale** (nr. 8, 1650)

waarvan de gevel versierd is met beschilderd stucwerk. Het behoorde toe aan de Imperiale, een van de grote Genuese families, die ook het **Palazzo del Melograno** (nr. 2) lieten bouwen. Dit laatste dankt zijn naam aan de granaatappelboom die op de gevel groeit en herbergt nu een grote kledingwinkel. U kunt er nog steeds de marmeren Hercules uit de 17de eeuw bewonderen, een werk van Filippo Parodi. En op de bovenverdieping zijn er kamers versierd met fresco's en een kleine votiefkapel. Vanaf het Piazza Campetto begint de **Via degli Orefici** (de straat van de goudsmeden), een levendige steeg met meerdere votiefkapelletjes.

Santa Maria delle Vigne ★

- 40 **YZ1** – Piazza delle Vigne - 9.00-19.00 u. Het **Piazza delle Vigne** dankt zijn naam aan de wijnstokken die hier in de middeleeuwen groeiden. Het voorplein

biedt een fraai uitzicht op de versierde gevels van 15de-eeuwse gebouwen, die charmante hotels herbergen. De oorsprong van de Santa Maria delle Vigne gaat terug tot de 10de eeuw. Uit deze periode bleef enkel de klokkentoren bewaard, die te zien is vanuit het steegje aan de linkerkant van de kerk (*Vico Campanile delle Vigne*). Binnen bevindt zich onder een gewelfde doorgang in een muur een kopie van een sarcofaag uit de 2de eeuw. Dit is het grafmonument van Anselmo d'Incisa (1304), de arts van paus Bonifatius VIII (1235-1303) – het origineel bevindt zich in het Museo Diocesano. Het interieur, dat in de 16de-17de eeuw werd verbouwd, herbergt mooie fresco's van Lazzaro Tavarone en Domenico Piola, doeken van grote namen uit de Genuese barok (*De aartsengel Michaël verslaat Lucifer* van Gregorio de Ferrari, een *Madonna met Kind* door Taddeo di Bartolo (1398, achter in de

HISTORISCHE WINKELTJES

Net als andere steden in Italië beschikt ook Genua over een 'Albo regionale delle botteghe storiche' (regionale lijst van historische winkeltjes - www.botteghistorichegenovo.it). Hierop staan al een veertigtal winkeltjes. Naast de ouderdom, de kwaliteit van de architectuur, de meubelen en de inrichting, geldt als voornaamste criterium dat de zaak sinds minstens vijftig jaar dezelfde activiteit uitvoert. Geen enkele nijverheid krijgt voorkeur. Zo staan op de Genuese lijst banketbakkers, cafés, kledingzaken, apotheken, drogisten, maar ook een barbier, een slager en een slagerswinkel voor orgaanvlees.

De Dienst voor Toerisme organiseert bezoeken (maart-dec.: vr.middag - ☎ 349 809 16 82 - www.botteghistorichegenovo.it).

De winkeltjes in ons adresboekje: Drogheria Torielli (blz. 115); Libreria Bozzi (blz. 115); Pasticceria Liqvoreira Marescotti (blz. 110); Pasticceria Profumo (blz. 118); Pietro Romanengo fu Stefano (blz. 115); Romeo Viganotti (blz. 116); Sà Pesta (blz. 98); Tripperia La Casana (blz. 97) en Finollo (blz. 119).

rechterzijbeuk) en, in de linkerzijbeuk, een mooie kruisbeeld van een Siense meester uit de 12de-13de eeuw. Het hoofdaltaar werd gemaakt naar een ontwerp van Pierre Puget (1620-1694). Deze laatste, die de Franse Bernini werd genoemd, heeft veel in Genua gewerkt (📍 *Santa Maria Assunta di Carignano*, blz. 44). De Vico Campanile delle Vigne (linkerkant van de kerk) en vervolgens de Vico Dietro il Coro delle Vigne leiden naar de levendige **Via dei Macelli di Soziglia**, waar vroeger de slachthuizen (de *macelli*) gevestigd waren en waar u nu een heleboel kleine winkels en mooie boetiekjes vindt. Ga daar linksaf. Iets verder aan de linkerkant leidt de Vico Lavagna naar het pittoreske **Piazza Lavagna**, zeer in trek op het aperitiefuur. Keer terug naar de Via Macelli di Soziglia en ga verder tot u aan uw linkerkant de Via della Maddalena vindt, die naar het gelijknamige plein leidt.

Chiesa di Santa Maria Maddalena

Z1 – De kerk van **Santa Maria Maddalena**, met haar zuilengalerij (1911), fraai bekroond met een balustradeteras, werd gesticht in de 10de eeuw. Ze werd volledig herbouwd in de 16de en 17de eeuw en is een mooi voorbeeld van de Genuese barokstijl, waarin we de grote namen van de Genuese school terugvinden: Paolo Gerolamo Piola, de zoon van Domenico, en de broers Giovanni Battista en Domenico Parodi.

Galleria Nazionale di Palazzo Spinola ★★

Y1 – Piazza Pellicceria, 1 - ☎ 010 27

05 300 - www.palazzospinola.beniculturali.it - wo.-za. 8.30-19.30 u, 1ste zo. van de maand 13.30-19.00 u - € 10, duo-ticket met het Palazzo Reale. Het paleis werd aan het einde van de 16de eeuw opgetrokken door de familie Grimaldi en werd vervolgens bewoond door de Pallavicino's, de Doria's en de Spinola's. Binnen is nog steeds de oorspronkelijke inrichting te zien. De kunstwerken en de meubelen vormen een bijzonder mooi geheel. De twee hoofdverdiepingen tonen de bezoeker hoe een 17de- (1ste etage) en 18de-eeuws (2de etage) paleis eruitzag. U ziet de evolutie van het meubilair en de decoratie, van de rijke en overladen stijl van de 17de eeuw naar de meer luchtige stijl uit de 18de eeuw. De 3de en 4de etage werden verwoest tijdens de Tweede Wereldoorlog en later heropgebouwd. Voor de eerste verdieping herbergen de **vertrekken van de Markies** een reeks schilderijen van Gregorio de Ferrari (1644-1726), een van de laatste aanwinsten van de galerie. Op de eerste verdieping bewonderen we, onder de barokke **plafonds★** van Lazzaro Tavarone (17de eeuw), mooie schilderijen zoals het charmante Portret van *Ansaldo Pallavicino* door Van Dyck. Tussen de twee verdiepingen door bezoekt u de keuken. Op de tweede verdieping, onder de **plafonds★** die werden geschilderd door Lorenzo De Ferrari, kunt u werk bewonderen van Luca Cambiaso, Luca Giordano, Bernardo Strozzi, Guido Reni (*De Heilige en de Profane Liefde*) en Joos Van Cleve (**Maagd★**). Vervolgens komt u bij de elegante en verfijnde **Galleria degli Specchi★** (spiegelgalerie), een creatie van Lorenzo De Ferrari

voor Maddalena Doria.

Op de mezzanine tussen de tweede en derde verdieping is een verzameling heerlijke **nachtlampjes** uit de 19de eeuw te zien.

Op de derde verdieping zijn **werken**★ van kunstenaars uit de Italiaanse en Vlaamse Renaissance verzameld, zoals die van Pieter Paul Rubens (**Ruiterportret van Giovanni Carlo Doria**★), Orazio Gentileschi (*Offer van Isaac*), Tintoretto (*Portret van Scipione Clusone*) en de meest beroemde uit de collectie, het pijnlijke **Ecce Homo**★ van **Antonello da Messina**.

Op de vierde verdieping ten slotte is er een mooie collectie stoffen en keramiek te zien.

Via San Luca ★

- 42 **Y1** – Sinds de middeleeuwen is dit de hoofdstraat van het oude Genua, een *caruggio* die parallel loopt aan de haven en een wijk doorkruist die zowel door de familie Spinola als door de Grimaldi's opgeëeft werd. De straat is omzoomd met weelderige paleizen uit de 16de-17de eeuw. De **San Lucakerk** (8.00-12.00 u, 15.00-19.00 u) werd aan het eind van de 12de eeuw opgetrokken door de Spinola's en in de 17de eeuw herbouwd. De **fresco's**★ zijn van de hand van Domenico Piola, maar er is eveneens een mooie *Geboorte* van de Genues Grechetto te zien, naast de *Onbevleete Ontvangenis* van beeldhouwer Filippo Parodi (1630-1702).

Piazza Banchi ★

Y1 – Dit plein dankt zijn naam aan de 'geldwisselaars' die in de middeleeuwen hun stalletjes hadden. Ze werden banchi genoemd, vandaar trouwens

het woord bankier. Dit was tot de 19de eeuw het commerciële centrum van Genua en de zetel van een van de drie grote markten van de stad, namelijk de graanmarkt.

De **Loggia dei Mercanti** (Loge van de handelaars) dateert uit het einde van de 16de eeuw en werd in 1855 de eerste handelsbeurs van Italië, tot die in 1922 werd overgebracht naar het Piazza de Ferrari. Nu doet het gebouw dienst als tentoonstellingsruimte.

Chiesa di San Pietro in Banchi

Y1-2 – *Piazza Banchi* - 10.00-19.00 u.

Het plein wordt gedomineerd door deze opmerkelijke, verhoogde kerk met een gevel beschilderd in trompe-l'oeil. De winkels op de benedenverdieping, waarop de kerk in 1572 werd gebouwd, zorgden mee voor de financiering van de bouwwerken. Het harmonieuze **interieur**★ is bekleed met wit marmer. In het presbyterium ziet u bijzondere bas-reliëfs die het *Passieverhaal* en de *Overhandiging van de sleutels aan Sint-Pieter* voorstellen. Ze zijn van Marcello Sparzo, dezelfde kunstenaar die tekende voor het stucwerk van het Palazzo Nicolosio Lomellino in de Via Garibaldi (📍 blz. 50) en die van de Villa del Principe (📍 blz. 59).

Antica Barberia Giacalone ★

Y2 – *Vico Caprettari*, 14 - 📍 010 25 67 91 - di.-za. 9.30-13.00 u, 14.00-18.30 u.

Ga voorbij de kruising van de Via Canneto il Curto met de Via San Lorenzo rechts naar de Vico Caprettari. Hier vindt u een prachtige barbierswinkel (1882) die slechts een zakdoek groot is (10 m²). Dit pareltje in art-decostijl

werd gerestaureerd dankzij de FAI (Fondo per l'Ambiente Italiano) en toont een plafond in geblazen glas, gaslampen en marmeren wastafels.

Piazza San Giorgio

Y2 – Dit piepkleine pleintje was erg belangrijk. Hier lag vroeger het forum van de Romeinse stad, en de plek diende als startpunt voor het meten van afstanden op de heirwegen Aurelia en Postumia, die elkaar hier kruisten. Na de val van het Romeinse Rijk en tot het einde van de middeleeuwen werden hier alle stadszaken afgehandeld en werd er een zeer bloeiende markt gehouden. Het pleintje is omzoomd door twee kerken, een groene en een gele, die bijna alle plaats innemen. De elegante **San Giorgiokerk**, met kaar golvende gevel, werd opgericht in de 10de eeuw en herbouwd in de 18de eeuw (*niet open voor bezoek*).

San Torpete, die uit de 12de eeuw stamt, was de kapel van de familie Cattaneo della Volta, rijke kooplieden die handel dreven tot in Saint-Tropez (*San Torpete* in het Italiaans), een stad die in de 15de eeuw mede door de Genuezen bevolkt en ontwikkeld werd.

Santi Cosma e Damiano

Y2 – *Piazza di San Cosimo - do.-za. 15.30-18.30 u.*

De **Santi Cosma e Damianokerk** werd in de 11de en de 12de eeuw opgetrokken op de funderingen van een Byzantijns oratorium. Ze verdient een bezoek voor haar mooie tweekleurige zuilen en enkele belangrijke werken: de *Onbevleete Ontvangenis* van Pierre Puget en de *Maagd met het Kind en de heiligen Cosmas en Damianus* van

Gioacchino Assereto (1600-1649), een van de grootste namen van de Genuese barokschilderkunst.

Santa Maria di Castello ★

Y3 – *Salita di Santa Maria di Castello, 15 - ☎ 347 99 56 740 - www.santamariadicastello.it - 10.00-13.00 u, 15.00-18.00 u (zo. gesl. 11.00-12.00 u).* Op de heuvel **Castello** lag het oude Romeinse *castrum*, waaromheen zich de middeleeuwse stad ontwikkelde. De kerk is een pareltje van romaanse kunst en werd in de 12de eeuw op de overblijfselen van een eerdere kerk gebouwd door meester-metselaars en ondernemers afkomstig uit Como. Ze werd in de 15de eeuw bij de bouw van het klooster aangepast. Het sobere schip wordt geflankeerd door kapellen uit de 15de en de 17de eeuw en bevat nog Romeinse zuilen en kapitelen uit de 3de eeuw. Een van de relieken, de *Cristo moro*, een houten kruis uit de 13de eeuw dat meegebracht werd uit het Heilige Land tijdens de eerste kruistocht, wordt hevig aanbeden en dient als het onderwerp voor tal van ex-voto's die in het museum tentoongesteld worden. Bekijk, in de derde kapel van de linkerzijbeuk, de prachtige *Polyptiek van de Annunciatie* van Giovanni Mazzone (1469).

Het aanpalende klooster is gebouwd rond drie kloostergangen en herbergt een **museum** waarin beeldhouwwerken, schilderijen (*Paradijs* en *Bekering van de H. Paulus* van Ludovico Brea, *Maagd met Kind* van Barnaba da Modena, 1370), stoffen, sacrale kunst en een verzameling ex-voto's getoond worden.

De kloostergang, die uit de 15de eeuw dateert, kijkt uit over de haven en

herbergt het fresco van de *Annunciatie* van Justus von Ravensburg (circa 1451). De kleine **bloementuin** vormt een oase van rust midden in de stad.

Torre degli Embriaci

Y3 – Dit is de hoogste toren van de stad en de enige die toestemming kreeg de 80 m die opgelegd werd door een ordonnantie van 1196 te overschrijden. Hij werd opgericht ter herinnering aan Guglielmo Embriaco, die uit het Heilige Land de as van Johannes de Doper en de Sacro Catino meebracht, die bewaard wordt in de schatkamer van de San Lorenzokathedraal.

San Donato ★

Z3 – Via San Donato, 10 - 8.00-12.00 u, 15.00-18.30 u, zo. 9.00-12.00 u.

Deze kerk werd opgericht in de 12de en de 13de eeuw en bewaart uit deze periode een prachtige achthoekige **campanile**★ in romaanse stijl, waarop de vorm van de wolkenkrabber Matitone in Sampierdarena is geïnspireerd (☞ blz. 33). Aan de rechterzijde onthult een sierlijk 18de-eeuws kapelletje een *Maagd met Kind* uit de 17de eeuw. Het interieur herbergt talrijke kunstwerken. In de kapel achter in de rechterzijbeuk is een mooie *Maagd met Kind* (1401) te zien, van Nicolò da Voltri. In de linkerzijbeuk herbergt het Oratorio di San Giuseppe de parel van deze kerk, het somptueuze veelluik van de **Aanbidding van de Wijzen**★★ van Joos van Cleve (1515), samen met een mooie *H. Maagd* van Barnaba da Modena (1300) en een *Heilige Familie* van de barokke schilder Domenico Piola (1627-1703).

Piazza Sarzano

Y3 – De Piazza Sarzano werd lange tijd verwaarloosd, maar het plein werd in de jaren 1990 in een nieuw jasje gestoken bij de bouw van de faculteit architectuur op de overblijfselen van het San Silvestroklooster (17de eeuw) en de voormalige San Salvatorekerk. Het **Teatro della Tosse** (*Piazza Renato Negri, 6*), niet ver hiervandaan, is een heel actief en innoverend theater dat de wijk een nieuwe adem geeft. Vooral tijdens het weekend is het heel druk op deze trekpleister voor de Genuese *movida* (☞ 'Uitgaan', blz. 122).

Het lager gelegen **Campopisano** is een pleintje vol poëzie, met een plaveisel *a risseu*. De naam komt van het *camposanto* (begraafplaats) dat zich in deze buurt bevond, waar de Pisanen werden begraven die gevangen waren genomen door de Genuezen na de slag bij Meloria op 6 augustus 1264. Vanaf het Piazza Sarzano leidt een klim van enkele minuten via de Via Eugenia Ravasco (vanwaar bastions te zien zijn die werden gebouwd om te vechten tegen Frederik Barbarossa in 1155) naar de basiliek van **Santa Maria Assunta di Carignano** (☞ blz. 64).

Museo di Sant'Agostino ★

Z3 – Piazza Sarzano, 35r - ☎ 010 25 11 263 - www.museidigenova.it - *gesloten voor werkzaamheden, neem inl.* Het voormalige augustijnenklooster met zijn 13de-eeuwse kerk (nu een auditorium) en zijn driehoekige kloostergang biedt onderdak aan een rijk museum waarvan de parel de kostbare **Pallio di San Lorenzo**★★ is (13de eeuw), een bewerkte stof die in

1261 door de Byzantijnse keizer werd geschonken aan de Republiek Genua. De collecties bestaan verder uit fragmenten en beeldhouwwerken (11de tot 17de eeuw) afkomstig uit vernietigde religieuze gebouwen en privéwoningen, zoals het **Monument van Margaretha van Brabant**★ van Giovanni Pisano (14de eeuw), en ook schilderijen van kunstenaars die in Genua en Ligurië actief waren tussen de 13de en de 16de eeuw.

Porta Soprana ★

Z3 – www.museidigenova.it - april-okt.: di.-zo. 10.00-18.00 u (zo. 19.00 u); de rest van het jaar: navragen - € 3 combinatiekaartje met het Casa di Colombo en de Chiostro di Sant'Andrea.

Via de **Via di Ravecca**, met haar vele cafés en winkeltjes, bereikt u de Porta Soprana (of Porta di Sant'Andrea), een van de oudste toegangspoorten van de stad (12de eeuw), te herkennen aan haar twee elegante identieke torens. De poort maakt deel uit van de omwalling die gebouwd werd om de stad te verdedigen tegen de aanvallen van Frederik I Barbarossa. Ze vormt de tegenhanger van de **Porta dei Vacca** in het westen (G blz. 57).

Casa di Colombo

Z3 – *Vico Dritto Ponticello* - 010 44 90 128 - 11.00-18.00 u (17.00 u april en sept.-okt.; nov.-maart: di.-do. 11.00-15.00 u, vr.-zo. 10.00-16.00 u) - ma. gesl. - € 3 combinatiekaartje met de Porta Soprana en de Chiostro di Sant'Andrea..

Voorbij de poort staat het zogenaamde huis van **Christoffel Columbus** die in 1451 in Genua geboren werd. In werkelijkheid is het een reconstructie uit de 18de eeuw op de plaats waar vermoedelijk het bescheiden huisje van de ontdekkingsreiziger stond. Net erachter vormt de elegante **kloostergang van Sant'Andrea** (12de eeuw) het enige overblijfsel van een benedictijnenklooster dat afgebroken werd bij de bouw van het nieuwe stadsdeel in de jaren 1930.

Piazza delle Erbe

Z2-3 – De Salita del Prione voert naar dit plein waar jonge Genuezen graag de avond doorbrengen. Bij mooi weer is het hier zo druk dat het onmogelijk is een plaatsje te bemachtigen op een terras of zich een weg te banen door de omliggende straatjes.

HET GENUA UIT DE GOUDEN EEUW ★★★

'Goud wordt geboren in West-Indië, sterft in Spanje en wordt begraven in Genua': de grote Spaanse schrijver Quevedo (1580-1645) had het bij het rechte eind. Dankzij zijn rol als bankier van keizer Karel, maar ook dankzij het politieke genie van de grote admiraal Andrea Doria, kende Genua tussen 1550 en 1650 een gouden eeuw die haar de welverdiende bijnaam La Superba, de trotse, opleverde. In enkele jaren werden de woningen van de grote Genuese families gebouwd, ongeveer honderd prachtige paleizen in de Via Garibaldi (voorheen Strada Nuova) of de Via Balbi, en vanaf 1576 georganiseerd in Rolli, een netwerk van accommodaties voor belangrijke gasten. Ze wekten het enthousiasme op van Rubens tijdens zijn verblijven in de stad. 42 ervan staan momenteel op de werelderfgoedlijst van Unesco.

► **Bereikbaarheid:** 🚗 De Ferrari en Darsena of station Principe.

46 **Detailkaart van de wijk blz. 48-49. Uitneembare vouwkaart CD4-5 EF5.**

► **Aanrader:** De meeste paleizen langs de Via Garibaldi dienen nu als kantoren of banken. Wilt u de binnenzijde bewonderen, ga er dan door de week heen... behalve op maandag, als de drie musea van de Strada Nuova gesloten zijn. Probeer te profiteren van de unieke gelegenheid die de Rolli Days bieden, als al deze buitengewone paleizen gratis toegankelijk zijn. 🗨 'Bezichtigen', blz. 15.

Reserveer een halve dag voor een bezoek aan de wijk en de musea.

► **Dienst voor Toerisme IAT:** Via Garibaldi, 12r - ☎ 010 55 72 903 - 9.00-18.20 u.

🗨 Zie ook 'De beste adressen', blz. 100, 110, 118, 123 en 125.

Piazza delle Fontane Marose

Dit asymmetrische plein wordt omgeven door meerdere opmerkelijke gebouwen: bewonder op nr. 2 de met fresco's versierde gevel van het **Palazzo Interiano Pallavicino** (1565) en het fraaie **Palazzo Spinola dei Marmi** (1445-1459), dat onderdak geeft aan de bank Banco di Sardegna. Ten noorden van het plein bereikt u via de Via Interiano, het Piazza Portello

waar een lift vertrekt naar **Castelletto** (🗨 blz. 66).

Via Garibaldi (Strada Nuova) ★★★

De Strada Nuova, de enige rechte straat van Genua, waarvan Madame de Staël zei dat het 'de straat der koningen en de koningin der straten' was, dateert uit 1551. Toen besloot het stadsbestuur tot de afbraak van een bescheiden plaatsje op de heuvel Castelletto

om een monumentale laan aan te leggen waarlangs de percelen verkocht zouden worden aan de grote families binnen de Genuese aristocratie: de Spinola's, de Lomellini's en de Grimaldi's bouwden er residencies die werden ontworpen door de grootste architecten en versierd door de grootste kunstenaars uit die tijd. Het was het eerste voorbeeld van een groot stedenbouwkundig project dat in Europa werd gerealiseerd. Deze straat kreeg eerst de naam **Strada Nuova**, vervolgens Via Aurea en, tot slot, Via Garibaldi na de Italiaanse hereniging. Oorspronkelijk was de straat aan beide uiteinden afgesloten. De prachtige paleizen links en rechts zorgen ervoor dat dit een van de mooiste straten van Italië is. De aanleg van de straat deed in heel Europa heel wat stof opwaaien. De tekeningen die Rubens maakte tijdens zijn verblijf in de stad zijn grotendeels gewijd aan de paleizen in deze straat die synoniem stonden voor monumentaliteit en schoonheid (📍 *De mooiste straat ter wereld*, blz. 141).

Drie paleizen in deze straat – Tursi, Bianco en Rosso – herbergen tentoonstellingsruimten die gegroepeerd zijn in de **Musei di Strada Nuova**★★ (📍 blz. 52).

De andere paleizen zijn slechts ter gelegenheid van bepaalde evenementen opgesteld voor het publiek, zoals tijdens de **Rolli Days** (📍 blz. 15 en 22). Toch kunt u vaak een blik werpen op het interieur na navraag bij de receptie, want in vele paleizen zijn kantoren of banken ondergebracht.

Nr. 1. Palazzo Agostino Pallavicini (*Unicredit*) – De bouw ervan werd in 1558 toevertrouwd aan architect

Galeazzo Alessi. Dit was het eerste paleis dat langs de Strada Nuova opgetrokken werd en het kwam in de 18de eeuw in handen van de familie Cambiaso.

Nr. 2. Palazzo Pantaleo Spinola (*Banco di Chiavari e della Riviera Ligure*) – Het gebouw werd opgetrokken tussen 1558 en 1564. De sobere gevel staat in schril contrast met het prachtig versierde interieur (fresco's uit de 17de eeuw van Giovanni Carlone en Domenico Piola).

Nr. 3. Palazzo Lercari Parodi – Dit stadspaleis werd in 1571 ontworpen door Taddeo Carlone in opdracht van de rijke bankier Franco Lercari. De twee schraagbeelden met afgeplatte neus aan de gevel zouden verwijzen naar de legende die vertelt dat Mergollo Lercari, een voorouder van Franco, wraak nam op zijn verraders door hen de neus en de oren af te snijden. In 1845 kocht Bartolomeo Parodi het paleis. De tweede verdieping herbergt het grandioze fresco dat het *Fondaco di Trebisonda* voorstelt, waarmee **Luca Cambiaso** eigenlijk de bouw van het Palazzo Lercari in de Strada Nuova bezingt.

Nr. 4. Palazzo Tobia Pallavicino (*Camera di Commercio*) – *Vrije toegang ma.-vr. 9.00-17.00 u.* Deze realisatie van Giovanni Battista Castello, alias **Il Bergamasco**, voor de rijke Tobia Pallavicino dateert van 1558. Tobia Pallavicino had het monopolie op aluin uit Tolfa, dat gebruikt werd voor het vervaardigen van verfstoffen. Hij was een van de machtigste handelaars uit de 16de eeuw. Dankzij zijn vlotheid was hij samen met Gerolamo Lomellino ambassadeur aan het hof van Catharina

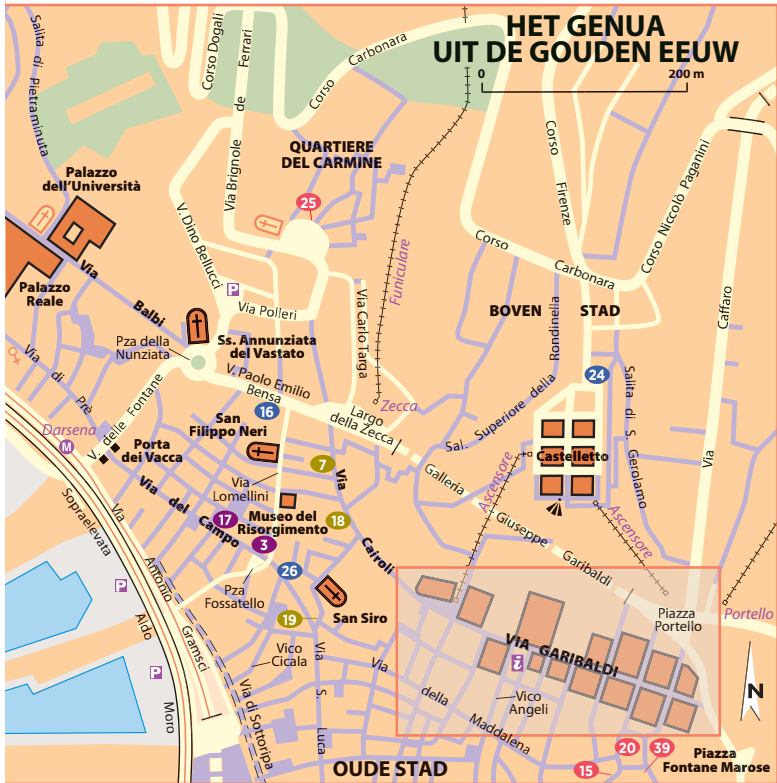
48

UIT ETEN

Trattoria dell'Acciughetta	7
I Canovacci	15
Bella Bu	20
A Cornabuggia	25
Taggiù	39

IETS DRINKEN

La lacona	16
Cambi Café	20
Bar Gelateria Don Paolo	24
Pasticceria Liquoreria Marescotti	26
Gelatina	27

WINKELN

Cacio e Pepe	3
Via del Campo 29r	17
Pasticceria Profumo	18
Via Garibaldi 12	19

UITGAAN

Count Basie - Jazz Club	6

OVERNACHTEN

Hotel Cairoli	7
Hotel Nuovo Nord	8
Grand Hotel Savoia	16
B & B Casa Ramé	18
Dimora Almayr	19

de' Medici in Frankrijk. Het paleis herbergt een mooie vestibule, versierd met grotesken, gevolgd door een grote salon, die vroeger toegang gaf tot de tuin.

Deze werd in de 18de eeuw opgeofferd om het paleis te kunnen vergroten. Op de bovenverdieping ligt de voormalige kapel en een prachtige **vergulde galerij**★, beide in de 18de eeuw gebouwd door Lorenzo De Ferrari. De stad telt nog twee andere gelijksoortige vergulde galerijen, in het Palazzo Spinola (📍 blz. 41) en het Palazzo Reale (📍 blz. 57).

Nr. 5. Palazzo Angelo Giovanni Spinola (Deutsche Bank) – Het paleis werd gebouwd in 1558 en heeft een mooie gevel, versierd met fresco's. Het atrium en de trap zijn gewoonlijk toegankelijk voor het publiek.

Nr. 6. Palazzo Giovan Battista Spinola Doria – Giovanni Battista en Andrea Spinola vertrouwden de bouw toe aan architect Bernardino Cantone. Rond 1723 kwam het in het bezit van de familie Doria, aan wie het paleis nog steeds toebehoort. In het atrium bij de

ingang ziet u een lamp met een arend, het symbool van de familie.

Nr. 7. Palazzo Nicoloso Lomellino★ – 📞 010 09 83 860 - www.palazzolomellino.org - geopend tijdens tijdelijke tentoonstellingen en op 25-26 dec., 1 jan. (nam.), paaszondag en -maandag, 25 april, 2 juni, 15 aug., 1 nov. en 8 dec. - rondleiding 1ste za. van de maand - 10.00-18.00 u - € 8. Het paleis is ook bekend onder de naam Palazzo Podestà en werd in 1563 besteld door Nicoloso Lomellino bij G. B. Castello. Het onderscheidt zich van de andere paleizen door de **gevel**★ die versierd is met stucwerk en door het mooie **nymphaeum**★ op het binnenplein. Op de 1ste etage ziet u fresco's van Bernardo Strozzi (1581-1644) die in 2002 werden herontdekt tijdens restauratiewerkzaamheden. Ze verwijzen naar de ontdekking van Amerika en tonen allegorieën van de Navigatie en de Astrologie.

Nrs. 8 en 10. Palazzo Cattaneo Adorno – Het paleis werd in 1583 gebouwd in opdracht van Lazzaro en Giacomo Spinola en telt twee

DE PALEIZEN DEI ROLLI

In 1576 beslist de senaat van de stad tot de oprichting van de 'rolli', lijsten van privé-eigendommen die mooi genoeg zijn om staatsbezoekers en buitenlandse delegaties te ontvangen. De honderdvijftig uitverkoren panden (voornamelijk langs de Via Garibaldi en de Via Balbi) werden onderverdeeld in drie categorieën, afhankelijk van hun belang en hun schoonheid. Pausen en keizers mochten in slechts drie paleizen ondergebracht worden: het Palazzo Lercari en het Palazzo Tursi aan de Via Garibaldi, het Palazzo Doria Spinola (tegenwoordig zetel van de prefectuur) aan de Via Roma. Van de 150 paleizen zijn er 42 opgenomen op de Werelderfgoedlijst van Unesco. www.rolliestradenuove.it. Voor meer informatie over bezichtiging van de Rollipaleizen, zie blz. 15.

hoofdingangen, een per vleugel: de westelijke is sinds drie eeuwen eigendom van de familie Adorno en is versierd met fres-co's van Lazzaro Tavarone; de oostelijke vleugel behoort sinds het einde van de 19de eeuw toe aan de familie Cattaneo.

Nr. 9. Palazzo Nicolò Grimaldi - Palazzo Tursi★★ – Het Palazzo Tursi heeft een gevel die drie keer langer is dan de gevels van andere paleizen uit dezelfde periode en twee tuinen in terrasvorm. De bouw werd bevolen door Nicolò Grimaldi, de belangrijkste bankier van de Spaanse koning Filips II. In 1596 kwam het pand in handen van Giovanni Andrea Doria. In 1820 kocht de familie Savoye het en uiteindelijk kwam het in 1848 in handen van de stad Genua. Het gebouw heeft een mooi binnenplein met bogen. De eerste etage van het paleis maakt deel uit van de musea van de Strada Nuova (G blz. 47).

Nr. 12. Palazzo Campanella – In 1562 was de bouwheer van dit pand Baldassare Lomellino, maar het oorspronkelijke gebouw werd in de 18de eeuw grondig verbouwd volgens de wensen van zijn toenmalige eigenaar, Cristoforo Spinola, ambassadeur van de republiek Genua in Frankrijk. Het interieur van het paleis liet hij herinrichten door Charles de Wailly, architect aan het hof van Versailles. Op de 1ste verdieping is een design-winkel ingericht, Via Garibaldi 12 (G 'Winkelen', blz. 118), ondergebracht in de salons versierd met fresco's en verguld stucwerk... Niet te missen!

Nr. 11. Palazzo Luca Grimaldi - Palazzo Bianco★★ – Dit paleis staat op de plaats

© M. Carassale/Sime/Photonstop

De Galleria Dorata van het Palazzo Tobia Pallavicino, de zetel van de Camera di Commercio

van een ouder gebouw dat tussen 1530 en 1540 werd opgetrokken door Luca Grimaldi, telg van een van de belangrijkste families van Genua. Het huidige gebouw kwam er in opdracht van Maria Durazzo Brignole Sale, die Giacomo Viano begin 18de eeuw met de bouw belastte. De naam verwijst naar de witte kleur, die in contrast staat met het naburige Palazzo Rosso. Het gebouw maakt deel uit van de musea van de Strada Nuova (zie hierna).

Nrs. 14 en 16. Palazzo delle Torrette – Het paleis werd in 1716 opgetrokken om het uitzicht op de middeleeuwse huizen te verbergen.

Nr. 18. Palazzo Brignole - Palazzo Rosso★★ – Het paleis werd in opdracht

van de broers Rodolfo en Giovanni Brignole Sale in 1671 gebouwd als een tweedelige woning rond een binnenplein. In 1874 werd het pand, samen met de kunstcollecties, door de laatste erfgename van de familie, hertogin Maria Brignole-Sale (👁 kaderstukje) geschonken aan de stad Genua.

Tegenwoordig maakt het deel uit van de musea van de Strada Nuova (zie hierna).

Musei di Strada Nuova ★★

Kaarten: Via Garibaldi, 9 - 📞 010 27 59 185 - www.museidigenova.it - ♿ - april-sept.: 9.00-19.00 u; za.-zo. 10.00-19.30 u.; okt.-maart: 9.00-18.30 u, za.-zo. 9.30-18.30 u - ma. gesl. - ticket voor de drie musea € 9. De volgorde van het bezoek aan de musea is: Palazzo Rosso, Palazzo Bianco en Palazzo Tursi.

Trek 3 uur uit voor het bezoek aan de drie musea.

Dit complex kwam er dankzij de uitzonderlijke schenking aan de stad door hertogin Maria Brignole-Sale de Ferrari: het Palazzo Rosso in 1874 en het Palazzo Bianco in 1884 samen met de bijbehorende collecties. Daarnaast stemde het stadsbestuur in met het gebruik van een verdieping van het Palazzo Tursi als museum.

Palazzo Rosso – Via Garibaldi, 18. Het paleis is gebouwd volgens een plan in de vorm van een U, afgesloten met een bogengalerij over twee verdiepingen. Dit opmerkelijke museum toont op de **eerste verdieping** Italiaanse en Vlaamse kunstwerken uit de 16de en 17de eeuw. Onder de belangrijkste werken mag u de *Maagd met Kind* van Palma il Vecchio en *Judith en Holofernes*

DE HERTOGIN EN DE FILATELIST

Hertogin Maria Brignole-Sale de Ferrari (1811-1888) was de enige erfgename van een extreem rijke familie, een vriendin van de Orléans en francofiel. Ze bezat de helft van de stad Genua en het Matignon Hotel in Parijs. Na de dood van haar man, Raffaele de Ferrari, hertog van Galliera, besloot ze haar fortuin uit te geven zoals ze het zelf wilde: in Frankrijk stichtte ze het weeshuis van Meudon, het weeshuis Saint-Philippe (nu de stichting Les Orphelins Apprentis d'Auteuil), het Hospice Ferrari in Clamart, ze financierde de École des Sciences politiques van Parijs, de toekomstige 'Sciences Po', en liet ze het Galliera-paleis bouwen om het aan de stad Parijs te schenken. In Genua stichtte ze onder andere het belangrijkste ziekenhuis van de stad (Ospedale Galliera), droeg ze bij aan de reconstructie van de haven en, vooral, liet ze de Palazzi Rosso en Bianco met hun collecties na aan de gemeente (👁 zie hiernaast). Vreemd genoeg ging deze fantastische erfenis niet naar haar zoon Philippe, een excentrieke en obsessieve persoonlijkheid die ervoor koos om afstand te doen van dit fortuin om zich te wijden aan... zijn postzegelverzameling – een van de meest waardevolle van die tijd.

van Veronese (zaal 3), *De heilige Sebastiaan* van Guido Reni (zaal 4) niet missen, en in de volgende zaal, *God met een engeltje* en *De Dood van Cleopatra* van Guercino. In zaal 6 wordt *De Opstanding van Lazarus* van Mattia Preti getoond, evenals een interessante *Filosoof van de Cynische School* van Francesco Fracanzano. Tot slot bevindt zich in zaal 7 de zeer levendige *Cuoca* (kokkin) van Bernardo Strozzi, evenals een *Madonna met het Kind Jezus en Johannes de Doper*. Vanaf zaal 13 begint het gedeelte van de Vlaamse schilderkunst, met in het bijzonder het *Portret van een jonge Venetiaan* van Dürer (zaal 13) en *De IJsschaatsers* van Jan Wildens (zaal 14).

Ga naar de **tweede verdieping** (op de mezzanine). Daar ontdekt u een reeks kamers met zeer lage plafonds, bedekt met fresco's van de hand van Gregorio di Ferrari (1644-1726) en Domenico Parodi (1668-1740). Dit waren de privé-vertrekken van Anton Giulio II Brignole, een beroemde schrijver, senator en diplomaat, die deze ruimte vanaf 1705 liet inrichten. Let op de Grotta, versierd door Parodi (*2de zaal*) en de zeer barokke slaapkamer.

Maak op de **derde verdieping**, na de prachtige *alcova* (slaapkamer) en de grote salon, halt bij zaal 19 (de lente-zaal) onder de beschilderde **plafonds**★ door Ferrari. Hier worden drie meesterwerken van Van Dyck tentoongesteld: het grote ruitportret van Anton Giulio II Brignole-Sale (1627), dat van zijn vrouw, Paolina Adorno Brignole Sale, en *Christus met het geldstuk* (1625). Het bezoek eindigt met het **apparaat**★ van Caterina Marcenaro

(1906-1976), directrice van het bureau voor Schone Kunsten en conservator van het museum. Architect Franco Albini (1905-1977), die was belast met de restauratie van het gebouw dat beschadigd was door een bombardement in 1943, heeft dit appartement op de bovenste verdieping in 1955 ingericht, een charmante mix van een modern decor en oude kunstwerken, zeer representatief voor de Italiaanse stijl van die tijd. Aan de overkant bevindt zich een ander appartement, dat van **hertogin** Maria Brignole-Sale (Stanze della Duchessa), waar in de 19de eeuw de laatste Brignole-Sale hebben gewoond. Sommige meubels komen uit het Hôtel Matignon, de Parijse residentie van hertogin Maria, de laatste Brignole-Sale, vanaf 1854 tot aan haar dood in 1888.

Palazzo Bianco – Via Garibaldi, 11.

De zalen van dit paleis, die werden ingericht door Franco Albini in de jaren 1950, herbergen schilderijen uit de Italiaanse, Spaanse en Vlaamse kunstscène van de 16de tot de 18de eeuw. Op de eerste verdieping worden werken tentoongesteld uit Genua, Venetië en Lombardije uit de 16de en 17de eeuw: in zaal 7 ziet u werk van Veronese (Kruisiging) en Palma Il Giovane (*Jezus en de Samaritaanse vrouw*), en in de volgende zaal hangt werk van Caravaggio (**Ecce Homo**★).

De klim naar de tweede verdieping onthult een prachtige *St. Sebastian* van Filippino Lippi, ook wel bekend als Pala Lomellini, voor u aankomt bij werken die getuigen van de nauwe relaties die de stad onderhield met de rest van Italië, Spanje (Zurbarán, Ribera en Murillo - zaal 15) en vooral de

Nederlanden (*zalen 16 tot 19*): hier worden met name de drie onderste panelen en de *Kruisiging* van de beroemde **Cervara-polyptiek**★ van Gerard David bewaard, een dramatisch doek, door zijn donkere kleuren en de soberheid van zijn compositie, het intense **Zegenende Christus**★ van Hans Memling en *Venus en Mars* van Rubens. Vanuit zaal 21, die is gewijd aan Domenico Piola en zijn zoon Paolo Gerolamo, komt u op een lagere verdieping, de mezzanine, waar een mooie collectie textiel en borduurwerk uit de 18de eeuw wordt tentoongesteld.

Een beetje verderop ligt de doorgang die leidt naar het Palazzo Tursi, boven de resten van de gotische kerk van San Francesco di Castelletto (13de eeuw).

Palazzo Tursi★ – *Via Garibaldi*, 9. De tentoonstellingsruimten op de bel-etage vormen het vervolg op de galerij van het Palazzo Bianco, met

werken uit de 18de eeuw: Gregorio De Ferrari, Alessandro Magnasco (**Receptie in een tuin van Albaro**★, 1720), de prachtige **Boetvaardige Magdalena**★ van Antonio Canova (1790). Verder ziet u er ook decoratieve kunstwerken (aardewerk, wandtapijten, meubelen, apothekerspotten) en een verzameling muntstukken, maten en gewichten uit de tijd van de Republiek Genua. Het bezoek eindigt in de prachtige Paganini-zalen, waar het echte topstuk van het museum te vinden is: de beroemde **Cannone**★ (kanon), de Guarneri del Gesù-viool die door **Niccolò Paganini** (📍 zie kaderstukje) werd nagelaten aan zijn stad en die haar naam dankt aan het krachtige geluid die ze kan produceren.

De Via Garibaldi eindigt op het kleine **Piazza della Meridiana**, waar een paleis (1541) staat waarvan de zonnewijzer het plein zijn naam heeft gegeven.

PAGANINI HERHAALT NIET

Niccolò Paganini (1782-1840, Nice), die in Genua geboren werd, verpersoonlijkte het idee van muzikale 'wanorde en genie'. Zijn leven liep over van sentimentele avonturen en economische tegenslagen, maar hij was bovenal een ongelooflijke vioolvirtuoos. Hij wist als geen ander alle mogelijkheden van zijn instrument te gebruiken, zowel van zijn viool als van zijn gitaar. Zijn gedurfde capriolen bekoorden zowel Liszt als Chopin, die ze gebruikten als inspiratiebron voor hun pianospel. Maar dit genie van de snaren had ook een heel eigen karakter. Tijdens een concert in Turijn vroeg de koning van Sardinië en hertog van Savoye, Karel Felix, hem een stuk opnieuw te spelen. De musicus antwoordde: 'Paganini non ripete'. Sindsdien gebruiken de Italianen deze zinsnede wanneer ze iets niet opnieuw willen uitleggen of doen. Paganini was eveneens componist en schreef enkele onvergetelijke concerto's voor viool en orkest, evenals de beroemde 24 Capriccio's (📍 blz. 152).

© R. Mattes/hemis.fr

Het Palazzo Bianco toont schilderijen uit de 16de tot 18de eeuw.

Palazzo della Meridiana

Salita San Francesco, 4 - ☎ 010 25 41 996 - www.palazzodellameridiana.it - toegankelijk bij tijdelijke tentoonstellingen en rondleiding eens in de maand, incl. en reserv. ter plaatse - € 10. Dit paleis werd grotendeels gerenoveerd en opnieuw ingericht (in neorenaissancestijl) in de 19de eeuw door Gino Coppedè, een van de leiders van de Art Nouveau in Italië en de architect van het Castello Mackenzie (📍 blz. 67). Het herbergt **fresco's** van Luca Cambiaso en Lazzaro Calvi. Het maakt deel uit van de 42 paleizen die zijn opgenomen op de Werelderfgoedlijst van Unesco. Bij het Piazza della Meridiana vertrekt de **Via Cairoli**, die eind 18de eeuw werd

aangelegd als verlenging van de Strada Nuova (Via Garibaldi) en daarom ook Strada Nuovissima genoemd wordt!

Chiesa di San Siro

Via San Siro, 3 - 8.00-12.00 u, 16.00-19.00 u.

De kerk is opgedragen aan de eerste aartsbisschop van Genua (4de eeuw), die volgens de legende de verschrikkelijke basilisk (mythologisch monster) heeft verslagen. Ze was waarschijnlijk de kathedraal van de stad tot de 9de eeuw, tot de San Lorenzokerk, die binnen de stadswallen gelegen was, die rol overnam. De kerk werd verscheidene malen verbouwd en dankt haar huidige aanblik aan de werkzaamheden die in de 16de-17de eeuw uitgevoerd

werden, met uitzondering van de gevel die uit de 19de eeuw dateert. Het rijkversierde **interieur**★ herbergt 17de-eeuwse fresco's van Giovanni Battista (we hebben in het bijzonder de decoratie van de koepel aan hem te danken), een opmerkelijk **hoofdaltaar** van brons en zwart marmer, een werk van Pierre Puget (1670), en in de linkerapsiskapel, een *Geboorte van Christus* van de maniëristische schilder Pomarancio (1553-1626). Het was in deze kerk dat Giuseppe Mazzini werd gedoopt, die in de nabijgelegen Via Lomellini woonde (*zie hierna*).

Museo del Risorgimento

Via Lomellini, 11 - ☎ 010 55 76 430 - www.museidigenova.it - di. en vr. 9.00-14.00 u, wo. en za. 9.30-18.30 u (april-sept. 19.00 u) - ma., do. en zo. gesl. (behalve 1ste zo. van de maand) - € 5.

Het geboortehuis van **Giuseppe Mazzini** biedt onderdak aan het museum dat de geschiedenis schetst van de beweging die leidde tot de **Italiaanse eenwording**. Onder de meest interessante afdelingen vermelden we deze gewijd aan de Genuese componist Goffredo Mameli, die de Italiaanse nationale hymne schreef, waarvan het originele manuscript in het museum bewaard wordt, en de afdeling die de expeditie beschrijft van de *Mille* van Garibaldi vanuit Quarto, in de buurt van Genua.

Het klooster van **San Filippo Neri**, wat verderop (*Via Lomellini*), is een mooi voorbeeld van de architectuur uit het einde van de 17de en het begin van de 18de eeuw, en ook een mooi barokinterieur.

Santissima Annunziata del Vastato ★★

Piazza della Nunziata - 7.30-20.00 u, za. en zo. gesl. 12.30-15.00 u.

De neoklassieke stijl van het portaal (19de eeuw) van deze kerk, die werd gebouwd in de 17de eeuw, laat niet vermoeden hoe rijk en barok het interieur is. De beste schilders werden gevraagd voor de decoratie: Gregorio De Ferrari, Luca Cambiaso, Domenico Piola en Bernardo Strozzi. Een speciale vermelding gaat naar de koepel, een meesterwerk van Andrea Ansaldo (1584-1638); hij wordt beschouwd als het eerste barokke werk in Genua. Let op de personages die rond de balustrade zijn verzameld en het spel van perspectieven dat de illusie van diepte creëert.

Via del Campo

Wanneer u vanaf het Piazza della Nunziata richting zee kijkt, ziet u links, helemaal aan het einde van de Via

© photoasson/istock.com

Het rijke barokinterieur van de Santissima Annunziata del Vastato

delle Fontane, de **Porta dei Vacca**, die teruggaat tot de middeleeuwen en deel uitmaakte van de omwallingen die opgetrokken werden om het hoofd te bieden aan de aanvallen van Frederik I Barbarossa (1155). De tegenhanger in het oosten is de Porta Soprana (📍 blz. 45).

Voorbij de poort start de **Via del Campo**, de straat van de marginalen en verstotenen die wordt bezongen in de beroemde gelijknamige ballade van de beroemde Genuese zanger-liedjesschrijver **Fabrizio De André** (1940-1999) (📍 blz. 154). Het culturele centrum **Via del Campo 29R** (📍 'Winkelen', blz. 119) werd opgetrokken op de plaats waar de platenwinkel lag die De André bezocht (de bekende winkel van Gianni Tassio) en schetst de geschiedenis van de illustere Genuese school voor zangers-liedjesschrijvers, de grootste van Italië. De straat blijft zeer volks en multicultureel. De mooie paleizen en de bedrijvigheid van de kleine kraampjes en winkels maken dit tot een (dag)promenade die heel kenmerkend is voor het oude Genua.

El Carmine

Achter de kerk ligt deze volkse en drukke wijk rond een mooi pleintje waar het aangenaam vertoeven is op mooie zomeravonden.

Via Balbi ★

Deze verkeersas is de meest westelijke van de nieuwe straten die tijdens de Gouden Eeuw werden aangelegd. De aanleg ervan is te danken aan de familie Balbi, die er haar residentiële wijk van maakte. De gebouwen

herbergen nu de kantoren en universitaire instellingen.

Het **Palazzo dell'Università**★ (op nr. 5) werd opgetrokken tussen 1634 en 1636 en is een voormalig jezuïeten-college. Het vertoont kenmerken die ook terug te vinden zijn bij het Palazzo Tursi aan de Via Garibaldi, zoals het binnenplein met bogen en de hangende tuin (📍 blz. 51).

Voorbij het Koninklijk Paleis (📍 blz. 57) eindigt het meest monumentale deel van de Via Balbi, die uitmondt op het **Piazza Acquaverde** die in de 18de eeuw aangelegd werd en nu gedomineerd wordt door het station Principe.

Voor u het Piazza Acquaverde bereikt voeren trappen links van de Via Balbi omlaag naar het **Piazza dei Truogoli di Santa Brigida**, waar u nog oude wasplaatsen (*truogoli* in het dialect) ziet die dateren uit de 17de eeuw. Ze werden gebruikt tot in de jaren 1960.

Palazzo Reale ★★

Via Balbi, 10 - ☎ 010 27 10 286 - www.palazzorealegenova.beniculaturali.it - wo.-za. 13.30-19.00 u - € 10 combi-ticket met het Palazzo Spinola - tuin alleen: € 1.

Het weelderigste gebouw langs de Via Balbi werd in 1650 opgetrokken voor de familie Balbi. In de 18de eeuw kwam het pand in handen van de familie Durazzo, die de verbouwing ervan toe-vertrouwde aan de Romeinse architect Carlo Fontana, een medewerker van Bernini. In 1824 kwam het in handen van Karel-Felix van Savoye, koning van Sardinië, die het omvormde tot koninklijk paleis. Maak voordat u naar de adellijke vertrekken op de tweede

verdieping gaat, een ommetje op het fraaie **voorplein**★ en in de mooie tuin die uitkijkt op de haven.

Het **interieur**★★ is ingericht met meubelen uit de 18de en de 19de eeuw. Op het plafond prijken fresco's van Domenico Parodi (1668-1740), die eveneens verantwoordelijk is voor de prachtige **spiegelgalerij**★★, geïnspireerd op die van het kasteel van Versailles. Na de troonzaal bereikt u de Audiëntiezaal met het *Portret van Catarina Balbi Durazzo* door Van Dyck, een mooie voorbode voor een reeks doeken van grootmeesters als Tintoretto, Strozzi, Luca Giordano, Valerio Castello enz. Mis de Veronese-kamer niet, met zijn vier prachtige *Metamorfosen*, meesterwerken van de barokke beeldhouwer Filippo Parodi, en de parketvloeren met inlegwerk in de vertrekken van de Savoye aan het einde van het parcours. Vanuit de 'kamer van de Dageraad' komt u op het mooie **terras**, dat een prachtig uitzicht biedt op het *risseù* van de fontein,

een mozaïek van zwarte en witte platte keien dat typisch is voor Ligurië. Deze dateert uit de 18de eeuw.

Vanaf het terras ziet u een vreemd langwerpige gebouw dat tijdelijke tentoonstellingen herbergt. Het is gebouwd op de plaats van het **Teatro del Falcone**, dat werd opgetrokken in 1652 en dat het oudste theater van Italië was, tot het werd vernietigd tijdens de Tweede Wereldoorlog.

San Giovanni di Prè ★

Piazza della Commenda - bovenkerk: 9.00-12.00 u, 16.30-19.00 u - gesl. do. (toegang Salita San Giovanni).

In 1180 bouwden de kruisridders van de Orde van Malta op deze plek een opvangtehuis voor pelgrims en reizigers die terugkeerden uit het Heilige Land (de Commanderij) en twee boven elkaar liggende kerken, een voor ieder niveau van het huis. In de 18de eeuw werd de toegang tot de kerken vanaf de Commenda gesloten en vervangen door een deur in de apsis van de bovenkerk. De **bovenkerk** heeft prachtige gekruiste korbogen die kenmerkend zijn voor haar romaanse architectuur, terwijl de **benedenkerk** (die tijdens het schrijven van deze gids gesloten was) Byzantijnse fresco's bevat. De klokkentoren is een van de weinige uit de romaanse periode die zijn overgebleven. Het gebouw van de **Commenda** herbergt vandaag de dag de MEI (zie hiernaast).

MEI - Museo Nazionale dell'Emigrazione Italiana ★

Piazza Commenda, 1 - ☎ 010 55 74 155 - www.museomei.it - wo.-zo. 11.00-18.00 u (za.-zo. 19.00 u) - € 7.

Dit museum in een oude commanderie uit de 12de eeuw eert de miljoenen Italianen die sinds de 19de eeuw of zelfs eerder zijn geëmigreerd. De tentoonstelling is verdeeld over 16 ruimten die op een zeer didactische manier alle aspecten van de Italiaanse emigratie behandelen: de regio's van waaruit de mensen vertrokken en hun bestemmingen, maar ook minder bekende aspecten zoals de beroepen die ze in de gastlanden uitoefenden, gezondheid, integratie, politieke emigratie... De bijzonderheid ligt in de hoeveelheid getuigenissen die de informatieve gegevens illustreren: foto's, films en geluidsdocumenten – bijna duizend stemopnamen van emigranten die hun verhaal vertellen, met zeer eenvoudige en altijd ontroerende woorden.

Villa del Principe ★

Piazza del Principe, 4 - ☎ 010 25 55 09 - www.doriapamphilj.it/genova - 10.00-18.00 u - € 11 voor de privé-vertrekken van de familie Doria - de toegang tot de tuin is gratis.

De prins naar wie dit paleis verwijst is admiraal Andrea Doria, vanaf 1532 prins van Melfi. De bouw van deze renaissancevilla startte in 1520 en het pand bood vroeger rechtstreeks toegang tot de zee. Het verkeer op de Sopraelevata verpest tegenwoordig in zekere zin het geheel. In 1533 verbleef Keizer Karel hier.

De residentie werd versierd door een leerling van Rafael in Rome, **Perin del Vaga**, die tekende voor de **fresco's★★** in de vestibule, de Heldenloge en de symmetrische vertrekken van de *condottiere* (rechts van de loge) en

van zijn echtgenote (*links van de loge*). Let in deze laatste op de opmerkelijke reeks **wandtapijten★**, die werden vervaardigd in Brussel aan het einde van de 16de eeuw. Ze vertellen het verhaal van de Slag bij Lepanto, waar de christelijke vloot, aangevoerd door admiraal Andrea Doria, slag leverde tegen de Turken (1571). Voorbij de zaal van de Schipbreukelingen, aan het andere uiteinde van de Heldenloge, toont de kleine Sala di Psiche een **Portret van Andrea Doria★** door Sebastiano del Piombo (1526). De laatste vier kamers, die ooit bewoond werden door Giuseppe Verdi en zijn vrouw Giuseppina, herbergen vandaag de dag de privé-vertrekken van de prinsen Doria Pamphilj.

Aan de andere kant van de Loggia degli Eroi ligt een van de meest opmerkelijke ruimten van het appartement van de condottiere: de **Sala dei Giganti★** (Salon van de Reuzen), met op het plafond een bijzonder krachtig fresco, dat deze kamer zijn naam heeft gegeven. Let ook op de mooie, zwarte marmeren schoorsteen.

Naast de Sala dei Giganti herbergt de Sala di Perseo een prachtig **schilde-rij** van Bronzino (1545), dat Andrea Doria afbeeldt als Neptunus. Giovanni Andrea, de neef en erfgenaam van de prins, vergrootte het paleis en liet de elegante **Galleria Aurea** (vergulde galerij) bouwen, naar de mode van die tijd. In het midden van de paleistuin, die tot aan de zee afdaalde, staat een fontein van Neptunus.

DE MODERNE STAD ★

Na de smalle 'caruggi' van de middeleeuwse stad en de luister en praal uit de Gouden Eeuw, toont dit stukje Genua de burgerlijke elegantie en typische monumentaliteit van de 19de en de 20ste eeuw. Hier zijn de pleinen ruim, de lanen worden omzoomd door statige gebouwen en door luxewinkels en de gebouwen dragen het stempel van het gigantisme uit het Mussolini-tijdperk. Dit is het moderne Genua, dat is ontstaan met de Italiaanse eenheid en dat, samen met Turijn en Milaan, al meer dan een eeuw de gouden driehoek van de Italiaanse economie vormt.

► **Bereikbaarheid:** 🚗 De Ferrari of station Brignole.

Detailkaart van de wijk blz. 63. Uitneembare vouwkaart EFG5-8.

► **Aanrader:** Vermijd zondag: alle winkels zijn dan gesloten. Voorzie 3 uur.

📍 Zie ook 'Het Nieuwe Genua' blz. 144.

📍 Zie ook 'De beste adressen', blz. 101, 111, 119, 123 en 126.

60

Piazza De Ferrari ★

Het plein kwam er eind 19de eeuw en werd in de jaren 1935-1940 volledig heraangelegd. Dit grootse plein is een van de geliefde trekpleisters van de Genuezen. Ze komen er graag rond de centrale fontein zitten, die trouwens een van de symbolen van de stad is geworden. Het wordt omgeven door indrukwekkende monumenten, waaronder het Palazzo Ducale (📍 blz. 34), het theater Carlo Felice, een beetje meer achterin, en, tussen de Via Dante en de Via XX Settembre staat de afgeronde gevel van het eclectische **Palazzo della Nuova Borsa** (de beurs), een ontwerp van Dario Carbone uit 1912. Binnen is het prachtige interieur van de **Sala Grida**★ (zaal van de kreten, waar biedingen werden geschreeuwd) van de hand van Adolfo Coppedè (Via XX Settembre, 44 - open tijdens tentoonstellingen).

Accademia Ligustica di Belle Arti ★

Largo Pertini, 4 - ☎ 010 56 01 31 - www.museo.accademialigustica.it - di.-za. 14.30-18.30 u - € 5.

Net als het Carlo Felice-theater, werd de zetel van de Ligurische Academie voor Schone Kunsten in 1831 ontworpen door Carlo Barabino. Het museum toont schilderijen en tekeningen – voornamelijk van Ligurische kunstenaars – uit de 14de tot de 19de eeuw: Perin del Vaga, Luca Cambiaso, Bernardo Strozzi, Giovanni Andrea De Ferrari, Rubaldo Merello en Grechetto, naast anderen.

Teatro Carlo Felice

Passo Eugenio Montale, 4 - ☎ 010 538 14 32 - www.operacarlofelicegenova.it - rondleidingen € 6 - inl. en reserv. per tel. of via biglietteria@carlofelice.it. Het grootste theater van de stad,

ontworpen door Carlo Barabino, werd ingehuldigd in 1828. Het werd vernield tijdens de Tweede Wereldoorlog en vanaf de jaren 1980 herbouwd naar een ontwerp van de architecten Aldo Rossi, Ignazio Gardella, Fabio Reinhart en Angelo Sibilla. Het nieuwe theater werd in 1991 ingehuldigd en de zaal creëert de sfeer van een Genuëes plein, ter herinnering aan de tijd waarin theater op straat werd gespeeld, vandaar de aanwezigheid van ramen en balkons op de muren.

Via Roma

Kerken en kloosters werden afgebroken om in 1870 de Via Roma aan te leggen als verbindingsweg tussen het centrum en de nieuwe residentiële wijken in de heuvels. Langs de straat zijn nog verschillende voorbeelden van panden in art-nouveaustijl te zien zoals de mooie winkel **Finollo** (nr. 38), vermaard om zijn dassen en hemden op maat (📍 blz. 119).

De **Galleria Mazzini** loopt parallel aan de Via Roma. Er wordt elke maand een bekende antiekmarkt gehouden (4de wo. en do. van de maand).

Palazzo Doria Spinola ★ (Palazzo del Governo)

Largo Eros Lanfranco - 8.00-18.00 u - vrije toegang tot de binnenplaats (alleen begane grond) - geopend tijdens de Rolli Days.

Dit Palais aan het einde van de Via Roma is herkenbaar aan zijn sobere okerkleurige gevel, met een marmeren poort omringd door zuilen. Het werd gebouwd vóór de paleizen van de Strada Nuova, tussen 1541 en 1543,

© M. Silvan/Axiom Photography/Agge fotostock

De Via XX Settembre is een van de belangrijkste straten van de moderne stad.

en herbergt in de salons op de eerste verdieping prachtige fresco's van Luca Cambiaso (in het bijzonder een verbazingwekkend fresco van Apollo die pijlen op de Grieken schiet). De loggia is versierd met een mooie reeks stadsgesichten door de broers Aurelio en Felice Calvi (16de eeuw).

Villetta di Negro ★

Vorbij het **Piazza Corvetto**, een grote ruimte die aan het eind van de 19de eeuw werd aangelegd en in het midden gedomineerd wordt door een standbeeld voor Victor Emanuel II, ligt deze steile tuin. De tuin werd begin 19de eeuw aangelegd op verzoek van markies Gian Carlo Di Negro

(1769-1857), en vormt een oase van groen, versierd met watervallen en kunstmatige grotten, en zelfs een klein labyrint. Vanaf dit punt geniet u van een mooi **uitzicht** over de daken van de stad, tot aan de zee. Helemaal bovenaan in de tuin staat een gebouw, dat tussen 1953 en 1970 werd opgetrokken door de rationalistische architect Mario Labò en waarin de collecties van het Museo Chiossone getoond worden.

Museo d'Arte Orientale Edoardo Chiossone ★

Piazzale Mazzini, 4, op de top van de Villetta Di Negro - ☎ 010 54 22 85 - www.museidigenova.it - gesloten voor werkzaamheden, vraag in!

62

Het museum herbergt een van de meest prestigieuze collecties oriëntaalse kunst in Europa, bij elkaar gebracht door **Edoardo Chiossone** (1833-1898), een kunstschilder en graveerder uit Genua. Deze grote liefhebber en verzamelaar van oosterse kunst leefde 23 jaar lang in Japan, waar hij door de Japanse keizer benoemd was tot verantwoordelijke voor het

Atelier voor titels en waarden van het ministerie van Financiën, waar hij bankbiljetten ontwierp. In het museum staan boeddhistische beeldhouwwerken, wapenrustingen, voorwerpen in ivoor en lakvernis, evenals de waardevolle **Ukiyo-e-collectie** met prenten uit de 17de tot 19de eeuw van Harunobu, Utamaro, Hiroshige en Hokusai. Er worden ook evenementen georganiseerd die te maken hebben met de Japanse cultuur en traditionele feesten.

Ga terug naar Piazza de Ferrari via Via Roma of Galleria Mazzini (10 min.) en neem de **Via XX Settembre**, links van de Beurs. Dit is een van de belangrijkste straten van Genua. Ze is omzoomd met opmerkelijke Liberty-paleizen en wordt druk bezocht door winkelliefhebbers. Loop langs het linkertrottoir. Wanneer de arcaden van de straat tweekleurig en ogivaal zijn, weet u dat u ter hoogte van de Santo Stefano bent. Ga de trap aan de linkerkant op.

Santo Stefano

Piazza Santo Stefano - 9.00-18.30 u, zo. 9.00-14.00 u, ma. 9.00-11.30 u.

UIT ETEN

Mercato Orientale	13
Il Genovese	23
Piazzetta del Pisacane.....	24
Le Cicalè in Città	28
Pesciolino	42
Ladidà	43
Quelli dell'Acciughetta	44

IETS DRINKEN

Mangini	14
Panarello.....	28
Mani	29

WINKELN

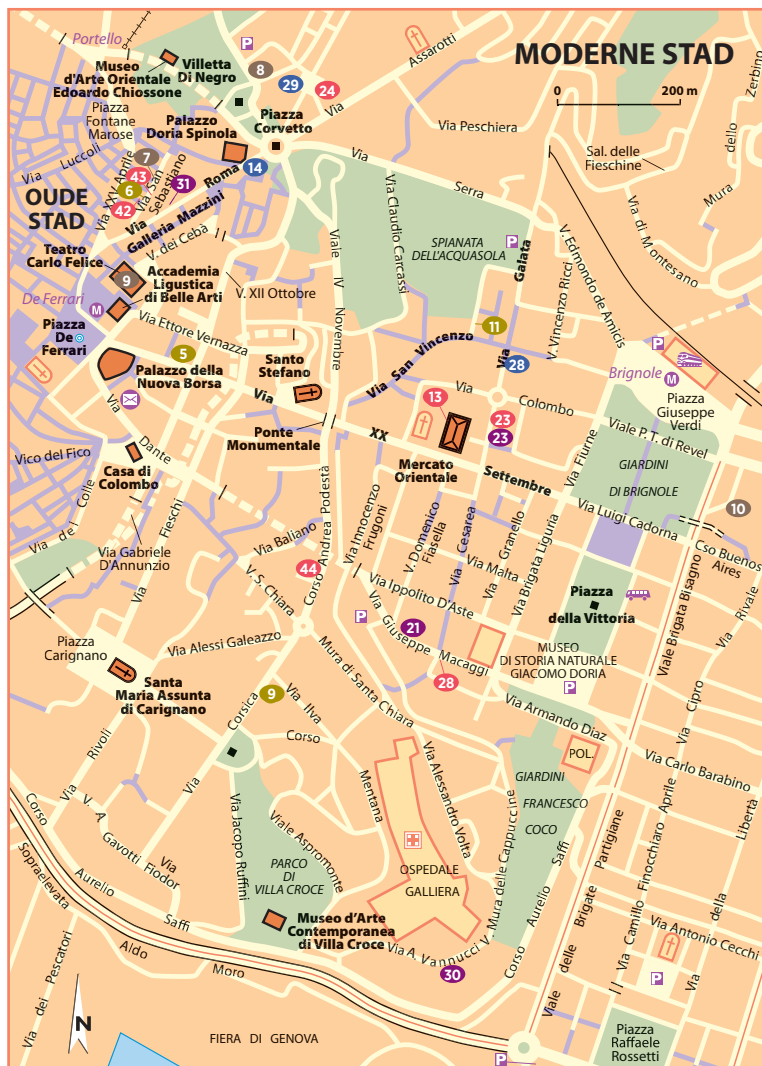
Enoteca Infernotto	21
Pasticceria Tagliafico.....	23
Rosso35	30
Finollo	31

UITGAAN

Louisiana Jazz Club.....	7
Politeama Genovese	8
Teatro Carlo Felice	9
Teatro Nazionale di Genova	10

OVERNACHTEN

Hotel Bristol Palace.....	5
City Hotel.....	6
Melià Genova	9
Hotel Nologo.....	11

Hier werd Christoffel Columbus gedoopt. De kerk ligt op een hoogte langs de **Via XX Settembre**. Ze werd oorspronkelijk opgetrokken in romaanse stijl maar na de verwoestingen van de Tweede Wereldoorlog gerestaureerd met een Lombardische apsis. Binnen, in het presbyterium, ziet u een meesterwerk van Giulio Romano, **Martelaarschap van de H. Stefanus** (circa 1524), naast doeken van schilders uit de Genuese school (Domenico Piolka, Bernardo Castello).

Mercato Orientale

Via XX Settembre, 272 - www.moggenova.it - ma.-wo.: 7h.30-13.00 u, 15.30-19.30 u; do.-za.: 7.30-19.30 - gesl. zo. Voorbij de **Ponte Monumentale** (1899) staat de grote **Mercato Orientale**, de markthal van de stad die sinds 1889 ondergebracht is in de voormalige kloostergang (18de eeuw) van het Convento della Consolazione. Dit is de ideale plek om uitstekende lokale producten te kopen of om specialiteiten van de regio te proeven in de Food Corner op de eerste verdieping, die werd ingehuldigd in mei 2019 (👁 'Uit eten' blz. 101).

Achter de markt, rond de **Via San Vincenzo** en de **Via Galata**, ligt een zeer levendige wijk vol bistro's en cafés. Loop ongeveer 300 meter langs Via XX Settembre.

Piazza della Vittoria

De Via XX Settembre voert naar het grootste plein van de stad, een rationalistische realisatie uit 1923 van Marcello Piacentini die werd aangelegd ter gelegenheid van de overwinning na

de Eerste Wereldoorlog. Centraal staat een triomfboog, de Arco della Vittoria, uit 1930 die is opgedragen aan de slachtoffers van de oorlog. Richting zee, in de border tussen de twee hellende vlakken, ziet u de karvelen van **Christoffel Columbus**, volledig in bloemen gemaakt.

Museo di Arte Contemporanea di Villa Croce

Via Jacopo Ruffini, 3 - www.museidigenova.it - di.-vr. 11.00-18.00 u, za.-zo. 12.00-19.00 u - € 5.

Deze mooie neoklassieke villa, omgeven door een openbare tuin, herbergt een collectie abstracte kunst (1930-1980) en een afdeling die is gewijd aan de Italiaanse grafische kunst en schilderkunst van de 20ste eeuw.

Santa Maria Assunta di Carignano

Piazza di Carignano - 7.30-12.00 u, 16.30-19.00 u, zo. 8.00-12.30 u, 16.30-19.30 u.

De Carignano-heuvel ziet uit over de zee en de moderne stad. Op de top staat deze monumentale basiliek met koepel, die, in 1552 werd ontworpen in renaissancestijl door Galeazzo Alessi. De gevel van de basiliek werd pas veel later, in de 19de eeuw, voltooid door Carlo Barabino.

Het interieur omvat opmerkelijke werken zoals een mooie **Sint-Sebastiaan** en de **H. Alexander Sauli** van **Pierre Puget**, een **Pietà** (1571) van Luca Cambiaso en doeken van Domenico Fiasella, Guercino en van Giulio Cesare Procaccini.

DE BOVENSTAD EN DE FORTEN ★

Genoa is tegen de bergflank aangebouwd en biedt daardoor tientallen natuurlijke uitzichtpunten op de stad en de kust. Elk van deze plekken is gemakkelijk te bereiken vanuit het centrum, per lift of per kabeltrein. Maar de moedigsten onder u zullen ervoor kiezen de landelijke creuze, met zijn steile smalle straatjes naar boven te wandelen. Wilt u nog hoger klimmen, neem dan de auto of zorg voor een paar stevige wandelschoenen zodat u de heuvels met hun versterkingen kunt verkennen. Soms heeft u de indruk de Chinese Muur te bezoeken...

► **Bereikbaarheid:** Alle hieronder vermelde plaatsen zijn gemakkelijk bereikbaar met de kabeltreinen of de liften vanaf Piazza Portello, Piazza della Meridiana, Largo Zecca en Via Balbi (📍 blz. 17).

Uitneembare vouwkaart AH1-4 EH5.

📍 Zie ook 'De beste adressen', blz. 101, 111, 119, 123 en 127.

Castello d'Albertis - Museo delle Culture del Mondo ★

D4 – Corso Dogali, 18 - te bereiken via de lift Montegalletto die vertrekt bij de Via Balbi, bus nr. 36 vanaf het Piazza Principe, 39 of 40 vanaf het Piazza De Ferrari - ☎ 010 27 23 820 - www.museidigenova.it - di.-vr. 10.00-18.00 u (17.00 u in de winter), za. en zo. 10.00-19.00 u (18.00 u in de winter) - gesl. ma. - € 6 - rondleidingen: zo. 10.30 u en do. 20.00 u en 21.00 u - € 7, toegang inbegrepen. Het park is gratis.

Het neogotische kasteel (1886-1892) werd opgetrokken op de voormalige versterkingen van Montegalletto die werden aangelegd door kapitein **Enrico d'Albertis** (1846-1932). Het heeft een prachtige **ligging**★, in een park met een heel mooi **uitzicht**★ over de haven en de stad.

© Jon Arnold Images/hemis.fr

Castello d'Albertis

Het gebouw moest onderdak geven aan een deel van de objecten die de kapitein had verzameld tijdens zijn reizen over de hele wereld. De ervaren en heel rijke zeeman was gepassioneerd door de prestaties van de grote ontdekkingsreizigers uit de 16de eeuw, en hij heeft bijna zijn hele leven gevaren enkel voor het plezier en het avontuur. In 1869 was hij de eerste Italiaan die op het Suezkanaal voer. Van zijn waardevolle etnografische en archeologische collectie zijn alleen de belangrijkste stukken te zien. Het bezoek eindigt in de kelder met een sectie die is gewijd aan muziek en aan instrumenten uit de vijf continenten.

Quartiere Castelletto

E5 en plattegrond blz. 48 – Lift Castelletto Levante - Piazza Portello. De lift brengt u in enkele minuten naar deze residentiële, burgerlijke wijk die uitziet over het centrum. Vanaf de **belvedere** geniet u van een adembenemend **uitzicht★★** over de daken en de heuvels. Aan het uiteinde van de esplanade kunt u via de Salita alla

Spianata di Castelletto en de Salita San Francesco, twee lieflijke maar steile straatjes (*creuze* genaamd) met kleurrijke huisjes die zo typisch zijn voor deze wijk, terugkeren naar de benedenstad. Hiervandaan ziet u in het zuidwesten La Lanterna staan.

Ten westen van de wijk, aan de Piazzale Brignole, staat de indrukwekkende **Albergo dei Poveri**, geopend door Emanuele Brignole en in 1652 gebouwd als onderkomen voor de armen van de stad. In de 19de eeuw werd het pand meermaals verbouwd. Tegenwoordig zijn er een bejaardentehuis en meerdere universiteiten gevestigd.

Santuario della Madonnetta ★

E4 – Salita della Madonnetta, 5 - te bereiken met de kabelbaan Zecca-Righi (Largo Zecca-halte Madonnetta), bus nr. 36 vanaf het Piazza Principe - www.santuariomadonnetta.it - ma.-za. 16.00-18.00 u, zo. 10.00-12.00 u.

Dit is een zeer representatief voorbeeld van de Genuese barok. Het heiligdom werd gebouwd in 1696, in slechts 15 maanden, en dankt zijn

66

UITSTAP PER TREIN NAAR CASELLA

Deze tocht aan boord van de trenino di Casella, een authentiek boemeltreintje uit de jaren 1920, is een van de favoriete weekenduitstapjes van de Genuezen. Deze mooie, kleurrijke trein, die over een smal spoor rijdt, laat u kennismaken met de dorpen en heuvels die elkaar opvolgen tussen Genua en Casella, dat 29 km noordelijker ligt. De trein legt een afstand van 24 km af, langs viaducten en tunnels, in ongeveer een uur tijd en brengt u langs schitterende uitzichtpunten. Vertrek dagelijks vanaf het station van Piazza Manin. Info: ☎ 010 55 82 414 - www.ferroviagenuvacasella.it.

naam aan het kleine albasten beeldje van de H. Maagd (17de eeuw), dat bewaard wordt in de kapel. Let erop hoe alles in de architectuur en decoratie verwijst naar het getal 8, het christelijke symbool van de wederopstanding, Vergeet niet om de crypte te bezoeken, waar een **kerststal**★ uit de 17de-18de eeuw staat met meer dan honderd figuren – het lijkt wel een foto van het oude Genua. Bewonder voor u vertrekt nog het voorplein met zijn mooie mozaïek uit de 18de eeuw met zwarte en witte keien, met op de achtergrond de mooie Pietà van Domenico Parodi. Op Maria-Hemelvaart (15 augustus) is er een grote bedevaart naar dit heiligdom.

Quartiere Righi

F3 – Te bereiken via de kabelbaan Zecca-Righi (Largo Zecca-halte Righi), bus nr. 64 vanaf het Piazza Manin, nr. 39 of 40 vanaf het Piazza De Ferrari, of met de auto, wegwijzers vanaf het Piazza Manin.

Op meer dan 300 m hoogte is het **uitzicht**★ over de stad en de kust prachtig. Hiervandaan ziet u het best hoe machtig de versterkingen waren die op de heuveltoppen gebouwd werden. U kunt nog tal van forten zien. Op 200 m van de eindhalte van de kabelbaan staat het kleine **Osservatorio Astronomico del Righi**, een observatorium met een interessant programma en een tuin waar u gezellig kunt picknicken. Via Mura delle Chiappe, 44 - ☎ 347 58 59 662 - www.osservatoriorighi.it.

Hier vertrekken verschillende wandelingen naar de forten.

San Bartolomeo degli Armeni

G5 – Piazza San Bartolomeo degli Armeni, 2 - bus nr. 36 vanaf het Piazza De Ferrari of het Piazza Corvetto - 8.00-11.30 u, 16.00-18.30 u.

Deze kerk dateert uit de 14de eeuw en maakt nu deel uit van een 19de-eeuws gebouw. Ze herbergt een van de twee afbeeldingen (de andere bevindt zich in het Vaticaan) die worden geassocieerd met de Mandyion, het Heilige Gezicht, een stuk stof waarop Christus op miraculeuze wijze zijn beeltenis zou hebben achtergelaten. Deze afbeelding wordt beschouwd en vereerd als het ware portret van Jezus. Ze werd in 1362 door de keizer van Constantinopel geschonken aan doge Leonardo Montalto. Let ook op het opmerkelijke drieliuk van de H. Maagd en de heiligen (1415) van de Pisaanse Turino Vanni, en de werken van Cambiaso (De Verrijzenis en Hemelvaart) in het priesterkoor.

Niet ver van de San Bartolomeoerkerk ligt de **synagoge**. Het museum organiseert wisselende tentoonstellingen. Via Bertora, 6 - ☎ 010 83 91 513.

Iets meer naar het noorden dan San Bartolomeo verrijst het **Castello Mackenzie**, een opmerkelijke neogotische imitatie, tussen 1893 en 1905 gerealiseerd door Gino Coppedè. In het pand is nu een veilinghuis gevestigd. Het is niet toegankelijk voor het publiek. Mura di San Bartolomeo, 16.

Castello Mackenzie

G5 – Mura di San Bartolomeo, 16. Niet toegankelijk.

Iets ten noorden van de San Bartolomeoerkerk staat deze opmerkelijke neogotische pastiche, die werd

gebouwd door Gino Coppedè van 1893 tot 1905. Het gebouw herbergt tegenwoordig het veilinghuis Cambi Casa d'Aste (📍 blz. 119).

Cimitero di Staglieno ★★

H2 – Piazzale Resasco, 1 - bus nr. 13 vanaf het Piazza Carica-mento, 14 vanaf het station Brignole en 34 vanaf het station Principe; met de auto neemt u aan het Piazza Corvetto de Via Assarotti en vervolgens de Via Montaldo - 📞 010 55 76 400 - www.staglieno.comune.genova.it - 7.30-17.00 u - rondleidingen (op verzoek in meerdere talen), kalender op: www.staglieno.comune.genova.it/it/visite.

Deze neoklassieke begraafplaats van 160 hectare, een van de mooiste monumentale begraafplaatsen in Europa, werd in het midden van de 19de eeuw ontworpen door Carlo Barabino. Het stof dat de monumenten bedekt, geeft de wandeling iets decadents. In het hart van de begraafplaats geven galerijen en arcades onderdak aan honderden beeldhouwde grafmonumenten uit de 19de en de 20ste eeuw, gemaakt door Ligurische kunstenaars met internationale faam. De decoratie van de graven eerst de burgerlijke waarden: familie, werk, sociale status... Mis de **Nocciolaia** van Lorenzo Orengo (1881) niet: dit beeld toont een gewone vrouw, een verkoopster van hazelnoten, die al haar spaargeld gebruikte voor de bouw van haar grafmonument.

Het plein wordt gedomineerd door het **Pantheon**, dat de herinnering aan de belangrijkste Genuese persoonlijkheidsgraaf houdt. Verderop ligt het **Boschetto irregolare**, dat is geïnspireerd

op romantische tuinen. U vindt er de graven van **Giuseppe Mazzini** en enkele andere helden van de Italiaanse Risorgimento.

De forten ★

Burchten, torens, bastions en omwallingen maakten deel uit van het verdedigingssysteem van de stad langs de landzijde. In de loop van de geschiedenis van Genua werden zeven omwallingen gebouwd. De belangrijkste, en nog steeds zichtbare, waren de **Mura Nuove** (Nieuwe Omwallingen), die teruggaan tot de 17de eeuw en deel uitmaken van het **Parco Urbano delle Mura**. Het park werd in 2008 aangelegd en beslaat een oppervlakte van 617 ha heuvels tussen de vallei van de Bisagno (ten oosten van het centrum) en die van de Polcevera (ten westen). In het park liggen meerdere vestingen die dateren uit de 17de-19de eeuw en waarvan de meeste teruggaan tot de tijd van Napoleon en het huis Savoye. Wat de natuur betreft, vindt u in deze beschermd zone verschillende diersoorten (vossen, eekhoorns, arenden, vlinders) en planten uit het Middellandse Zeegebied langs de hellingen die naar de zee gericht zijn en alpiene soorten langs de zijde van het binnenland. Met uitzondering van het fort Begato, dat gebruikt wordt voor allerhande evenementen, zijn de forten niet opengesteld voor het publiek. Wel zijn er in het park meerdere wandelingen mogelijk om de forten aan de buitenkant te bewonderen.

😊 *De wandelpaden naar de forten hebben een wisselende moeilijkheidsgraad en duur (tussen 3 uur en 8 uur). Inlichtingen over rondleidingen*

bij de Dienst voor Toerisme (Via Garibaldi, 12/R - ☎ 010 55 72 903).

Forte Begato CD1 – Via al Forte di Begato met de auto of ongeveer 1 uur te voet vanaf de halte van de kabelbaan Zecca-Righi. Dit fort ligt op 475 m hoogte en werd tussen 1818 en 1830 gebouwd door het huis Savoye op resten van een 14de-eeuws bouwwerk. Prachtig uitzicht op de oude stad, de haven, de kust en de Polceveravallei. Dit is het enige fort dat opengesteld is voor het publiek en het onthaalt opvoeringen en evenementen.

Forte Castellaccio E2 – Via del Peralto met de auto of 15 min. te voet vanaf de halte van de kabelbaan Zecca-Righi. Dit bastion werd in de 14de eeuw opgetrokken als versterkte toren en in de 18de en de 19de eeuw verbouwd ten tijde van het huis Savoye. Nu omvat het de Specola-toren en herbergt het een restaurant.

Forte Sperone E1 – Via del Peralto met de auto of 30 min. te voet vanaf de halte van de kabelbaan Zecca-Righi. Zijn dominante ligging boven op de top (489 m) van de Righi, het hoogste punt van de Mura Nuove, maakt van Sperone het belangrijkste van de Genuese forten. In de 14de eeuw bestond hier al een bouwwerk met een verdedigingsfunctie, maar de huidige aanblik is te danken aan het

huis Savoye dat er een heus fort van maakte. Bij het fort Sperone vertrekken verschillende paden naar **Forte Puin** (18de-19de eeuw), **Fratello Minore** (Kleine Broer), de enige overblijvende van de twee forten die samen de Due Fratelli (de Twee Broers) genoemd werden, en **Forte Diamante**, volledig geïsoleerd en majestueus gelegen op een hoogte van 667 m boven de valleien van de Polcevera en van de Bisagno.

😊 Om fort Diamante te bereiken reserveert u 5 uur. Begeleiding door een gids is aangeraden.

De andere forten Buiten plattegrond – Op de hoogtes van Sampierdarena liggen nog meer forten: het **Forte della Crocetta**, gebouwd door het huis Savoye op de plaats van een 17de-eeuws augustijnenklooster, en het **Forte Tenaglia** (1815-1836), dat op 217 m hoogte ligt, en, een beetje hoger, de Torre Granarolo (bereikbaar met een tandradbaan, zie blz. 18). In het oosten, ter hoogte van Albaro voert een reeks forten van de kust naar het binnenland: het **Forte San Giuliano** (1819-1836), het **Forte San Martino** (1820-1832), het **Forte Santa Tecla**, gebouwd tussen 1747 en 1751, het **Forte Richelieu** (19de eeuw), het **Forte Monteratti** (1831-1842) en tot slot het **Forte Quezzi**, begin 19de eeuw opgetrokken langs de oevers van de Bisagno.

GROOT-GENUA★

De agglomeratie Genua bestaat uit een weids amfiteater van zo'n 30 km lang tussen de zee en de bergen. Voorbij de haven, een heus bos van silo's en fabrieken, ligt een mooie kustlijn met statige villa's en kleine haventjes als op een ansichtkaart, gemakkelijk te bereiken vanuit het centrum per trein, per boot... of te voet!

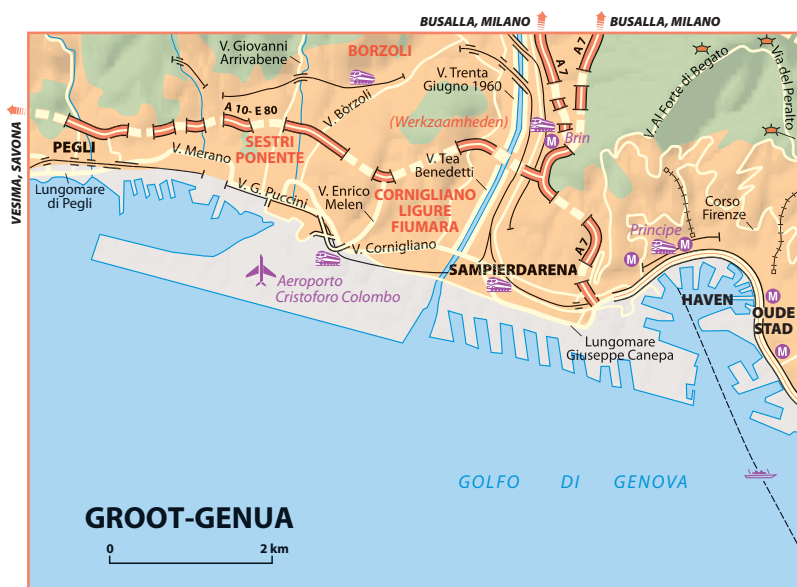
► **Bereikbaarheid:** Om de Corso Italia te bereiken moet u bus nr. 20 nemen vanuit het centrum moet u omlopen via de moderne stad of bus nr. 31 in het station Brignole.

Detailkaarten van de regio blz. 70-71 en blz. 72-73.

► **Aanrader:** Doe zoals de Genuezen en bezoek de kust op zondag. Maar wilt u aan de grote massa ontsnappen, vermijd dan... diezelfde zondag! Wilt u de vier musea van Nervi bezichtigen, vertrek 's morgens vroeg en picknick in de parken.

🕒 Zie ook 'De beste adressen', blz. 102, 112 en 123.

70

Albaro

3 km ten oosten van Genua - bus nr. 15, nr. 31 of te voet via de Corso Italia.

Deze wijk aan zee, met zijn lange lanen met bomen en elegante woningen is een van de aangenaamste van de stad.

De **Corso Italia**★ is omgeven door huizen in libertystijl. Deze promenade valt bijzonder in de smaak bij de Genuezen die hier graag op zondag rondkuieren. Sinds de 14de eeuw staat Albaro bekend als badplaats. In de wijk staan nog enkele prachtige villa's uit de 16de eeuw, waaronder de **villa Cambiaso Giustiniani**★ (Via Montallegro, 1). Langs het water ligt een lange rij etablissementen

waarvan de terrassen ingenomen zijn door bars en restaurants. Vanaf de eerste mooie dagen is het hier bijzonder druk (de stranden zijn niet gratis, met uitzondering van een kleine strook).

Boccadasse ★

Bus nr. 31 met vertrek aan Brignole of nr. 42 in de Via Dante (De Ferrari).

Aan het uiteinde van de Corso Italia, ten oosten van het centrum, ligt de kleine **haven van Boccadasse**★, omgeven door veelkleurige vissershuisjes die bijdragen tot de charme van het plaatsje. In de zomer wordt het piepkleine keienstrand overspoeld

door mensen, vooral rond borreltijd (*aperitivo*).

Vanaf de **kaap van Santa Chiara** geniet u van een schitterend **uitzicht★★** over de Riviera met de uitloper waarop Portofino ligt. Daar staat het neogotische **Castelletto Türcke**, dat in 1903 werd gebouwd door Gino Coppedè. Wat lager biedt de kleine bar op palen van de Bagni Santa Chiara een mooi uitzicht over de zee. Voorbij de kaap voeren smalle straatjes in de schaduw van de bomen in de omliggende tuinen naar de **haven van Sturla**.

Nervi ★

10 km ten oosten van Genua - bus nr. 15 (kustweg) of 17 (snelweg) - trein vanuit de stations Principe en Brignole – reserveer een halve dag, bezichtigingen inbegrepen.

Dit kleine badplaatsje met veelkleurige gevels was begin 20ste eeuw erg in trek bij intellectuelen. Nu vormt het een mooie uitstap tussen natuur en cultuur. Om te zwemmen blz. 72.

Passeggiata Anita Garibaldi ★★★

Deze prachtige **promenade** vertrekt in de haven van Nervi en slingert zich een weg boven de rotsen. Adembenemend uitzicht over de Middellandse Zee, vanaf de Alpes Maritimes tot de Monte Portofino. Een mooie wandeling, maar niet aangeraden op het heetst van de dag!

Vanaf de passeggiata Garibaldi voeren **verscheidene tunnels** naar de **parken van Nervi★**, een verzamelnaam voor de tuinen van de villa's Gropallo, Saluzzo Serra en Grimaldi Fassio, goed voor 9 ha

weelderige mediterrane en exotische vegetatie.

Deze oude villa's, waaraan we volledigheidshalve ook de villa Luxoro, die buiten de parken ligt, toevoegen, herbergen de musea van Nervi (*zie hierna*).

Musei di Nervi ★

De musea staan hieronder opgesomd in de volgorde waarin u ze tegenkomt, vertrekkende uit Genua - www.musei.digenova.it - combinatiekaartjes: € 8 voor twee musea naar keuze, € 10 voor de vier musea.

 Goed om te weten – De musea liggen dicht bij elkaar en zijn te voet te bereiken vanuit het centrum van Nervi. Bus nr. 517 rijdt langs de Via Capolungo en komt voorbij de vier musea.

Bezoekt u de vier musea dezelfde dag, begin met het Museo G. Luxoro, dat het verst afgelegen is en enkel 's ochtends geopend is (gesloten door werkzaamheden).

Wolfsoniana ★ – Villa Gropallo, Via Serra Gropallo, 4 - ☎ 010 32 31 329 - www.wolfsoniana.it - april-okt.: di.-vr. 11.00-18.00 u, za.-zo. 12.00-19.00 u; nov.-maart: di.-zo. 11.00-17.00 u - € 5. Ondanks de wat donkere zalen en de verouderde museumopstelling toont dit museum een mooie collectie decoratieve en toegepaste kunst en design. De schilderijen, de meubelen, het aardewerk, de publiciteitsaffiches uit de jaren 1880-1945 bieden een interessant overzicht van de art nouveau, de art deco, het futurisme, het oriëntalisme enz.

Galleria d'Arte Moderna ★ – Villa Saluzzo Serra - Via Capolungo, 3 - ☎ 010 37 26 025 - www.museidigenova.it - april-okt.: di.-vr. 11.00-18.00 u, za. en zo. 12.00-19.00 u; nov.-maart: di.-zo. 11.00-17.00 u - € 6. De galerie is ondergebracht in de villa Saluzzo Serra (17de eeuw), die is omgeven door een mooi park. Verspreid over drie verdiepingen toont ze schilderijen, beeldhouwwerken, gravures en tekeningen van Italiaanse kunstenaars uit de 19de en het begin van de 20ste eeuw, voornamelijk afkomstig uit de streek. Let op de mooie reeks doeken rond de abdij van San Fruttuoso (C blz. 83), geschilderd door Rubaldo Merello (1872-1922). Het parcours wordt

vervolledigd door decoratieve kunst uit de Wolfson-collectie.

Raccolte Frugone – Villa Grimaldi Fassio, Via Capolungo, 9 - ☎ 010 32 23 96 - april-sept. di.-vr. 9.00-19.00 u, za.-zo. 10.00-19.30 u; okt.-maart: di.-vr 9.00-18.30 u, za.-zo. 9.30-18.30 u - € 5. De mooie villa Grimaldi Fassio (18de eeuw), bekend om zijn **rozentuin**★ (vrije toegang), herbergt een belangrijke collectie werken van Italiaanse en buitenlandse kunstenaars uit de jaren 1860-1930, waaronder Miss Bell van Giovanni Boldini (1842-1931).

Museo Giannettino Luxoro – Via Mafalda di Savoia, 3 - ☎ 010 32 26 73 - gesl. wegens werkzaamheden bij het schrijven van deze gids. Deze mooie woning uit het begin van de 20ste eeuw toont werken uit de 17de-18de eeuw (schilderijen, meubelen, aardewerk, zilverwerk). Mooie verzameling beeldjes uit een kerststal en een schitterende biribi uit de 18de eeuw (kansspel dat op bingo lijkt).

Pegli

15 km ten westen van Genua - trein met vertrek in de stations Principe en Brignole - boot vanaf de Porto Antico met de maatschappij Navebus (www.amt.genova.it - € 8).

In deze oude badplaats, die heel geliefd is bij de Genuezen, werd de bekende zanger **Fabrizio De André** geboren, evenals de internationaal befaamde architect **Renzo Piano**.

De kuststrook is misschien wat teleurstellend, maar de mooie patriciërs-woningen hebben deze plek in de 19de eeuw bekend gemaakt.

Villa Durazzo Pallavicini – Via Pallavicini, 13 (ga bij de uitgang van het

station linksaf) - ☎ 85 31 544 - www.villadurazzopallavicini.it - april-sept.: di.-vr. 9.30-19.00 u, za.-zo. 10.00-19.00 u; maart en okt.-nov.: di.-vr. 9.30-18.00 u, za.-zo. 10.00-18.00 u - € 11, park en museum € 13. Het **park**★ van deze villa is ongetwijfeld een van de mooiste van Italië. Het werd halverwege de 19de eeuw ontworpen door Michele Canzio, die ook het Carlo Felice-theater inrichtte, en is als een opeenvolging van theaterpodia met kleine gebouwen, vijvers, grotten en watervallen.

Museo di Archeologia Ligure – In het Pallavicini-park - ☎ 010 40 76 473 - www.museidigenova.it - april-sept.: di.-vr. 9.30-19.00 u, za.-zo. 10.00-19.30 u; okt.-maart: di.-vr. 9.00-18.30 u, za.-zo. 9.30-18.30 u - € 5. In het prachtige kader van het Grimaldi-Pallavicini paleis, een gebouw dat werd opgericht in de 16de eeuw en gerenoveerd in de 19de eeuw door Michele Canzio, toont dit museum de belangrijkste regionale collectie van archeologische resten. Het geeft een overzicht van het materiaal dat is gevonden op het Ligurische grondgebied, van stukken uit paleolithische sites tot die uit opgravingen van Romeinse steden.

Een bijzonder interessant bezoek, door de secties gewijd aan de paleolithische graven van de grot van Arene Candide, de rijke grafgraven uit de pre-Romeinse necropolis van Genua, de collectie Griekse en Romeinse antiquiteiten van prins Oddone van Savoye en de Egyptische objecten (graf van de Egyptische priester Pasherienaset). Eén van de topstukken van dit museum zijn de **Assyrische tabletten** die in 1860 werden geschonken door een Genuese christelijke missionaris.

PUNTA PORTOFINO ★★★

Langs de oostelijke kustlijn van de Golf van Genua strekt zich een reeks vredige dorpjes uit waar de tijd lijkt stil te staan. Al snel verschijnt Camogli, een van de meest charmante dorpen aan de kust, dan Rapallo, Santa Margherita Ligure en ten slotte, aan het uiteinde van de kaap, Portofino... Een magische naam die het beeld oproept van Liz Taylor die over het piazzetta loopt met haar sjaal om haar hals geknoopt, Onassis die van zijn jacht komt om een theetje te drinken op het terras van het Excelsior, en ook van Sinatra, Churchill, Maria Callas en alle anderen die tussen 1925 en 1970 van Portofino de ster van de Riviera hebben gemaakt. Deze tijd is al meer dan vijftig jaar voorbij, maar gelukkig is Portofino bewaard gebleven zoals het toen was. Achter in een piepkleine kreek, omringd door een natuurpark waar wandelaars volop van genieten, blijft de mooiste haven van Italië zijn kleurrijke gevels – met uithangborden van Gucci en Balenciaga – weer spiegelen in het kalme water van de baai.

► **Bereikbaarheid:** Met de auto, op 35 km ten zuidoosten van Genua via de E 80 of de SS1 (reken op 1 uur). Treinen verzorgen een regelmatige verbinding vanuit Genua. De toegangspoorten tot het Regionale Natuurpark van Portofino zijn **Camogli** in het westen en **Santa Margherita Ligure** in het oosten.

Detailkaart blz. 79.

► **Aanrader:** We raden af om met de auto naar Portofino te rijden: het parkeerterrein is er heel duur en vaak vol en tijdens het hoogseizoen is de weg vaak afgezet wegens filevorming. Neem liever de bus of de boot die voor een regelmatige verbinding zorgen. (📍 blz. 81)

📍 Zie ook 'De beste adressen', blz. 102, 112, 120, 123 en 127.

Steile kapen, minuscule inhammen waarin kleine vissershavens verscholen liggen (Bogliasco, Pieve Ligure, Sori), grote heldere baaien, kliffen en heuvels bedekt met dennenbossen en olijfbomen... De **Golfo Paradiso**, die je ontdekt via de SS1 langs de **Riviera di Levante**, heeft haar naam niet gestolen. Camogli sluit het westelijke uiteinde van de golf af.

Camogli ★★

📍 Via XX Settembre, 33 - ☎ 0185 77 10 66 - gesloten op zondagmiddag.

Laat uw auto achter op de parkeerplaats bij het station en neem de openbare lift (april-okt.: 7.00-23.00 u, 20.00 u de rest van het jaar) die leidt naar Via G. Bono Ferrari, aan het begin van de promenade langs de zee.

Het kleine **Zeemuseum** (Via Gio Bono Ferrari, 42 - ☎ 0185 729 049 - www.museomarinaro.it - di.-vr. 9.00-12.00 u, za. en zo. 9.00-12.00 u, 15.00-18.00 u - (gratis). Let bij het begin van de promenade op de enorme steelpan die tot 1985 gebruikt werd voor de **Sagra del Pesce** (📍 blz. 22): het feest

vindt nog steeds plaats, de **steelpan** werd inmiddels vervangen!

Een paar stappen verder en u bent op de Via Garibaldi, met het prachtige perspectief van het strand, dat is omzoomd door hoge gevels met trompe-l'oeils, die de **Lungomare** de uitstraling van een theaterdecor geven. Hier bevinden zich de meeste winkels en restaurants, en hier komt men wandelen, een kopje koffie drinken of de krant lezen, met uitzicht op zee.

Op het isola, de rots – vroeger gescheiden van het vasteland – die het strand afsluit, staat de toren van **Castel**

Dragone (12de eeuw). In deze wachttorens, gevangenis en aquarium vinden tijdens de zomer tentoonstellingen en culturele evenementen plaats. Vlakbij staat de **Santa Maria Assunta**, een kerk uit de 12de eeuw, die achter haar sobere neoklassieke gevel een overvloed aan barokke verguldsels en stucwerk verbergt. Verderop delen vissersboten en luxejachten de beperkte ruimte van de kleine haven, met dokken vol visnetten en caféterrassen.

Belvedere di San Rocco★★ – 5 km ten zuidoosten van Camogli, richt. Ruta (aan het kruispunt van Ruta rechts afslaan naar de Viale F. Molfino).

Opgelet: in het weekend is autoverkeer niet toegelaten van 8.00 tot 18.00 u. Parkeer op het parkeerterrein 300 m buiten het dorp (8.00-20.00 u; € 2/ uur of € 10/dag). Met de bus zijn er verbindingen van Ruta naar Camogli en Santa Margherita Ligure. Vanaf het voorplein van de San Roccokerk (19de eeuw) heeft u een prachtig uitzicht★ over Camogli en de kust, van de Punta Chiappa tot Genua. Dit is het

vertrekpunt van mooie wandelingen.

☞ **San Rocco - Punta Chiappa★★★** – 3 km, 2 uur HT via een steil pad met veel treden - makkelijk maar goede schoenen zijn noodzakelijk. Een paar stappen op het pad volstaan om kennis te maken met Camogli dat gedurende een groot deel van de 19de eeuw een echt zeevaarcentrum was. Halverwege staat de **San Nicolò di Capodimontekerk**. Ze werd opgetrokken in de 12de eeuw en vertoont nog sporen van de oorspronkelijke fresco's (9.00-13.00 u, 15.00-19.00 u (17.00 u in de winter) - ma. gesl.).

Wat verder verschijnt **Porto Pidocchio** (verscheidene restaurants) waar al eeuwenlang tussen april en september de *tonnarella* actief is, een kleine fuik voor het vangen van tonijn, boniet, pelamis, makreel en zwaardvis.

Punta Chiappa is ongerept en wordt voortdurend gegeseld door de golven, maar is bijzonder geliefd bij wie houdt van duiken en snorkelen.

☞ **San Rocco - Batterie di Punta Chiappa - San Fruttuoso★★** – 11 km, 5 uur HT - gemakkelijk tot aan Batterie - verderop moeilijk. Een van de meest spectaculaire wandelingen op de kaap. Het eerste deel is vrij gemakkelijk en voert naar Batterie di Punta Chiappa, genoemd naar de luchtafweerbunkers die hier tijdens de Tweede Wereldoorlog werden gebouwd. Vandaag is dit het bezoekerscentrum van het Nationaal Park van Portofino. Het uitzicht★★★ is hier uitzonderlijk. Na Batterie wordt het pad moeilijker. Het loopt door de maquis en langs de zee, tot aan de meest spectaculaire kreek van de kust, San Fruttuoso (zie blz. 76). Andere wandelpaden door het park vertrekken in het gehucht Portofino Vetta, in de

Camogli met zijn San Roccokerk

nabijheid van de Portofino Kulm, een prachtig libertyhotel dat nu gesloten is – 5 km ten zuidoosten van Camogli, richt. Ruta. Aan het kruispunt van Ruta, voor de tunnel, rechts afslaan naar een weg die wordt afgebakend door twee zuilen.

San Lorenzo della Costa – 5 km ten zuidoosten van Camogli via de SS1. Rechts van de Via Aurelia, die Camogli met Santa Margherita Ligure verbindt, staat de Chiesa di San Lorenzo (13de eeuw), met een opmerkelijk **triptiek**★ (1499) van een Brugs kunstenaar die tot de kennissenkring van Hans Memling of Gerard David behoord zou hebben.

De **panoramische weg**★★ naar Santa Margherita Ligure biedt

verschillende uitzichtpunten over de golf van Rapallo.

Santa Margherita Ligure ★★

i Piazza Vittorio Veneto - ☎ 0185 28 74 85 - www.smlturismo.it - tijdens de winter gesl. in de namiddag.

Santa Margherita ligt maar enkele kilometers van Portofino, maar het heeft niet de aantrekkingskracht noch de pretentie van zijn glamoureuze buur. Toch heeft het veel charme.

Dit is de geliefde bestemming van de Milanese burgerij. Deze elegante badplaats is een aangenaam vakantieoord met een schaduwrijke promenade langs het water, gevels met pastelkleuren en trompe-l'oeils, en een klein strand midden in het centrum. Heel

PARCO NATURALE REGIONALE DI PORTOFINO

Het Regionale Natuurpark van Portofino is een heus paradijs voor wandelaars. Het park is 1200 ha groot en telt tientallen kilometers bewegwijzerde wandelpaden (schaf u de **Carta dei Sentieri** aan bij de Diensten voor Toerisme of het bezoekerscentrum van het park in Santa Margherita Ligure, zie blz. 77). Het strekt zich uit tussen Camogli, Portofino en Santa Margherita Ligure en bedekt het volledige schiereiland waarvan het hoogste punt – de Monte Portofino – op 610 m ligt. Dit natuurlijke balkon loopt over een afstand van 3 km verder in zee en vormt de scheiding tussen de **Golfo Paradiso**, in het westen, en de **Golfo del Tigullio**, in het oosten. Het park toont alle kenmerken van een overgangszone tussen Apennijnse bossen en maquis, kastanjabossen en olijfgaarden, landbouw en zee. Het dichte netwerk van wandelpaden laat u toe kennis te maken met dit unieke natuurlijke milieu met een bijzonder interessante flora. De punt van het schiereiland, met een kustlijn hoog boven het water en kolonies rode koraal, heeft een van de mooiste zeebodems langs de Middellandse Zee.

In het hart van het park zijn er twee informatiepunten voor wandelaars: het **Centro Visite Silvio Sommazzi** (Batterie Chiappa - maart-okt. za-zo. 10.00-17.00 u) en de **Mulino del Gassetta**, een ideale plek voor een pauze (☎ 320 30 87 036 - www.laportofinese.it - gesl. ma. en in de winter behalve tijdens weekends met mooi weer).

Er zijn ook **self-guided tours**, all-inclusive toeristische aanbiedingen die wandelkaarten, hotel- en restaurantreserveringen en 24/24 u telefonische ondersteuning omvatten (info: ☎ 333 69 04 322 - labter@parcoportofino.it).

📍 Ente Parco di Portofino – Viale Rainusso, 1 - Santa Margherita Ligure - ☎ 0185 28 94 79 - www.parcoportofino.it.

druk in de zomer, maar minder toeristisch dan Portofino. Santa Margherita Ligure wist een zekere authenticiteit te bewaren die haar des te aantrekkelijker maakt.

Santa Margherita di Antiochia – Piazza Caprera. Het kerkplein met witte en zwarte keien is typisch Ligurisch. De indrukwekkende barokgevel (1750) is rijkversierd. Het gebouw wordt ook het **Santuario di Nostra Signora della Rosa** genoemd vanwege het beeld van de *Maagd met Kind en een roos* (op het

hoofdaltaar) dat innig vereerd wordt. In de kerk rusten de relieken van de H. Margaretha, en ze heeft ook haar naam aan het plaatsje gegeven. De werken in het **interieur** zijn grotendeels van Ligurische kunstenaars uit de 17de eeuw. Het belangrijkste is *Het mystieke huwelijk van de H. Catharina* van Valerio Castello (1624-1659), de toonaangevende man van de Genuese barokke schilderkunst. Aan het Piazza Caprera vertrekken de drukke Via Palestro en Via Cavour, typische

carruggi die uitkomen bij het **Piazza Mazzini**. De Via Torino, tegenover de kerk, voert naar het Piazza Martiri della Libertà en naar het kasteel.

Castello Antico – Het kasteel werd gebouwd in de 16de eeuw door de doge van Genua om de aanvallen van piraten af te slaan. Zijn acht indrukwekkende ijzeren kanonnen werden in de 19de eeuw weggehaald, omdat ze toch geen nut meer hadden, en verplaatst naar de haven om te worden gerecycleerd als... aanlegpalen voor boten.

Chiesa dei Cappuccini – Via Luciano Manara, 6. Achter het kasteel heeft u vanop het voorplein van de Capucijnenkerk, dat is bezaaid met sterren, een mooi **uitzicht** op de haven. Als de kerk geopend is, kunt u binnen

een 15de-eeuws houten kruis en een opmerkelijke *Maagd met Kind* uit de 12de eeuw zien.

Loop door het steegje rechts naar beneden.

U komt bij het kleine **Oratorio di Sant'Erasmus**, waar zeelieden en vissers enkele mooie ex-voto's hebben neergelegd in de vorm van boten.

Neem wat verder de trap rechts naar omhoog.

San Giacomo in Corte – Via San Francesco d'Assisi, 5. Deze elegante barokkerk is prachtig gelegen op de San Giacomo-heuvel en domineert het aanzicht van Santa Margherita Ligure. Binnen ziet u 19de-eeuwse fresco's van Nicolò Barabino. De kleine deur (*rechts als u met het gezicht naar de*

kerk staat) geeft toegang tot de fraaie tuinen in Italiaanse stijl van de Villa Durazzo.

Villa Durazzo★ – Piazzale San Giacomo, 3 - ☎ 0185 47 26 37 - www.villadurazzo.it - villa: 9.30-13.00 u, 14.00-18.00 u (14.00-17.00 u in de winter) - € 5,50; park: 9.00-19.00 u (17.00 u in de winter) - gratis.

Een kubusvorm, sobere lijnen, twee adellijke verdiepingen en een piramide-dak: Villa Durazzo (1678) is een perfect voorbeeld van een geïnspireerde constructie. Het is het werk van **Galeazzo Alessi** (1512-1572), de architect die zijn stempel heeft gedrukt op de architectuur van de stad Genua en waarvan de stijl lange tijd na zijn dood nog veel werd gekopieerd. Het interieur herbergt enkele prachtige voorbeelden van Ligurische schilderkunst uit de 17de en 18de eeuw (Domenico Piola, Giovanni Enrico Vaymer), en ook meubels uit die tijd, waaronder prachtige kroonluchters van Murano-glas. De villa staat in een prachtig domein met twee 19de-eeuwse gebouwen (Villa San Giacomo en Villa Nido), Italiaanse tuinen en een Engels landschapspark. In het lagere gedeelte van het park ziet u een fragment van de romp van de **Elettra**, het **jacht** van Guglielmo Marconi, een natuurkundige en uitvinder van de radiotechniek. Het was vanaf de Elettra, die voor anker lag voor de kust van Portofino, dat Marconi via korte golven het signaal verzond dat op 26 maart 1930 de lichten van de Wereldtentoonstelling in Sydney, Australië, deed branden! Rond het domein voeren aangename straatjes en trappen u terug naar de haven en het historisch centrum.

La Cervara - Abbazia di San Girolamo al Monte di Portofino ★★

Via Cervara, 10 - ☎ 0185 29 31 39 - www.grandigiardini.it - rondleidingen van maart tot okt., iedere 1ste en 3de zo. van de maand om 10.00 u, 11.00 u en 12.00 u - € 12; juli-sept.: eredienst om 9.00 u in de abdijkerk. Neem 3 km verderop langs de Lungomare Rossetti in de richting van Portofino de weg die rechts naar omhoog voert. Het is verboden om te parkeren bij de abdij en langs de weg zijn er maar weinig parkeerplaatsen. Dus kunt u beter te voet komen (🚶 30 min. van Santa Margherita Ligure) of met de bus (lijn 28 - halte Capo Nord). Deze droomplek op een uitzonderlijke locatie hoog boven de zee werd in 1361 gebouwd door de benedictijner monniken en kende zijn hoogtepunt in de 16de en de 17de eeuw. Tegenwoordig wordt de abdij gebruikt voor congressen, concerten of privé-evenementen. De **kerk** is wel te bezichtigen. In 1507 maakte Gerard David hier zijn beroemde *Polyptiek van La Cervara*, die wordt beschouwd als een belangrijke getuigenis van de Vlaamse schilderkunst in Italië (nu verspreid over het Palazzo Bianco in Genua, het Louvre in Parijs en het Metropolitan Museum of Art in New York). Ook de prachtige **tuinen**★★ en een deel van de kloostergebouwen (onder andere de kleine toren waar koning Frans I opgesloten zat na de nederlaag tegen Keizer Karel bij Pavia in 1525) zijn opengesteld voor het publiek.

Portofino, idyllisch gelegen in een oase van groen

81

Portofino ★★★

5 km ten zuiden van Santa Margherita Ligure - bus nr. 82 vanuit Rapallo, Camogli of Santa Margherita Ligure (www.atpesercizio.it/cartina.php) - boot: vertrek vanuit Genua, Santa Margherita Ligure of Rapallo met de Servizio Marittimo del Tigullio (☎ 0185 28 46 70 - www.traghettiportofino.it), vanuit Camogli met Golfo Paradiso (☎ 0185 77 20 91 - www.golfoparadiso.it). Andere mogelijkheid: de dienst Bike Sharing Park & Bike biedt traditionele of elektrische fietsen (☎ 338 22 56 526). Meer inlichtingen bij het Via Roma, 35 - ☎ 0185 21 50 37 - tijdens de winter gesloten op weekendagen.

De toegang tot Portofino kan moeilijk zijn. Kom buiten het seizoen 's avonds

laat of voor 10.00 u om ten volle van Portofino te genieten, in alle rust en onder het licht van de opkomende of ondergaande zon. Na 10.00 u is de weg naar Portofino één lange file (zie 'Tip' blz. 85). Parkeer de auto in Santa Margherita of Rapallo en neem vervolgens de bus, een boot, of huur een fiets (zie blz. 21) of nog... kom te voet.

 Wandelpad★★ – volg het bord 'Pedonale per Portofino' - ong. 1.15 uur (5,5 km) - vertrek Piazza Vittorio Veneto in Santa Margherita. Het pad loopt parallel aan de SS 227, maar is volledig omgeven door begroeiing. Het biedt heel mooie uitzichten op de kust en doorkijkjes naar somptueuze villa's, de oude haven en het elegante zandstrandje van **Paraggi**, met soms enkele masten van zeilboten of de witte silhouetten van jachten die aangemeerd

'PORTOFINO BEHOORT NIET ALLEEN TOE AAN DE ITALIANEN, MAAR AAN DE HELE WERELD.'

Met deze woorden hield de moedige en vastberaden barones Jeannie Watt van Mumm stand tegenover de Duitse commandant Ernst Reimers en slaagde erin hem ervan te weerhouden om Portofino en het schiereiland op te blazen tijdens de terugtrekking van de nazi-troepen in maart 1945. Portofino bleef echter niet gespaard van de waanzin en tragedies van de oorlog: het beroemde piazzetta, Piazza Martiri Dell'Olivetta, is een eerbetoon aan 22 verzetsstrijders die in de nacht van 2 december 1944 werden geëxecuteerd en in het kristalheldere water van het strand van Olivetta, aan de noordkust van het schiereiland, gegooid.

82

liggen voor een van de meest exclusieve baaien ter wereld. Het kasteel (17de eeuw) dat de baai afsluit is een privé-woning. Het pad is 's nachts verlicht. Portofino is gelegen op een perfecte plek, in een kleine stille baai, beschermd tegen de wind door een steile kaap, in het hart van een 'lichtende' vegetatie, zoals Petrarca zei. De uitzonderlijke ligging van dit oude vissersdorp trok sinds de jaren 1920 grote namen uit de jetset aan. Dus hebben de vissers zich aangepast... Ze hebben hun zeemansjas ingeruild voor een spencer om hun taxi-boot te besturen, hun kamers en appartementen verhuurd tegen exorbitante prijzen en hun boothuis verkocht aan Dior en Louis Vuitton.

Piazzetta – Het mooie kleine **Piazza Martiri dell'Olivetta** dat zacht hellend afloopt naar de zee, is *LA piazzetta*, het wordt ingenomen door terrastafels van cafés met exorbitante prijzen. Vanaf de piazzetta voert een steegje aan de rechterkant naar de **San Martinokerk**. De kerk dateert oorspronkelijk uit de middeleeuwen maar werd in de 19de eeuw verbouwd. U zult meteen de

mooie bronzen deur opmerken waarop Sint Joris een storm ontketent om de piraten te doen vluchten. Ze werd in 1967 gemaakt door de Milanese beeldhouwer Costanzo Mongini. Binnen ziet u een houten veelluik van Maragliano (1664-1739), *De Kruisafnemning*. Keer terug naar de Piazzetta en neem de Via Roma om de prachtige processiekruisen te zien in het **Oratorio di Santa Maria Assunta**. Ze zijn typisch voor Ligurië, maar het is zeldzaam om er te zien die zo rijkelijk versierd zijn. Ga nu naar de Molo Umberto I.

Museo del Parco di Portofino – *Molo Umberto I, 1 - ☎ 337 33 37 37 - www.museodiportofino.it - juni-sept. 10.00-13.30 u, 15.00-19.00 u - di. gesl. - € 5.* De zes roze stokstaartjes die u nauwlettend gadeslaan, maken deel uit van deze vrolijke tentoonstelling van openluchtsculpturen, die op een nogal anarchistische manier werken van ongeveer honderd hedendaagse kunstenaars combineert. Neem iets verderop de trap aan de rechterkant naar het Castello Brown en de **Cammino al Faro**★★★♿. *Een eenvoudige wandeling, 1 uur HT.*

Doe dit bij voorkeur aan het einde van de middag, zodat u bij de vuurtoren aankomt bij zonsondergang. De wandeling biedt prachtige uitzichten te midden van een vegetatie van olijfbomen, taxussen en pijnbomen.

San Giorgio – Al snel verschijnt de San Giorgiokerk, die hoog op een rots prijkt. Neem even de tijd om een kleine wandeling te maken naar de **begraafplaats**, links van de kerk, om hulde te brengen aan Jeannie Watt (zie *kadertekst hiernaast*). Ze woonde recht tegenover de kerk, in het **kasteel van San Giorgio**, met haar man baron Alfons von Mumm, kleinzoon van de oprichter van het champagnehuis. Het kasteel is tegenwoordig verdeeld in appartementen.

Castello Brown – *Via alla Penisola, 13 - ☎ 010 25 18 125 - www.castellobrown.com - juli-aug. 10.00-20.00 u; maart-juni: 10.00-19.00 u; sept.-okt. 10.00-18.00 u; nov.-febr.: 10.00-16.00 u - € 5.* Deze burcht werd in de 10de eeuw gebouwd maar nadien meermaals verbouwd. De huidige naam is afkomstig van de Engelse consul sir Montague Yeats Brown, die dit kasteel tussen 1867 en 1905 gebruikte als privéwoning. In het gebouw worden tentoonstellingen georganiseerd en enkele kunstwerken bewaard, maar het is vooral belangrijk vanwege het schitterende **uitzicht★★★** op Portofino en de golf van Rapallo. Als u niet wilt doorlopen tot aan de vuurtoren, kunt door het park heen afdalen naar de haven. Een heel aangename wandeling.

Vuurtoren – Als u de wandeling voortzet, vindt u even verderop het begin van het pad dat in 10 minuten naar het enige **strand** van Portofino voert,

een smalle strook met platte keien en gericht naar het noorden, perfect als u op zoek bent naar schaduw in de zomer! Het pad loopt verder tussen de tuinen van luxevilla's, die zich achter muren van vegetatie verbergen. En dan, eindelijk, de vuurtoren, aan het einde van de kaap. Het **uitzicht★★★** is spectaculair. Geniet van dit moment en droom weg bij de uitgestrektheid van de zee. Direct onder de vuurtoren is de bar-lounge Al Faro de ideale plek om even te pauzeren voor u terugkeert naar de haven om te dineren (☎ zie blz. 113).

San Fruttuoso ★★

Per boot: van Rapallo, Santa Margherita Ligure en Portofino of Camogli (zie blz. 21). 🚣 Te voet via bewegwijzerde wandelpaden voor wandelaars met een goede fysieke conditie en met stevige schoenen (steil pad aan het einde van de tocht). Vertrek achter de kerk San Martino – reken op 2 uur lopen (heen) – steile klim aan het begin van het parcours.

De aankomst per boot is altijd ontroerend: in bijna volledige afzondering, achter in een smalle baai aan de voet van de Monte di Portofino, omringen enkele door de zon verbrande vissershuisjes een groot gebouw op het strand, de **Abbazia di San Fruttuoso★**. Neem voordat u de abdij bezoekt, de tijd om de sfeer van deze afgelegen plek in je op te nemen door naar het kleine strand te lopen.

Het bezoek aan de abdij, die werd gebouwd in de 10de eeuw door de benedictijnen en verbouwd door de Doria-familie tussen de 13de en 14de eeuw, biedt de mogelijkheid om

84

De prachtig gelegen abdij van San Fruttuoso

de twee kleine kloostergangen, de vroegchristelijke kerk, de twee niveaus van galerijen met hun drielichten die uitkijken op de zee, en de crypte waar de graven van de Doria's zich bevinden, te ontdekken (☎ 0185 77 27 03, juni-sept.: 10.00-17.45 u; april-mei en 2de helft van sept.: 10.00-16.45 u; okt.-maart: 10.00-15.45 u - laatste toegang 45 min. voor sluitingstijd - in de winter ma. gesl. - € 8, supplement bij tentoonstellingen).

Op enige afstand van het gebouw staat de **Torre Andrea Doria**, die in 1552 opgetrokken werd om het plaatsje te beschermen tegen piraten.

Sinds 1954 ontvangt de **Cristo degli abissi**, een bronzen standbeeld van 2,50 m hoog, met open armen de duikers, op 17 m diepte in de baai.

Het water is hier zo helder dat hij vaak vanaf het wateroppervlak te zien is.

Rapallo ★

4 km ten noorden van Santa Margherita Ligure via de S 27.

📍 **Lungomare Vittoria Veneto**, 38 - ☎ 0185 23 03 46.

Het stadje ligt diep in de golf van Tigullio en telt nog tal van gebouwen in liberty-stijl en een aangenaam centrum doorkruist drie parallele wegen waar zich de meeste activiteiten afspelen (*Via Marsala*, *Via Mazzini* en *Via Venezia*). Een mooie, schaduwrijke **promenade** (*lungomare Vittorio Veneto*) met palmbomen volgt de kustlijn. Helemaal aan het einde staat een oud **kasteel** (1551) op rotsen in zee, aan de ingang van de haven (*tentoonstellingen in de zomer*). Van daar voert de *Via Avenaggi* naar de *Villa Tigullio*, in het groene **Parco Casale**,. Hijherbergt het **Museo del Merletto** (Kantmuseum), gewijd aan de lokale kantkunst met meer dan 1400 werken uit de 16de tot de 20ste eeuw: kledingstukken, accessoires, schetsen... (☎ 041 730 034 - di.-zo. 10.00-16.00 - € 5).

10 min. lopen vanuit het centrum, in noordelijke richting, ligt het vertrekpunt van de kabelbaan naar het **Santuario di Montallegro★** (16de eeuw) op 600 m boven de zeespiegel. Dit heiligdom wordt beschouwd als een van de belangrijkste van Ligurië en herbergt honderden ex-voto's, waarvan sommige ware kunstwerken zijn. Het **uitzicht★★** over de kust en het schiereiland Portofino is adembenemend. *Kabelbaan: Piazzale Silvio Solari*, 2 - ☎ 0185 52 341 - om de

30 min. 9.30-12.30 u, 14.30-18.30 u
(17.30 u in de winter) - € 8 HT.

Heiligdom: www.santuariomonte-tallegra.com - 8.00-18.00 u, za.-zo.
7.30-18.30 u.

Richting Cinque Terre

Langs het traject van 57 km die het schiereiland Portofino scheiden van Cinque Terre zijn twee plaatsen een tussenstop waard: de Basilica dei Fieschi en het charmante dorpje Sestri Levante.

Basilica dei Fieschi★ – **Kaart blz. 89** – San Salvatore di Cogorno, 17 km ten oosten van Rapallo via de S11 en de SP 33, en 5 km ten noordoosten van Chiavari via de SP 33 - ☎ 0185 38 02 45.

Ver weg van de drukte van de kust staat een van de belangrijkste voorbeelden van de Ligurische Romaanse kunst. De bouw van de basiliek begon in 1244 op verzoek van Sinibaldo Fieschi, kort na zijn verkiezing tot paus onder de naam Innocentius IV. Het was een andere Fieschi, de toekomstige paus Adrianus V (Ottobono), die het werk voltooide in 1276 en de relieken van het Ware Kruis in de basiliek onderbracht. De relatief korte bouwtijd verklaart de harmonie van het gebouw, dat gedurende de eeuwen geen enkele toevoeging of wijziging heeft ondergaan. Let op de elegantie van de gevel, met afwisselend stroken wit marmer en leistenen uit de nabijgelegen steengroeven van Val Fontanabuona. Het fresco dat de ronde opening boven de ingang (15de eeuw) siert, toont de *Kruisiging*, met de Maagd Maria, Johannes de Evangelist en de twee Fieschi-pausen, Sinibaldo (links) en Ottobono (rechts). Binnen in de basiliek wordt u getroffen door het licht en de

eenvoud van het gebouw. Boven het altaar vormt het mooie processiekruis nagenoeg het enige decoratieve element van het geheel.

Tegenover de basiliek staan het elegante **Palazzo Fieschi**, een gebouw in Genuese gotiek (13de eeuw) dat nu wordt overwoekerd door onkruid, en het barokke oratorium van San Salvatore (*niet toegankelijk*).

Sestri Levante★ – **Kaart blz. 89** – 20 km ten zuidoosten van Rapallo via de SS1. Corso Colombo, 50.

Dit is een klein, bosrijk schiereiland dat twee baaien met mooie namen van elkaar scheidt: de moderne en drukke **Baia delle Favole** (Baai van de Sprookjes) en de meer intieme en romantische **Baia del Silenzio**★ (Baai van de Stilte). Dit plaatsje viel bijzonder in de smaak bij Hans Christian Andersen, die hier in 1835 verbleef. Sestri Levante organiseert jaarlijks het beroemde Festival Andersen, met muziek-, circus- en theateropvoeringen en evenementen rond de prestigieuze Andersen-literatuurprijs voor jongeren (www.andersenfestival.it).

In het lieflijke plaatsje toont de **Galleria Rizzi** een verzameling schilderijen en voorwerpen decoratieve kunst uit de 15de tot de 18de eeuw (*Via Cappuccini, 4* - ☎ 0185 41 300 - www.galleriarizzi.com - mei-sept.: wo. 16.00-19.00 u, zo. 10.00-13.00 u (juli-aug.: vr. en za. 21.30-23.30 u) - € 5).

Het nieuwe **MuSel** (Museum van Sestri Levante) omvat een archeologische afdeling en een afdeling gewijd aan de geschiedenis van de stad. *Palazzo Fascie, largo Colombo, 50* - ☎ 0185 47 85 30 - www.musel.it - 10.00-13.00 u, 14.00-17.00 u - € 5).

CINQUE TERRE★★★★

Vijf kleurrijke dorpjes, Monterosso, Vernazza, Corniglia, Manarola en Riomaggiore, liggen tussen hemel en zee vastgeklampt tegen de hellingen langs een kuststrook die tot onlangs niemands aandacht trok. Op deze steile, dorre en rotsachtige hellingen, waar de enige 'rijkdom de geur van citroenen is' (E. Montale; Os de seiche), heeft de mens met zijn handen een spectaculair landschap gevormd. Gedurende meer dan duizend jaar hebben de bewoners van deze geïsoleerde streek duizenden kilometers stenen op elkaar gestapeld tot muurtjes, als ondersteuning voor de de terrasvormige wijngaarden en olijfboomgaarden die hen toelieten om te overleven. Dit heeft geleid tot een zeer bijzondere relatie tussen de bewoners en hun gronden, een mengeling van trots en berusting. Cinque Terre is beschermd door een nationaal park dat zeer attent is op het behoud van het cultureel en ecologisch erfgoed. Dit is geen toeristische bestemming als alle andere. Hier vindt u geen grote hotels of aangegede stranden. Maar wel authentieke dorpjes en een ongerept achterland, dat wordt doorkruist door duizendjarige paden die zijn uitgehouwen tussen hemel en zee. Kom dit gebied bij voorkeur ontdekken buiten het seizoen. Cinque Terre, Portovenere en de eilanden Palmaria, Tino en Tinetto zijn sinds 1997 ingeschreven als werelderfgoed van Unesco.

86

► **Bereikbaarheid:** 75 km ten oosten van Genua via de E 80, afslag Levanto, in het westen, of La Spezia, in het oosten. Met de trein, 1 uur tot 1.30 uur tussen Genua en Levanto (www.trenitalia.com). Vervolgens brengen bussen en treinen u naar de andere dorpen. Boot met vertrek in Portofino, La Spezia of Levanto.

📍 'Vervoer vanuit Genua', blz. 21 en 'Bezichtigen', blz. 15.

Detailkaart blz. 89.

► **Aanrader:** U kunt de dorpen bereiken met de auto, maar de kronkelige straten en het drukke verkeer tussen april en september maken deze keuze minder interessant. De grote parkeerterreinen in Monterosso en Riomaggiore zijn in het hoogseizoen vaak vol. Het is beter om uw auto achter te laten op de grote parkeerplaats achter het treinstation van Levanto (let op: de parkeermeter accepteert geen bankkaarten) en de trein te nemen die in elk dorp stopt. De reistijd tussen de stations bedraagt slechts enkele minuten. Hiervoor is de Cinque Terre Treno MS Card onmisbaar (📍 blz. 21). Vanuit Monterosso kunt u de regio ook te voet verkennen (📍 kaderstukje blz. 90 en 'Praktische info' blz. 15) of afwisselen tussen treintrajecten en wandelen.

📍 Zie ook 'De beste adressen', blz. 105, 114, 121 en 128.

PARCO NAZIONALE DELLE CINQUE TERRE

Met zijn oppervlakte van 3800 hectare en 4000 inwoners, is het Parco Nazionale delle Cinque Terre, dat werd opgericht in 1999, het kleinste nationale park van Italië, maar het meest bevolkte. Het landschap van het park wordt gekenmerkt door terrassen met wijn- of olijfgaarden die steil aflopen naar de zee en worden ondersteund door ongeveer 7000 km droge stenen muurtjes. De mensen leven er van de lokale landbouwproductie (olijfolie, honing, wijn, citroenen uit Monterosso), de visserij en uiteraard het toerisme, dat jaarlijks meer dan 2 miljoen bezoekers trekt.

Het park heeft 120 kilometer goed onderhouden gemarkeerde wandelpaden. Het beroemdste, het **Sentiero Verde Azzurro (SVA)**, dat door de vijf dorpen langs de kust voert, is gedeeltelijk gesloten ten gevolge van de overstromingen in 2011. Alleen de trajecten Monterosso-Vernazza en Vernazza-Corniglia zijn geopend, en ook 200 meter van de beroemde Via dell'Amore tussen Manarola en Riomaggiore. De **Alta Via delle Cinque Terre (AV5T)** is een hooggelegen pad van 33 km dat Levanto verbindt met Portovenere via de bergkammen. Tussenliggende paden maken het mogelijk om de dorpen en heiligdommen in het achterland te bereiken.

☺ De **Cinque Terre Trekking Card** is onmisbaar om toegang te krijgen tot het SVA en andere diensten, met name om de bus te nemen naar het vertrekpunt van de verschillende wandelroutes (zie blz. 14). De toegang tot de paden van het park is voorbehouden aan mensen met geschikt schoeisel (wandelschoenen). De boete kan oplopen tot € 2500. Informeer voor vertrek naar de toestand van de paden en haal de 'Carta dei Sentieri' bij de infocentra of via de website van het park.

📍 Parco Nazionale 5 Terre - www.parconazionale5terre.it - informatiecentra bij de stations van de vijf dorpen en die van Levanto en La Spezia - 8.00-18.00 u.

88

Levanto

📍 Piazza Cavour - ☎ 0187 80 81 25 - www.visitlevanto.it - gesl. zo.middag.
Bezoekerscentrum Parco Cinque Terre:
Stazione Ferroviaria - ☎ 0187 80 13 12.

Levanto ligt midden in een schilderachtige vallei met middeleeuwse stadjes (Levaroggio, Dosso, Montale) en was lange tijd een geliefde vakantiebestemming voor de adel van Genua. Het kleine

badplaatsje heeft een fijn zandstrand en het is er aangenaam wandelen door de schaduwrijke straatjes (Via Garibaldi, Via Vinzoni; let op de groteske geschilderde karikaturen uit de middeleeuwen op het huis dat de hoek vormt tussen deze beide straten), het **Piazza Cavour**, midden in het stadscentrum, en het **Piazza Staglieno**, met uitzicht over het strand en waar de meeste activiteiten zich afspelen.

Niet ver daar vandaan bevindt zich de mooie **Loggia Comunale** uit de 13de eeuw.

Op enkele minuten lopen van hier staat de **Sant'Andrea**kerk (13de eeuw), die werd opgetrokken in een mooie gotische stijl. De gevel bestaat uit afwisselende stroken wit marmer en groen serpentinmarmer. Het interieur herbergt een houten kruisbeeld uit de 15de eeuw dat innig vereerd wordt. Terug naar het stadscentrum. Aan de **Via Guani**, met 15de-eeuwse koopmanshuizen, vertrekt links een trap naar het oudste deel van de stad met de **Santa Maria della Cost**akerk (op de gevel ziet u een bas-reliëf van de *H. Joris en de draak*, 16de eeuw). Het zou gaan om een werk van Giovanni Gagini. Net erachter staat het **Oratorio San Giacomo** (eind 16de eeuw), met

een bas-reliëf boven het portaal met daarop een pelgrim met staf en een sint-jakobsschelp, wat eraan herinnert dat Levanto op de route naar Santiago de Compostella lag.

Voorbij het treinstation herbergt de kloosterkerk van **Santissima Annunziata** (15de en 17de eeuw) werken van Sacchi (16de eeuw) en Strozzi (17de eeuw).

Monterosso ★

i *Stazione Ferroviaria* - 📞 0187 81 70 59. Het eerste dorp van Cinque Terre wordt in tweeën gesplispt door een kleine kaap, de Punta Mesco, die het oude stadsdeel scheidt van de nieuwere wijk, Fegina, waar het station ligt. Het is het best 'ingerichte' dorp van Cinque Terre, met parkeergelegenheid, hotels, restaurants en een groot zandstrand

AAN U DE KEUZE!

Neem uw tijd om Cinque Terre te bezichtigen: afhankelijk van het aantal dagen waarover u beschikt, zult u een keuze moeten maken. Kies voor twee dorpen per dag, afhankelijk van uw persoonlijke voorkeur: Monterosso met zijn mooie zandstranden is ideaal voor gezinnen; Vernazza is een heel toeristisch juweeltje; Corniglia ligt hoog tegen de flanken en heeft geen rechtstreekse toegang tot de zee; Manarola is het gedroomde vertrekpunt voor wandelaars; in Riomaggiore heerst een gezellige drukte.

90

met aan het einde, het beroemde standbeeld van Neptunus, **Il Gigante**, het betonnen boegbeeld van de Villa Pastine (A. Minerbi, 1910), dat helaas zwaar beschadigd werd door de bombardementen die de villa vernietigden in 1943. Fegina telt meerdere huizen in belle-époque-stijl, waaronder dat van de familie van dichter **Eugenio Montale** (1896-1981), winnaar van de Nobelprijs Literatuur in 1975, die hier in zijn jeugd elke zomer naartoe kwam.

De Via Fegina loopt langs de zee tot aan het historisch centrum.

Ga niet door de tunnel die het schiereiland doorkruist, maar volg de kustlijn.

U passeert onder de **Torre Aurora**, een van de drie resterende torens van de dertien die het dorp verdedigden. Door de spijlen van een raam ziet u een bunker die de Tweede Wereldoorlog heeft overleefd.

Ga verder naar het Piazza Garibaldi.

Het historisch centrum wordt doorkruist door de levendige Via Roma. De **San Giovanni Battistakerk** (13de eeuw) heeft een mooie gevel met wisselende stroken en een roosvenster uit de 15de eeuw. Naast de kerk staat het **Oratorio dei Neri**. Door zijn ontelbare

verwijzingen naar de dood herinnert het eraan dat het afhankelijk was van de broederschap die belast was met het begraven van de armsten (mooi zwart kruisbeeld rechts van het altaar). Het is de tegenhanger van het **Oratorio dei Bianchi** in de bovenstad (*Via Gioberti*). Van het Piazza Garibaldi voert een kleine weg naar het vredige **Convento dei Cappuccini** (17de eeuw). De kerk herbergt een *Kruisiging* van Van Dyck en een *H. Hiëronymus* van Luca Cambiaso. Vertrek niet zonder het uitzicht vanaf de belvedère achter het klooster te hebben ontdekt, onder het standbeeld van Sint-Franciscus en de wolf.

Boven Monterosso, op 418 m hoogte, ligt het romaanse **Santuario della Madonna di Soviore** (13de eeuw) (🚶 1.15 uur wandelen vanaf het historisch centrum).

Vernazza ★★

📍 *Stazione Ferroviaria* - 📞 0187 81 25 33.

Het is het intiemste en fotogeniekste dorp van Cinque Terre. Trekt u naar Vernazza vanuit Monterosso via het SVA (*kustpad* - 1 uur 20 min) dan kunt u genieten van een fantastisch

uitzicht★★★ op het plaatsje met zijn hoge, kleurrijke huizen rond de lieflijke **piazzetta★★**, waaromheen alle kroegen en restaurants van het dorp verzameld liggen. Een onvergetelijk beeld.

Let op de **Santa Margherita di Antiochiakerk** (1318), die met haar funderingen in het water, waarvan de klokkentoren een van de belangrijkste defensieve elementen van het dorp was. Ga naar binnen en bekijk het mooie licht in de kerk. Dit is een van de meest representatieve kerken van de Ligurische romaanse stijl. Aan het andere uiteinde van het dorp staat het **Castello Doria** (€ 1,50) en ook daar is het **uitzicht★★★** fantastisch.

Om te gaan zwemmen moet u de Via Roma afdalen, onder de boog door die in de rotsen is uitgehouwen, om op een klein strand met platte keien uit te komen.

Het **Santuario della Madonna di Reggio** (1248) waakt op 325 m hoogte over Vernazza (🚶 1½ uur wandelen vanaf het historisch centrum).

Corniglia ★

📍 *Stazione Ferroviaria - 📞 0187 81 25 23. Het station bevindt zich in de benedenstad, niet ver van het strand. Om naar het dorpje te klimmen kunt u gebruikmaken van de pendeldienst (om de 20 min.), en zo de vele treden van de trap van La Lardarina vermijden.*

Corniglia is heel anders dan de andere 'terre'. Zonder toegang tot de zee, met zijn lage en grijze huizen, heeft het de enigszins strenge charme van dorpen die lang geïsoleerd waren van de wereld. De hoofdstraat, de Via dei Fieschi, leidt aan de ene kant naar de

San Pietrokerk (14de eeuw), en aan de andere kant naar de belvédère, van waar het prachtige **panorama★★** reikt tot Monterosso.

Hoewel het geen toegang heeft tot de zee, althans niet voor boten, heeft Corniglia een kiezelstrand dat bereikbaar is via de **Lardarina**, een trap van 377 treden.

Manarola ★★

📍 *Stazione Ferroviaria - 📞 0187 76 05 11.*

Manarola is het aantrekkelijkste van de vijf dorpen; vanaf het uiteinde van de Via di Corniglia hebt u het mooiste uitzicht erop. Dit vissersdorp, nauwelijks beschermd door zijn smalle pier, ligt in een baai van zwarte rotsen die neerdalen in het turquoise water en een reeks natuurlijke zwembaden vormen. Het geheel is van een zeldzame schoonheid. Manarola is nog charmanter tijdens de kerstperiode, als de heuvel erachter verandert in een enorme **verlichte kerststal**. Een gepensioneerde spoorbeambte, Mario Andreoli, heeft dit ontworpen en hij heeft er dertig jaar over gedaan om het ook te realiseren.

In het bovenste deel van het dorp staat de kleine, 14de-eeuwse **San Lorenzokerk**, die opmerkelijke werken herbergt van de Maestro delle Cinque Terre (15de eeuw), de maker van het veelluik van de H. Maagd boven het altaar en het drieluik van de H. Laurentius aan de linkerkant.

Via de schilderachtige Via Biorli, waar u uw boot kunt parkeren als een auto, komt u bij station. Daar vertrekt de prachtige **Via dell'Amore★★**. Helaas is slechts een klein deel ervan toegankelijk, maar

BIJZONDERE WIJNEN

Tijdens uw wandeling langs de paden van het Nationale Park van Cinque Terre, zult u tussen de wijngaarden opmerkelijke installaties ontdekken: monorails, voorzien van een kleine motor en een zitje, die de helling langs de terrassen afdalen, recht naar de zee. Dit ingenieuze systeem maakt het werk van de wijnboeren gemakkelijker. Hier wordt een droge witte wijn verbouwd met een herkomstbenaming 'Cinque Terre', evenals een vermaarde likeurwijn, de **sciacchetrà**, met een alcoholpercentage van 18°.

De Diensten voor Toerisme van het park stellen de 'Sentiero dei Vini' voor, waarbij u kennismakt met de wijngaarden van Cinque Terre (www.parconazionale5terre.it; in Levanto: Piazza Mazzini, 1 - 0187 80 81 25 - zo. namiddag gesl.; in Vernazza: Via Roma - www.ati5terre.it - 0187 762 607).

zelfs voor 200 m loont het de moeite voor de mooie uitzichten.

Manarola vormt het vertrekpunt voor meerdere wandeltochten. Een prachtig **wandelpad★★** brengt u van Manarola naar Corniglia (2½ uur; gesloten bij het ter perse gaan van deze gids) via de hogergelegen wijn- en olijfgaarden, die zijn aangelegd in terrasvorm. Adembenemende uitzichten op de kust en de twee dorpen.

Hogerop ligt het **Santuario di Volastra**, per bus te bereiken vanuit Manarola. Vanuit het heiligdom kunt u het pad nemen naar Corniglia, wat op dit stuk een zeer gemakkelijke wandeling zonder hoogteverschillen blijkt te zijn, gevolgd door een korte, steile afdaling naar het dorp.

Riomaggiore ★

Stazione Ferroviaria - 0187 92 06 33.

Dit is het oudste dorp. De hoofdstraat, de Via Colombo, verbindt de schattige

kleine **vissershaven★** met het bovenste deel van het dorp, waar de San Giovanni Battista-kerk (14de eeuw) bovenuit torent. Als de kerk open is, kunt u naar binnen gaan om het drieluik van de Maestro delle Cinque Terre te bewonderen (*H. Maagd met Kind met Sint-Rochus en Sint-Sebastiaan*). Aan de linkerkant van de haven leidt een pad langs de klif naar de pier en een strand met platte kiezelstenen. Het kasteel is niet toegankelijk, maar het **Santuario della Madonna di Montenero** biedt een magnifiek **panorama★★★** over Cinque Terre (1 uur lopen vanaf het centrum).

Portovenere ★★

Piazza Bastreri, 7 - 0187 79 06 91 - gesl. op wo. in de winter - www.parcnaturaleportovenere.it. Het **Parco Naturale di Portovenere** omvat de eilanden Palmaria, Tino en Tinetto, aan het zuidelijke uiteinde van de **Golfo dei Poeti**, zo genoemd ter ere

van het verblijf van de dichters Byron en Shelley. De natuur is hier ongerept. Het is een uitzonderlijk karstlandschap met diepe grotten en bedekt met een weelderige maquis. Palmaria is per boot bereikbaar, elke 30 min. in de zomer en zes keer per dag in de winter (☎ 347 802 48 17 - www.barcaioliportovenere.com).

Tino en Tinetto zijn militaire zones en niet toegankelijk voor het publiek, behalve op 13 september, de dag van San Venerio, en de daaropvolgende zondag.

Portovenere heeft hoge gekleurde huizen aan beide zijden van een enkele straat die leidt naar de **San Pietro**, de kleine kerk die eenzaam aan het uiteinde van haar kaap staat. Naast haar onbetwistbaar fotogenieke karakter is de kerk ook een bezoek waard. Neem de tijd om de mooie afwisseling van marmer en serpentijn te bewonderen, de bijna perfecte geometrie van de apsis van de 6de-eeuwse kerk, de prachtige loggia, net ernaast, en natuurlijk het uitzicht op de zee en Palmaria (8.30-19.00 u (17.30 u in de winter)).

Ga naar het kasteel.

Onderweg leidt een open poort in de muur naar beneden naar de zee, tegenover de **grot van Byron**, waar de dichter naartoe kwam gezwommen vanuit Lerici, het dorp aan de andere kant van de baai, op 9 km afstand!

Het **kasteel Doria** (12de-16de eeuw) is

© Ch. Belsieux/hemis.fr

Portovenere, de San Pietrokerk

een imposante vesting, een echt modelvoorbeeld van militaire architectuur. Het is nu een broedplaats voor meeuwen en wordt bijzonder goed beschermd (10.00-13.00 u en 14.30-17.30 u, € 6).

Terug aan de Via Cappellini moet u even halthouden om de **San Lorenzo** te bezoeken, waar het beeld van de zeer vereerde Witte Madonna wordt bewaard, die wordt gevierd op 17 augustus tijdens een prachtige nachtelijke processie.

De beste adressen

UIT ETEN	88
IETS DRINKEN	102
WINKELN	110
UITGAAN	118
OVERNACHTEN	122

UIT ETEN

Genoa telt een massa restaurants waar u terecht kunt voor de lunch of het diner, van *friggitori* en *focaccherie* tot gastronomische adressen en een oneindig aantal etablissementen die trouw blijven aan de Ligurische culinaire tradities (C 'Uit eten', blz. 20 en 'Gastronomie', blz. 150).

C Onderstaande adressen vindt u terug op onze plattegronden dankzij de genummerde stippen (bv. ①). De coördinaten in het rood (bv. C2) verwijzen naar de uitneembare vouwkaart (aan de binnenzijde van de omslag) of naar de plattegrond van de oude stad (bv. Y3).

96

De haven

Detailkaart van de wijk blz. 31

MINDER DAN € 20

③① **Antica Friggitoria Carega – E5** - Via Sottoripa, 113/R - M San Giorgio - ☎ 010 247 06 17 - di.-zo. 8.30-19.00 u - ☂. Niet te missen voor een portie inktvis of om het even welke andere gefrituurde vis uit het vuistje.

③② **Fish Lab – D5** - Belvedere Vittorio Pertusio, 6 - ☎ 348 888 6176 - zomer: 11.30-15.30 u, 18.30-22.30 u - 's avonds *gesl.* in de winter. De visserscoöperatie van Genua opende dit minuscule restaurant, met slechts enkele tafeltjes op de kade, om de producten van de lokale visserij te promoten. Versheid troef dus; uitstekende fritto misto en een lokale versie van fish and chips met de 'vis van de dag'! Puntzakjes met gefrituurde vis

en panini met vis om mee te nemen. Opgelet: gesloten bij slecht weer.

③③ **Cavour 21 – D6** - Piazza Cavour - M San Giorgio - ☎ 393 851 11 40 - 12.00-14.30 u, 19.00-22.30 u - *ma. gesl.* Een ideaal adresje om kennis te maken met de Ligurische keuken in alle gezelligheid. Probeer de gerechten met pesto (het restaurant heeft al een editie van het Pesto Championship gewonnen!) of de gefrituurde inktvis. Hier is het altijd druk: een teken dat het hier lekker is!

③④ **Eataly – D6** - Porto Antico, Edificio Millo - M San Giorgio - ☎ 010 869 87 21 - www.eataly.net - 10.00-22.00 u. Op de 3de etage van het Millo-gebouw maakt u kennis met de Ligurische keuken en producten. Het mooie uitzicht op de haven krijgt u er gratis bovenop. In de winkel vindt u op de schappen heel Ligurië en Italië. Een bijzondere vermelding voor de wijnen, olijfolies en pastasauzen. Binnen in Eataly wacht **Il Marin**, een panoramisch restaurant waar de inventieve keuken van Marco Visciola en zijn jonge team heel lekkere bereidingen presenteren met vis en schaaldieren. ☎ 010 869 87 22 - € 40/50 - *di. gesl.*

③⑤ **Gran Ristoro – E6** - Via Sottoripa, 14 - M San Giorgio - ☎ 010 247 31 27 - *ma.-za.* 8.30-19.00 u. Hier kunt u terecht voor uitzonderlijke *panini*, met een ruime keuze aan salami's, hammen en kazen. Moeilijk kiezen dus! Het is hier heel druk, vooral rond lunchtijd. Heb dus geduld!

35 **Panino Marino – D5** - Piazza Caricamento, 65r - **M** San Giorgio - ☎ 010 86 07 784 - www.panino-marino.com - 12.00-15.30 u, 18.30-23.30 u. Tegenover het Aquarium. Een jong en dynamisch adres waar u 's middags aantrekkelijke belegde broodjes met vis kunt bestellen, en 's avonds een 'maritiem' aperitief met gerechtjes met rauwe of gefrituurde vis.

36 **Pizzeria Savô – D5** - Via al Ponte Calvi, 16r - **M** San Giorgio - ☎ 010 85 68 593 - www.pizzeriasavo.it - 12.00-15.00 u, 19.00-22.00 u, za. 19.00-23.00 u, zo. 19.00-22.30 u - di. gesl. Dit adres, waarvan de naam 'smaak' betekent in het Genuese dialect, belooft pizza's voor fijnproevers... En op het menu staan inderdaad pizza's in alle mogelijke varianten, bereid met eerstekeusproducten.

TUSSEN € 20 EN € 40

18 **Trattoria della Raibetta – E6** - Vico Caprettari, 12/R - **M** San Giorgio - ☎ 010 246 88 77 - www.trattoria-dellaraibetta.it - 12.00-14.00 u, 19.30-22.00 u - ma. gesl. - € 25/30. Een authentieke Ligurische keuken, opgediend in een mooie overwelfde zaal waar een gezellige sfeer heerst. Voortreffelijke gepaneerde ansjovis (*acciuغه impanate e fritte*) en een wijnkaart om van te duizelen. Attente bediening.

40 **Osteria di Vico Palla – D6** - Vico Palla, 15r - ☎ 010 246 65 75 - www.osteriadicopalla.com - ma. gesl. - reserv. aanbevolen. Dit is al 400 jaar lang de tempel van de traditionele Ligurische keuken. Op het menu: *stoccafisso*, *panisette* (gefrituurde staafjes op basis van kikkererwten),

groentetaarten, *minestrone genovese*, *mandilli al pesto*, *bagnun* van ansjovis (een vissoep die typisch is voor Ligurië) en, als dessert, de heel traditionele *sacripantina*.

De oude stad

Detailkaart van de wijk blz. 36

MINDER DAN € 20

1 **Antico Forno della Casana – Z1-2** - Vico della Casana, 17/R - **M** De Ferrari - ☎ 010 251 50 32 - zo. gesl. 7.30-14.00 u, 16.00-19.30 u. Ruime keuze aan *focaccine* en *pizza's* in een vrij grote, moderne winkel. Om mee te nemen of ter plaatse te verorberen.

2 **Antico Forno Patrone – Z3** - Via di Ravecca, 72 - **M** Sarzano - ☎ 010 251 10 93 - zo. gesl. - 7.00-19.30 u. Een historische *focacceria* die bekendstaat als een van de beste van de stad. Ruime keuze, heerlijke gebakjes. U kunt plaatsnemen aan kleine toonbanken voor een hap uit het vuistje. Houd rekening met enige wachttijd!

22 **Focaccia e Dintorni – Y2** - Via Canneto Il Curto 7 - ☎ 010 247 21 54 - 7.00-20.00 u. Een adres dat erg in trek is in de oude stad. Deze kleine *focacceria* heeft een ruim aanbod van *focacce*, *pizze*, *farinate* en andere lekkernijen.

5 **Tripperia La Casana – Z1** - Vico della Casana, 3/R - **M** De Ferrari - ☎ 010 247 43 57 - zo. gesl. - 8.30-12.30 u, 16.00-19.00 u. Historische slagerij voor orgaanvlees, met witbetegelde muren en al decennialang onveranderd. De geur is typisch voor de koopwaar die wordt aangeboden... In de twee grote koperen steelpannen worden ingewanden met bonen

gemaakt volgens een recept dat van generatie op generatie werd overgeleverd. Enkele tafeltjes waaraan u kunt plaatsnemen.

8 **Sà Pesta – Y2** - *Via dei Giustiniani, 16/R* - **M** De Ferrari/San Giorgio - ☎ 010 246 83 36 - www.sapesta.it - 12.00-14.00 u, 19.00-20.30 u - *gesl. zo. en 's avonds behalve do.-za.* Aantrekkelijk kader uit vervlogen tijden met witte en groene muurtégels, tafels van hout en marmer, een informele bediening en veel lokale klanten. Hier proeft u alle klassiekers uit de Ligurische keuken, te beginnen met de *farinata* en de *torta di verdure* (groentetaart).

TUSSEN € 20 EN € 40

16 **La Cantina Clandestina – Z1** - *Salita Pallavicini, 25r* - **M** De Ferrari - ☎ 010 85 96 069 - www.lacantina clandestina.it - 12.00-15.00 u, 19.30-23.30 u - *gesl. za. middag, zo.-ma.* Een adres dat een moderne stijl combineert met oude details, en een keuken die stevig geworteld is in regionale tradities, maar met innovatieve accenten.

3 **Ombre rosse – YZ2** - *Vico Indoratori, 20* - ☎ 010 275 76 08 - 19.00 u - *midernacht - za.-zo. ook 12.00-16.00 u - gesl. ma.-di.* - *facebook: OmbreRosse.Ge.* Een eenvoudige Ligurische en mediterrane keuken, met meerdere vegetarische en veganistische gerechten. Biologische producten en ingrediënten van kleine lokale producenten. Een aangenaam terras in de zomer en een gezellige sfeer in de winter.

6 **La Forchetta Curiosa – Z3** - *Piazza Negri, 5r* - **M** Sarzano - ☎ 010 251 12 89 - www.laforchettacuriosa.com - 12.30-14.30 u, 19.00-23.30 u.

Een kleine, karakteristieke *osteria* in de buurt van het Museo Sant'Agostino, tegenover het Teatro della Tosse. Aangenaam terras bij mooi weer waar u kunt proeven van Ligurische specialiteiten. Biodynamische wijnen.

4 **Lo Zimino – Y2** - *Vico delle Scuole Pie, 4* - **M** San Giorgio - ☎ 010 403 03 21 - 12.00-15.30 u - *za.-zo. gesl.* Een adres dat heel geliefd is bij de Genuezen en waar het dus altijd druk is. Onverslaanbare prijzen en authentieke Ligurische gerechten om ter plaatse te verorberen of mee te nemen naar het mooie Piazza Cinque Lampadi, hier vlakbij.

10 **Trattoria da Gianna – Y2** - *Vico delle Camelie, 26/R* - **M** Sarzano - ☎ 010 246 86 59 - www.trattoriada gianna.it - 19.15-22.30 u, *vr.-zo.* 12.30-14.30 u, 19.15-22.30 u - *gesl. ma.* Tafelkleden met ruitjes en tijdloos interieur: een gezellige *trattoria* met een eenvoudige, traditionele keuken. Bekend in de wijk Castello sinds meer dan een halve eeuw.

11 **Trattoria Ugo – Z2** - *Via dei Giustiniani, 86/R* - **M** De Ferrari - ☎ 010 246 93 02 - 12.00-14.00 u, 19.30-22.00 u (zo. 21.30 u) - *zo.-ma. gesl.* - € 20. Historische *trattoria* met een rustiek interieur waar u met een glimlach ontvangen wordt. Lekkere traditionele keuren die u kunt proeven in een losse sfeer. Onder de specialiteiten vermelden we zonder fout de heerlijke en ruime porties pasta met pesto. Reserveren aanbevolen, vooral tijdens het weekend 's avonds.

14 **RossoCarne – Z3** - *Via di Ravecca, 75/R* - **M** Sarzano - ☎ 010 253 05 18 - www.rossocarne.it - 19.00 u - *midernacht - zo. gesl.* Zoals de naam al

aangeeft zijn vooral liefhebbers van rood vlees hier aan het juiste adres. Dit kleine restaurant (reserveren aanbevolen) wordt gerund door een slager. De fijne vleeswaren en het vlees (korte keten!) worden bij de ingang voorgesteld. Attente bediening en gemoedelijke sfeer.

26 Trattoria Rosmarino – Z2 - *Salita del Fondaco, 30* - *De Ferrari* - 010 251 04 75 - www.trattoriarosmarino.it - 12.30-14.30 u, 19.30-22.30 u, zo. 12.30-14.30 u. Etablissement in de buurt van het Piazza De Ferrari, waar u plaatsneemt in een overwegend groen decor, ter verwijzing naar de rozemarijn waarnaar de zaak genoemd is. Inventieve Ligurische keuken, goed gepresenteerde seizoensgerechten en mooie wijnkaart. Reserveren is beslist aangeraden!

19 Trattoria delle Grazie – Y2 - *Via delle Grazie, 48* - *Sarzano/San Giorgio* - 010 869 82 40 - 12.15-14.45 u, 19.15-22.30 u - *gesl. wo. en ma.-di. op de middag.* De renaissance-poort in zwart marmer is de voorbode van de atypische elegantie van deze zaak, ondergebracht onder de gewelven van een weelderig paleis. Vooral vis en schaal- en schelpdieren.

21 E Prié Rosse – Z3 - *Via di Ravecca, 54-56/R* - *Sarzano* - 010 251 25 91 - *dag. 12.30-14.30 u, 19.30-23.00 u.* Uitstekende keuken waarvan u proeft in een rustiek interieur, te midden van de vele wijnflessen. En, zoals men hier claimt, de keuken is niet uitsluitend Genuëes: de opgehangen hammen en de ganzenlever, een van de specialiteiten, getuigen hiervan.

29 Zupp – Z2 - *Piazza San Matteo 6a/b* - 010 236 28 21 - www.zupp.it -

wo.-vr. 8.30 u-middernacht, za.-zo. 11.30 u-middernacht. Pal tegenover de fraaie San Matteokerk. Een adres met een jong, modern interieur waar – de naam zegt het al – lekkere soep geserveerd wordt, maar ook aantrekkelijke andere gerechten en desserts. Ideaal voor het aperitief of voor een break overdag.

TUSSEN € 40 EN € 60

12 Locanda Spinola – Y1 - *Vico della Scienza 17r* - *De Ferrari/San Giorgio* - 010 40 77 266 - www.locanda.spinola.it - 12.30-14.30 u, 19.00-23.00 u. Traditioneel restaurant tegenover het Palazzo Spinola. Typisch Ligurische gerechten zoals kleine deegwaren met een inktvisragout (*trofie nere al ragù di polpo*) of klassiekers als heerlijke lasagne en ravioli. Voordelige lunchformules.

17 Officina 34 – Z3 - *Via di Ravecca, 34* - *Sarzano* - 010 302 71 84 - 12.00-15.30 u, *wo.-vr. 12.00-15.30 u, 19.30 u-middernacht, za. 19.30 u-middernacht* - *zo. gesl.* Het meest hippe van alle restaurants langs de Via di Ravecca, met een bijzonder geslaagd minimalistisch interieur dat vooral een clientèle van yuppies lokt. De presentatie van de gerechten doet iedereen het water in de mond lopen.

MEER DAN € 70

38 The Cook – Z2 - *Vico Falamonica, 9r* - *De Ferrari* - 010 97 52 674 - thecookrestaurant.com - 12.30-13.45 u, 19.30-21.45 u - *di. gesl.* Twee prachtige ruimten, met beschilderde panelen van Tavarone en Bernardo Castello, en op het plafond een fresco van Bernardo Strozzi: in dit uitzonderlijke historische kader proeft u de keuken van Ivano Ricchebono. Een eerbetoon aan de

streek en haar producten, maar wel met een creatieve toets.

(41) Hostaria Ducale – Z2 - Salita San Matteo, 29 r - ☎ 010 455 2857 - www.hostariaducale.it - 19.30-21.30 u, za.-zo. ook 12.30-14.30 u - wo. *gesl.* De bereidingen van de jonge kok Daniele Rebosio, die in de allergrootste restaurants de kneepjes van het vak heeft geleerd, zijn bijzonder verfijnd. Ze bevatten weinig ingrediënten, maar die worden wel met de grootste zorg uitgekozen. Enkele van zijn specialiteiten: zeekat met hazelnoten en bergamot, gerookte paling met paarse kool, risotto Riserva San Massimo...

Het Genua van de Gouden Eeuw

100 **Detailkaart van de wijk blz. 48-49**

MINDER DAN € 20

(39) Taggiòu – E5 - Vico Superiore del Ferro 8 - ☎ De Ferrari - ☎ 375 63 13 019 - 18.00-23.00 u. De naam betekent 'bord' (*tagliere* in het Italiaans) en in het restaurant zijn nog sporen te zien van een oude vleeswarenwinkel. Kaas en fijne vleeswaren uit heel Italië. Heel lekkere aperitiefen.

TUSSEN € 20 EN € 40

(15) I Canovacci – E5 - Via dei Macelli di Soziglia, 60 - ☎ 010 098 5417 - 9.00-15.30 u - zo. *gesl.* Een intiem adresje met een huiselijke sfeer, dat wordt gerund door een gepassioneerd team. Alleen tussen de middag geopend. Een beperkte kaart met lekkere gerechten en zachte prijzen. Overal hangen keukenhanddoeken, die het restaurant zijn naam hebben gegeven. Verkoop van biologisch meel.

(20) Bella Bu – E5 - Vico Inferiore del Ferro, 9r - ☎ De Ferrari - ☎ 010 247 42 09 - www.bellabubistrot.com - 18.30-1.00 u - zo. *gesl.* Vergeet voor één keer de *trofie col pesto* en de *focacce*. Hier maak je een reis door landen rond het Middellandse Zeegebied, met heel verse producten die bovendien goed gepresenteerd zijn. Proef de heerlijke tapas bij het aperitief. Een jonge en gepassioneerde leiding, een heel aangenaam kader en een uitstekende wijnkelder.

(25) A Cornabuggia – E5 - Piazza del Carmine, 10 - ☎ 010 246 24 47 - 12.00-15.00 u, 19.00-22.30 u - zo. *gesl.* Op dit zalige pleintje geniet u van een eenvoudige en lekkere Ligurische keuken. De naam van het restaurant verwijst naar het kruid origano, dat in het Genuese dialect *a cornabuggia* heet. Voordelige lunchformules.

TUSSEN € 40 EN € 60

(7) Trattoria dell'Acciughetta – D5 - Piazza Sant'Elena - ☎ Darsena - ☎ 010 86 93 918 - www.acciughetta.it - 12.30-15.00 u, 19.30-23.00 u - ma. *gesl.* Het informele kader laat niets vermoeden van de creatieve en heel verzorgde keuken van Simone Vesuviano. Op het menu: specialiteiten uit de zee, die worden bereid met zorgvuldig geselecteerde ingrediënten. En om u heen de volkse drukte van de Via di Prè

De moderne stad

Detailkaart van de wijk blz. 63

MINDER DAN € 20

(24) Piazzetta del Pisacane – F5 - Via Calatafimi (Piazza Marsala), 9 - ☎ De Ferrari - ☎ 010 87 70 28 -

www.alpiscacane.it/lapiazzetta - 19.00-23.00 u, ma. *gesl.* Uitstekende pizza's, te groot voor de bordes, die u verorbet in de overvolle, gewelfde eetzaal. Witte wijn in karaffen. Reserveren aanbevolen.

13 **Mercato Orientale – F6** - Via XX Settembre 75r - **M** Brignole - ☎ 010 89 73 000 - www.moggenova.it - ma. 10.00-15.00 u, di.-do. 10.00-23.00 u, vr.-za. 10.00 u-middernacht. Het enige wat oriëntaals is aan de markthal van Genua (7.30-19.30 u - zo. *gesl.*) is haar geografische ligging! De ideale plek om inkopen te doen, maar vooral ook een goed idee voor een gastronomische pauze: op de verdieping vindt u een spectaculaire **Food Corner** van 2000 m², met thema-eetgelegenheden waar u producten kunt proeven van gecontroleerde Ligurische of Genuese herkomst, een restaurant voor fijnproevers, de **Ostaia da Zena** (di.-za.: lunch en avondmaal), een koksschool en ruimten voor culturele evenementen.

TUSSEN € 20 EN € 40

23 **Il Genovese – G6** - Via Galata, 35r - **M** Brignole - ☎ 010 86 92 937 - www.ilgenovese.com - 12.00-14.30 u, 19.00-22.30 u - zo. *gesl.* In een eenvoudige, heldere ruimte kunt u proeven van het hele palet van lokale specialiteiten: tempura van groenten, *trofie*, *pansoti*, *stoccafisso*, quiches enz.

42 **Pesciolino – E6** - Via Domoculta, 14 - ☎ 010 55 32 131 - www.locandapesciolino.it - 12.30-15.00 u, 19.30- 22.30 u - za.-zo. 's middags *gesl.* Proef zeker de *mandorlati*, grote garnalen met amandelen waar iedereen in Genua gek op is. En ook de spaghetti met kreeft, de vissoep met zeevruchten en natuurlijk de *trofie* met pesto. Een vaste waarde!

TUSSEN € 40 EN € 60

28 **Le Cicale in Città – F7** - Via Giuseppe Macaggi, 53/R - **M** Brignole - ☎ 010 592 581 - www.lecigalegenova.it - 12.00-14.30 u, 19.00-23.00 u - za. middag en zo. *gesl.* Mateo Costa tovert met smaken. Eenvoud en een uitstekende kwaliteit staan hier zij aan zij, vooral wat de producten uit de zee betreft. Mooie wijnkaart en verfijnd interieur, ideaal voor een romantische avond. Een tweede adres in Albaro: **Le Cicale Bistrot** (Piazza Leopardi, 12/R - ☎ 010 316 642).

43 **Ladidà – EF6** - Via San Sebastiano, 13 - ☎ 345165 3584 - www.ladidagenova.it - 12.30-15.30 u, 19.30-23.30 u - zo.-ma. *gesl.* Na vele jaren in de Mirazur te Menton heeft kok Gabriel Olivieri de teugels in handen genomen van het restaurant van Hotel City, vlak bij het Piazza De Ferrari. Een aangenaam, klassiek interieur, een hartelijke ontvangst en verzorgde gerechten (vooral vlees).

44 **Quelli dell'Acciughetta – F7** - Corso Andrea Podestà, 51r - ☎ 010 236 33 23 - www.acciughetta.com/qda/ - 19.30-23.00 u - ma. *gesl.* Dezelfde vakkennis en kwaliteit als in *Trattoria dell'Acciughetta* (**C** blz. 100), maar de recepten zijn inventiever en verfijnder. Ook een kaart met vleesgerechten.

De bovenstad en de forten

Detailkaart blz. 48-49

TUSSEN € 20 EN € 40

9 **Ristorante Montallegro – F3** - Funicolare Zecca-Righi - Via Mura delle Chiappe, 30r - ☎ 010 27 21 545 - www.ristorantemontallegro.it -

19.00- 23.00 u, do.-zo. 12.00-14.00 u, 19.00-23.00 u. Prachtige panoramische ligging, aan het eindpunt van de funiculaire Zecca-Righi. Een traditioneel adres met lokale gerechten en pizze. Weergaloos uitzicht vanaf het terras, dat de hele stad domineert.

27 **Ostaia du Richetto** – E2 - *Funicolare Zecca-Righi* - Via del Peralto 3r - ☎ 010 272 54 11 - 9.00-22.30 u, vr.-za. 9.00-23.00 u, zo. 9.00-21.00 u - do. gesl. Aan het eindpunt van de funiculaire. Een eenvoudig maar kwalitatief adres om de lekkere, traditionele Ligurische keuken te proeven. In de zomer is het hier heel aangenaam zitten in de openlucht.

Groot-Genua

102 **Detailkaart blz. 70-71**

NERVI

MINDER DAN € 20

47 **Panificio Paolin** – Via F. Gazzolo, 6r - ☎ 010 372 64 27 - www.paolin1953.com - 6.30-19.30 u. 11.00-22.00 u. Drie generaties hebben elkaar reeds opgevolgd achter de ovens van deze familiebakkerij die gesticht werd in de jaren 1950. Ze is bekend om haar *focaccia alla genovese* en de heerlijke *pandolce*.

46 **Focacceria Buon Appetito** – Via delle Palme, 22r - ☎ 350 139 82 87 - 12.00-18.00 u, za. 11.00-18.30 u - bij slecht weer gesl. Deze *focacceria* ligt verscholen onder de spoorweg, aan het einde van de tunnel die het station verbindt met de Passeggiata Anita Garibaldi. Een uitstekend adresje om een voorraad *focacce*, pizze's en gebakjes in te slaan, die u vervolgens verorbert op een bankje bij de zee.

TUSSEN € 20 EN € 40

45 **Bistrot del Porticcio** – Via Giovanni Caboto, 3 - ☎ 010 320 35 56 - 11.00-23.00 u - ma. gesl. Dit is niet alleen een (uitstekende) ijssalon, maar ook een restaurant dat een bezoek verdient. Bewerkelijke recepten, goed gepresenteerde bereidingen en heel geslaagde desserts, in het bijzonder de ijsjes natuurlijk.

Punta Portofino

CAMOGLI EN OMGEVING

MINDER DAN € 20

Focacceria Manuelina – Via Roma, 296 - Recco, 2 km ten noorden van Camogli - ☎ 0185 74 128 - www.manuelinafocacceria.it - 12.00-14.30 u, 19.30-22.30 u, wo. 19.30-22.30 u. Het historische adres (gesticht in 1885) van de *focaccia di Recco*, een heerlijke lokale specialiteit die is opgevuld met verse kaas, werd gerenoveerd en onthaalt nu weer klanten in een aangename ruimte.

Revello – Via Garibaldi, 183 - Camogli - ☎ 0185 77 07 77 - www.revellocamogli.com - 8.00-19.30 u (za.-zo. 20.00 u). Historische banketbakker waar u terecht kunt voor allerlei soorten *focacce* (waaronder de beroemde *focaccia di Recco* met kaas) of zoetigheden zoals de *camogliesi*, beignets met rum, pudding of *gianduia*.

Panificio Maccarini – Via San Rocco, 46 - San Rocco di Camogli - ☎ 0185 77 06 11 - 8.00-13.00 u, 16.00-19.30 u, zo. 8.00-14.00 u, wo. gesl. Deze bakker is vermaard om zijn *galletta del marinaio* (droog brood met lange houdbaarheid gebruikt door de zeelieden tijdens hun verblijf op zee) en andere specialiteiten

zoals focacce en hartige taartjes. Ideaal om een picknick samen te stellen voor u naar Punta Chiappa trekt of te eten voor uw klim naar San Rocco vanuit Camogli.

Bar Nicco – *Via Molfino, 7 - Ruta di Camogli* - ☎ 0185 77 01 28 - *ma. 8.00-17.00 u, wo.-vr. 8.00 u-middernacht, za.-zo. 9.00 u-middernacht.* Langs de weg naar San Rocco vindt u deze wijnbar, die heel geliefd is en waar u kunt genieten van koude gerechten of schotels op basis van typische producten. Ideaal rond borreltijd. Vraag zeker naar de overheerlijke focaccette di formaggio.

TUSSEN € 20 EN € 40

La Bossa di Mario – *Via della Repubblica, 124 - Camogli* - ☎ 0185 77 25 05 - *18.00 u-middernacht - wo. gesl. - € 25/30.* Midden in het leuke plaatsje Camogli ligt deze gezellige wijnbar die een verzorgd en origineel menu aanbiedt. Aperitief vanaf 18.00 u.

Sâ – *Via Piero Schiaffino, 5 - Camogli* - ☎ 0185 77 45 12 - *19.00-23.00 u - di. gesl.* Een klein restaurantje, ver van de drukte van de zeedijk of de haven, en dus met een rustige, aangename sfeer. De specialiteit van het huis is vis natuurlijk, we zijn in Camogli!

TUSSEN € 40 EN € 60

Da Paolo – *Via San Fortunato, 14 - Camogli* - ☎ 0185 77 35 95 of 338 860 49 40 - *www.ristorantedapaolocamogli.it - 19.30-22.00 u - ma. gesl.* Een klein, gezellig restaurant in de oude stad, niet ver van het haventje. De keukenserveert visgerechten volgens het aanbod van de dag. Probeer de pasta met inktvis of de taglierini neri met inktvisinkt en langoustines.

La Cucina di Nonna Nina – *Via Molfino, 126 - San Rocco di Camogli* - ☎ 0185 77 38 35 - *www.lacucinadinonanina.com - 12.30-15.00 u, 19.30-22.30 u - wo. gesl.* In een mooi 19de-eeuws pand te midden van het groen, vindt u deze gezellige en gastvrije trattoria waar u kunt genieten van seizoensgebonden vis- en vleesgerechten die bereid worden met producten uit eigen tuin. De vis is dagvers en de pasta en het brood worden ter plaatse gemaakt.

SANTA MARGHERITA LIGURE

MINDER DAN € 20

Panificio Pinamonti – *Via dell'Arco, 24* - ☎ 0185 28 75 52 - *ma. 8.00-19.30 u, wo.-za. 7.30-19.30 u, zo. 8.00-14.00 u - do. gesl.* Deze bakkerij, die verborgen ligt in een klein steegje, achter de zeedijk, is vermaard om haar focacce: klassiek, met uien, en met lijn, met tomaat, met aardappel... Tijdens het seizoen kan het er aanschuiven zijn! Net zoals bij de **Panificio Fiordiponti**, een ander historisch adresje, niet ver van de haven (*Via Jacopo Ruffini, 26* - ☎ 0185 28 39 71).

TUSSEN € 20 EN € 40

Trattoria Da Pezzi – *Via Cavour, 21* - ☎ 0185 28 53 03 - *12.00-14.00 u, 18.00-21.00 u - za. gesl.* Deze traditionele trattoria stelt een authentieke, pretentieloze keuken voor. Van oktober tot mei kunt u tussen 18.00 u en 21.00 u proeven van een uitstekende farinata.
L'Insolita Zuppa – *Via Romana, 7* - ☎ 0185 28 95 94 - *www.insolita-zuppa.it - 18.30-22.00 u - lunch na reserv - wo. gesl.* Een informeel restaurant in bistrostijl, een beetje buiten het centrum, met hoofdzakelijk vleespro-

ducten, al staan er ook enkele visgerechten op de kaart. Een heel verzorgde keuken en een charmante ontvangst.

MEER DAN € 60

Altro Eden – *Via Calata Porto, 11* - ☎ 335 680 43 01 - 19.30 u-midder nacht, za.-zo. 12.30-14.30 u, 19.30 u-middernacht - di. gesl. Modern en verfijnd restaurant op de pier, met uitzicht over de haven. Originele eetzaal in de vorm van een tunnel en aangenaam terras. Gespecialiseerd in visgerechten.

PORTOFINO

MEER DAN € 60

Puny – *Piazza Martiri dell'Olivetta, 5* - ☎ 0185 26 90 37 - 12.30-13.45 u, 19.30-21.45 u - gesl. do. en ma.- en vr.middag - reserv. aanbevolen. Wilt u zichzelf te goed doen aan een onvergetelijke maaltijd, dan bent u hier aan het juiste adres. Heel goed gelegen op de beroemde *piazzetta*. Puny (klein in het Genues) bedient de jetset al sinds de jaren 1970.

Caffè Excelsior – *Piazza Martiri dell'Olivetta, 54* - ☎ 0185 26 91 23 - www.excelsiorportofino.it - 8.00-23.00 u - gesl. ma. en dec.-maart. Het restaurant van het mythische Caffè Excelsior heeft zijn glans en glorie teruggekregen dankzij het talent en de uiterst verfijnde keuken van kok Giorgio Bardi: foie gras met *sciaccetrà*, aardbeien en zoethout, kreeft met zoete paprika en bisque van cacao, langoustine van Santa Margherita met kaviaar...

SAN FRUTTUOSO

TUSSEN € 40 EN € 60

Da Laura – *Baia di San Fruttuoso* - ☎ 339 5208537 - 12.00-14.30 u - gesl. nov.-Pasen en bij slecht weer of

te onstuimige zee. Het is moeilijk om te weerstaan aan dit terras onder de citroenbomen, in de schaduw van de abdij San Fruttuoso. In deze ietwat tijdloze sfeer smaken de spaghetti *al pesto*, de vis en de zeevruchten – die allemaal uitstekend zijn – echt naar vakantie. Enkele heel goede wijnen.

RAPALLO

TUSSEN € 40 EN € 60

Hostaria Vecchia Rapallo – *Via Fratelli Cairoli, 20* - ☎ 0185 50 053 - www.vecchiarapallo.com - 12.00-14.30 u, 18.30-23.00 u - gesl. jan.-febr. Een inventieve, verfijnde keuken, maar altijd binnen de Ligurische traditie. Thematische menu's rond truffels, Genua, artisjokken... Een fijne ontdekking!

U Giancu – *Via San Massimo, 78; 4 km ten westen van het centrum* - ☎ 0185 26 05 05 - www.ugiancu.it - 19.30-22.00 u (ma. 23.00 u), zo. 12.00-15.00 u, 19.30-22.00 u - wo. gesl. - reserv. aanbevolen. Boven Rapallo ligt een leuk 'restaurant van het stripverhaal', dat is versierd met werken die gedurende vijfendertig jaar werden verzameld. De keuken is vooral gericht op het land, met specialiteiten als *testaroli* met eekhoortjesbrood (typische verse pasta uit Ligurië) of runderfilet met *prebuggion* (een slaatje van kruiden en wilde bloemen). Proef als toetje de *zabaione di Mimi*. Ambachtelijke biertjes, ter plaatse gebrouwen.

SESTRI LEVANTE EN OMGEVING

TUSSEN € 40 EN € 60

Polpo Mario – *Via XXV Aprile, 163* - Sestri Levante - ☎ 0185 48 02 03 -

www.polpomario.com - 12.00-15.00 u, 19.00-23.00 u - *ma. gesl.* - € 35/50.

Een historisch adresje, dat is ondergebracht in de pakhuizen van het voormalige Palazzo Federici. Lekkere keuken op basis van zeevruchten, met een oosters tintje, een herinnering aan de exotische reizen van de chef. De vis wordt aangeleverd door de boot van de uitbater.

Raieù – *Via Milite Ignota, 25 - Cavi, 3 km ten noordwesten van Sestri Levante* - ☎ 0185 39 01 45 - 12.30-14.30 u, 19.00-23.00 u - *gesl. op ma. en in nov.* Boven de tafels van deze typische *trattoria* hangen echte *lamparos*. Regionale keuken (*buridda* van inktvis op zijn Lavagnes, *sacripantina* uit Genua). De vis komt rechtstreeks van de boot van de uitbaters.

Cinque Terre

LEVANTO

MINDER DAN € 20

Panificio Raso – *Via Dante, 25* - ☎ 0187 80 85 79 - 7.00-20.00 u, zo. 7.00-13.00 u. Sinds 1954 vindt u hier brood en *focacce* in tientallen varianten. Ideaal voor een picknick voor u Cinque Terre gaat verkennen.

Pizzeria La Picea – *Via della Concia, 18* - ☎ 334 701 19 39 - www.pizzerialapicea.com - 12.00-14.00 u, 18.30-23.00 u - *ma.-di. gesl.* Een adresje dat bekend is om zijn lekkere pizza's gebakken in een houtoven. Gezellige, eenvoudige sfeer.

TUSSEN € 40 EN € 60

La Loggia – *Piazza del Popolo, 5* - ☎ 0187 80 81 07 - www.loggialevanto.com - 19.00-22.00 u, za.-zo. 12.00-13.30 u, 19.00-22.00 u -

in de zomer. In een pretentieloos kader proeft u een eenvoudige, verzorgde keuken die de Ligurische traditie alle eer aandoet: *ansjovis*, *trofie al pesto*, vis en pasta met zeevruchten.

MONTEROSSO

MINDER DAN € 20

Il Fornaio di Monterosso – *Via Fegina, 112* - ☎ 0187 81 74 20 - 7.30-19.00 u. Langs de zeeboulevard van Fegina vindt u een bakker die verschillende soorten *focacce* maakt (die met pesto is erg in trek). Ter plaatse te eten op het kleine terras.

TUSSEN € 20 EN € 40

Enoteca Internazionale – *Via Roma, 62* - ☎ 0187 81 72 78 - www.enotecainternazionale.com - 8.00-23.00 u. De historische kelder in de hoofdstraat van Monterosso telt heel wat referenties zodat u de wijnen van de vijf dorpen met elkaar kunt vergelijken. Ook ontbijt en koude gerechten voor de lunch. Terras.

La Cantina di Miky – *Via Fegina, 90* - ☎ 0187 80 25 25 - www.cantinadimiky.it - 12.00-15.00 u, 19.00-22.00 u - *wo. gesl.* Langs de zeeboulevard van het plaatsje Fegina vindt u de elegante bistro van Miky, waar een moderne, hippe sfeer heerst. Hier proeft u lekkere regionale gerechten, maar ook originele *bruschette* of *focacce*. Klein binnenplaatsje en aangenaam terras bij de zee, ideaal voor een aperitief.

Al Pozzo – *Via Roma, 26* - ☎ 0187 81 75 75 - 12.00-15.00 u, 18.30-22.30 u - *do. gesl.* Dit is het koninkrijk van Gino, die u 's ochtends met de hand *gnocchi* ziet rollen, want daarvan heeft hij zijn specialiteit gemaakt. Zijn talent reikt

echter verder: zijn tartaar van tonijn, mosselen en andere schelpdieren in witte wijnsaus of vis met roze peper zijn beslist ook het proberen waard. Goede wijnkelder.

MEER DAN € 60

L'Ancora della Tortuga – Via Salita Cappuccini, 4 - ☎ 0187 80 00 65 - www.ristorantetortuga.it - 12.30-14.00 u, 19.00-21.30 u - ma. gesl. - menu € 45/55. Een spectaculaire plek. Het restaurant klampt zich vast aan de klif van Monterosso, net boven de zee, en het is een van de elegantste en vermaardste restaurants van Cinque Terre. Traditionele Ligurische keuken.

VERNAZZA

TUSSEN € 40 EN € 60

106 **Gianni Franzi** – Piazza Marconi, 1 - ☎ 018 78 12 228 - www.giannifranzi.it - 12.00-15.00 u, 19.00-22.00 u - wo. gesl. Met zijn tafeltjes op het schilderachtige pleintje is dit etablissement sinds meer dan een halve eeuw een vaste waarde in de stad. Hoogvliegers zijn de gefarceerde ansjovis en de *tegame* (steelpan) Vernazza. Ook hotel, zie blz. 129.

MEER DAN € 60

Belforte – Via Guidoni, 42 - ☎ 0187 81 22 22 - www.ristorantebelforte.it - 12.00-15.00 u, 19.00-22.00 u - di. gesl. De locatie is adembenemend: een oude donjon en een terras dat uitkijkt over de Middellandse Zee en de haven van Vernazza. Op het bord vindt u lekkere visgerechten en verse, huisbereide pasta: *tagliatelle di farro* (pasta van spelt) met rivierkreeftjes en courgette of *tagliolini* met inktvisinkt, rivierkreeftjes en algen.

CORNIGLIA

TUSSEN € 20 EN € 40

A Cantina de Mananan – Via Fieschi, 117 - ☎ 0187 82 11 66 - 12.45-14.30 u, 19.00-21.00 u - di. gesl. - ☎ - € 25/35 - reserv. verplicht. Een kleine osteria in de pakhuisen van een voormalig *palazzo*. Smakelijke gerechten met zowel vis als vlees. Probeer de *ravioli di borragine* (gevuld met bernagie) of de *testaroli con u tuccu* (verse pasta met een Genuese ragout).

MANAROLA

MINDER DAN € 20

La Cambusa – Via Renato Birolli, 114 - ☎ 0187 92 10 29 - 9.30-21.00 u - gesl. nov.-midden maart. De beste pizzeria

Trofie met pesto, de grote klassieker van de Ligurische keuken

van Manarola. Proef ook hun *focaccia* en de *torte di verdure* die u kunt meenemen op wandeltocht.

TUSSEN € 40 EN € 60

Trattoria dal Billy – *Via Rollandi, 122* - ☎ 0187 92 06 268 - 12.00-15.00 u, 18.00-22.00 u - *do. gesl.* Het menu verandert in functie van de aanvoer van verse vis, dus u laat zich het beste gidsen door de eigenaar. U zult daar beslist geen spijt van krijgen. Mooi uitzicht op Manarola en de zee.

RIOMAGGIORE

MINDER DAN € 20

Il Pescato Cucinato – *Via Colombo, 199* - ☎ 339 26 24 815 - 11.30-21.00 u. Een portie gefrituurde vis in een puntzak om uit het vuistje te proeven: ideaal voor een snelle en goedkope hap.

TUSSEN € 40 EN € 60

Dau Cila – *Via San Giacomo, 65* - ☎ 0187 76 00 32 - 12.30-15.00 u, 19.30-21.30 u - *di. gesl.* Rechtstreeks op de *calata* van de schilderachtige haven van Riomaggiore. Neem plaats in de kleine eetzaal of op het prachtige terras en geniet van de lekkere vis, vergezeld van een van de vele wijntjes, vooral uit Ligurië. Ook wijnbar.

La Grotta – *Via Colombo, 247* - ☎ 0187 92 01 87 - 12.00-14.30 u, 19.00-22.00 u - *wo. gesl.* Isa, de bazin, heeft het van geen vreemde: haar vader was een beroemde zeevarende kok, die al zijn geheimen aan haar doorgaf. Vandaag zet ze de vaderlijke traditie voort, maar dan aan de wal, in de hoofdstraat van Riomaggiore.

Rio Bistrot – *Via San Giacomo, 10* - ☎ 0187 92 06 16 - 9.00-15.00 u - *di. gesl.* Tussen aangemeerde boten en uitzichten als van een ansichtkaart herinnert deze bistro met moderniteit aan de sfeer van weleer in het pittoreske dorpje Riomaggiore. Evenzo in de keuken: klassieke visgerechten delen de kaart met creatievere bereidingen.

PORTOVENERE

MINDER DAN € 20

Ancià – *Via Cappellini, 40* - ☎ 331 77 19 605 - 9.00-21.00 u - *wo. gesl.* Dit is typisch Ligurisch *street food*: *farinata* met ansjovis, *focaccia* met kaas, puntzakjes met gefrituurde vis, om mee te nemen op een picknick of om van te knabbelen tijdens een wandeling door de straten van de stad.

TUSSEN € 20 EN € 40

La Medusa – *Via Giovanni Cappellini, 74* - ☎ 0187 79 06 03 - 12.30-22.00 u - *ma.avond en di. gesl.* Hier eet u wellicht de beste spaghetti met zeevruchten van Portovenere, maar ook uitstekende vis. Mooie wijnkaart. Speciale vermelding voor de buitengewoon attente bediening.

Osteria del Carugio – *Via Giovanni Cappellini, 66* - ☎ 0187 79 06 17 - www.anticaosteriadelcarugio.it - 12.00-16.00 u, 18.30-22.00 u - *do. gesl.* Traditionele gerechten, bereid met ingrediënten van hun eigen boerderij of van boerderijen in de regio. Op het menu: *mesciua* (kikkererwtsoep), ansjovis en *trofie al pesto* met aardappelen en sperziebonen.

IETS DRINKEN

Banketbakkers en ijszaken zijn er in overvloed en vormen de ideale gelegenheid om te proeven van de vele zoetheiden op basis van Genuese *panna* (room) en de uitzonderlijke smaken, vaak in historische zaken die al decennialang of zelfs eeuwenlang actief zijn.

Het **aperitivo** is een vast ritueel voor de stedelingen. Het grootste deel van de animatie, die vaak tot 's avonds laat voortduurt, concentreert zich rond een handvol pleinen: **Piazza delle Erbe, Piazza Lavagna, Piazza della Lepre** en **Piazza delle Vigne**. Vooral op vrijdag en zaterdag hoeft u niet te hopen hier na 20.00 u nog een zitplaatsje te vinden. Maar doe zoals de Genuezen en blijf staan, het glas in de hand! In de moderne stad liggen de meeste **bars** in de voetgangersstraten tussen de Via XX Settembre en de Via Ippolito d'Este, zoals bijvoorbeeld langs de Via Cesarea, waar het altijd heel druk is. In de zomer verplaatst de massa zich naar de rand van de zee, vooral langs de Corso Italia, in Boccadasse en in Nervi.

 Goed om te weten – Sommige bars zijn ondergebracht in de paleizen. Een glas wijn, een biertje of een cocktail drinken te midden van de fresco's, onder barokke, vergulde plafonds of in prachtige overwelfde zalen is heel gewoon in Genua!

 Onderstaande adressen vindt u terug op de detailkaarten; zoek het overeenkomstige nummer (bv. ①). De coördinaten in het rood (bv. C2)

verwijzen naar de vouwkaart aan de binnenzijde van de cover) en naar de plattengrond van de oude stad (vb. Y3).

De haven

Detailkaart van de wijk blz. 31

⑩ **Banano Tsunami** – D6 - Ponte Embriaco - ☎ 010 47 29 70 en 347 69 333 73 - www.bananotsunami.com - ma.-do. 18.00 u-middernacht, vr. 12.00-15.00 u, 18.00-3.00 u, za. 11.30-3.00 u, zo. 11.30 u-middernacht. Deze bar in het hart van de haven, aan het uiteinde van de pier tegenover het San Giorgio-paleis, is de enige plek waar u kunt aperitieven op het water, met uitzicht op de zonsondergang. Lekkere cocktails met en zonder alcohol.

De oude stad

Detailkaart van de wijk blz. 36

CAFÉS EN BARS

②⑤ **Honey Bar** – Z3 - Salita del Prione, 30-32r - M San Giorgio - ☎ 328 48 47 488 - vanaf 18.00 u- zo.-ma. gesl.

Een origineel concept rondom honing: de eigenaar is een gepassioneerde imker en serveert cocktails en gerechten die zijn product in de kijker zetten. Het decor is ook een uitnodiging binnen te gaan in de wereld van de bijen.

① **Bar Berto** – Z2-3 - Piazza delle Erbe, 6 - M De Ferrari - ☎ 010 275 81 57. Ambachtelijke biertjes en cocktails die u kunt proeven te midden van de *movida genovese*, in een mythische bar die vroeger bezocht werd door

Fabrizio De André en zijn vrienden
('Muziek', blz. 152).

2 Bar degli Asinelli – Z2 - Via di Canneto il Lungo, 78/R - De Ferrari - 010 246 87 03 - 17.00 u-midder-nacht - zo.-ma. *gesl.* Wanneer u binnenkomt in deze bar met een heel eigen *couleur locale*, dan komt u plots terecht in een ander tijdperk. De ontvangst door de eigenaars van de bar, ook bekend onder de naam *La Marchesa*, is schitterend. Ze runnen de zaak sinds meer dan veertig jaar en ontvangen een gevarieerde clientèle. Weinig zitplaatsen. Probeer de specialiteit, witte wijn van Coronata met *focaccia*.

3 Caffè degli Specchi – Z2 - Salita Pollaiuoli, 43/R - De Ferrari - 010 256 685 - www.caffedeglispecchi.it - 8.00-21.30 u. Een van de mooiste oude cafés van Genua. Crèmekleurig houtwerk, spiegels en een volledig betegeld gewelfd plafond: een uitzonderlijk decor voor een aperitief of een hapje tussendoor. Wel wat prijzig.

6 Osteria – Z1 - Piazza Lavagna, 19 - De Ferrari - 010 098 76 41 - oosteriagenova.it - 12.00-15.00 u, 18.00-22.30 u. Dit is een van de toplocaties om kennis te maken met het Genuese nachtleven. Rond borreltijd wordt het terras overspoeld. Bistrokeuken 's avonds en gezellige sfeer.

4 Scurreria Beer & Bagel – Z2 - Via Scurreria 22r - San Giorgio - 329 690 36 90 - 18.00-1.00 u (2.00 op za.) - zo. *gesl.* Een mooie brasserie. Uitgebreide bierkaart met bieren uit heel Europa en gevulde bagels om te knabbeln.

7 La Lepre – Z1 - Piazza della Lepre, 5/R - De Ferrari - 347 127 8194 - 18.30-1.00 u (vr.-za. 2.00 u) -

zo. *gesl.* Deze bar is bekend om zijn cocktails, zijn selectie rums, gins, whisky's en zijn bieren. Alternatieve muziek (electro-rock). Aangename bediening.

8 Les Rouges – Z2 - Piazza Campetto, 8/A (2de etage) - De Ferrari - 329 349 06 44 - www.lesrouges.it - vanaf 18.00 u - ma.-di. *gesl.* Op de adellijke verdieping van het Palazzo Imperiale, een voormalig paleis van de Rolli waar in de 16de-17de eeuw prinsen, vorsten en zelfs pausen ontvaard werden (blz. 39). Een glas wijn of een cocktail drinken in dit rijke decor en te midden van fresco's van Il Bergamasco, Luca Cambiaso en Bernardo Costello, laat een onuitwisbare herinnering na. Charmante ontvangst en uitstekende cocktails!

9 Metropolitan Caffè – Z3 - Piazza di Sarzano, 30/R - Sarzano - 010 868 32 59 - www.metropolitancafe.it - ma.-za. 6.30-21.00 u. Aangename bar voor een pauze op het terras of een borrel na het bezoek aan het Museo di Sant'Agostino. Cocktails op basis van verse producten, ambachtelijk bier, proeverij van wijnen.

19 La Coccagna – Z3 - Vico di Coccagna 17r - 349 607 8981 - www.maltusfaber.com/la-coccagna/ - 17.00-23.00 u (vr.-za. tot middernacht) - di. *gesl.* Op een steenworp afstand van de Via di Ravecca, op een pleintje met een olijfbom. Dit restaurant-café serveert het volledige assortiment ambachtelijke bieren van de microbrouwerij Maltus Faber, die werd opgericht in 2008 door twee enthousiastelingen, Massimo en Fausto. De bieren zijn niet gepasteuriseerd of gefilterd, een productieproces waardoor ze hun

frisheid behouden. U kunt ze hier proeven, vergezeld van typisch Ligurische gerechten.

⑤ **Vedova Romanengo – Z2** - *Vico Falamonica, 1r* - ☎ 010 975 2676 - 7.30-22.30 u - zo. *gesl.* Een historisch adres dat net is gerenoveerd. In dit verzorgde en gezellige kader is het de hele dag aangenaam toeven, maar de plek is ideaal voor een verfijnd en origineel aperitief.

BANKETBAKKERIJEN EN IJSJESZAKEN

⑫ **Cremeria Buonafede – Z2** - *Via Luccoli, 12/R* - 🚇 *De Ferrari* - ☎ 010 247 42 19 - 9.00-18.00 u - zo. *gesl.* Klein winkeltje waar u onder meer de *vera panna genovese*, een heerlijke, smeuïge en volle *semifreddo* met koffie, vindt.

Ook uitstekende ijsjes en beignets (*Krapfen*) die u doen terugdenken aan uw kindertijd.

⑬ **Cremeria delle Erbe – Z2** - *Vico delle Erbe, 15* - 🚇 *De Ferrari* - ☎ 010 246 92 54 - 11.00-1.00 u, vr.-za. 2.00 u. Een ongeëvenaarde keuze aan smaken. Neem gerust uw tijd om te kiezen. De portie die u krijgt overtreft alle verwachtingen!

⑮ **U Gelatu do Caruggiu – YZ3** - *Via San Bernardo, 91/R* - 🚇 *De Ferrari/San Giorgio* - ☎ 340 864 00 24 - 11.30-20.00 u, wo.-za. 11.30-23.30 u. Lekkere ijsjes en ongewone smaken (viooltjes, rozemarijn enz.). Dit piepkleine winkeltje ligt wat verloren in een onaantrekkelijk steegje. Goedkoop, overdadige porties en mogelijkheid tot proeven.

⑱ **Pasteleria Douce – Z2** - *Piazza Giacomo Matteotti, 84* - 🚇 *De Ferrari* - ☎ 010 553 71 66 - www.douce.it - 7.30-21.30 u. U proeft de lekkere

gebakjes van meester-banketbakker Michel Paquier in een minimalistisch, modern interieur of op het zonnige terras. Ideaal gelegen tussen het Piazza De Ferrari en het Palazzo Ducale.

⑰ **Gelateria Profumo – Z1** - *Via Superiore del Ferro, 14* - 🚇 *De Ferrari* - ☎ 010 251 41 59 - www.villa1827.it - di.-za. 12.00-19.00 u. Heerlijk ambachtelijk ijs (de smaak *zabaione* moet u geproefd hebben!) dat tot het beste van de stad behoort. Mooie kleine winkel in een donker steegje aan de Via Garibaldi. Kleine bank bij de ingang om rustig uw hoorntje op te eten. Een adresje dat zijn succes verdient!

Het Genua van de Gouden Eeuw

Detailkaart van de wijk blz. 48-49

CAFÉS EN BARS

⑳ **Cambi Café – E5** - *Via Garibaldi, 1r* - ☎ 010 731 23 51 - www.cambifood.com - 8.00-18.00 u - ma. *gesl.* Ideaal gelegen, tussen het Palazzo Tursi en het Palazzo Nicolosio Lomellino (📍 blz. 50), in een doodlopend steegje met hibiscusplanten. Een gezellig en verfrissend adresje, perfect voor een kopje koffie of een aperitief tussen twee bezoeken door.

BANKETBAKKERIJEN EN IJSJESZAKEN

㉔ **Pasticceria Liquoreria Marescotti – E5** - *Via di Fossatello, 35-37r* - 🚇 *De Ferrari* - ☎ 010 20912 26 - di.-vr. 7.30-20.00 u, za.-zo. 8.30-20.00 u. Prachtige banketbakkerij met houtwerk uit 1906 en oude tegels. Een uitzonderlijke plek. Verlaat de zaak niet zonder hun specialiteit te kopen: de *amaretti di Voltaggio!*

16 La Iacona – E5 - Via Paolo Emilio Bensa, 26/R - **M** Darsena - ☎ 010 246 53 91 - 7.30-13.00 u, 15.00-20.00 u - *gesl. zo.middag*. Tussen het Largo Zecca en de Annunziata-kerk. De gebakjes zijn altijd heel vers en overheerlijk. Ruime keuze: *biscotti, pandolce genovese, colombe, anicini, cannoli...*

27 Gelatina – E5 - Via Giuseppe Garibaldi, 20r - **M** De Ferrari - ☎ 339 78 50 507 - di.-vr. 11.00-19.00 u, za.-zo. 10.00-19.00 u. In de 'mooiste straat van Europa' (**G** blz. 6), een jong en heel gezellig adres. De plaats is zowel een ambachtelijke gelateria, een boekhandel gewijd aan gastronomie als een tentoonstellingsruimte.

De moderne stad

Detailkaart van de wijk blz. 63

CAFÉS EN BARS

14 Mangini – F6 - Piazza Corvetto, 3r - ☎ 010 56 40 13 - www.botteghestorichegenova.it/it/le-botteghe/caffecconfetteria-e-pasticceria-mangini/ - 7.30-20.30 u - *ma. gesl.* Kroonluchters en verguld stucwerk die weerspiegeld worden in de spiegels, vitrines vol met gebakjes – de beste in de regio sinds 1876 –, een prachtige houten toonbank met inlegwerk en rieten stoelen... alles waar we van houden in de grote traditionele Italiaanse cafés is hier aanwezig! De Mangini is geïdentificeerd als een bottega storica.

28 Panarello – G6 - Via Galata, 67r - ☎ 010 561037 - www.panarello.com - 8.00-19.30 u. Een historisch merk... Het was in 1885 dat Francesco Panarello het recept van de Genuese pandolce verbeterde door boter, suiker en rozijnen toe te voegen. Sindsdien

hebben zijn pandolce en panettone Ligurië en de wereld veroverd. Om op elk moment van te genieten met een kopje koffie. Andere winkels in Genua: *Via XX Settembre 154r, Corso Buenos Aires 43r, Via Caprera 4/Fr, Corso Carbonara 30r en Corso Sardegna 156r.*

29 Mani – F5 - Piazza Marsala, 8r - ☎ 010 831 30 06 - *facebook: manigenovapizzacocktails* - 18.00 u-middernacht (2.00 u za.-zo.) - *vanaf € 8*. Een goed adres om iets te gaan drinken na het avondeten, in een verfrissend pop-art decor. Ambachtelijke bieren en een indrukwekkende selectie gins. Ook pizzette met zeewater en sushi van het huis.

De bovenstad en de forten

Uitneembare vouwkaart

CAFÉ EN IJSJESZAKEN

21 Antica Vaccheria – F5 - Via Agostino Bertani, 20 - ☎ 010 839 13 11 - 7.00-23.00 u of *middernacht* (zo. 7.30 u) - *za.ochtend en ma.middag gesl.* Voor een lekker tussendoortje of een maaltijd onder de bomen, met *pinsa*, een soort pizza maar dan luchtiger en knapperiger: de specialiteit van het huis.

24 Bar Gelateria Don Paolo – detailkaart van de wijk E5 - *Spianata Castelletto, 57/R* - ☎ 010 860 89 42 - 7.00 u-middernacht (zo. 8.00 u) - *wo. gesl.* Om, zoals het hoort, te genieten van het uitzicht vanaf de belvedere van Montalto in de wijk Castelletto (**G** blz. 66), moet u eerst langsgaan bij deze ijsjeszaak met Siciliaanse specialiteiten. Laat u verleiden door een *granita* met pistache-, koffie- of citroensmaak.

Groot-Genoa

BANKETBAKKERS EN IJSJESZAKEN BOCCADASSE

Antica Gelateria Amedeo – Buiten de vouwkaart, richt. H8 - Piazza Nettuno, 7/R - ☎ 010 393 914 97 60 - www.anticagelateriamedeo.com - 11.00 u-middernacht. Deze oude zuivelhandel ligt op wandelafstand van een piepklein strand. Over de jaren groeide ze uit tot een vaste waarde waar u natuurlijk lekker ijs kunt krijgen, maar ook fruitsalade of yoghurt met *fiordilatte*.

NERVI

Stadsplattegrond blz. 72-73

30 Excellent Gelateria – Via Guglielmo Oberdan, 75/R - ☎ 010 320 21 53 - 14.00 u-middernacht, do.-zo. 11.00 u-middernacht. Melk van Ligurische koeien en seizoensfruit zijn enkele van de ingrediënten die worden gebruikt voor de bereiding van de overheerlijke ijsjes (de pistache is om duimen en vingers bij af te likken!). Enkel de ligging in de buurt van de snelweg is wat minder aangenaam... maar de mooie haven van Nervi ligt niet veraf.

31 Gelateria Chicco – Via Guglielmo Oberdan, 120/R - ☎ 010 372 80 49 - 9.00-23.00 u (vr.-za. tot middernacht), ma. 14.00-20.00 u. In de hoofdstraat van Nervi ligt een ijsjeszaak die de klanten van 's morgens vroeg tot 's avonds laat verwent. U kunt hier ook ontbijten.

Punto Portofino

CAMOGLI

CAFÉS EN BARS

Al Molo 16 – Via al Molo, 16 - ☎ 349

87504 83 - 18.30-23.30 u. De plek is ideaal voor een drankje op de pier van de kleine haven van Camogli. Uitgebreide keuze van sterke dranken en cocktails. Mogelijkheid om ter plaatse te dineren.

Dai Müagetti – Via Mortola, 2 - San Rocco di Camogli - ☎ 346 51 26 655 - eind juni-eind sept.: 16.00-23.00 u: de rest van het jaar: 11.00 u-zonsondergang - jan.-febr. gesl. - reserv. aanbevelen. Wat zou u ervan denken om aan een glaasje te nippen op 220 m hoogte, met de zon die ondergaat boven de zee? Neem het pad dat van San Rocco naar Punta Chiappa voert en na enkele minuten wandelen ontdekt u deze droomlocatie. Nu moet u enkel nog een keuze maken uit de uitgebreide kaart met cocktails (ong. € 10).

IJSJESZAKEN

Gelato e Dintorni – Via Garibaldi, 104 - ☎ 380 478 81 88 - 10.00-23.00 u. Ambachtelijk kwaliteitsijs of fruitijs en uitstekende *granite* met vers fruit of yoghurt.

SANTA MARGHERITA LIGURE

CAFÉS EN BARS

Sabot – Piazza Martiri della Libertà, 32 - ☎ 0185 28 07 42 - dag. 17.00-2.30 u. Onder de bogengalerij bij de zeeboulevard (jammer genoeg gescheiden door de rijweg naar Portofino). Sabot is de ideale plek voor een cocktail na het avondeten of een aperitief met een grote portie *anti-pasti*. Het is hier altijd heel druk.

BANKETBAKKERIJEN EN IJSJESZAKEN

Pasticceria Oneto – Via Partigiani d'Italia, 11 - ☎ 0185 28 70 30 -

7.00-20.00 u. Een kleine banketbakkerij die uitkijkt op de zee en op een rustig pleintje waar je koffie kunt drinken.

Gelateria Gepi – Largo Amendola, 19 - ☎ 0185 69 73 69 - 8.00-23.00 u.

In de carrugio van Santa Margherita Ligure of in de buurt van de pier van de haven (Via Bottaro, 40) verkoopt Gepi ijs met originele smaken, met name noten-vijgen-kaneel, muskaat of 'Santa cream'.

PORTOFINO

CAFÉS EN BARS

Bar Morena da Ugo – Piazza Martiri dell'Olivetta, 22 - ☎ 0185 26 90 18 - 8.00 u-middernacht - do. gesl. Op het beroemdste *piazzetta* van Italië proeft u van een lekkere cocktail terwijl u het komen en gaan van de jachten en boten in de haven gadeslaat.

Al Faro Lounge Bar – Faro di Portofino - ☎ 320 30 87 036 - www.laportofinese.it - 10.00-20.00 u - gesl. di., in de winter en bij slecht weer. Dit is waarschijnlijk het spectaculairste terras in de regio. Net onder de vuurtoren van Portofino, aan het einde van de kaap, wacht een uitzonderlijke bar die wordt gerund door een groep enthousiastelingen. Ze serveren ambachtelijk bier dat wordt geproduceerd op de 'promontorio'. Vergeet niet een verrekijker mee te nemen om te kijken naar doflijnen die dichtbij de kust zwemmen!

Caffè Excelsior – Piazza Martiri dell'Olivetta, 54 - ☎ 0185 26 91 23 - www.excelsiorportofino.com - 10.00-23.00 u. Sinds de jaren 1940 is heel Hollywood gestopt bij de Excelsior om de beroemde *gelato paciugo* te ontdekken, die hier in 1941 werd uitgevonden

en die het traditionele ijs van Ligurië is geworden. De ingrediënten: chocolade- en vanille-ijs, vers fruit en frambozen-siroop, alles overgoten met whisky.

RAPALLO

BANKETBAKKERIJEN EN IJSJESZAKEN

Pasticceria Canepa – Piazza Garibaldi, 41 - ☎ 0185 50 508 - www.canepa1862.com - dag. 6.00-13.00, 16.00-20.00 u. Dit is de oudste banketbakkerij van de stad: ze werd gesticht in 1862 en verkoopt nog steeds haar *cubeletti*, kleine zandkoekjes met appelmoes, en heel wat andere lekkernijen zoals *pandolce* of *baci*. Ideaal voor een lekker ontbijt.

Gelateria Luvi – Viale Vittorio Veneto, 23 - ☎ 324 842 17 11 - 13.00-20.00 u (za.-zo. 22.00 u). Op de promenade langs de kuststrook van Rapallo serveert deze ijsjeszaak ambachtelijk ijs op basis van voortreffelijke producten. De familie van de eigenaar is Siciliaans: proef dus zeker de *granita al limone!*

SESTRI LEVANTE

CAFÉS EN BARS

Sky Bar Ponte Zeus – Hotel Vis à Vis, Via della Chiesa, 28 - lift aan de receptie van het hotel of 5 min. te voet, een stevige klim omhoog vanaf de Vico del Bottone en Salita Madrella - ☎ 0185 48 08 01 - www.hotelvisavis.com - 10.00 u-middernacht - gesl. nov.-febr. Een adembenemend uitzicht op Sestri Levante en de kust: de locatie van het terras van deze bar is ronduit schitterend. Ideaal om te genieten van de ondergaande zon.

Cinque Terre

LEVANTO

BANKETBAKKERIJEN EN IJSJESZAKEN

Pasticceria Bianchi – *Via Vinzoni, 33* - ☎ 0187 80 81 83 - 7.30-13.00 u, 16.00-20.00 u (zo. 16.30 u) - *ma. gesl.* In het centrum van het plaatsje ligt een zaak die een vaste waarde is voor een zoete pauze of een ontbijt. Een aanrader zijn de goddelijke *bomboloni alla crema*.

L'Altro Gelato – *Piazza Staglieno, 25* - ☎ 346 84 92 137 - 14.00 u-middernacht (zo. 23.00 u). Laat u verleiden door de *crema di Levanto* (ijs, slagroom en sinaasappel), ijs met citroen of met pistache uit Bronte (Sicilië). Klein terras.

114 MONTEROSSO

CAFÉS EN BARS

Enoteca da Eliseo – *Piazza Matteotti, 3* - ☎ 0187 81 73 08 - www.enotecadaeliseo.com - 12.00-22.00 u, zo.-ma. 12.00-23.00 u, do. 12.00-14.00 u. Een rustiek adresje op een lieflijk pleintje, met grote houten tafels en een warme sfeer. Voor een glas wijn of een aperitiefje.

BANKETBAKKERIJEN EN IJSJESZAKEN

Pasticceria Laura – *Via Vittorio Emanuele, 59* - ☎ 339 68 49 942 - 7.00-19.00 u - *di. gesl.* De heerlijke geur van de oven komt u buiten al tegemoet. Deze banketbakker heeft zijn laboratorium aan de overzijde van de straat. Alles is er overheerlijk, maar probeer zeker hun specialiteit, de *torta Monterossina*, met pudding, stukjes chocolade en abrikozenjam... onweerstaanbaar!

CORNIGLIA

BAR

Terra Rossa – *Via Fieschi, 54* - ☎ 334 813 86 74 - 11.00-20.00 u - *wo. gesl.* Houten tafels en stoelen onder een prieel, een bord bruschetta bij een glas *sciacchetrà*, een prachtig uitzicht op de huizen van Corniglia met in de verte de zee... een echt vakantie-moment.

MANAROLA

CAFÉS EN BARS

Nessun Dorma – *Punta Bonfiglio* - ☎ 340 88 84 133 - 12.00-19.00 u - *di. gesl.* Dit café ligt op het pad naar Corniglia en heeft een prachtig terras dat uitkijkt over de rots van Manarola en de kust. Een gedroomde stek, ideaal voor een pauze of een glaasje bij zonsondergang.

La Cantina dello Zio Bramante – *Via Birolli, 110* - ☎ 0187 92 02 50 - 10.00-1.00 u - *do. gesl.* Een authentieke en ontspannen wijnbar, ideaal voor een snack (sandwiches, charcuterie- en kaasshotels), maar ook enkele typische gerechten. Live muziek 's avonds.

RIOMAGGIORE

CAFÉS EN BARS

A Piè de Mà – *Via dell'Amore, 55* - ☎ 0187 92 10 37 - 11.30-18.30 u (23.00 u in de zomer) - *di. gesl.* Aan het begin van de beroemde *Via dell'Amore* ligt dit café annex wijnbar op een bevoorrechte locatie, met uitzicht over de zee en tegenover het dorp. Het houten terras doet denken aan de brug van een schip. Ideaal voor een korte pauze, een aperitief of een avondje genieten van livemuziek.

WINKELN

Genua is een paradijs voor shopping-fanaten. Antiekwinkels vindt u vooral rond de Via Cairoli, de Via Garibaldi en de Via XXV Aprile.

De **Via XX Settembre** (Via Venti voor de Genuezen) groepeerd tal van modezaken waaronder heel wat onafhankelijke merken. Luxeboetieks vindt u voornamelijk tussen het Piazza De Ferrari en het Piazza Corvetto, en dan in het bijzonder langs de Via Roma. In de oude stad krioelt het van de leuke, aantrekkelijke winkeltjes. Meerdere galeries en toch wat speciale kledingwinkels kenmerken de Via Falarmonica en haar verlengde, de Vico del Feno, evenals de Vico del Filo, in de buurt van de kathedraal, of de Via Luccoli.

En wie tot slot rondkuiert langs de Via dei Macelli di Soziglia, vindt vast en zeker het beste uit de Ligurische keuken.

Ten slotte is Genua de stad met het meeste botteghe storiche, traditionele winkeltjes die een soms eeuwenoude vakkennis hebben bewaard. Ze vormen een leuke, leerzame en aantrekkelijke bestemming voor een thematische wandeling (G blz. 40).

☞ *Onderstaande adressen vindt u terug op de detailkaarten; zoek het overeenkomstige nummer (bv. ①). De coördinaten in het rood (bv. C2) verwijzen naar de uitneembare vouwkaart aan de binnenzijde van de cover of naar de plattegrond van de oude stad (bv. Y3).*

De oude stad

Detailkaart van de wijk blz. 36

GASTRONOMIE

① **Antica Drogheria di Canneto** –

E6 - *Via di Canneto Il Lungo, 54* -

☎ **De Ferrari/San Giorgio** - ☎ 010 246 64 76 - *zo. gesl.* Kleine winkel uit vervlogen tijden waar vrijwel alles verkocht wordt: jam, gedroogd fruit, snoepgoed per gewicht enz.

② **Bottega dello Stoccafisso** – **Z1** -

Via dei Macelli di Soziglia, 13/R -

☎ **De Ferrari** - ☎ 010 247 63 90 -

8.00-12.45 u, 16.00-19.30 u - *zo. en*

wo.middag gesl. Typisch winkeltje, geheel in het teken van de *stoccafisso* of stokvis, die te drogen hangt aan de muur of uit te lekken boven grote marmeren kuipen. Mooi aanbod kazen en andere lekkernijen.

④ **Antica Drogheria Torielli** – **Y2** - *Via*

di San Bernardo, 32r - ☎ **San Giorgio/**

Sarzano - ☎ 010 246 39 08 - *9.00-*

13.00 u, 14.00-18.00 u - *gesl. op zo. en*

wo.namiddag. Klein winkeltje uit het einde van de 19de eeuw vol kruiden, infusies, thee, jam, honing en heel wat meer. Hier komt u onmogelijk met lege handen buiten!

⑤ **Gastronomia De Micheli** – **Z1** -

Via dei Macelli di Soziglia, 54r -

☎ **De Ferrari** - ☎ 010 247 42 15 - *9.00-*

13.30 u, 16.00-19.30 u - *zo.-ma. gesl.*

Vermaard traiteur waar u terecht kunt voor een mand vol lekkernijen: kaas, vleeswaren, wijn, olijfolie, pesto...

⑦ **Pietro Romanengo fu Stefano** –

Z1 - *Via Soziglia, 74r* - ☎ **De Ferrari** -

☎ 010 247 45 74 - www.romanengo.com - 10.00-19.00 u - zo. *gesl.* *Ander adres: Via Roma, 51r* (☎ 010 58 02 57). De geschiedenis van deze historische suikerbakkerij, leverancier van tal van grote Genuese families en gekroonde hoofden, start in 1780. Prachtig interieur en uitgebreide keuze gekonfijt fruit, bonbons, amandelpasta en fijne chocolade.

8 **Romeo Viganotti** – Z3 - *Vico dei Castagna, 14r* - M *De Ferrari* - ☎ 010 251 40 61 - www.romeoviganotti.it - ma.-za. 9.00-19.00 u. Deze chocolaterie werd in 1866 gesticht door Romeo Viganotti en ligt discreet verborgen in een steegje. Niets is hier veranderd: het interieur van de winkel, het laboratorium, de ingrediënten en de recepten zijn al anderhalve eeuw identiek. De rotsen, orangettes en gekonfijte kastanjes zijn goddelijk! In de nabijgelegen winkel kunt u heerlijke ijsjes proeven, met verrassende zoete en hartige smaken, zoals gorgonzola met walnoten of ricotta met honing en peren en amandelen. *Salita del Prione 12r* - 13.00 - 20.00 u, vr.-za. 13.00-22.00 u, zo 13.00-19.30 u - ma. *gesl.*

9 **Rosso Rubino** – Z1 - *Via Via dei Macelli di Soziglia, 56* - ☎ 393 336 90 48 - 10.30-13.30 u, 16.00-20.00 u, ma. 16.00-20.00 u - wo. en zo. *gesl.* Deze zaak lijkt wel een donkere grot waar u wijn per liter kunt kopen voor een zacht prijsje. Ook olijfolie. De plek op zich is al een bezoekje waard!

MODE EN ACCESSOIRES

10 **Almanacco** – Z1 - *Via dei Macelli, 39r* - M *De Ferrari* - ☎ 010 265 605 - 11.00-13.30 u, 16.00-19.30 u - zo. en ma. *gesl.* Vintage kleding die bijzonder in de smaak valt bij de Genuese

fashionista's. Neem uw tijd om wat rond te snuisteren en u vindt beslist een koopje!

11 **Gianfranco Vanni** – Z3 - *Stradone di Sant'Agostino, 15r* - M *Sarzano* - ☎ 010 941 06 11 - 9.00-13.00 u, 16.00-19.30 u - zo. *gesl.* Een sympathieke ambachtsman maakt originele kleurrijke handtassen (€ 150/200), van leder of van stof, evenals lederen riemen en armbanden die minder prijzig zijn.

6 **Vezza Boutique** – Z1 - *Vico alla Chiesa delle Vigne, 3r* - M *De Ferrari* - ☎ 346 12 24 435 - vezza.boutique - di.-do. 16.00-19.30 u, vr.-za. 11.00-13.00 u, 16.00-19.30 u. De winkel van de Genuese coutureschool, die werd opgericht in 1947, presenteert in een elegant marmeren decor kleding in lichte en zeer vrouwelijke materialen zoals zijde, kant, *crêpe de chine*, *chiffon*... Om te dromen met je ogen open!

25 **Il Salotto** – Y2 - *Via Canneto il Lungo 67r* - ☎ 010 407 30 06 - 10.00-13.00 u, 15.30-19.30 u, ma. 15.30-19.30 u - zo. *gesl.* Een gastvrije boetiek waar u even kunt gaan zitten en de tijd kunt nemen om te kijken naar de mooie, verzorgde collectie kleding, schoenen, sieraden en accessoires voor dames, geselecteerd door de eigenaren Sara en Matteo.

29 **Urban Suite Gallery** – Z1 - *Via Luccoli, 90r* - M *De Ferrari* - ☎ 010 24 68 784 - 10.00-14.00 u, 15.30-19.00 u - *gesl.* zo. en ma. ochtend. Een zeer chique winkel met een gevarieerde collectie voor vrouwen: kleding, accessoires, parfums, juwelen, objecten voor in huis...

KUNSTHANDEL

14 **Galleria d'arte Il Vicolo** – Z2 - *Salita Pollaiuoli 29r en 37r* -

M *San Giorgio* - ☎ 010 24 67 717 - www.galleriailvicolo.it - 9.30-13.00 u, 15.30-19.30 u, ma. 15.30-19.30 u, do. 9.30-19.30 u - zo. *gesl.* Een kunstgalerie die haar 50ste verjaardag vierde en die onder andere de poëtische werken van de grote Genuese illustrator **Emanuele Luzzati** in huis heeft.

WONING EN AMBACHTSWERK

12 **Giovanni Rivara** – **Y2** - *Piazza San Lorenzo, 36r* - **M** *De Ferrari/San Giorgio* - ☎ 010 247 32 52 - www.rivara1802.it - 9.30-12.30 u, 15.30-19.00 u - *gesl. ma.ochtend* en zo. De traditie van de Genuese stoffen van hoogwaardige kwaliteit, die teruggaat tot de middel-eeuwen, wordt hier in ere gehouden, op wandelafstand van de kathedraal. U vindt er onder meer mezzari van verschillende afmetingen (👁 *Jeans en andere stoffen*, blz. 147).

20 **Ceramiche Il Tornesino** – **Z1** - *Vico dei Garibaldi 12r* - ☎ 010 40 62 445 - 10.00-13.30 u, 15.30-19.00 u, ma. 14.00-19.00 u - zo. *gesl.* In haar atelier maakt Ilaria Traverso prachtige keramische creaties, ideaal om cadeau te doen of als reissouvenir.

13 **Galleria Imperiale** – **Z2** - *Piazza Campetto, 8* - **M** *De Ferrari* - ☎ 010 251 00 86 - www.galleriaimperiale.com - 10.00-12.30 u, 15.30-19.30 u - *dag. behalve ma.ochtend* en zo. Verkoopzaal op de benedenverdieping van het Palazzo Imperiale. Een onvoorstelbare verzameling meubelen, schilderijen, vaatwerk en allerhande voorwerpen, samengebracht onder het stucwerk en de met fresco's versierde gewelven van het paleis. Bijna surreëel!

15 **La Butteghetta Magica** – **Z1** - *Via della Maddalena, 2r* - **M** *De Ferrari*/

San Giorgio - ☎ 010 403 24 43 - *di.-za. 10.00-19.00 u.* Keukengerei, potten in aardewerk voor het bereiden van Ligurische gerechten en een ruime keuze beeldjes voor de kerststal in verschillende materialen.

16 **L'Aria del Mare** – **Z1** - *Piazza Giustiniani, 30r* - **M** *De Ferrari* - ☎ 348 229 58 74 - 10.00-13.00 u, 15.30-19.00 u - zo. en *ma.ochtend gesl.* Ambachtelijk vaatwerk en aardewerk uit Ligurië en handbedrukte stoffen.

Het Genua van de Gouden Eeuw

Detailkaart van de wijk blz. 48-49

GASTRONOMIE

3 **Cacio e Pepe** – **E5** - *Via Lomellini, 14r* - **M** *San Giorgio* - ☎ 010 898 33 48 - *ma.-za. 8.00-19.30 u (vr.-za. 22.00 u).* Piepklein winkeltje met aan het plafond een indrukwekkend woud van hammen. Ruime keuze vleeswaren, maar ook kaas en olijven.

18 **Pasticceria Profumo** – **E5** - *Via del Portello, 2* - **M** *De Ferrari/Portello* - ☎ 010 277 00 02 - www.villa1827.it - *di.-za. 9.00-13.00 u, 15.30-19.30 u, zo. 9.00-13.00 u.* Zoetigheden die een lust zijn voor het oog en voor de smaakpapillen! Ook vruchtenpasta en heerlijke jam.

WONING

19 **Via Garibaldi 12** – **E5** - *Via Garibaldi, 12 (1ste verdieping)* - **M** *De Ferrari* - ☎ 010 253 03 65 - www.via-garibaldi12.com - *di.-za. 10.00-14.00 u, 15.30-19.00 u.* Design voorwerpen en chique artikelen voor de woning, uitgesteld te midden van de fresco's, het stucwerk en de goudversiering van

het voormalige paleis van Baldassarre Lomellino (in de 16de eeuw) en daarna van Cristoforo Spinola (in de 18de eeuw), ambassadeur van de republiek Genua in Parijs. Weelderig!

MUZIEK

(17) Via del Campo 29R – D5 - Via del Campo, 29r - Darsena - ☎ 010 247 40 64 - www.viadelcampo29rosso.com - do.-zo. 10.30-12.30 u, 15.00-19.00 u. Winkeltje annex museum gewijd aan de singer-songwriter Fabrizio De André. Boeken, cd's, dvd's over de *cantautori* ('Muziek', blz. 152).

De moderne stad

Detailkaart van de wijk blz. 63

GASTRONOMIE

(21) Enoteca Infernotto – F7 - Via Giuseppe Macaggi, 64r - ☎ 010 856 56 96 - 9.00-15.00 u, 18.00-23.30 u - zo. *gesl.* Een *enoteca con cucina*, tegelijk bar en wijnkelder, waar u de wijnen die verkocht worden eerst kunt proeven bij een lichte maaltijd. Goede raadgevingen bij de beste cru's uit Ligurië en andere streken.

(23) Pasticceria Tagliafico – G6 - Via Galata, 31r - Brignole - ☎ 010 565 714 - www.pasticceriatagliafico.it - 7.30-19.30 u - *gesl.* zo. in juli en ma. de rest van het jaar. Uitgebreide keuze gebakjes (*monoporzione*), net groot genoeg om in één hap te verorberen. En dat in alle mogelijke variaties: *krantz, caporali, colombe, licini, amaretti, pandolce, biscotti del Lagaccio*. Aan u de keuze...

MODE

(31) Finollo – F6 - Via Roma, 38r - De Ferrari - ☎ 010 56 20 73 - 9.30-13.00 u, 15.30-19.00 u - zo.-ma. *gesl.*

Een historische boetiek, die werd opgericht in 1899 en is ondergebracht in een prachtige Liberty-winkel. Hier vinden de Genuese heren zeer verfijnde stropdassen en overhemden op maat.

(30) Rosso35 – F8 - Via Vannucci 35r - Brignole - ☎ 010 56 20 39 - www.rosso35.com - 10.00-19.00 u, ma. 15.00-19.00 u - zo. *gesl.* Vlak bij Villa Croce en een beetje verborgen, zoals alle schatten. Deze winkel – het outletadres van een Genuëes merk dat werd opgericht in 1973 – verkoopt zeer chique dameskleding. Eenvoudige, mooie lijnen en kwaliteitsstoffen.

De bovenstad en de forten

KUNSTVOORWERPEN

(26) Cambi Casa d'Aste – G5 - Mura di San Bartolomeo, 16 - ☎ 010 839 50 29 - www.cambiaste.com - 9.00-13.00 u, 14.00-18.00 u - za.-zo. *gesl.* De veilingzaal van Genua, in het decadente interieur van het kasteel Mackenzie (blz. 67).

(22) Antica Farmacia Sant'Anna – F5 - Piazza Sant'Anna, 8 (bereikbaar met de *funiculaire* van Sant'Anna vanaf het Piazza Portello) - ☎ 010 25 13 285 - www.erboristeriadeifrati.it - 8.30-12.30 u, 15.45-19.00 u - za. middag en zo. *gesl.* De voormalige apotheek van de ongeschoeide karmelieten biedt een buitengewoon assortiment natuurlijke remedies, kruidenthee, drankjes en siropen, evenals een lijn van kruiden-cosmetica. Broeder Ezio, een deskundige herborist, adviseert en helpt bij het kiezen van het meest geschikte product om balans en harmonie terug te vinden – zelfs als is de kalmte en de tijdloze sfeer van deze plek op zichzelf al een remedie voor veel kwalen.

Punta Portofino

CAMOGLI

GASTRONOMIE

Pasta Fresca Fiorella – *Via Garibaldi, 199* - ☎ 0185 77 10 96 - 8.30-14.00 u, 16.30-19.30 u, zo. 8.30-14.00 u, vr.-za. 8.30-19.30 u, zo. 8.30-18.30 u. Verse pasta (*pansoti, ravioli, trofie*), pesto, notensaus en heel wat andere lekkere specialiteiten om de smaken en geuren van Ligurië mee huiswaarts te nemen.

La Bottega dei Piaceri – *Via della Repubblica, 87* - ☎ 0185 77 15 20 - 8.00-20.00 u. Het volledige gastronomische repertorium uit de regio onder één dak: wijn, olie, pasta, saus...

SANTA MARGHERITA LIGURE

120

GASTRONOMIE

Seghezzo – *Via Cavour, 1* - ☎ 0185 28 71 72 - www.seghezzosnc.com - 7.30-13.00 u, 16.30-20.00 u - wo. *gesl.*

Sinds 1900 is dit de kruidenier van het dorp. In een elegant interieur met veel houtwerk en marmer, vindt u de beste producten uit de streek en uit Italië.

RAPALLO EN OMGEVING

TEXTIEL EN WONING

Emilio Gandolfi - Pizzi Al Tombolo – *Via Cavour, 1 - Rapallo* - ☎ 0185 50 234 - www.gandolfipizzi.it - 9.30-12.30 u, 16.00-19.30 u - zo. en ma. *och-tend gesl.* Dit dorp en de winkel van Emilio Gandolfi zijn bekend om hun kant. Hier worden sinds 1920 realisaties van de beste ambachtslieden verkocht.

Tessiture Cordani-Seterie di Zoagli – *Via San Pietro, 21 - Zoagli, 6 km ten oosten van Rapallo* - ☎ 0185 25 91 41 - www.tessiturecordani.it - 9.00-

13.00 u, 14.00-18.00 u - za. *middag en zo. gesl.* In het kleine plaatsje **Zoagli**, vroeger bekend om zijn zijde, weeft de familie Cordani sinds 1849 met de hand prachtig zijde en fluweel. Hun specialiteit is de *velluto liscio genovese*, een fluweel dat geweven wordt op een oud weefgetouw dat garant staat voor een dichtgeweven, glanzende stof zonder gelijke. In het winkeltje verkoop van hemden, dassen, sjaals en stoffen in zijde en in katoen. Rondleiding door het atelier na afspraak.

Tessitura Gaggioli – *Via dei Velluti, 1 - Zoagli, 6 km ten oosten van Rapallo* - ☎ 0185 25 90 57 - www.tessituraaggioli.it - 9.00-12.00 u, 15.00-18.30 u - za. en zo. *gesl.* In een mooie villa in belle-époquestijl produceert de familie Gaggioli sinds 1932 op ambachtelijke wijze zijde, fluweel en damast. U kunt het weefproces in het atelier bijwonen.

Fratelli Levaggi – *Via Parma, 469 - Chiavari, 20 km ten oosten van Rapallo* - ☎ 0185 38 30 92 - www.levaggisedie.it - 8.30-12.30 u, 14.30-19.00 u, za. 8.30-12.00 u, 16.00-19.00 u - zo. *gesl.* Bent u op zoek naar *chiavarine*, die typisch ultralichte stoelen met een rieten zitting, in 1807 ontworpen door Chiavari Giuseppe Descalzi? Dan bent u hier aan het juiste adres. Ander adres in Chiavari: **Podestà Adriano** - *Via Gastaldi, 17* - ☎ 0185 30 82 08.

GASTRONOMIE

Parla come Mangi - Bottega Italiana – *Via Mazzini, 44* - ☎ 0185 23 49 93 - www.parlacomemangi.com - 8.00-13.00 u, 16.00-20.00 u, zo. 8.00-13.00 u, 17.00-20.00 u. Een massa producten van uitstekende kwaliteit uit Ligurië

of Italië: wijn, pasta, sausen, olie, kaas, vleeswaren... Niet te missen! Hoek voor het proeven van wijn.

Cinque Terre

AMBACHTSWERK

Fabbrica d'Arte – *Via Roma, 9 en Via Vittorio Emanuele, 25 - Monterosso* - ☎ 334 751 60 37 - www.fabbricadarte.com - 10.00-20.00 u. Een ambachtelijk atelier dat mooie voorwerpen in zandsteen, keramiek en aardewerk maakt, als eerbetoon aan de vijf dorpen.

KUNSTHANDELS

Galleria Calandra Arte – *Via Discovolo, 295 - Manarola* - ☎ 0187 92 08 71 - www.calandraarte.it - 11.00-18.00 u.

Deze galerie werd in 1999 gesticht door Sebastiano Calandra en organiseert tentoonstellingen van internationaal gerenommeerde hedendaagse kunstenaars. Speciale aandacht gaat uit naar werken rond het landschap van Cinque Terre.

Sciaccheart – *Via San Giacomo, 51 - Riomaggiore* - ☎ 0187 76 00 56 - 10.00-19.00 u - www.sciaccheart.com. Een kleine ruimte, gewijd aan hedendaagse kunst.

Bottega d'Arte Cinqueterre – *Via Roma, 21 - Vernazza* - ☎ 0187 81 20 93 - www.cinqueterreart.com - 9.30- 23.00 u. Doeken van kunstenaar Antonio Greco, die na een lange internationale carrière terugkeerde naar zijn geboortedorp Vernazza. Ook een adres in Monterosso (*Via Roma, 16*).

GASTRONOMIE

A Bütiega – *Via Fieschi, 142 - Corniglia* - ☎ 0187 81 22 92 - 8.00-20.00 u. Piepkleine kruidenier waar u lekkere

biologische en lokale producten vindt: olie, honing, pesto en vers fruit.

Luigina - Il Laboratorio del Pesto – *Corso Italia, 16 - Levanto* - ☎ 0187 80 74 41 - www.illaboratoriodelpesto.it - 8.30-13.30 u, 15.30-21.00 u. Een heuse grot van Ali Baba vol wijn en streekproducten, maar vooral een overheerlijke pesto, gemaakt op ambachtelijke wijze.

Olioteca Bansigo – *Via Cappellini, 95 - Portovenere* - ☎ 0187 79 30 45 - 9.30-20.00 u. Een adres waar u de beste olijfolie uit de regio kunt proeven en vergelijken. Ook Ligurische specialiteiten waaronder de onvermijdelijke pesto, met een romige textuur en een vrij lichte kleur.

WIJN

Cantina Cinqueterre – *Groppo, 2,5 km ten noordoosten van de haven van Manarola, langs de weg naar Volastra* - ☎ 0187 92 04 35 - cantina5terre.com - 9.00-19.00 u, zo. 9.00-12.30 u, 14.30-19.00 u - nov.-maart: *gesl. zo. en di.-wo. namiddag* - *bezigting van de kelders en proeverij na reserv.* De coöperatieve kelder van Cinque Terre stelt typische streekwijnen voor (witte *Cinque Terre, sciacchetrà*), maar ook grappa, limoncello, olie, honing en sausen.

Cantina Buranco – *Via Buranco, 72 - Monterosso* - ☎ 349 434 80 46 - www.burancocinqueterre.it - 12.30-22.00 u - zo. *gesl.* - *uitsluitend na reserv.* In de heuvels boven Monterosso liggen 3 ha landbouwgebied beplant met wijngaarden, olijfbomen en citroenbomen. Door het domein loopt een stroompje dat meteen voor de naam van de plek zorgde. Hier vindt u de zeldzame en kostbare *sciacchetrà*, maar ook grappa, olie, citroenen en honing.

UITGAAN

☞ *Onderstaande adressen vindt u terug op de detailkaarten; zoek het overeenkomstige nummer (bv. ①). De coördinaten in het rood verwijzen naar de de uitneembare vouwkaart aan de binnenzijde van de cover en naar de plattegrond van de oude stad (bv. Y3).*

De haven

Detailkaart van de wijk blz. 31

⑬ **Arena del Mare – C6** - Calata Molo Vecchio, 15 - **M** San Giorgio - www.portoantico.it - ☎ 010 248 57 11.

Concerten van grote Italiaanse en internationale sterren uit de muziekwereld.

⑱ **518 Cocktail & Restaurant – D5** - Galata Museo del Mare - Calata Ansaldo de Mari 1 - **M** San Giorgio - ☎ 349 670 10 32 - www.518cocktailrestaurant.it - vanaf 18.00 u - ma gesl. Op de 1ste verdieping van het Galatamuseum. Een weergaloos uitzicht op de haven en lekkere cocktails.

De oude stad

Detailkaart van de wijk blz. 36

① **Ai Troëggi – Y2** - Via Chiabrera, 61A - **M** San Giorgio - ☎ 349 719 73 63 - 17.30-1.00 u, vr.-za. 2.00 u, zo. middernacht - ma. gesl. Voor het aperitief of na het diner. De specialiteit van de plaats is bruschetta, verkrijgbaar in verschillende varianten, vergezeld van een glas wijn of bier. Rustiek en relaxt kader.

② **La Claque – Z3** - Via San Donato, 9 - **M** Sarzano - ☎ 010 247 07 93 - www.teatrodellatosse.it.

Een van de zalen van het Teatro della Tosse, met slechts 200 zitplaatsen, voornamelijk voor actuele muziek. Hier treden uitstekende artiesten op in een gezellige, losse sfeer. Bar in de zaal.

③ **Taverna Zaccaria – Y2** - Vico San Cosimo, 3r - **M** San Giorgio/Sarzano - ☎ 010 403 79 66 - 18.00-1.00 u (vr.-za. 2.00 u) - ma.-di. gesl. Sommige avonden kunt u hier luisteren naar akoestische muziek of een dj. Ook ideaal voor een lekker glaasje wijn of gewoon een leuke avond onder vrienden.

④ **Teatro della Tosse – Z3** - Piazza Renato Negri, 6 - **M** Sarzano - ☎ 010 247 07 93 - www.teatrodellatosse.it De zetel van de Compagnia della Tosse. Niet alleen theater, maar ook muziek, komedie en dans.

⑲ **Malkovich – Y1** - Via ai 4 Canti di San Francesco, 32r - **M** San Giorgio - ☎ 393 011 03 93 - 21.00-1.00 (vr.-za. 3.00 u) - zo. gesl. - reserv. noodzakelijk in het weekend. Speakeasies zijn overal een rage, maar de Malkovich, die zich wegstopt in een kelder in de oude stad, heeft cachet. De cocktails zijn geweldig en de bereiding gebeurt volgens de regels van de kunst. Om het wachtwoord op te vragen, surft u naar de FB-pagina van de bar of belt u het telefoonnummer. Good luck!

⑮ **La Libreria di Piazza delle Erbe – Z2-3** - Piazza delle Erbe, 25 - ☎ 391 177 72 82 - caffeleletteriogenova.com - vanaf 17.00 u - zo. gesl. Dit adres in een voormalige boekhandel is ideaal om

bij een kopje koffie boeken en tijdschriften te doorbladeren. Zeer populair bij het aperitief.

Het Genua van de Gouden Eeuw

Detailkaart van de wijk blz. 48-49

⑥ **Count Basie - Jazz Club – D5** - Vico Tana, 20r - De Ferrari - ☎ 345 265 03 47 - www.countbasie.it - do.-za. vanaf 21.30 u. Jazz- en bluesconcerten.

De moderne stad

Detailkaart blz. 63

⑦ **Louisiana Jazz Club – E6** - Via San Sebastiano, 36r - De Ferrari - ☎ 348 862 11 53 - www.louisianajazz.it. Jazzclub waar de grootste namen uit het genre hebben opgetreden. Concerten op do. om 21.00 u. Gratis concerten op di. om 18.00 u in het Museo del Jazz in het Palazzo Ducale (Via Tommaso Reggio, 34 - ☎ 010 585 241 - www.italianjazzinstitute.com - ma. en vr. 17.30-19.30 u, di.-do. 16.30-19.30 u).

⑧ **Politeama Genovese – F5** - Via Bacigalupo, 2 - De Ferrari - ☎ 010 839 35 89 - www.politeamagenovese.it. Theatervoorstellingen en concerten van variétésterren.

⑨ **Teatro Carlo Felice – E6** - Passo Eugenio Montale, 4 - De Ferrari - ☎ 010 538 14 32 - www.carlofelicegenova.it - ticketverkoop Galleria Cardinale Siri, 6. De opera van Genua (G blz. 60) ontvangt balletvoorstellingen, recitals, symfonieorkesten en aperitiefconcerten op zo. om 11.00 u.

⑩ **Teatro Nazionale di Genova – G6** - Piazza Borgo Pila, 42 - Brignole - ☎ 010 534 24 00 of op de website: teatronazionalegenova.it. Stukken van grote namen, concerten en dansvoorstellingen in vier zalen op verschillende plaatsen in de stad: Corte, Duse, Modena en Meercato.

Groot-Genua

ALBARO

La Piazza 32 – Buiten de vouwkaart - Piazza Henry Dunant, 32 - ☎ 348 915 17 95 of 010 234 43 10 - vanaf 17.00 u, za.-zo. ook 's middags. De cocktailbar van het sportcentrum Arena Albaro Village biedt een mooie selectie drankjes en tapas.

Estòril Club – Buiten de vouwkaart - Corso Italia, 7/D - ☎ 010 362 37 54 - www.estorilbeachclub.com - 19.00-23.00 u, vr.-za. 4.00 u - di. gesl. Aan het Lido. Discotheek met twee verdiepingen. Verschillende soorten muziek, afhankelijk van de avond.

Punta Portofino

SANTA MARGHERITA LIGURE

Covo di Nord-Est – Lungomare Rossetti, 1 - ☎ 0185 29 03 48 - www.covodinordest.it - toegang na telefonische reserv. of na registratie op de website. Het mythische trefpunt van de dolce vita uit de jaren 1960 omvat het een privéstrand, meerdere danszalen, bars en restaurants. Dj's, livemuziek, cabaret.

OVERNACHTEN

De **hotels** uit de gemiddelde prijsklasse liggen in de buurt van de treinstations Brignole en Principe en van het havenstation. In de steegjes van de oude stad vindt u heel wat goedkope adresjes; vraag altijd om de kamer te mogen zien voor u beslist en denk erom dat de Via di Prè en de Via del Campo niet de meest aangename straten zijn eens de nacht gevallen is.

De site **www.bed-and-breakfast.it** biedt een ruime keuze aan B&B-adressen. Om een appartement te huren: www.airbnb.com, www.interhome.be, www.homelidays.com.

Tijdens sommige commerciële of toeristische evenementen (zoals tijdens de **internationale botenshow** in oktober) zijn de prijzen van de hotels veel hoger. Hou hiermee rekening wanneer u reserveert.

C *Onderstaande adressen vindt u terug op de detailkaarten. Zoek het overeenkomstige nummer (bv. 1). De coördinaten in het rood (bv. C2) verwijzen naar de uitneembare vouwkaart aan de binnenzijde van de cover en naar de plattegrond van de oude stad (bv. Y3).*

De haven

MINDER DAN € 80

4 **Abbey Hostel** – **D5** - Vico di Santa Fede, 8-10 - **M** Darsena - ☎ 010 40 33 223 - www.thehostel.it - 📄 - tweepersoonskamers € 65 en slaapzalen € 25/pers. Deze zeer gastvrije herberg is gevestigd in een 14de-eeuws klooster

en biedt ook kamers voor 1 of 2 personen: ideaal om te genieten van het stadscentrum in een aangename omgeving zonder dat het een fortuin kost. Een ander adres van de keten is **Castle Hostel**, een oude residentie, genesteld in het groen, met een prachtige panoramische ligging op de hoogten van Castelletto. *Salita San Nicolò, 25.*

TUSSEN € 110 EN € 140

10 **B&B dell'Acquario** – **D6** - Vico Cimella, 6r - **M** San Giorgio - ☎ 010 860 14 28 - www.bbacquario.com - 2 kamers: € 128 - 📄. Een 17de-eeuws pakhuis voor zout waar later ankers en ander materiaal voor boten bewaard werden, werd smaakvol en origineel gerenoveerd. De kamers met zichtbare stenen muren hebben elk een eigen ingang die buiten uitkomt en zijn kleurrijk, helder en smetteloos. Ontbijt en vers fruit op de kamer.

13 **Genova Suite Art** – **D5** - Via al Ponte Calvi 3/1 - **M** San Giorgio - ☎ 331 825 25 00 - www.genovasuiteart.it - 4 kamers €140. Tegenover de oude haven, op de eerste verdieping van het Palazzo Pallavicini-Fabian, een van de paleizen van de Rolli. Dit B&B biedt heel verzorgde kamers met oude fresco's.

MEER DAN € 140

12 **Bluripa Guesthouse** – **E5** - Via di Sottoripa, 1A - **M** San Giorgio - ☎ 010 292 9652 - www.bluripa.it - 📄 - 5 kamers € 146/183. Deze B&B met een schitterend uitzicht op de oude haven herbergt moderne, comfortabele kamers.

14 **Hotel de Ville – D5** - Via di Sottoripa 5 - ☎ 010 79 60 686 - *hoteldeville.it* - 🏠 - 17 kamers € 215/317. In het schitterende Palazzo Serra Gerace, aan de *ripa maris* van Genua. Een luxehotel met ruime kamers, alle comfort en mooi ingerichte gemeenschappelijke ruimten.

De oude stad

MINDER DAN € 80

2 **Ostelli Genova Hostel – Z1** - *Vico dei Parmigiani, 1-3* - 📍 *De Ferrari* - ☎ 375 516 08 64 - *www.ostellinge.nova.it* - 1 kamer en 3 slaapzalen: € 38/45/pers. - 🚶. Op de adellijke verdieping van een paleis in een steegje dat uitkomt op de Via XXV Aprile, midden in het centrum. Sommige slaapzalen hebben beschilderde plafonds of typisch Genuese vloeren (*graniglia genovese*). Leuk tweedehandsinterieur. Internet en computer ter beschikking, mogelijkheid om zelf te koken.

TUSSEN € 80 EN € 110

17 **B&B Le Coccole – Y1** - *Piazza delle Vigne, 3* - 5de verdieping met de lift of 4de met de trap - ☎ 346744 41 99 - *www.lecoccolebnb.it* - 3 kamers € 80/95. Achter de fresco's van Luca Cambiaso op de gevel van het oude Palazzo Grillo Spinola ligt een zeer aangename B&B. De kamers zijn allemaal verschillend en ruim, met een inkom en een kleine woonkamer, zoals een suite. De ligging, in het hart van de oude stad, is ideaal en Chiara's ontvangst is vriendelijk. Enige nadeel: de toegang met de lift, want een beetje ingewikkeld.

MEER DAN € 140

3 **Residenza d'Epoca Le Nuvole – E6** - *Piazza delle Vigne, 6* - 📍 *De*

Ferrari - ☎ 010 251 00 18 - *www.hotellenuvole.it* - 🏠 - 15 kamers: € 140/180 - 🚶. Een *residenza d'epoca* tegenover de Santa Maria delle Vignekerk, met een marmeren portaal in renaissancestijl en fresco's op het plafond, stucwerk en bloemmotieven die in schril contrast staan met het strakke interieur van de heldere kamers met supermoderne badkamer. Een fraai charmehotel.

1 **Palazzo Grillo – Y1** - *Piazza delle Vigne, 4* - 📍 *De Ferrari* - ☎ 010 247 73 56 - *www.hotelpalazzogrillo.it* - 🏠 - 🚶 - 25 kamers € 220/299 - 🚶. € 15. Welkom in dit charmante luxehotel in het hart van de stad. Het management (onberispelijk) is hetzelfde als dat van het hotel *Le Nuvole*, ernaast. Het paleis is een juweel uit de 16de eeuw (het maakt deel uit van de Rolli), met beschilderde plafonds van de hand van Giovanni Battista Castello en Domenico Piola. Het decor is een vakkundige mix van moderniteit en design en de kamers zijn allemaal gepersonaliseerd. Een deel van de 1ste verdieping is voorbehouden voor kunsttentoonstellingen (aparte ingang).

Het Genua van de Gouden Eeuw

TUSSEN € 80 EN € 110

8 **Nuovo Nord – D5** - *Via Balbi, 155r* - 📍 *Principe* - ☎ 010 246 44 70 - *www.hotelnuovonord.com* - 🏠 - 📍 - 19 kamers: € 99/135 - 🚶 € 8. Comfortabele kamers met een geslaagd modern interieur en een smetteloze badkamer. Op wandelafstand van het station Principe. Vermijd de kamers aan de straatzijde. Uitstekende prijs-kwaliteitverhouding.

7 Hotel Cairoli – E5 - Via Cairoli, 14r
- Darsena - 010 246 14 54 -
www.hotelcairoligenova.com - -

12 kamers € 84/140 - . Op de 3de en 4de verdieping van een groot gebouw. Aangename kamers die elk op een originele en zeer kleurrijke manier zijn ingericht als erfbetoon aan een kunstenaar uit de 20ste eeuw. Een centrale ligging en een vriendelijke ontvangst.

18 B&B Casa Ramé – E5 - Via Cairoli, 8
- 329 002 90 31 - www.residenza.cattaneo.com - 2 kamers € 70/90 -

- 1 gezinssuite € 110/150 (max. 5 pers.). Een kleine, aangename en heel mooi gemeubileerde B&B vlak bij de Via Garibaldi.

19 Dimora Almayer – E5 - Via San Siro, 1r - 329 002 90 31 - www.almayerdimorastorica.com - appart.

tot 2 kamers - max. 7 pers. - € 200 tot 3 pers., € 40 /pers. extra. Groot appartement van 120 m² in een oud palazzo. Plafonds met fresco's en marmeren schoorsteenmantels. Smaakvol ingericht en comfortabel. In een rustig straatje, net naast de San Siro-kerk, 300 m van de Via Garibaldi. Een uitstekend adres voor families en groepen.

MEER DAN € 140

16 Grand Hotel Savoia – D4 - Via Arsenale di Terra, 5 - Principe - 01 02 77 21 - www.grandhotelsavoia.genova.it - 117 kamers vanaf

€ 150 - - € 25/dag . Historisch etablissement tegenover het station Principe. Alle comfort van een 5-sterrenhotel. Onberispelijke, klasieke kamers, mooie salon in libertystijl, aangename spa met panoramische jacuzzi op de bovenverdieping, en een uitstekend ontbijt.

De moderne stad

Detailkaart blz. 63

TUSSEN € 80 EN € 110

11 Hotel Nologo – G6 - Viale Sauli, 5 - Brignole - 010 089 80 60 - www.hotelnologo.it - - 56 kamers:

€ 82/98. Een hotel met een jonge look. Kleurrijke kamers, weliswaar vrij klein maar functioneel. Ze dragen elk de naam van een muziekgenre (rock, pop, jazz en reggae). Goed voor families want het hotel heeft ook een aantal kamers met meerdere bedden.

MEER DAN € 140

6 City Hotel Genova – E6 - Via San Sebastiano, 6 - De Ferrari - 010 584 707 - www.bwccityhotel-ge.it - 64 kamers: € 145/220 - € 25/dag

- . Dit etablissement is goed gelegen en heeft comfortabele, sobere en heel rustige kamers, ook al ligt het slechts op een steenworp afstand van het historische centrum. Uitzonderlijk ontbijt. Speciale kamers voor vrouwen en kinderen.

5 Bristol Palace – F6 - Via

XX Settembre, 35 - De Ferrari - 010 592 541 - www.hotelbristolpalace.com - 128 kamers en 5 suites: € 190/302 - - € 27/dag -

€ 27/50. Vorstelijk! Een 19de-eeuws paleis met een prachtige elliptische trap die naar de kamers en de gemeenschappelijke ruimten voert, versierd met stucwerk en tapijten. Ruime, gezellige kamers.

9 Melià Genova – F7 - Via Corsica, 4 - 010 53 15 111 - www.melia.com -

- € 36/dag - - 97 kamers: € 199/259 . In dit prachtige gebouw uit het begin van de 20ste eeuw, gelegen in de prestigieuze wijk Carignano, is

een luxe hotel gevestigd met een wellnesscentrum met een klein zwembad en comfortabele kamers in stijlvolle kleuren (platina, titanium en koper). In het restaurant Marea worden moderne Ligurische en mediterrane gerechten geserveerd.

Punta Portofino

CAMOGLI

TUSSEN € 110 EN € 140

La Giara – *Via Cavour, 79 - Recco - 2,5 km ten westen van Camogli* - ☎ 0185 74 224 - www.hotel-lagiara.com - 🏠 - 10 kamers € 120 ☞. Een fraaie villa in Liberty-stijl, een beetje buiten het centrum, met een mooi uitzicht op de bergen en de zee, dat reikt tot Punta Chiappa.

La Camogliese – *Via Garibaldi, 55 - it* - ☎ 0185 77 14 02 - www.lacamogliese.it - 🏠 - 21 kamers € 122/152 - ☞. Dit gezellige en gastvrije hotel is sinds 1950 in handen van dezelfde familie. Het ligt aan het begin van de promenade van Camogli, vlak bij de lift die naar het station en het parkeerterrein voert. Comfortabele, onlangs gerenoveerde kamers met eenvoudig interieur.

MEER DAN € 140

Locanda I Tre Merli – *Via Scalo, 5 - it* - ☎ 0185 77 67 52 - www.locandaitremerli.com - 5 kamers: € 150/170 - ☞ € 12 - 🏠 ✂. Een uniek gelegen hotel annex winkeltje tegenover de pier van Camogli. Elegante en heel comfortabele kamers met uitzicht over de haven. Kleine ontspanningsruimte.

Villa Rosmarino – *Via Figari, 38 - it* - ☎ 0185 77 15 80 - www.villarosmarino.com - 🏠 P - 6 kamers: € 320/390 - ☞.

Een charmante locatie boven Camogli met luxueuze, pure en elegante kamers. Tuin met mediterrane geuren, zwembad en uitzicht over de zee.

Cenobio dei Dogi – *Via N. Cuneo, 34 - it* - ☎ 0185 72 41 - www.cenobio.it - 🏠 P - € 179/379 ☞. Privéstrand, zwembad, tuin en terras met uitzicht op zee. Een luxe-enclave aan het einde van het strand van Camogli.

RAPALLO

TUSSEN € 80 EN € 110

Hotel delle Rose – *Via Aurelia Levante, 65 - it* - ☎ 0185 50 736 - www.hoteldelleroserapallo.it - 🏠 - 5 kamers: € 70/135 ☞. Er is niets veranderd sinds de tijd van admiraal Costantini in 1908. Niets, behalve natuurlijk de slaapkamers en de badkamers (klein maar comfortabel). Bijna alle kamers kijken uit op de Golf van Rapallo. Speciale vermelding voor de vriendelijkheid van de ontvangst en het uitstekende ontbijt, waarvan de geur vanaf 07.30 u het hele huis doordringt.

SANTA MARGHERITA LIGURE

TUSSEN € 80 EN € 110

Agriturismo Villa Gnocchi – *Via Romana, 53 - San Lorenzo della Costa - it* - ☎ 0185 28 34 31 - www.villagnocchi.it - *gesl. half okt. tot half april* - 🏠 - 12 kamers: € 110/120. Een betoverende locatie, boven Santa Margherita en de Golf van Tigullio. Aangename terrastuin met prachtig uitzicht bij het ontbijt. Helder, verzorgde kamers met een mooie inrichting.

MEER DAN € 140

Hotel Jolanda – *Via Luisito Costa, 6 - it* - ☎ 0185 28 75 13 - www.hoteljolanda.it

- **P** € 20/dag - *gesl. nov.-dec.* - 48 kamers: € 211/295 - Gezellig hotel dat gerenoveerd werd.

Aangename, gastvrije sfeer. Goed ingerichte, klassieke kamers en mooie fitnessruimte. Goede prijs-kwaliteit-verhouding voor deze locatie.

Cinque Terre

Cinque Terre is een Nationaal Park, en dus u zult hier geen grote hotels vinden. Het overnachtingsaanbod is toch vrij groot, maar de prijzen zijn hoog. Meestal gaat het om kamers of appartementen die de bewoners hebben ingericht in gerenoveerde oude woningen.

Andere adressen op de website www.parconazionale5terre.it/slaapzaal.php, die een lijst geeft van verblijven die door het Park zijn gevalideerd wegens hun respect voor de normen inzake ontwikkeling en bescherming van het gebied. De meeste adressen zijn in de winter gesloten.

LEVANTO

MINDER DAN € 80

Ostello Ospitalia del Mare – *Via San Nicolò* - 0187 80 25 62 - www.ospitalialevanto.com - *gesl. nov.-febr.* - - 15 kamers € 62. Deze herberg is ondergebracht in een augustijnenklooster uit de 16de eeuw. Ze beschikt over 70 bedden verdeeld over kamers voor 2, 4, 6 of 9 pers., elk met een eigen badkamer.

La Loggia – *Piazza della Loggia* - 018780 81 07 - www.loggialevanto.com - - 3 kamers. € 30/38/pers. en 1 *appart.* voor 4 pers. € 100/150. Een goed adres in het

centrum van Levanto, met een onklopbare prijs-kwaliteitverhouding voor deze streek. Restaurant.

MEER DAN € 140

Villa Margherita – *Via Trento e Trieste, 31* - 0187 807212 - www.villa-margherita.net - **P** - € 153/204.

Deze villa met een typisch Ligurische, kubieke architectuur biedt heel ruime kamers en een kleine, aangename tuin waar het leuk ontbijten is.

Agriturismo Villanova – *Loc.*

Villanova, 1,5 km ten oosten van Levanto, richting Monterosso - 0187 80 25 17 - www.agriturismo-villanova.it -   - kamers en 6 *appart.*: € 176/297. Charme en rust

kenmerken dit schitterende landgoed met twee bijgebouwen: het 18de-eeuwse herenhuis en het presbyterium. Appartementen en kamers die tot in de puntjes verzorgd zijn. Bij mooi weer ontbijt in de tuin.

Palazzo Vannoni – *Via Guglielmo*

Marconi, 4 - 0187 80 81 46 - www.hotelpalazzovannoni.it - *gesl. nov.-maart* - - 11 kamers € 190/230 .

Fresco's op het plafond, grotesken op de muren en heel modern meubilair in de bijzonder comfortabele kamers van dit palazzo uit de 18de eeuw.

MONTEROSSO

MEER DAN € 140

Locanda il Maestrale – *Via Roma, 37* - 0187 81 70 13 - www.locanda-maestrale.net - - 6 kamers: € 170 .

Een verzorgd en gastvrij adresje, in een 18de-eeuws pand in het centrum van Monterosso. Mooi terras aan de hoofdstraat en aangename kamers.

VERNAZZA

MEER DAN € 140

Gianni Franzi – *Via San Giovanni Battista, 41* - ☎ 0187 812228 - www.giannifranzi.it - 🏠 - 7 kamers € 145/165 ☞. De kamers zijn allemaal verschillend en liggen met de rug tegen het Doriakasteel. Ze communiceren met elkaar via een klein terras met uitzicht op zee: een belvédère waar u kunt ontbijten in het gezelschap van de meeuwen.

CORNIGLIA

TUSSEN € 110 EN € 140

Il Carugio di Corniglia – *Via alla Stazione, 19* - ☎ 0187 81 22 93 - www.ilcarugiodicorniglia.com - 🏠 **P** - 1 kamer, 4 studio's en 4 appart. De appartementen zijn ingericht in 3 traditionele huizen die verspreid liggen in het dorp. Een heel goed verblijfsadres voor families.

MEER DAN € 140

Le Terrazze – *Via Fieschi, 102* - ☎ 349 845 96 84 - www.eterasse.it - 2 kamers en 6 appart.: € 140/170. In een steegje in het centrum hebben twee zussen dit oude huis met smaak heringericht om er kamers en enkele appartementen te verhuren.

MANAROLA

TUSSEN € 110 EN € 140

Ca' d'Andreas – *Via Discovolo, 101* ☎ 0187 92 00 40 - www.cadandreas.com - 🏠 - 10 kamers: € 130/150 - ☞ € 7. Het rustieke interieur van dit pand in de bovenstad doet denken aan het naburige platteland. Ruime kamers, sommige met een balkon dat uitkijkt op

de velden in terrasvorm. Na een stevige wandeling kunt u ontspannen rond de haard in de salon of onder de citroenbomen in de tuin.

MEER DAN € 140

Marina Piccola – *Via Renato Birolli, 120* - ☎ 0187 920 770 - www.hotelmarinapiccola.com - 🏠 - 12 kamers € 155 ☞. Een van de aangenaamste adresjes in Cinque Terre. Het hotel werd in 2015 volledig vernieuwd en biedt comfortabele kamers met uitzicht op de hoofdstraat of de kleine haven van Manarola.

RIOMAGGIORE

TUSSEN € 110 EN € 140

Hotel Cà dei Duxi – *Via Colombo, 36* - ☎ 0187 920036 - www.duxi.it - 🏠 **P** € 20/dag - 15 kamers € 130. De voormalige woning van de wijnbouwersfamilie Castiglione is omgetoverd tot een aangenaam hotel. Goede ligging in de hoofdstraat van Riomaggiore, goede prijs-kwaliteitverhouding, eenvoudige maar comfortabele en lichte kamers. Het ontbijt wordt geserveerd in de oude wijnkelder waar de Castigliones hun *sciachetrà* produceerden. Mogelijkheid om ook 7 appartementen te huren (van studio's tot 2 kamers).

PORTOVENERE

MEER DAN € 140

Hotel Paradiso – *Via Garibaldi, 34* - ☎ 0187 79 06 12 - www.hotelparadisoportovenere.com - 🏠 **P** € 20/dag - 21 kamers € 190/200 ☞. Een goede optie in Portovenere vanwege de ligging – een beetje uit het centrum en dus rustig – en het mooie uitzicht op de haven. Aangename en lichte kamers.

Meer weten over Genua

EEN INTERNATIONALE HAVEN	132
BELANGRIJKE DATA	134
LA SUPERBA	136
STEDENBOUW EN ARCHITECTUUR	142
JEANS EN ANDERE STOFFEN	147
DE SCHILDERKUNST IN GENUA	148
GASTRONOMIE	150
MUZIEK	152

EEN INTERNATIONALE HAVEN

Glorie en verval

Lange tijd is de haven van Genua niet meer dan een eenvoudige kreek in de schaduw van het schiereiland van de Molo Vecchio. De ontwikkeling dateert uit de middeleeuwen, onder invloed van grote families (Grimaldi, Spinola en Catteneo), die de bouw van houten kaden voor het laden en lossen van de schepen financieren. Met de constante groei van het transport over zee vanaf de 12de eeuw wordt Genua een draaischijf tussen de Middellandse Zee en de Noordzee. Kruiden, zijde en levensmiddelen afkomstig uit de islamitische wereld worden uitgeladen in de Ripa, de huidige **Via Sottoripa**, die toen rechtstreeks aan zee lag. De goederen werden opgeslagen in de winkels langs de arcades waar het bruisde van de activiteit, of doorgevoerd naar Spanje, Engeland of Antwerpen. Tussen de 13de eeuw en de 15de eeuw komen ook heel wat slaven naar Genua, afkomstig van de regio rond de Zwarte Zee. Vaak zijn het vrouwen die in dienst gaan bij rijke aristocratische families. In de 16de eeuw, op het hoogtepunt van de grote vaart meren jaarlijks 50 tot meer dan 100 vaartuigen van meer dan 1000 ton aan in Genua. Voeg daarbij nog de 2000 kleinere boten en de schepen die graan vervoeren. De haven van Genua raakt in verval wanneer de stad haar handelsposten in de Zwarte Zee verliest. Dit fenomeen versnelt in de 16de en de 17de eeuw: de handelsactiviteiten zwakken af

door de buitenlandse bezetting en de aristocratie gaat zich meer richten op de financiële wereld. Het bombardement door de Fransen in 1684, dat de haveninfrastructuur vernietigt, luidt het einde van een tijdperk in.

Industriële wederopbloei

Rond 1850 moderniseren graaf **Camillo Benso di Cavour** en markies **Raffaele De Ferrari** de haven, gebruikmakend van staatssubsidies. Hun doel? Een waardige concurrent worden van Marseille. Steenkool, metalen, graan, vlees, wol en katoen vullen loodsen en opslagplaatsen. Wanneer Genua midden 19de eeuw aangesloten wordt op het spoorwegnet, haalt de stad voordeel uit de aanleg van het Suezkanaal en wordt ze een belangrijke speler binnen de industriële driehoek die ze samen vormt met Milaan en Turijn. Er vestigt zich zware industrie, voornamelijk staalindustrie, die aan de oorsprong ligt van de bloei van de scheepsbouw aan het begin van de 20ste eeuw en van de wapenproductie. De haven wordt in 1941 zwaar gebombardeerd door de Engelsen, maar wordt na de oorlog volledig heropgebouwd. Ze wordt verbonden met het spoorwegnet en met de Zwitserse tunnels en wordt een natuurlijke uitloper van de Zwitserse bondsstaat. Tevens is de stad verbonden met Rotterdam via de Rijn. Na een nieuwe crisis in de jaren 1970 wordt voorrang gegeven aan het containervervoer. 1992 is het jaar van de renovatie van de **Porto Antico** door

DE HAVEN IN CIJFERS

- *Rangschikking: 6de goederenhaven in de Middellandse Zee, na Algeciras, Marseille, Valencia, Barcelona en Triëst.*
- *Vracht: 50 miljoen ton per jaar.*
- *Containers: 2,5 miljoen TEU (1 container van 20 voet – 1 TEU), waarvan ongeveer 50 % aan de Voltri-terminal.*
- *Vervoerders: 60 % Europees, 18 % Aziatisch.*
- *Personenvervoer: per jaar houden meer dan 3 miljoen reizigers halt in Genua.*
- *Ferryverbindingen: Sardinië, Corsica, Sicilië, Barcelona, Tunesië en Tanger.*
- *Cruisepassagiers: 61 miljoen per jaar.*
- *Werkgelegenheid, direct, indirect en afgeleid: 54.000 banen, inclusief logistieke diensten, goed voor 12 tot 13 % van de lokale werkgelegenheid.*

Renzo Piano (📍 'Stedenbouw en architectuur', blz. 142).

De haven vandaag

Genua heeft de op één na grootste haven van Italië (na Triëst) met 22 km kaden. Ze strekt zich uit over een afstand van een dertigtal kilometer en beslaat een oppervlakte van ongeveer 1200 ha op land en op zee. De zone ten oosten van het jachtbekken van Porto Antico is voornamelijk voorbehouden aan scheepsbouw. In het westen, in het **Stazione Marittima** dat in 1930 voltooid werd en langs de kaden waar cruiseschepen aanmeren, liggen de terminals van de verschillende **ferrymaatschappijen**, tot aan La Lanterna. De haven wordt heel industrieel bij de terminal van de Southern European Container Hub (SECH) en het bekken van Sampierdarena, tussen La Lanterna en de Torrente Polcevera, ten westen van het centrum. Het bekken van Sestri Ponente, bij de luchthaven, herbergt de olieterminal en een plezierhaven. Helemaal in het

westen, tot slot, ligt de containerterminal van Voltri die in 1992 ingehuldigd werd. De *Costa Concordia*, die in januari 2012 strandde op het Isola del Giglio en die hierheen gesleept werd door sleepboten, werd in 2015 ontmanteld.

Uitdagingen voor morgen

De haven van Genua lijdt onder zijn ligging tussen berg en zee, een handicap die maar moeilijk te overkomen is en waar andere grote Europese havens niet mee te kampen hebben. Het weggennet, dat dagelijks tot 3600 vrachtwagens moet verwerken, is verzadigd. Na het project om een 'droge haven' te bouwen in Piemonte, die via een spoorlijn verbonden zou zijn, werd besloten tot de bouw van een nieuwe dijk in het bekken van Sampierdarena. Hier meren de nieuwste generatie containerschepen aan. Daarnaast wil Genua ook diversifiëren en nieuwe handelsroutes openen richting Maghreblanden en dan vooral naar Libië (Khoms) en Algerije (Oran).

BELANGRIJKE DATA

De oorsprong

Ca. 2000 v.Chr. – Eerste sporen van de Liguren, die aanwezig zijn tussen de Tiber en het dal van de Rhône en tot in Spanje.

4de eeuw v.Chr. – Invasie van de Kelten. De Liguren trekken zich terug op de oostelijke hellingen van de Alpen, de zuidkant van de Apennijnen en de kust van Genua.

3de eeuw v.Chr. – De Sarzanoheuvel, de huidige wijk Castello, vormt de eerste stadskern van Genua.

3de-2de eeuw v.Chr. – De Liguren verdelen zich tijdens de Punische Oorlogen. Sommigen steunen Rome, anderen Carthago. Stalia kiest de zijde van Rome en krijgt de naam Genua.

1ste eeuw v.Chr.-1ste eeuw n.Chr. – De rust wordt hersteld in Ligurië. De haven van Genua, kent een grote bloei.

500-900 – Genua wordt achtereenvolgens overheerst door de Ostrogoten, de Byzantijnen, de Lombarden en de Karolingen.

De maritieme republiek

11de eeuw – Genua verenigt zich met Pisa in de strijd tegen de Saracenen die de Ligurische kust verwoesten.

1096-1099 – Deelname aan de **eerste kruistocht**, de voorbode van het ontstaan van het Genuese handelsrijk.

1099 – Oprichting van de 'Commune' van Genua (*Compagna communis*), die vanaf 1139 munten slaat.

1118 – Inwijding van de **San**

Lorenzokathedraal.

12de-13de eeuw – Eerste Gouden Eeuw van Genua.

1261 – Verdrag van Nymphaeum met de Byzantijnse keizer Michaël VIII Palaiologos. De Genuezen die zich gevestigd hebben in de wijk Galata in Constantinopel, sluiten de Bosporus af en blokkeren de toegang tot de Zwarte Zee.

1284 – Zeeslag van Meloria: Genua verslaat zijn rivaal Pisa en veroverd de macht over Corsica en Sardinië.

1298 – Zeeslag van Curzola tegen Venetië: Genua bevestigt zijn suprematie in de Zwarte Zee en breidt zijn invloed in het oosten van de Middellandse Zee verder uit.

1339 – Simone Boccanegra is de eerste doge van Genua.

1378-1381 – Oorlog van Chioggia tussen Genua en Venetië.

14de-15de eeuw – Interne strijd en buitenlandse overheersing (Sforza, Visconti en Frankrijk).

1407 – Stichting van de Banco San Giorgio, de eerste kredietinstelling van Europa. De Genuese economie gaat zich richten op de bankwereld.

1451 – Geboorte van de Genuees **Christoffel Columbus**.

1453 – Beleg van Constantinopel door de Ottomanen: Genua verliest zijn handelsvoordelen in de Zwarte Zee.

De Genuese Gouden Eeuw

1528 – Admiraal **Andrea Doria** herstelt de onafhankelijkheid van de stad en

sluit zich aan bij het Spanje van Karel V.
Begin van de tweede Gouden Eeuw.

1566 – Verlies van het eiland Chios.

1576 – Samenstelling van de **Rolli**.

1620-1630 – Eind van de Gouden Eeuw van het Genuese kapitalisme.

Het verval

1684 – Bombardementen door de vloot van Lodewijk XIV.

17de eeuw – Oorlogen tegen Savoye.

1747 – Opstand tegen de Oostenrijkse bezetter door Balilla.

1768 – Verdrag van Versailles: Genua verliest Corsica aan Frankrijk.

1795 – Verkiezing van Giacomo Maria Brignole, de laatste doge van Genua.

1797-1805 – Napoleon creëert de Ligurische Republiek, alvorens het territorium te annexeren.

1815 – Genua en de regio eromheen komen in handen van het koninkrijk van Sardinië van Victor-Emmanuel I.

De industrialisatie

1850 – Begin van de modernisering van de haven. Sampierdarena, ten westen van het historisch centrum, wordt een van de belangrijkste industriële centra van Italië.

1860 – **Garibaldi** en zijn duizend Roodhemden schepen in Genua in naar Sicilië, het begin van de hereniging van Italië.

1861 – Genua wordt geïntegreerd in het Italiaanse koninkrijk van Victor-Emmanuel II. Ontwikkeling van scheepsbouw, mechanica en staalindustrie.

1926 – Mussolini creëert het 'Grande Genova', dat zich uitstrekt van Nervi tot Voltri.

De zesde stad van Italië

1940-1941 – Bombardementen van de haven door de geallieerden.

1950-1960 – Aankomst van immigranten uit de Mezzogiorno.

1980-2000 – Emigratiegolven uit de Filipijnen, Zuid-Amerika, Marokko, Albanië en Sub-Saharaans Afrika.

1992 – **Renovatie van de Porto Antico** door Renzo Piano ter gelegenheid van de Colombiaden, de 500ste verjaardag van de ontdekking van Amerika.

2001 – Top van de G8. Bij rellen in de stad valt één dode.

2004 – Genua, culturele hoofdstad van Europa.

2006 – De **Rolli-paleizen** en de paleizen langs de **Via Garibaldi** worden opgenomen op de Werelderfgoedlijst van Unesco.

2011 – Zware regens zorgen voor heel wat schade in het historisch centrum en de regio rond Genua.

2012 – Gemeentelijke verkiezingen.

Marco Doria (links), afstammeling van de bekende familie, haalt de overwinning.

2013 – Een containerschip doet de controletoren in de haven instorten.

2017 – Gemeenteraadsverkiezingen. Marco Bucci, de kandidaat die wordt gesteund door Forza Italia en de Lega Nord, wordt verkozen tot burgemeester van de stad.

2018 – Op 14 augustus storten twee rijstroken van de Morandi-brug op de snelweg A10 plotseling in, waardoor 43 slachtoffers vallen.

2020 – Op 3 augustus wordt de San Giorgio-brug ingehuldigd, ontworpen door architect Renzo Piano, minder dan twee jaar na de instorting van de Morandi-brug.

LA SUPERBA

De oorsprong

De regio rond Genua dankt zijn naam aan de **Liguren**, die door de Grieken beschouwd werden als een van de grootste barbaarse volkeren ooit. Deze Indo-Europese stammen hadden geen schrift en zijn dus enkel gekend dankzij de geschriften van Griekse en Romeinse geografen. Hun oorsprong gaat terug tot ongeveer 2000 v.Chr.

De Liguren waren voornamelijk jagers en zouden een territorium bezet hebben dat reikte van Latium in Piëmont tot het Centraal Massief en de Languedoc en verder zelfs, tot de kust van het Iberisch Schiereiland. Later zouden ze eerst verdreven zijn uit Centraal-Italië door de Etrusken en de Grieken en vervolgens uit het Rhônedal door de Kelten alvorens met deze laatste te fusioneren. Rond de 4de eeuw v.Chr., twee eeuwen voor de stichting van Marseille (ca. 600 v.Chr.) door Phocaea, beperkte het territorium van de Liguren zich tot een regio aan de steeds wisselende grenzen van het zuiden van de Franse en Italiaanse Alpen tot het noordwesten van de Apennijnen, ongeveer het huidige Ligurië.

Gedwongen romanisering

De Liguren hebben blijkbaar goede relaties onderhouden met de Griekse kolonisten die zich langs de kusten van de Middellandse Zee gevestigd hadden.

Tijdens de tweede Punische Oorlog (218-202 v.Chr.) gaat Genua, het vroegere Stalia, een alliantie aan met Rome en wordt de stad een belangrijke basis voor de Romeinse vloot, met als gevolg dat de stad in 205 v.Chr. met de grond gelijk gemaakt wordt door Magon Barca, de jongste broer van Hannibal. Stalia sluit dan misschien wel aan bij Rome, de Liguren blijven zich in de loop van de 2de eeuw v.Chr. halsstarrig verzetten tegen hun romanisering. Terwijl verschillende onder hen zich aansluiten bij het Carthaagse leger, bieden hun afstammelingen het hoofd aan de Romeinse troepen. Ze zijn mobiel, snel, goed in het leggen van hinderlagen en gewend aan de bergachtige streek en maken het de Romeinen knap moeilijk, die op hun beurt gewelddadig optreden en massaal mensen deporteren. Hele bevolkingsgroepen worden tot slaaf gemaakt.

De hoogmoedige

De vrede in Ligurië keert pas terug onder het bewind van Augustus. Genua ligt dan op de kruising van verschillende belangrijke assen: naast de belangrijke verbinding met Piacenza, is er de kustweg die tot Gallië en Tarragona in Spanje voert en de route door de Powlakte naar de haven van Aquileia aan de Adriatische kust. De stad wordt welvend dankzij haar haven, waar vooral hout en huiden vervoerd worden.

De bloei van de Maritieme Republiek Genua

In de 5de eeuw krijgt Genua verschillende invallen van de Barbaren te verwerken. De stad komt onder Byzantijns (538-643), vervolgens Lombardisch (643-774), en tot slot Karolingisch bewind terecht tot de 9de eeuw. In de 10de eeuw zorgen de rijkdommen van de stad en de kerken ervoor dat de Saracenen hun oog op Genua laten vallen en meerdere aanvallen uitvoeren op de Ligurische kust. In 934-935 wordt Genua geplunderd en in brand gestoken. Vrouwen en kinderen worden als gevangenen afgevoerd. Aan het eind van de 10de eeuw zoekt Genua toenadering tot Pisa, niet alleen uit godsdienstige overwegingen, maar ook uit eigenbelang en de wens om de schepen op zee veilig te stellen. Samen kunnen ze veel doeltreffender strijd leveren tegen de Moren en deze verdrijven uit Sardinië en Corsica. Maar de verstandhouding tussen beide rivalen en vijanden is van korte duur: vanaf 1060 voeren beiden strijd en dat gedurende twee eeuwen lang. In 1097 speelt Genua een actieve rol tijdens de eerste **kruistocht**. Genuese schepen varen de kruisvaarders naar het Heilige Land. Hun kruisboogschutters, die in heel de westerse wereld bekend zijn, verrichten wonderen bij de inname van Antiochië en Jeruzalem. Dankzij de kruistochten kunnen de Genuezen nauwere banden smeden met Levante: deze ankerplaats in het oosten zal nog heel belangrijk worden. Het is in 1099, het jaar van de oprichting van de gemeente Genua, dat de stad net als Amalfi en Pisa – autonome steden die munten slaan, een grote vloot hebben en intensief

handel voeren, ondersteund door een netwerk van kolonies in de Middellandse Zee – een Maritieme Republiek wordt (Venetië zal de stap pas wagen halverwege de 12de eeuw). De stad wordt nu bestuurd door een wisselend aantal consuls, verkozen uit de belangrijkste families van de stad door een parlement gevormd door alle mannelijke inwoners tussen 16 en 70 jaar.

Op weg naar de suprematie in de Middellandse Zee

In de 12de en de 13de eeuw bevestigt Genua steeds opnieuw zijn overmacht in de Middellandse Zee, met name wat betreft de handel in kruiden, zijde en aluin. Dit mineraal is onmisbaar voor het maken van verfstoffen en wordt

Bombardement van Genua in 1684

aan boord van Genuese schepen vervoerd naar Alexandrië en vervolgens naar Phocaea in Klein-Azië. Genua is ook sterk vertegenwoordigd in Sicilië en geniet mee van de vangsten van hun kaapvaarders die de Arabische schepen bevoorraden.

In 1261 stelt de Maritieme Republiek zijn vloot ter beschikking van keizer Michaël VIII Palaiologos om zo Constantinopel te heroveren op de kruisridders en de Venetianen. Als dank verheft het verdrag van Nymphaeon de Republiek tot commerciële handelspartner van de Byzantijnen. Dit betekent meteen het begin van de heerschappij van Genua over de Zwarte Zee waar de stad verscheidene handelsposten vestigt. Een twintigtal jaar later, in 1284, verslaat Genua de vloot van Pisa in de zeeslag bij Meloria: Pisa zal dit niet te boven komen. Genua bemachtigt zo Livorno, Corsica en Sardinië. Genua is nu heer en meester over de Tyrreenische Zee en heeft nog slechts een concurrent in de Middellandse Zee, Venetië. In 1298 wordt ook deze zeemacht verslagen in de zeeslag van Curzola, waardoor de heerschappij van Genua over het oostelijke deel van de Middellandse Zee nog verstevigd wordt. Maar Venetië herstelt zich en tot de 16de eeuw ontstaat een soort van heen-en-weerspel: Genua overheerst wanneer Venetië een moeilijker periode kent en vice versa.

De koningin van de zee

Genua heeft zijn macht te danken aan zijn vloot, zijn redersfamilies en aan de vooruitgang in de scheepsbouw. Het vervoer van aluin, een materiaal met geringe waarde, zorgt ervoor dat

er steeds grotere schepen gebouwd moeten worden om rendabel te blijven. Daarnaast vraagt de zeevaart over langere afstanden, tot de Zwarte Zee, dat het laadvermogen toeneemt. Kleinere schepen, zoals de galeien uit de 14de eeuw die een honderdtal ton kunnen vervoeren, worden in de daaropvolgende eeuw enkel nog gebruikt voor korte afstanden, voor het vervoer van hout of graan. In de 15de eeuw benaderen of overschrijden de Genuese karaken een draagvermogen van 1000 ton. Aan boord van deze vaartuigen die zich ook beter kunnen beschermen bij mogelijke aanvallen, worden goederen van grotere waarde vervoerd: wijnen van de eilanden in de Levante, kruiden, waardevolle stoffen, maar ook slaven vanuit de kolonie van Caffa (Feodosija) in de Krim. De Genuezen overtreffen hun concurrenten door het Latijnse zeil te vergroten. Onder invloed van de oostelijke winden, de levanter, en de mistral varen de schepen van Genua veel sneller westwaarts. Bovendien kunnen ze veel gemakkelijker het nauw van Gibraltar doornemen om zo ook in Noord-Europa goederen te leveren. Vanaf de jaren 1450 tot midden 16de eeuw heeft Genua zo over de Vlaamse en Engelse markten.

Politieke twisten

Het economische succes van Genua speelt zich af tegen een achtergrond van grote politieke twisten waarbij koopmansfamilies tegenover de aristocratie komen te staan. In 1262 wordt het hoofd van de democratische partij, Giuseppe Boccanegra, een telg uit een

Het Palazzo San Giorgio: exemplarisch voor de pracht en praal in de Gouden Eeuw

grote volkse familie uit Genua, na vijf jaar afgezet als podesta, de hoogste ambtenaar van de stad en 'kapitein van het volk'. Het vervolg van de Genuese geschiedenis wordt gekenmerkt door interne twisten, samenzweringen en conflicten tussen de Guelfen, onder leiding van de Grimaldi en de Fieschi, en de Gibellinen waartoe de families Doria en Spinola behoorden. Simone Boccanegra, neef van Guglielmo, wordt in 1339 de eerste doge van Genua, een functie die zal blijven bestaan tot het einde van de 18de eeuw. Hij overlijdt in 1362 in gevangenschap, nadat hij zich lange tijd heeft verzet tegen de grote aristocratische families. Dogen worden theoretisch verkozen voor het leven en zijn niet van adel, maar toch

worden ze vaak afgezet. Buitenlandse machten, zoals Frankrijk of het hertogdom Milaan, maken misbruik van de verwarring om over Genua te heersen, waardoor het in de 15de eeuw zijn onafhankelijkheid verliest. Een ongeluk komt echter nooit alleen en wanneer de Ottomanen in 1453 Constantinopel veroveren, verliest de Maritieme Republiek ook zijn handelsposten in de Zwarte Zee. De inkomsten uit de oostelijke Middellandse Zee dalen zienderogen.

De Gouden Eeuw van Genua

Begin 16de eeuw wordt de stad afwisselend belegerd door Frans I en Karel V. In 1528, nadat hij aan het hoofd stond van de vloot van de Franse koning, verandert admiraal **Andrea Doria** van kamp

en sluit een verbond met de Habsburgse keizer. In ruil voor de financiële steun van Genua en de integratie in het economische systeem van het koninkrijk Spanje, betracht hij de onafhankelijkheid van de stad. De republiek, bestuurd door vertegenwoordigers van de belangrijkste families, wordt oligarchisch of aristocratisch. De doge wordt verkozen voor een periode van twee jaar. De Genuezen, die hun hegemonie op zee hebben verloren en hun waardevolle kolonie Chios in 1566 hebben moeten afstaan aan de Ottomanen, delegeren een deel van hun activiteiten op de Tyrreense zee aan de Raguzen. De Dalmatische zeelieden vervoeren Siciliaans zout of graan. Ze verzekeer ook de commerciële banden met Spanje, de Atlantische Oceaan en Levante. Beetje bij beetje nemen de Genuezen afstand van de handel en de bewapening van schepen en manifesteren zich als financierders en geldschietters ten dienste van Spanje, waar de expansiepolitiek de inbreng van heel wat vers geld vereist. Als tegengunst beheersen ze de export van wit metaal en goud uit Amerika die in Sevilla of Cádiz toestromen. Zo begint de 'Gouden Eeuw van Genua', die duurt van 1550 tot 1650, met als mooiste getuige de reeks paleizen langs de **Strada Nuova**, de huidige Via Garibaldi. Het geld uit Amerika voedt de Banco San Giorgio, gesticht in 1407 en eerste kredietinstelling van Europa en een ware staat in de staat. De bank bestuurt rechtstreeks bepaalde Genuese territoria zoals de Rivièra. De

invloed van de bank loopt samen met die van de regering van de republiek. In zekere mate staat ze er zelfs boven, na een complot in 1547 die de formule van Michelet goedkeurt, waarbij gesteld wordt dat Genua 'in de eerste plaats een bank is en dan pas een stad'. De macht van het Genuese kapitalisme neemt nog toe na 1579, wanneer de handelsbeurzen van Besançon overgebracht worden naar Piacenza, niet ver van Genua. Genua lokt nu de belangrijkste Europese handelaars en wordt de belangrijkste financiële speler van de wereld en het economische hart van het Westen.

Het einde van de republiek

De instorting van de republiek gebeurt heel bruusk. In 1627 wordt Spanje opnieuw geconfronteerd met een bankroet en gaat op zoek naar nieuwe geldschietters: de nieuwe Portugese christenen die volgens Spanje dynamischer zijn. Het Spanje van Filips IV komt trouwens in een neerwaartse spiraal terecht na de machtstoename van landen als Nederland, Engeland en later Frankrijk. In 1684 laat Lodewijk XIV als vergelding voor de galeien die aan Spanje werden geleverd, de haven van Genua bombarderen. De stad wordt later bezet door de Oostenrijkers, waartegen ze in 1747 in opstand komt onder het bevel van een jongeman die de bijnaam Baliilla krijgt. De Maritieme Republiek houdt het hoofd boven water tot de napoleontische periode. In 1805 wordt ze door Frankrijk geannexeerd.

STEDENBOUW EN ARCHITECTUUR

Het antieke Genua

Genua zou ontstaan zijn tussen de 7de en de 5de eeuw v.Chr. De pre-Romeinse stad bestond uit houten huizen op een stenen onderbouw en lag op de rotsachtige uitloper Castello. Het oppidum was omgeven door een ringmuur en keek uit over de haven van Mandraccio, die aan de voet van de heuvel lag en zonder twijfel al langer bestond. Na de Punische Oorlogen breidt Genua zich sterk uit, vooral wanneer de stad een belangrijke tussenstop wordt op de route tussen Gallië en Spanje. Vanaf de regeerperiode van Augustus en tijdens de Pax Romana was de stad al gegroeid tot de zone rond de huidige Porto Antico. Rivieren en stromen die uit de bergen naar beneden vloeiden werden gekanaliseerd.

Het middeleeuwse Genua

De **Porta Soprana** en de **Porta dei Vacca**, beide in de zogenaamde Barbarossa-omwalling, geven een idee van de omvang van Genua in de 12de eeuw. De omwalling beschermt het huidige historisch centrum met zijn pleintjes en *caruggi*, een netwerk van smalle straatjes waarvan het ingewikkelde patroon mogelijke indringers moest afschrikken en buiten houden.

Te midden van de dicht op elkaar liggende wijken verrijst een woud

van klokkentorens, zoals die van de **San Donato** (☉ blz. 44), en de ranke silhouetten van torens die symbool staan voor de macht en de rivaliteit van en tussen de belangrijkste families van Genua. De hoogste is de **Torre degli Embriaci** (12de eeuw; ☉ blz. 44) in Castello, vernoemd naar Guglielmo Embriaco, die tijdens de eerste kruistocht in 1099 Caesarea veroverde. Het is een van de enige die het edict van 1196, dat strenge regels uitvaardigde in verband met de hoogte, overleefde.

Kerken en kathedraal

Genua heeft een belangrijk religieus patrimonium uit de middeleeuwen. De Genuese kerken worden sterk beïnvloed door het nabije Lombardije en getuigen zowel aan de buitenzijde als binnen van een strakke versiering, wat zorgt voor een strenge aanblik, ten minste tot de 12de eeuw. De gevel van de **Santa Maria di Castello** (12de eeuw; ☉ blz. 43), in romaanse stijl, kenmerkt zich door Lombardische stroken, licht vooruitspringende pilasters of lisenen die bovenaan verbonden zijn door een rondboogfries. Diezelfde elementen zijn terug te vinden in de **Santo Stefano** (☉ blz. 62), die trouwens een mooi voorbeeld is van het voornaamste kenmerk van de middeleeuwse Genuese kerken: de afwisseling van witte en zwarte stroken. Dit kenmerk

dat heel vaak voorkomt in Ligurië maar ook op Sardinië en Corsica, is eveneens te zien aan de **San Matteokerk** (13de eeuw; **C** blz. 39) en de **San Lorenzokathedraal** (12de-16de eeuw; **C** blz. 35). Deze laatste, opgetrokken in gotische stijl, toont een rijke, wat ongebruikelijke versiering, zowel in de keuze van de materialen zoals marmer, als in het ongeziene belang dat gehecht wordt aan de beeldhouwwerken in het portaal.

Pleinen en paleizen

Genua heeft in de middeleeuwen geen groot gemeenschappelijk plein en de openbare aangelegenheden van de stad worden besproken in de kathedraal, tot de bouw van het San Giorgio-paleis in de 13de eeuw. De invloed van de grote koopmansfamilies leidt op stedenbouwkundig vlak tot het ontstaan van verschillende wijken die door hen worden gecontroleerd en die georganiseerd zijn rond een plein en een kerk. Dit is het systeem van de *alberghi*, sociale structuren die bestaan uit meerdere families, die verbonden zijn door bloedbanden of door een gemeenschappelijk belang. Ze wonen in dicht bij elkaar gelegen paleizen en bezoeken dezelfde kerken. Dit is bijvoorbeeld het geval bij de Doria in San Matteo of de Spinola's in San Luca. De meeste paleizen in Genua dateren uit de renaissance of de barok. Het belangrijkste middeleeuwse paleis van Genua blijft ondanks de vele verbouwingen het **Palazzo San Giorgio** (**C** blz. 28) aan het Piazza Caricamento. Het gebouw herbergt de zetel van de gemeente Genua is

de civiele tegenhanger van de San Lorenzokathedraal. De fresco's op de muren, die rond 1480 geschilderd werden door de Milanees Carlo Braccresco, tonen reeds de **trompe-l'oeiltechniek** die later kenmerkend zal worden voor de Genuese architectuur tot de barokperiode.

De bloei tijdens de barok

In de 16de-17de eeuw kent Genua een ware bouwkoorts. De stad breidt zich verder uit. De **Mura Vecchie**, de 16de-eeuwse omwalling, beschermden een stad met een oppervlakte van 197 ha. De **Mura Nuove** (**C** blz. 68) werden opgetrokken in 1626-1639 rond een stad van meer dan 900 ha! Rond 1600 laten de jezùieten de Sint-Ambrosiuskerk herbouwen die vanaf dan de naam **Gesùkerk** (**C** blz. 35) draagt, een overdaad aan marmer en verguldsels rond een massa schilderijen van de hand van de grootste kunstschilders uit die tijd, te beginnen bij Rubens. Langs de **Via Balbi** worden immense werken uitgevoerd in een stadsdeel dat volop verkaveld wordt. Daarbij wordt de grote franciscanenbasiliek San Francesco del Vastato, opgetrokken in gotische stijl, omgetoverd tot een imposante barokkerk gewijd aan de **Santissima Annunziata** (**C** blz. 56). De Genuese barok brengt hier alle schilders en kunstenaars die de 17de-eeuwse stad telt samen. Het resultaat is zonder gelijke.

De mooiste straat ter wereld

Gelijktijdig neemt de bouw van privéwoningen in de 16de en de 17de eeuw een

hoge vlucht, mede dankzij de bloei van het geld- en kredietwezen.

De rijkste families van de stad, die enige rust vinden na de grondwet van 1528, waarbij een einde komt aan de onderlinge strijd, bouwen nieuwe residenties waarin ze naar hartenlust hoge gasten kunnen ontvangen – kardinalen, gouverneurs, ambassadeurs en buitenlandse delegaties.

In het historisch centrum schieten nieuwe paleizen als paddenstoelen uit de grond, terwijl oudere gebouwen smaakvol worden gerenoveerd.

De **Strada Nuova** of Via Aurea, de huidige **Via Garibaldi** (📍 blz. 46), wordt vanaf 1551 aangelegd aan de rand van het middeleeuwse centrum. Al snel wordt ze volgebouwd met prachtige paleizen. Dankzij hun hoogte, die uitzonderlijk was voor die periode, konden de eigenaars de terugkeer van de boten in de haven gadeslaan.

In 1576 creëert de senaat de **Rolli** (📍 blz. 50), een officiële lijst met daarop de residenties onderverdeeld in categorieën volgens de rang van de bezoekers die er kunnen verblijven. De Rolli zullen, afhankelijk van de periode, tussen 100 en 200 paleizen oplistten van de grootste Genuese families. De meeste liggen langs de Via Garibaldi of de Via Balbi (📍 blz. 57) wat betreft de recentere paleizen (begin 17de eeuw). De paleizen worden ingericht met vestibules, staatsietrappen, loggia's versierd met fresco's, alles volgens het Romeinse model, inclusief de hangende tuinen. Het interieur is weelderig versierd. Galeazzo Alessi, Bernardino Cantone, Giovanni Battista Castello en tal van andere architecten besparen niet op de beeldhouwwerken, noch op de

waardevolle materialen of stucwerk! Een plejade aan kunstenaars en ambachtslieden wordt ingeroepen voor de beschilderde plafonds, polychrome vloeren, tot de *risseu* of *ciottoli*, plaveisels met sierlijke motieven die terug te vinden zijn op tal van kerkpleinen in Ligurië en in de tuin van het Palazzo Reale (📍 blz. 57). Wanneer Rubens begin 17de eeuw tijdens zijn bezoek gefascineerd raakt door de pracht en praal van de stad, maakt hij de *Palazzi di Genova*, een bloemlezing van de Genuese paleizen met daarin de plannen, dwarsdoorsneden en opbouw van de mooiste exemplaren. Het werk wordt gepubliceerd in Antwerpen en schetst een beeld van de 'mooiste straat ter wereld'.

Het nieuwe Genua

De bouwkoorts neemt af wanneer de stad haar positie als belangrijkste financiële centrum van Europa verliest. Het **Palazzo Reale**, voltooid in de jaren 1650 en de toekomstige residentie van de familie van Savoye, is een van de laatste grote paleiscomplexen. Na een rustige 18de eeuw krijgt Genua in de 19de eeuw een nieuwe adem. Het neoclassicisme verschijnt in de gevel van de **Annunziatakerk** (📍 blz. 56), met een monumentale vestibule met Ionische zuilen en een driehoekig fronton. Ook bij de reconstructie van het **Palazzo Ducale** (📍 blz. 34) werd gebruikgemaakt van de neoklassieke bouwstijl. Deze aanpassing was nodig door de herinrichting van het **Piazza Matteotti** en de aanleg van de Via San Lorenzo dwars door het historisch centrum. Nog belangrijker is het feit dat de stad, die sinds 1854 met Turijn verbonden

is via een spoorlijn, zich zienderogen uitbreidt. Niet alleen wordt de haven vergroot, ook grote stedenbouwkundige projecten zorgen ervoor dat het centrum zich oostwaarts verplaatst. Vanaf 1874 wordt de gemeente Albero ingelijfd. De aanleg van de **Via XXV Aprile** in 1825 is de voorbode van de inrichting van het **Piazza De Ferrari** (☉ blz. 56), waaromheen het **Teatro Carlo Felice** (☉ blz. 60), de **Beurs** en verscheidene instellingen worden opgetrokken. In 1870 wordt de **Via Roma** (☉ blz. 61) aangelegd, nog met enkele winkeltjes in art-nouveaustijl en aangevuld met de overdekte **Galleria Mazzini** (☉ blz. 61). De **Via XX Settembre** (☉ blz. 62), omzoomd door gebouwen in libertystijl en overspannen door de **Ponte Monumentale** (☉ blz. 64), vormt samen met zijn bogengalerijen met mozaïekvloer het kloppend hart van Genua in de periode voor de oorlog. Gedurende die tijd wordt het historisch centrum aan zijn lot overgelaten en raakt het stilaan in verval. Pas in de 21ste eeuw wordt deze volkse wijk opnieuw aangepakt en opgewaarderd.

146

Renzo Piano

In 1992, naar aanleiding van de feestelijkheden rond de 500ste verjaardag van de ontdekking van Amerika door Christoffel Columbus, wordt de herinrichting van het havengebied toevertrouwd aan een andere Genuees: Renzo Piano. Vier douanepakhuizen uit de 17de eeuw krijgen een nieuwe bestemming. De voormalige **katoenpakhuizen** (eind 19de, begin 20ste eeuw; ☉ blz. 30), 400 m lang, herbergen sinds de renovatie cafés, restaurants, een

ruimte voor kinderen, een multifunctionele zaal en een congrescentrum. Voorts voegt de Genuese architect verscheidene avant-gardistische creaties toe, zoals de **Bigo** (☉ blz. 30), waarvan een van de stalen armen een lift ondersteunt die een panoramisch uitzicht biedt over de haven en de oude stad. De opmerkelijkste attractie blijft echter het **Aquarium** (☉ blz. 30), dat in 2013 vergroot werd en zich uitstrekt over een lengte van 200 m in de haven. Ertegenover, op een drijvend platform, ligt de **Biosfera** (☉ blz. 30), in 2001 toegevoegd en opgebouwd uit panelen gelaagd glas. Op een oppervlakte van 200 m² wordt het tropisch regenwoud nagebootst. Dit zijn niet zomaar bouwwerken met een vrijetijdsfunctie. Renzo Piano is erin geslaagd om het historisch centrum en de haven dichter bij elkaar brengen, vroeger van elkaar gescheiden door een spoorlijn, nu door de **Sopraelevata**, de ringbaan die over bruggen loopt. Maar ook de link tussen de haven en de inwoners van de stad werd nieuw leven ingeblazen: Porto Antico, een van de drukste delen van de stad, werd door de Genuezen onmiddellijk op handen gedragen!

Maar daar houden de plannen van Renzo Piano voor zijn stad niet op. Vanaf 2023 zal Genua het nieuwe project van de architect zien ontstaan, de **Waterfront alla Fiera**, een ambitieus project aan het oostelijke uiteinde van de haven waar de Genua Fair plaatsvindt. Het doel is om een echte zee-stad te creëren, met een nautisch centrum, woongebouwen, een sporthal, commerciële en recreatieve gebieden, een stadspark, allemaal gerealiseerd volgens de hoogste normen van ecologische duurzaamheid.

JEANS EN ANDERE STOFFEN

De rijkdom van de Maritieme Republiek Genua is niet alleen te danken aan haar haven, aan de openheid van de grote families, maar ook aan de zijdeateliers. Rond 1450 is de *Corporazione dell'Arte della Sete* de meest prestigieuze beroepsvereniging van Genua. Van de 60.000 inwoners die de stad dan telt, is 60 % tewerkgesteld in de zijde-industrie!

Velluti en damaschi

Het Genuese **fluweel** en **damast** worden geweven op basis van grondstoffen ingevoerd uit het Oosten en zijn buitengewoon gerenommeerd in Europa. Hun verfijnde karakter, hun ongekende zachtheid en de technische kwaliteit zorgen ervoor dat ze niet hoeven onderdoen voor de mooiste stoffen uit Venetië of Lucca. Wie *velluto* uit Genua droeg, toonde daarmee meteen zijn

rijkdom als lid van de aristocratie en de hogere burgerij. Kledingstukken in deze stof worden dan ook veelvuldig gedragen op portretten geschilderd door Van Dyck of Rubens. De inventaris van Hendrik VIII van Engeland, opgemaakt in 1547 bij zijn dood, vermeldt 'Jean', een algemene naam die gebruikt werd voor alle stoffen gemaakt in Genua. Het fluweel uit Genua werd geëxporteerd naar Engeland en Antwerpen, vanwaar het verder verdeeld werd tot in Polen en Beieren. Tot 1750 bleef deze stof erg in trek. Damasten, versierd met geborduurde motieven in zilverkleurige zijdedraad, gaven Genuese en Europese paleizen een vorstelijk karakter. Om de torenhoge invoerkosten te beperken trok Frankrijk midden 18de eeuw verscheidene ambachtslieden uit Genua aan. Enkel de *velluto tagliato unico nero*, intens zwart fluweel, zou de concurrentie met de Franse manufactures weten te weerstaan.

MEZZARI

Van de 17de tot het einde van de 18de eeuw bedekten de Genuezen hun hoofd met een 'mezzaro', een rechthoekige of vierkante linnen of katoenen doek bedrukt met bloemmotieven, die werden gemaakt met sjablonen. Deze mode verspreidde zich over heel Europa en in het bijzonder naar Engeland. De 'mezzari' worden tegenwoordig gebruikt als decoratieve stoffen in huis. Ze worden in meerdere winkels in Genua verkocht (G blz. 118).

Jeans, een Genuese uitvinding

In de 16de eeuw beslisten Genuese zeevaarders hun broeken te laten maken uit versleten zeilen en ze blauw te laten verven. Zo ontstaat jeans, afgeleid van 'Gênes', de Franse naam voor Genua. Ook landbouwers dragen katoenen jeans. De techniek voor het maken van de jeans berust op de *fustagni*, linnen of katoenen stoffen die diagonaal geweven worden en daardoor veel steviger zijn. Jeans wordt ook gebruikt als achtergrond bij de voorstellingen van het lijdensverhaal van Christus (G blz. 38).

DE SCHILDERKUNST IN GENUA

Ludovico Brea

De religieuze werken van **Ludovico Brea** (Louis Brea, 1450-1516), afkomstig uit Nice, versieren heel wat kerken in Nice en Genua, maar ook in Monaco en Savona. In zijn beginperiode was hij liefhebber van de gouden achtergrond uit de gotiek, maar aan het einde van zijn leven neigt hij meer naar de renaissance, vooral in het gebruik van de illusie bij het perspectief. Deze snelle evolutie en zijn zorg voor detail kwamen er ongetwijfeld onder invloed van Vlaamse en Lombardische kunstenaars.

148 De invloed van Antwerpen

Genua en Antwerpen onderhielden nauwe handelsbetrekkingen. Genuese handelaars bestelden bij Vlaamse schilders werken om hun paleizen en de kerken in de stad te versieren. Sommige kunstenaars schilderden hun werken in Vlaanderen, andere werden uitgenodigd naar Italië door hun mecenasen en werkten op locatie. Dat verklaart de aanwezigheid van zoveel Vlaamse schilderijen en retabels in de Genuese paleizen en kerken, zoals de **San Donato** (☞ blz. 44).

Rubens (1577-1640), die door alle Europese hoven werd gevraagd, verbleef begin 17de eeuw verschillende zomers in de Ligurische stad. Hij beantwoordde er de vraag van verschillende aristocratische families en schilderde verscheidene portretten zoals het monumentale en vurige

portret van Giancarlo Doria te paard (in de Galleria Nazionale di Palazzo Spinola, ☞ blz. 41). Nog voor Genua maakte hij de *Besnijdenis* op het hoofdaltaar van de **Gesùkerk** (☞ blz. 35).

Zijn voormalige assistent in Antwerpen, **Antoon van Dyck** (1599-1641), verbleef tussen 1621 en 1627 in de Ligurische stad. Deze Vlaming bouwde al snel een opmerkelijke reputatie op en verrichtte uitstekend werk bij het schilderen van portretten ten voeten uit, waardoor de autoriteit van de persoon tot uiting kwam. Hij werd ook gevraagd voor religieuze taferelen en de versiering van de paleizen. Genua telt bijzonder veel werken van deze kunstenaar, verzameld in de Musei di Strada Nuova (☞ blz. 52), het Palazzo Spinola (☞ blz. 41) en het Palazzo Reale (☞ blz. 57).

De beginjaren van de school van Genua

De school van Genua werd in eerste instantie vertegenwoordigd door **Giovanni Battista Castello**, of **Il Bergamasco** (1509-1569), die nog onder invloed stond van het manierisme en verantwoordelijk was voor het **Palazzo Lomellino** (☞ blz. 50) en zijn versiering. Samen met zijn vriend **Luca Cambiaso** (1527-1585), die de fresco's in het **Palazzo Doria Spinola** (☞ blz. 61) schilderde, zorgde Il Bergamasco voor de versiering van de **San Matteo**, voor hij zich ten dienste stelde van Filips II van Spanje.

Taddeo Carlone (1543-1613) incarneerde het begin van de beeldhouw-school van Genua. Deze bijzonder productieve kunstenaar was afkomstig uit Lombardije en was verantwoordelijk voor tal van portalen van paleizen, beelden en gevels van kerken. Hij vormde zijn neven Tommaso en Bernardo, beeldhouwer van de 'koningin van Genua', de Madonna die de poort van La Lanterna sierde, maar inmiddels vernield is. In de tweede helft van de 17de eeuw werd de Genuese aristocratie verleid door de expressiviteit en de tragiek van de Fransman **Pierre Puget** (1620-1694), die tussen 1661 en 1668 in de stad verbleef.

De Gouden Eeuw

In de 17de eeuw ontwikkelden lokale kunstenaars onder invloed van Rubens en Van Dyck, maar ook van **Simon Vouet** (1590-1649), die in 1620-1622 door de familie Doria in Genua ontboden was, een barokkunst waarin het dramatische aspect werd benadrukt door het gebruik van doffe en in elkaar vloeiende kleuren.

De generatie geboren in de jaren 1580-1600 bracht de Genuese school naar zijn hoogtepunt. Tot deze laatste behoorden de twee zonen van **Taddeo Carlone**, **Giovanni Bernardo** (1584-1631) en **Giovanni Battista** (1603-1684), vermaard om de kwaliteit van hun fresco's, hun beschilderde plafonds en hun perspectivische verkorting. In de jaren 1620 werkten ze beiden mee aan het weelderige barokinterieur van de **Annunziata** (☞ blz. 56).

Bernardo Strozzi (1581-1644) was wellicht de beroemdste kunstschilder van Genua uit zijn tijd. Hij werd gevormd in Sienna en kende vele invloeden: het maniërisme, de kunst van Caravaggio, Van Dyck en Rubens. Zijn stijl zat vol brio en zijn rijke kleurenpalet werd aan het einde van zijn leven helderder wanneer hij Veronese ontdekte in Venetië. Strozzi behandelde alle domeinen, van genretaferelen tot portretten, over fresco's, allegorieën, de mythologie en de religieuze kunst.

Alessandro Magnasco

Alessandro Magnasco (1667-1749) was een origineel schilder die getuigde van een grote vrijheid en heel modern is. Hij werkte in Milaan en vestigde zich in zijn geboortestad Genua, waar hij tot zijn dood verbleef. Zijn kunst lag in dezelfde lijn als die van de Napolitaan Salvator Rosa en de Franse graveerder Jacques Callot. Magnasco hield van landschappen, genretaferelen en fantasie. Zijn werken bevatten vaak heel kleine personages, veelal monniken, landlopers of soldaten, die door ruïnes, valleien of donkere bossen dwalen. Verder ook verontrustende werelden en gekwelde zielen. Ook zeelandschappen kwamen veel voor, als voorloper van de romantische stroming. Magnasco was een anticlassieke schilder van de bovenste plank en kende amper succes in zijn geboortestad. Toch was hij wellicht de meest persoonlijke en meest lyrische kunstschilder van Genua.

GASTRONOMIE

De traditionele Ligurische keuken is inventief en subtiel gekruid en bestaat voornamelijk uit vis, kruiden en groenten uit de streek.

Acciughe, fritura en stoccafisso

Ansjovis (*acciughe*) wordt gebruikt in pastagerechten, samen met artisjokken (*carciofi alle acciughe*) of gefrituurd met andere vissoorten (*fritura*). *Stoccafisso* (stokvis) werd door de Genuese zeelieden aan boord gehesen voor het vertrek. Ze worden vaak verward met kabeljauw (*baccalà*).

150 *Stoccafisso* heeft een andere smaak en wordt verkregen door wijting te drogen die tussen februari en april ter hoogte van Noorwegen wordt gevangen.

Farinata

De oorsprong van dit fijne, zoute platbrood gaat terug tot de oudheid, wanneer de Grieken of de Romeinen een puree van kikkererwten met olijfolie bakten op warme stenen of op hun schild. *Farinata* wordt zuiver gegeten, of ook met uien en worst.

Focaccia

De Genuese hardkoek wordt al vermeld in de 14de eeuw, maar de oorsprong gaat terug tot veel vroeger. *Focaccia* wordt gemaakt van bloem, olijfolie, biergist en water en gebakken in de oven. Belangrijker dan zijn dikte, die nogal varieert, is de aanwezigheid van holtes

waarin olie en zout geconcentreerd zijn. *Focaccia* wordt warm gegeten, zoals brood, en bij voorkeur ondersteboven, met de openingen naar onderen. In *focaccherie* vindt u ze met kruiden, olijven, ui, paprika, tomaat, kaas enz.

Olijfolie

Deze wordt gemaakt van olijfbomen die op terrassen in de Apennijnen groeien, langs de kust. De DOP Riviera Ligure is subtiel en geparfumeerd en bestaat in drie soorten: Riviera dei Fiori, Riviera del Ponente Savonese en Riviera di Levante.

Pansoti en trofie

Pansoti zijn een soort ravioli die hun naam danken aan de bolle vorm (*panciuta*). Langs de kust vindt u ze soms ook in de vorm van driehoekjes of halve manen. De vulling bestaat uit verschillende groenten: bernagie, snijbiet, *preboggion* (medicinale kruiden uit de Apennijnen), *prescinseua* (gestremde melk), Parmezaanse kaas en eieren. *Trofie* zijn kleine langgerekte stengels die wat dikker zijn in het midden en gemaakt worden door twee stukken pasta tussen de handen te wrijven (van het Genuese *strofissia*). *Corzetti* ten slotte hebben de vorm van een 8.

Pesto en salse

Het 'officiële' recept voor pesto gebruikt de volgende ingrediënten: *basilico genovese* (DOP) van jonge planten, Parmezaanse kaas, *pecorino sardo*

(Sardische kaas van volle schapenmelk), olijfolie, zout, pijnboompitten en knoflook. Een geslaagde pesto is afhankelijk van de combinatie van de ingrediënten en een zekere handigheid in het gebruik van stamper en vijzel (*pestare* betekent 'verbrijzelen'), die verplicht van marmer moet zijn. De *salsa di noci* (saus met noten, Parmezaanse kaas en olie) kan gebruikt worden bij pastagerechten, zoals de *pansoti*. De *salsa verde* (groene saus) of *bagnatto*, op basis van look en peterselie, wordt opgediend bij vis en vlees. Deze laatste wordt ook gebruikt bij *capon magro*, een feestgerecht op basis van schaal- en schelpdieren en groenten, dat een lange bereiding vereist. Tot slot is er de *salsa di pinoli*, een saus die eveneens met de vijzel wordt gemaakt en bestaat uit pijnboompitten, Parmezaanse kaas, *prescinseua* (gestremde melk), olie en oregano.

Torta

Groentetaart is heel populair. Het is het perfecte voorbeeld van hoe restjes opgebruikt kunnen worden. De *torta pasqualina* bevat Parmezaanse kaas, *prescinseua*, uien, knoflook, eieren en snijbiet, eventueel te vervangen door die andere topper uit de Genuese keuken: artisjok.

Zoetigheden

De zoetigheden die gemaakt worden ter gelegenheid van de grote feesten op de liturgische kalender, zoals Sint-Agatha (5 febr.) of Sint-Jozef (19 maart) worden aangevuld door ontelbaar veel koekjes waarvan het recept vaak teruggaat tot de middeleeuwen: *biscotti del lagaccio*,

canestrelli, *caporale* om in een cappuccino te dopen, of *anicini* met anijsmaak. Daarbovenop vermelden we de **pandolce**, brood met gedroogde rozijnen, pijnboompitten, gekonfijte cederappel en venkel: heerlijk!

Wijnen

Het steile reliëf van Ligurië maakt de wijnbouw tot een echte uitdaging. De meeste wijnen komen van kleine producenten die hun wijnstokken (voornamelijk van de druivensoorten Vermentino, Sangiovese, Cabernet-Sauvignon en Pigato) moeten laten groeien op terrassen die tegen zeer steile rotshellingen liggen. Het beste voorbeeld van deze eigenheid is te vinden in de wijngaarden van de **AOC Cinque Terre**. Hun productie is minimaal, amper 15.000 flessen. Het is een zeer befaamde droge witte wijn, die noodzakelijkerwijs duur is vanwege de beperkte productie, en die zich kenmerkt door een zoute toets die verband houdt met de nabijheid van de zee. Een andere beroemde wijn uit de regio is de zoete en tegelijkertijd ruwe **sciacchetrà**, die wordt verkregen door de mooiste druiven te laten drogen.

Ten westen van Genua produceert de Riviera Ligure del Ponente meerdere rode wijnen, waaronder de uitstekende Rossese di Dolceaqua AOC, die wordt beschouwd als een van de beste wijnen ter wereld. Naast deze twee sterren zijn er ook de appellations Golfo del Tigullio, Val Polcevera en Colli di Luni. Weet ook dat Ligurië veel chinotto produceert, de citrusvrucht die de basis vormt van de gelijknamige frisdrank en die wordt gebruikt in likeuren van het type Amaro.

MUZIEK

Niccolò Paganini (1782-1840)

Opmerkelijk genoeg bracht Genua maar weinig belangrijke componisten voort. Naast Giovanni Maria Pagliardi (1637-1702), kapelmeester in de Chiesa del Gesù en vervolgens auteur van verschillende opera's in Venetië, herinnert de geschiedenis zich maar één enkele naam, die van Niccolò Paganini. Paganini was de zoon van een havenarbeider die tegelijk muzikliefhebber was. Zijn vader en verschillende docenten, zoals Alessandro Rolla in Parma, leerden hem al op jonge leeftijd viool spelen, maar die werden al snel ingehaald door de vroegrijpheid van Paganini. Paganini trad op voor publiek vanaf de leeftijd van 11 jaar. Zijn hele leven lang doorkruiste hij Europa en gaf ontelbaar veel concerten die overal met de nodige bewondering werden gevolgd. Zijn vioolspel was bijzonder virtuoos en vrij, zijn muzikale capriolen, zijn *pizzicati* met de linkerhand terwijl zijn boog andere noten uitvoert, zijn drievoudige en viervoudige akkoorden, zijn trillers en zijn plotse wisselingen van registers sloegen het publiek met verstomming en fascineerden de muzikanten uit de romantische periode, met voorop Liszt, Chopin en Schumann. Paganini verzamelde eveneens violen van de beste snaarinstrumentenbouwers uit Cremona – Stradivarius, Amati en andere Guarneri, waaronder de 'Cannone' van Guarneri del Gesù (1743),

zijn favoriete instrument dat bewaard wordt in het **Palazzo Tursi** (C blz. 54). Zijn oeuvre omvat enkel instrumentale muziek. Zijn 24 capriccio's en 6 concerto's voor viool en orkest behoren tot het summum van de vioolliteratuur. Paganini schrijft ook tal van sonates voor viool en gitaar, zijn andere instrument. Zijn acrobatische spel, zijn supersoepele polsen en handen, zijn kleurloze gezicht en silhouet als uit een sprookje van Hoffmann, gaven hem al snel de bijnaam 'duivelsviolist'. Volgens de geruchten zou Paganini een pact gesloten hebben met de duivel... en misschien was hij zelfs de incarnatie van Satan. Bij zijn dood in 1840 in Nice weigerde de bisschop hem te begraven op christelijke grond. Zijn gebalsemd lichaam zou pas in 1876 in Parma begraven worden.

De cantautori

Een aantal leeftijdsgenoten die in de wijk Foce wonen, tussen het uiteinde van de Corso Italia en de huidige beurs van Genua, komen samen in een bar aan de Via Cecchi en componeren er op hun vrije momenten liedjes. Dit is het begin van de *scuola genovese dei cantautori*, de Genuese school voor zangers-liedjesschrijvers. De leden zullen het chanson van de Italiaanse variëte in de jaren 1960 en 1970 vernieuwen en domineren. De liefde blijft het hoofdthema, maar de teksten zijn niet meteen mierzoet; ze zijn vaak vrolijk of tonen een vleugje nostalgie, enige droefheid of zelfs een

Concert van Niccolò Paganini, schilderij van Annibale Gatti (1827-1909)

zekere opstandigheid. De orkestratie is bij de meeste *cantautori* rijk en verzorgd.

Gian Franco Reverberi (geboren in 1934) is de oudste broer van Gian Piero, de stichter van het ensemble Rondo Veneziano. Hij wordt beschouwd als de pionier. **Gino Paoli** (geboren in 1934) laat zich kennen door de kwaliteit van zijn teksten die doordrongen zijn van een zeker misnoegen. *Un uomo vivo* is de existentiële openbaring van de mens dankzij de liefde. **Bruno Lauzi** (1936-2007) schrijft *Il poeta*, een liefdeslied dat beschouwd wordt als een manifest van de Genuese school van de *cantautori*. Zijn *Genova per noi* beschrijft de stad op subtiele wijze.

Luigi Tenco (1938-1967), dolverliefd op Dalida en auteur van het onvergetelijke *Mi sono innamorato di te*, wordt vaak gecensureerd. Hij overlijdt vroegtijdig na zijn nederlaag op het liedjesfestival van San Remo met *Ciao amore, ciao*. Het politieonderzoek wees uit dat hij zelfmoord pleegde. Zijn vriend **Riccardo Mannerini** (1927-1980), een avonturier in hart en nieren, kent een gelijksoortig lot. Hij schreef onder meer *Ballata per un ferroviere*, gecomponeerd bij de dood van de anarchist Giuseppe Pinelli en is de auteur van *Signore io sono irish*, opgevoerd door de progressieve rockgroep **I New Trolls**. **Umberto Bindi** (1932-2002) laat ons *Arrivederci* na, overgenomen door Chet Baker, en *Il nostro concerto*, een romantische slow. **Fabrizio De André** (1940-1999), een vriend van Luigi Tenco en Riccardo

Mannerini, is ook nu nog heel populair in Italië. Zijn teksten zijn heel poëtisch en deels geschreven in het Ligurisch of het Napolitaans. Ze worden zelfs overgenomen in Italiaanse schoolboeken. De André zingt over de liefde, maar ook over het proletariaat, prostituees en het leven in de achterbuurten van Genua. Hij laat zich inspireren door Bob Dylan en Leonard Cohen en wordt de 'Italiaanse Brassens' genoemd. Hij schreef tal van meesterwerken, waaronder: *Bocca di Rosa*, *La canzone di Marinella*, *La canzone dell'amore perduta*, *La guerra di Piero*, *La città vecchia...*

Squadre di canto

Acht tot twaalf exclusief mannelijke zangers vormen een kring om samen een **trallalero** te brengen, een traditioneel Ligurisch meerstemmig gezang, dat enkel mondeling overgeleverd wordt. Het ontstond in de dorpen in de Apennijnen en werd later overgenomen door de Genuese dokwerkers en arbeiders. De naam *trallalero* verwijst naar de lettergrepen 'tra la la' aan het einde van de strofe. De tenor (*o primmo*) heeft de hoofdstem, gevolgd door de falsetstem en de bariton. A *chitârà*, meestal een lichte bariton, doet een ritmische gitaar na, waarbij de lettergreep 'du' herhaald wordt met de rug van de hand naar de mond gekeerd om een nasale klank te vormen. De *basci* zorgen voor de baspartij met hun 'bon-bon'. Op het Piazza Luconi kunt u op zaterdag om 17.30 u vaak een *squadra* bijwonen.

A

Accademia Ligustica di
 Belle Arti 60
 Acciughe (ansjovis) ... 150
 Acquario (Aquarium) 8, 30
 Adressen 15
 Albaro 71
 Albergo dei Poveri 66
 Albertis, Enrico d' 65
 Alessi, Galeazzo ... 37, 80
 Alta Via delle
 Cinque Terre (AV5T) .. 88
 Ambassades 15
 Antica Barberia
 Giacalone 42
 Antichi Magazine del
 Cotone 30
 Aperitivo 26
 Architectuur 142
 Auto 3

B

Bagni 15
 Baia del Silenzio
 (Sestri Levante) 85
 Baia delle Favole
 (Sestri Levante) 85
 Banken 18
 Banketbakkers .. 108, 112
 Bars 108
 Battista, Giovanni 149
 Bed & Breakfast 124
 Belvedere
 di Castelletto 66
 Belvédère di San Rocco
 (Camogli) 76
 Belvédère van
 Castelletto 63
 Bergamasco, Il ... 47, 148
 Bernardo, Giovanni ... 149
 Bezichtigen 15

Bigo 30, 146
 Bindi, Umberto 154
 Biosfera 30
 Blu di Genova 39
 Boccadasse 71
 Boot 3, 21
 Botteghe storiche 40
 Bovenstad 65
 Brea, Ludovico 148
 Brignole-Sale de Ferrari,
 Maria 52
 Bus 12, 17

C

Cafés 108, 122
 Cambiaso, Luca 148
 Cammino al Faro 82
 Camogli 75
 Campopisano 44
 Cannone, Il (viool) ... 54
 Cantautori 118, 152
 Capo Santa Chiara 71
 Carlone,
 Giovanni Battista ... 149
 Carlone, Giovanni
 Bernardo 149
 Carlone, Taddeo 149
 Carmine, El 59
 Caruggi 26, 142
 Casa di Colombo 45
 Casella 66
 Castel Dragone
 Castelletto Türcke
 (Boccadasse) 72
 Castello Brown 83
 Castello d'Albertis 65
 Castello Mackenzie ... 67
 Castello,
 Giovanni Battista
 (Il Bergamasco) 148
 Chiavarine 120

Chiossone, Edoardo ... 62
 Cinque Terre
 Trekking Card 14
 Cinque Terre Treno
 MS Card 21
 Cinque Terre 86
 Città dei Bambini
 e dei Ragazzi 32
 CityPass 14
 Columbus, Christoffel
 32, 45, 64, 134
 Commenda di San
 Giovanni di Prè 58
 Concerten 122
 Corniglia 91
 Corso Italia 71
 Creditcards 12
 Cristo degli abissi
 (San Fruttuoso) 84
 Cruiseschepen 3

155

D

Damaschi (damast) ... 147
 Data, belangrijke 134
 De André, Fabrizio
 57, 74, 119, 154
 De Ferrari, Gregorio ... 41
 Doria, Andrea
 39, 46, 59, 135, 140
 Douane 12

E

Elektriciteit 16
 Enoteca 21
 Evenementenkalender. 22

F

Farinata 150
 Feestdagen 16
 Fegina (Monterosso) .. 89
 Ferry's 3
 Focaccia 20, 150

- Fooien 16
 Formaliteiten 12
 Forten
 Forte Begato 69
 Forte Castellaccio 69
 Forte della Crocetta 69
 Forte Diamante 69
 Forte Fratello Minore 69
 Forte Monteratti 69
 Forte Puin 69
 Forte Quezzi 69
 Forte Richelieu 69
 Forte San Giuliano 69
 Forte San Martino 69
 Forte Santa Tecla 69
 Forte Sperone 69
 Forte Tenaglia 69
 Friggitorie 20
 Funicolare
 di Sant'Anna 18
 Funicolare
 Zecca-Righi 102
- G**
 Galata Museo del Mare 32
 Galleria degli Specchi
 (Palazzo Spinola) 41
 Galleria Mazzini 61
 Galleria Nazionale di
 Palazzo Spinola 41
 Gastronomie 150
 Geldzaken 12
 Genova City Pass 14
 Genova Museum Card .. 13
 Genovapass 17
 Geschiedenis 140, 152
 Gezondheid 16
 Gigante, Il 90
 Golfo dei Poeti 92
 Golfo del Tigullio 78
 Golfo Paradiso 75, 78
- Gouden Eeuw,
 het Genua uit de
 46, 135, 140, 148
 Groot-Genua 70
 Grot van Byron 93
- H - I - J**
 Haven 28, 132
 Hotels 124
 IJszesjaken 108
 Jeans 147
- K**
 Kabelbanen en liften .. 17
 Katoenpakhuizen
 Kerken en cultusplaatsen
 Abbazia della Cervara
 (Portofino) 80
 Abbazia di
 San Fruttuoso 83
 Basilica dei Fieschi
 (San Salvatore
 di Cogorno) 85
 Cattedrale
 di San Lorenzo 35
 Chiesa del Gesù 35
 Chioostro dei Canonici ... 39
 Chioostro di Sant'Andrea . 45
 Cimitero di Staglieno ... 68
 Convento dei Cappuccini
 (Monterosso) 90
 San Fruttuoso 83
 San Girolamo al Monte
 di Portofino (Abbazia) . 80
 San Lorenzo della Costa
 (Camogli) 77
 Santa Margherita
 Ligure 77
 Santuario della Madonna
 di Montenero
 (Riomaggiore) 92
- Santuario della Madonna
 di Reggio (Vernazza) ... 91
 Santuario della Madonna
 di Soviore (Monterosso) 90
 Santuario di Montallegro
 (Rapallo) 84
 Santuario di Volastra
 (Manarola) 92
 San Bartolomeo degli
 Armeni 67
 San Donato 44
 San Filippo Neri 56
 San Giorgio 43, 83
 San Giovanni di Prè 58
 San Luca 42
 San Matteo 39
 San Pietro in Banchi 42
 San Siro 55
 Santa Maria Assunta
 di Carignano 44, 64
 Santa Maria delle Vigne . 40
 Santa Maria di Castello . 43
 Santa Maria Maddalena . 41
 Santi Ambrogio e Andrea 35
 Santi Cosma e Damiano . 43
 Santissima Annunziata
 del Vastato 56
 San Torpete 43
 Santo Stefano 62
 Santuario della
 Madonna 66
 Klimaat 13
 Koffie 20
- L**
 La Cervara (abdij) 80
 Lardarina, La 91
 Lauzi, Bruno 154
 Levante 86
 Lefanto 17
 Liguren 136

Luchthaven 3
 Luzzati, Emanuele 118
 La Lanterna 33
 Loggia dei Mercanti ... 42

M

Maddalena (wijk)..... 41
 Magnasco, Alessandro 149
 Manarola 91
 Mannerini, Riccardo... 154
 Maritieme Republiek. . 137
 Matitone 33
 Mazzini, Giuseppe . 56, 68
 Media 17
 Mercato Orientale 64
 Metro 17
 Mezzari 118, 147
 Moderne stad 60
 Montale, Eugenio..... 90
 Monterosso 82
 Mulino del Gassetta
 (Portofino) 78
 Mura Nuove 68
 Musea
 Musei di Strada
 Nuova 47, 52
 Museo d'Arte Orientale
 Edoardo Chiossone 62
 Museo delle Culture del
 Mondo 65
 Museo del Risorgimento . 56
 Museo del Tesoro 38
 Museo di Arte
 Contemporanea
 di Villa Croce 64
 Museo Diocesano 39
 Museo di Sant'Agostino. 44
 Museo Nazionale dell'
 Emigrazione Italiana. . 58
 Museum Card 13
 Muziek 152

N - O

Namaak 17
 Navebus 18
 Nazario Saulo
 (onderzeeër) 32
 Nervi 73
 Noodnummers 14
 Olijfolie 150
 Openbaar vervoer ... 3, 17
 Openingstijden 18
 Osteria 20
 Oude Stad 34
 Overnachten 124
 Osservatorio
 Astronomico del Righi 67

P

Paganini, Niccolò . 54, 152
 Palazzo (stadspaleis)
 Palazzi dei Rolli 15
 Palazzo Agostino
 Pallavicini 47
 Palazzo Angelo
 Giovanni Spinola 50
 Palazzo Bianco 51, 53
 Palazzo Brignole 51
 Palazzo Campanella 51
 Palazzo Cattaneo
 Adorno 50
 Palazzo del Governo 61
 Palazzo della Meridiana. 55
 Palazzo della
 Nuova Borsa 60
 Palazzo delle Torrette ... 51
 Palazzo dell'Università. . 57
 Palazzo del Melograno. . 40
 Palazzo Doria Spinola. . 61
 Palazzo Ducale 34
 Palazzo Giovan Battista
 Spinola Doria 50
 Palazzo Imperiale 39

Palazzo Interiano
 Pallavicino 46
 Palazzo Lercari Parodi ... 47
 Palazzo Luca Grimaldi ... 51
 Palazzo Nicolò Grimaldi . 51
 Palazzo Nicolosio
 Lomellino 50
 Palazzo Pantaleo
 Spinola 47
 Palazzo Reale 57
 Palazzo Rosso 51-52
 Palazzo San Giorgio 28
 Palazzo Spinola 41
 Palazzo Spinola
 dei Marmi 46
 Palazzo Tobia Pallavicino. 47
 Palazzo Tursi 51, 54
 Pandolce 151
 Pansoti 150
 Paoli, Gino 154
 Paraggi 81
 Parco Naturale di
 Portovenere 92
 Parco Naturale Regionale
 di Portofino 78
 Parco Nazionale delle
 Cinque Terre 88
 Parco Urbano
 delle Mura 68
 Passeggiata Anita
 Garibaldi (Nervi) 72
 Pegli 74
 Pesto 22, 150
 Piano, Renzo
 26, 28, 30, 133, 146
 Piola, Domenico
 ... 42, 47, 54, 56, 80, 125
 Piazza (Plein)
 Piazza Acquaverde 57
 Piazza Banchi 42
 Piazza Campetto 39

- Piazza Caricamento 28
 Piazza Corvetto 61
 Piazza De Ferrari 60
 Piazza dei Truogoli
 di Santa Brigida 57
 Piazza della Lepre 108
 Piazza della Meridiana 54
 Piazza della Vittoria 64
 Piazza delle Erbe 45
 Piazza delle Vigne 40
 Piazza Fontane Marose 46
 Piazza Lavagna 41
 Piazza San Giorgio 43
 Piazza Sarzano 44
 Pizzeria 20
 Ponte Monumentale 64
 Porta
 dei Vacca 45, 57, 142
 Porta del Molo 29
 158 Porta Siberia 29
 Porta Soprana 45
 Porto Antico 28
 Portofino 75
 Cammino al Faro 82
 Museo del Parco
 di Portofino 82
 Oratorio di Santa
 Maria Assunta 82
 Paraggi, strand 81
 Vuurtoren 83
 Piazza Martiri
 dell'Olivetta 82
 San Giorgio 83
 San Martino 82
 Portofino, Punta 75
 Portofino Vetta 76
 Porto Pidocchio
 (Camogli) 76
 Portovenere 92
 Post 19
 Puget, Pierre 64, 19
- Punta Chiappa
 (Camogli) 76
- Q**
 Quartiere Castelletto . . . 66
 Quartiere del Carmine . . . 57
 Quartiere Righi 67
- R**
 Rapallo 84
 Reverberi,
 Gian Franco 154
 Rioggiatore 92
 Riviera di Levante 75
 Roken 19
 Rolli 15
 Rolli Days... 15, 22-23, 47
 Rubens,
 Pieter Paul 35, 148
- S**
 Sacro Catino 38
 Sampierdarena, haven . . . 33
 Sampierdarena, haven . . . 33
 Schilderkunst 148
 Sciacchetrà 92
 Seizoenen 13
 Sentiero Verde
 Azzurro (SVA) 88
 Sestri Levante 85
 Sopraelevata (strada) . . . 26
 Squadre di canto 154
 Staglieno
 (begraafplaats) 68
 Stazione Brignole 3
 Stazione Marittima 13
 Stazione Principe . . . 3, 18
 Stedenbouw 142
 Stoccafisso 150
 Stoffen 147
 Strada Nuova 46, 144
 Strozzi, Bernardo 149
- Sturla 72
 Superba, La 136
- T**
 Taxi 3, 19
 Teatro Carlo Felice 60
 Teatro della Tosse 44
 Telefoneren 19
 Tenco, Luigi 154
 Tontoonstellingen,
 wisselende 22
 Toeristentrentje 18
 Torre degli Embriaci . . . 44
 Torre Grimaldina 34
 Torta 151
 Trattoria 20
 Trein 3, 12, 18
 Trenino di Casella 66
 Trofie 150
 Trompe-l'œil 143
- U - V**
 Uit eten 20, 96
 Uitgaan 118
 Vaga, Perin del 59
 Van Dyck, Antoon 148
 Velluti (fluweel) 147
 Vernazza 90
 Via (straat)
 Via Balbi 57
 Via Cairoli 55
 Via degli Orefici 40
 Via dei Macelli
 di Soziglia 41
 Via del Campo 57
 Via dell'Amore
 (Manarola) 91
 Via di Ravecca 45
 Via Galata 64
 Via Garibaldi 46
 Via Roma 61

Via San Luca	42
Via San Vincenzo	64
Via Sottoripa	132
Via XX Settembre	62, 64, 115, 146
Villa Cambiaso Giustiniani (Albaro)	71
Villa del Principe	59
Villa Durazzo Pallavicini (Pegli)	74
Villetta di Negro	61
Vliegtuig	3, 13
Volabus	3
Vouet, Simon	35, 149

W - Z

Wellevendheid	21
Wijn	20, 92, 151
Winkelen	115
Zoagli	120
Zwemmen	15

KAARTEN

De oude stad	36
Genua tijdens de Gouden Eeuw 46-47	
De moderne stad	59
Groot-Genua	66-67
Nervi	68-69
De Ligurische riviera: Levante	73

Op de voorste binnenflap vindt u:

- een overzicht van de verschillende wijken van Genua

Op de achterste binnenflap vindt u:

- een uitneembaar stadsplan
- een kaart van het openbaar vervoer in Genua

Fotoverantwoording blz. 4-5

1. J. Alba/age fotostock
2. Aliaksandr Antanovich/ Getty Images Plus
3. M. Marca/Michelin
4. jenifoto/Getty Images Plus
5. Olena_Z/Getty Images Plus
6. O. Gerhard / imageBROKER / age fotostock
7. aS. Renier/Sime/Photononstop/Renzo Piano Building Workshop
8. R. Mattes/hemis.fr
9. zoom-zoom/Getty Images Plus
10. slalomgigante/Getty Images Plus

Vertaling	Doreen Espeel
Omslagontwerp	Keppie & Keppie
Omslagfoto	Aleh Varanishcha/iStock
Foto's achterplat	Van links naar rechts: S. Renier/Sime/Photononstop/ Renzo Piano Building Workshop - Olya Solodenko/iStock - ellobo1/Getty Images Plus
Ontwerp binnenwerk	Keppie & Keppie
Oorspronkelijke titel	Le Guide Vert Week&GO Gênes & Cinque Terre
Oorspronkelijke uitgever	Michelin, Parijs
Directie	Philippe Orain
Uitgevers	Catherine Guégan (Michelin), Lieven Defour (Lannoo)
Redactie	Florence Dyan, Sophie Lhéraud, Maura Marca, Denis Montagnon, Marie Perchat, Irina Răcaru
Cartografie	Costina-Ionela Lungu, Aura Mardari, Denis Rasse Stadskaarten: © MICHELIN en © 2006-2014 TomTom. All rights reserved. This material is proprietary and the subject of copyright protection, database right protection and other intellectual property rights owned by TomTom or its suppliers. The use of this material is subject to the terms of a license agreement. Any unauthorized copying or disclosure of this material will lead to criminal and civil liabilities.
Met dank aan	Marion Capera, Bogdan Gheorghiu, Cristian Catona, Gabriel Dragu, Hervé Dubois, Pascal Grougon, Ilona D'Angelo, Marie Simonet, Paola Mosca et Claudia Pinna (Comune di Genova - Ufficio Sviluppo e Promozione del Turismo)

© Cartografie: Michelin

© Nederlandse tekst: Uitgeverij Lannoo nv, Tielt, 2023

Het redactieteam heeft de grootste zorg besteed aan de samenstelling en de controle van deze gids. Maar omdat de gegevens voortdurend gewijzigd worden, moet de praktische informatie (prijzen, adressen, bezoeken, telefoonnummers, bezienswaardigheden, internetadressen...) worden beschouwd als een aanwijzing. Het is dan ook best mogelijk dat bepaalde info bij het verschijnen van deze gids niet helemaal correct of volledig is. Wij kunnen daar niet verantwoordelijk voor worden gesteld. Deze gids bestaat voor en door u; u bewijst ons dan ook een grote dienst door eventuele tekortkomingen of vergissingen te melden. Aarzel niet om ons uw opmerkingen en suggesties over de inhoud van deze gids mee te delen. Bij een eerstvolgende bijgewerkte editie zullen wij daar rekening mee houden.

Contactadres	De Groene Reisgids Uitgeverij Lannoo Kasteelstraat 97 B-8700 Tielt degroenereisgids@lannoo.be	De Groene Reisgids Uitgeverij Terra Lannoo bv Postbus 2302 1100 DS Amsterdam Zuidoost degroenereisgids@lannoo.nl

www.lannoo.com

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

D/2023/45/438 - NUR 512 - ISBN 978-94-014-8916-4